

মিছ গোঁহাটী

(বিদেশ আৰু অসমৰ পটভূমিত ৰসাল উপন্যাস)

ডক্টৰ দিলীপ কুমাৰ দত্ত

অসমী প্ৰকাশন

আনন্দবাহু বৰুৱা গৰ, পাণবজাৰ,

গুৱাহাটী-৭৮১০০১

" Miss Gauhati a modern social novel, Written by Dr. Qilipkumar Dutta, Department of Mathematics, University of Rhode Island Kingston, RT, 02881 U. S A, and Published by Asomi Prakishan, Gauhati-1 Price Rs, 50 00

প্রকাশক :

নাৰায়ণ দাস

অসমী প্ৰকাশন

পাণবজাৰ গুৱাহাটী-১

জুলাই : ১৯৯১

মূল্য : ৫০০০ টকা

ৰেটুনাড . অংকমান দাস

মুদ্রক :

অসমী প্ৰিণ্টাৰ্ছ

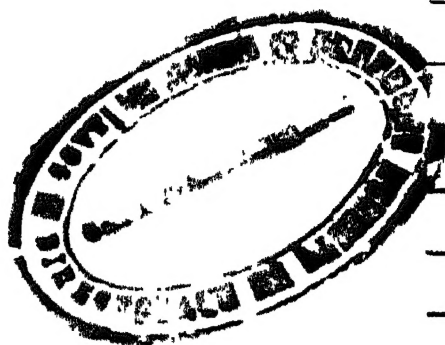
আমবাৰী, কটাপাল, গুৱাহাটী

গুৱাহাটী-২৫

ক্রমপিকা

প্রথম ভাগ—অসমী আউয়ে মেথেনা উজাট দিয়া এটি খোজ

আদি কাণ্ড	—	১
কি (?) কাণ্ড	—	৮
কি কৰো (?) কাণ্ড	—	১৯
ভৌতিক কাণ্ড	—	২৮
খীবোৱা কাণ্ড	—	৩৮
বহু কাণ্ড	—	৪৩
চুমা কাণ্ড	—	৫৬
জনা শুনা কাণ্ড	—	৬৮
অদ্ভুত কাণ্ড	—	৭৫
বিকিনি কাণ্ড	—	৮১
ভেঁটি কাণ্ড	—	৯২
কিনো কপাল (?) কাণ্ড	—	১০১
উদ্যোগ কাণ্ড	—	১০৮

দ্বিতীয় ভাগ—বিদেশত মিছ গোহাটী

লণ্ডন কাণ্ড	—	১১৩
নিউ ইয়ৰ্ক কাণ্ড	—	১১৮
ৱাশিংটন কাণ্ড	—	১২৮
কিংগষ্টন কাণ্ড	—	১৪২

তৃতীয় ভাগ—অসম আন্দোলন আৰু মিছ গোহাটী

বন্ধা কৰচ	—	১৬১
দৰুৱ পথীৰ বহণ	—	১৭৪

প্ৰথমভাগ

অসমী আইয়ে মেথলা উজাই
দিয়া এটি খোজ

আদি কাণ্ড

১৯৭৮ চনৰ ১৭ জানুৱাৰীৰ দিনটো গুৱাহাটী মহানগৰ তথা সদৌ অসমৰ কাৰণে এটা চিৰস্মৰণীয় দিন। সেইদিনাই প্ৰগতিৰ পথত অসমীয়া সমাজে বিশেষ ভাৱে আগ বাঢ়িলে, যেন আই অসমীয়ে মেখেলা উজাই এটা দীঘলীয়া খোজ দিছে। সেইদিনাখনেই গুৱাহাটী জিলা পুৰিৰ ভ'ড়ালত পতা প্ৰথম সৌন্দৰ্য প্ৰতিযোগিতাত এগৰাকীক 'মিছ গৌহাটী' বুলি লিখিটী পিন্থাই সৌন্দৰ্য কুৰ'বীৰ সিংহাসনত বহুৱা হয়—লগে লগে অসমত এটি নতুন যুগৰ সূচনা হয়। সেই নাটকীয় দিনটোৱে সময়কণ্ড মাজেদি দূহোৱা কৰিলে—এছোছা হ'ল 'মিছাপুৰুষ' অৰ্থাৎ তাৰ আগৰ আবু আনছোৱা হ'ল 'মিছান' অৰ্থাৎ তাৰ পিছৰ।

বহুতে 'মিছাপুৰুষ' আবু 'মিছান' ল'ব নটোৰ ভুল কিলেবন কৰে। তেওঁলোকে কয় যে সেইদিনাখনৰ মিছ গৌহাটীৰ প্ৰতিযোগিতা সৌন্দৰ্যৰ মিছা প্ৰদৰ্শনী মাথোন; গতিকে মিছাপুৰুষ নামে হৈছে মিছান-পুৰুষ আবু মিছানৰ মানে হৈছে মিছা+অৰু। দৰাচৰতে ই ভেজ্জি নহয়। 'মিছান' শব্দটো হৈছে ইংৰাজীৰ মিছ আবু সংস্কৃতৰ পুৰুষ শব্দৰ পৰা বৰ্তী ভূপুৰুষ সম্বাসৰ নিৰ্মম মতে অৰ্থাৎ 'মিছ'ব-পুৰুষৰ পৰা। সেইবাবে মিছান শব্দটোও ইংৰাজীৰ 'মিছ' আবু সংস্কৃতৰ ভূপ শব্দৰ লগত সান্ধি হৈ অৰ্থাৎ 'মিছ'+অৰু। একেদৰা ভুলত আচৰিত হ'ব লগীয়া একো নাই। আজিকালি অমাৰ সজ-ধজ, আচাৰ ব্যৱহাৰ, গতি মতি আবু সমাজত বিজ্ঞতাবীয়া সজ-ধজ আদি আবু বিদেশী লোক ইমান বিকৃতভাৱে সোৱাইছে যে সি আমাৰ ভাব-ভাষাকণ্ড স্পৰ্শ কৰিছে। আজিকালি অসমীয়াৰ সমাজ সান্ধি সকলোৱে লগতে হয়।

৩৬ মিছাপুৰুষৰ কথা—ৰূপবান চৌধুৰীয়ে '৪২-ৰ শ্বাৰীনতা আন্দোলনত জঁপিয়াই পৰাৰ কিছুদিন পিছতে পুন্নিচৰ মাঠীৰ কোৰ খাই গুৱাহাটীৰ আলিবাটত উৰুবিমুৱা হৈ পৰিলে আবু আলিবাটৰ ৰালি চোবাই চোবাই শপত থলে, "এই বগা বঙালৰ ৰাজৰ ওকৰাই দেশ শ্বাৰীন কৰিছে এৰিম। ভাবতৰ প্ৰত্যেক কিশুকো ইংৰাজী প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত কৰিয়েই কৰিম।" গান্ধীজীৰ আহ্বানত মান কোটি কোটি ভাবতীয়াৰ কৰে ৰূপবানমণ্ড যেনৰ কাৰণে নিজৰ সম্বন্ধ ত্যাগ কৰিলে। বিদেশী বস্ত্ৰ বজাৰ কৰি নিজ হাতে কটা বস্ত্ৰৰ কাপোৰ পিন্ধিলে, বিলাতী সজ-ধজ আনকি বিলাতী শিক্ষাও এৰি দিলে। ভাৰতীয় জাতীয়তাবোধ আবু ভাৰতীয়সকলৰ দৃঢ় সঙ্কল্পৰ আশত হাব মানি বৃটিচসকলে জ্ঞানতৰ শাসন তাৰ ৰূপবানৰ কৰে নেতাৰ হাতত এৰি দৈ গঢ়ি গ'ল। ভাৰত শ্বাৰীন হ'ল আবু হঠাৎ সকলো সান্ধি হৈ গ'ল।

ভাৰতীয় জাতীয়তাবোধৰ বিশেষ পৰিবৰ্ত্তন ঘটিল। গান্ধীজীৰ সূদূৰ প্ৰসাবী দৃষ্টিভঙ্গীৰ মহত্ব উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰি আমাৰ নেতাসকলে অতি সোনকালে ভাৰতকও ইংলণ্ড বা আমেৰিকাৰ দৰে জাকজমকীয়া কৰিবলৈহে বিচাৰিলে আৰু তাৰ প্ৰথম খোজ হিচাপে আমাৰ পাত্ৰ মণ্ট্ৰীসকলে বৃটিচৰ আমোলত বৃটিচৰ উচ্চ বিষয়াসকলে উপভোগ কৰা লাস-বিলাসত নিজকে বিলাই দিলে। সেই প্ৰকাণ্ড প্ৰকাণ্ড অট্টালিকা, গ'ডাই গ'ডাই লগুৱা লিকচৌ, ধুনীয়া ধুনীয়া গাড়ী, প্ৰদৰ্শনী সামগ্ৰী আদিৰ পিছত তেওঁলোকে দৌৰিলে। অকল সেয়ে নহয়—ভাৰতীয় জাতীয়তাবোধ দৃঢ় কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰি ভাৰতীয় জাতীয় জীৱনত তেওঁলোকে বিদেশী সজ-সজৰ প্ৰভাৱ বেছিকৈহে পৰিবলৈ দিলে।

ভাৰতীয় বুলিলে কি বুজায় বা ভাৰতীয় সকলৰ জাতীয় চৰিত্ৰ কি তাক বুজাটো একপকল টান হ'ল। ভাৰতীয়ৰ সাজ-পোছাক, ব্যৱহাৰ-পাতি, খোৱা-বোৱাৰ নীতি নিয়ম, নাচ-গান, চিনেমা আদি সকলোতে বিদেশৰ ইমান প্ৰভাৱ পৰিল যে ভাৰতীয় জাতীয় চৰিত্ৰৰ ৰূপ বহুৱাৰ দৰে হৈ পৰিল। সকলোৰে ভাবধাৰা এনে হ'ল যেন সকলো বিদেশী বস্তুৱেই ভাৰতীয় বস্তুতকৈ উৎকৃষ্ট, বিদেশৰ শিক্ষা যেন ভাৰতৰ শিক্ষাতকৈ সকলো পিনে প্ৰেৰ, ইংৰাজী ক'ৰ পাৰিকৰ্ণেই যেন মানুহ জ্ঞানী-মানী-গুণী হয়। ইংৰাজসকলৰ দৰে কিয়াই সবাহে উৎসৱে পৰৱৰ্ত্তি মাদকীয় দ্ৰব্য নাখাচিলে আজিকালি একোতে ৰস পোৱা নমায়। ঘৰত বিদেশী ট্ৰেনজিচটৰ, টেপ ৰেকৰ্ডৰ আদি প্ৰদৰ্শন কৰাটো আভিজাত্যৰ চিন হৈ পৰিল। বিদেশী হাত ঘড়ী, বিদেশী কেমেৰা আদি কঢ়িওৱা লোক সোনকালেই সকলোৰে চকুত পৰে। অসমৰ দণ্ডন মণ্ট্ৰীয়েতো বোলে এখন পুৰণা বিদেশী গাড়ীৰ কাৰণে কেৱল ঘূচিয়াঘূচি কৰিবলৈহে বাকী থাকিল।

সকলোৰে ধন দৌলত, সা-সম্পত্তি বা বিদেশী সামগ্ৰীৰ পিছত এনেভাৱে ঘোৰিবলৈ ধৰিলে যে টকা-ঘটা আৰু যিমান পাৰা লাভ কৰা আমাৰ জাতীয় চৰিত্ৰৰ নিচিনা হৈ পৰিল। ফলস্বৰূপে দুনীতিয়েই ভাৰতীয় শাসন বিধিৰ মূলমন্ত্ৰ আৰু ভেজাল বস্তুৱেই দেশৰ প্ৰেৰ্ত্ত সামগ্ৰী স্বৰূপ হ'ল। ভেটী নাপালে কেৰাণী মহৰীৰ পৰা আবন্ত কৰি একেবাৰে মণ্ট্ৰীলৈকে কোনেও একো কাৰ নকৰা হ'ল। পৰিত্যক্ত বা শিল বালিৰ নিচিনা বস্তু নিম্নমূল্যলৈকে একো বস্তু নোপোৱা হ'ল। কেটেকাপ এনাওঁতে বিলাহীৰ সলনি ৰঙালাউৰ বিজলবিলাক ইমানকৈ মিহলালৈ ধৰিলে যে শেষত ৰঙালাউৰ দাম কেটেকাপৰ সৈতে সমান হ'ল। সেইদৰে বৰ্ত্তমান শিল আৰু চাউলৰ দাম প্ৰায় সমান।

অৱশ্যে চৰকাৰী বিষয়াই ভেটী খোৱা টকা ল'বা-হোৱালীয়ে ৰঙালাউৰ কেটেকাপত খবচ কৰিছে। গুৱাহাটীৰ পাখীৰত পানুী মিহলাই মহাজনক বিক্ৰী কৰে আৰু মহাজনে শিলগুটি মিহলাই গুৱাহাটী চাউল বিক্ৰী কৰে। আটাইতকৈ নগুৰ না-গাভ হ'বলৈ ধৰিলে দখীয়া নিচিয়া লোকৰ, যাৰ সংখ্যা দিনক দিনে বৃদ্ধি পাবলৈছে

চৰকাৰ বা বাইজৰ চকু মেল খোৱা নাই। পান্ধ মন্ত্ৰী আৰু উচ্চ বিদ্যালয়সকল কিন্তু দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ যে তেওঁলোকৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ ভৱিষ্যত তেওঁলোকে সুদৃঢ় কৰি ৰাৱ। ভেনে কৰাৰ উপায় তেওঁলোকে দেখিলে ইংৰাজী শিক্ষা আৰু ইংৰাজী সজ-দজৰ মাজেদি। বিশেষকৈ তেওঁলোকে ইংৰাজী মাধ্যমেৰে শিক্ষা দিবৰ কাৰণে কিছুমান পাব্লিক স্কুল আৰু চেণ্ট্ৰেল স্কুল পাতিলে। এইবিলাক স্কুলত বিলাতী উত্তৰে শিক্ষা দিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হয়। পাব্লিক স্কুলৰ ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকক সবুবে পৰা মাক দেউতাকৰ পৰা আঁতৰাই আনি বিলাতী আচাৰ ব্যৱহাৰৰ (?) মাজেদি আৰু ইংৰাজী মাধ্যমত শিক্ষা দিয়া হয়। এই বিলাকত পঢ়ুৱাবলৈ খৰচ খুব বেছি। ইয়াত চৰকাৰী বৃত্তি নাপালে বা মাক দেউতাকৰ যথেষ্ট পইচা নাথাকিলে ল'ৰা-ছোৱালীক পাব্লিক স্কুলত পঢ়ুৱা কঠিন। সাহুওক, দেশ স্বাধীন হোৱাৰ পিছত পাত-মন্ত্ৰী, উচ্চ বিদ্যা আৰু অন্যান্য চহকীলোকে তেওঁলোকৰ কণ কণ ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকক গোৱালিয়ৰ, জয়পুৰ, ডেৰাডুন আদি স্বৰ্ণাখটীয়া ঠাইৰ পাব্লিক স্কুলবিলাকলৈ পঠিয়ালে। তেওঁলোকৰ আশা আছিল যে এই ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকে সাধাৰণ ভাবভাৱসকলে পাব নোৱৰা সুবিধাবিলাক পাব যোৱাৰা তেওঁলোক এক বিশেষ সুবিধা পোৱা শ্ৰেণীত পৰিণত হ'ব।

ৰূপৰাম চৌধুৰীৰ জীয়েক বৰ্ণা চৌধুৰীক জানিবলৈ আৰু তেওঁৰ জীৱনৰ গতিপ্ৰবাহ বুজিবলৈ এইবিলাক অভ্যাস্যকীৰ কথা ইয়াত আনন্দে উদ্ধৃতিগ্ৰহণ হ'ল।

স্বাধীনতাৰ পিছত ৰূপৰাম চৌধুৰী অসমৰ মন্ত্ৰী হয়। ইংৰাজসকলক দেশৰ পৰা বোকা হ'ল যদিও তেওঁৰ দৰে নেতাসকলৰ অন্তৰত এক বিশেষ ইংৰাজ প্ৰীতি থাকি গ'ল। হয়তো শাসক শাসিতৰ মাজৰ পাৰ্থক্য গাঢ় কৰিবলৈ তেওঁলোকে ইংৰাজ সকলক অনুকৰণ কৰাৰ বাহিৰে আন উপায় নাছিল। হয়তো সমাজক ধনী ৰুখীয়া শ্ৰেণীত বিভাগ কৰিবলৈ তেওঁলোকে অন্তৰত এক গুপ্ত হেঁপাহ ৰাখিছিল।

এই নেতাসকলে ইংৰাজ আমোলত পোৱা কেৰাণী মহৰী হ'বলৈ দিয়া প্ৰেৰণাৰ শিক্ষা আৰু গোলায়ি জ্ঞান কিছুমান দলিয়াই পেলোৱা ৰূপেও প্ৰভাৱক ভল তেওঁলোকে বোছি ৰুচুৱায়েই সমাজত প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। তালৈ লোকক গোলায়িৰ ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা শব্দৰ আৰু সত্ততে আনন্দোৎসুক কিংমান নকৰা মনোবাঞ্ছিত তেওঁলোকে ইংৰাজ সকলৰ পৰা গ্ৰহণ কৰিলে। নিজে কামচাই

চোৰ, ঠগবাজী আৰু দুনীতিত অৱলম্বন কৰিলে, তেওঁলোকে আনকও তেনে কৰাত সহায় কৰিবলৈ ধৰিলে। অতি সোনকালেই দেখখন চোৰ, ঠগবাজী আৰু কেৱল ফাকিব দেশ হৈ পৰিল। সং কামেৰে বা সজ উপায়েৰে জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰাটো একপ্ৰকাৰ কঠিন হৈ পৰিল। ৰূপবান চৌধুৰীৰ কাৰ্য্যকলাপবিলাকত অলপ চকু দিলেই এইবিলাক কথাৰ সত্যতা উপলব্ধি কৰিব পৰা যায়।

স্বাধীনতাৰ পিছত এৰা-ধৰাকৈ প্ৰায় বিছ বছৰ কাল ৰূপবানে অসমৰ মণ্ডিত আৰু অসম গ্ৰহণ কৰিবলৈ পায়। এই কালছোৱাত তেওঁ নিজৰ বংশ পৰিয়াল সকলোকে উদ্ধাৰ কৰিলে আৰু নিজৰ আজু নীতি বা আজু বাজে নীতিয়েও ভালদৰে ভোগ কৰিব পৰাকৈ সম্পত্তি কৰিলে। কি যোগান বিভাগ, কি পৰিবহন বিভাগ, কি গড়কাপ্তানী বিভাগ সকলোতে তেওঁ নিজৰ ভাগিন, ভতিজা আৰু অন্যান্য অঙহী-বঙহীক উচ্চ উচ্চ পদবীত বহুৱালে। কেৱল শিক্ষা বিভাগত নেজ জোকাৰিবলৈ তেওঁৰ মতিৰ কুটুম কোনো এজনৰে ভাল ডিগ্ৰীৰ নেজ এডাল নথকা কাৰণে তেওঁ বিশেষ একো কৰিব নোৱাৰিলে। তথাপি খুলশালিয়কৰ খুলশালিয়ক এজনকে তেওঁ ডি-পি-আই অফিচৰ পিয়ন কৰি থলে। তেওঁৰ এজন পুত্ৰক হ'ল বাহুসায়ী আৰু বাহুসায়ীটো হৈছে দেউতাকৰ প্ৰভাৱ আৰু ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি ধন সংগ্ৰহ কৰা। চাকৰি দিয়া, পাৰ্মিট দিয়া, টেণ্ডাৰ দিয়া, নিৰ্বাচনীত উঠিবলৈ টিকেট দিয়া আদি সকলো ধৰণৰ 'দিয়া' কাৰ্য্যত তেওঁ 'টকা লোৱা' কাৰ্য্যটো কৰে। আনকি কোঁতয়াবা কোঁতয়াবা ৰূপবানৰ দৰ্শন দিবলৈকো তেওঁ হাতৰ খজুৱতি মাৰিবলৈ মানুহৰ পৰা পইচা লৈছিল। এই কাৰণে এবাৰ ৰূপবানক চাবলৈ যোৱা ডাক্তৰ এজনৰ লগত তেওঁৰ কেৱল ঘূচিৱাৰুচি হ'বলৈহে বাকী। তেওঁ ভাৰিছিল মন্ত্ৰীক চাবলৈ আহিছে যেতিয়া বৰ পুত্ৰেকক 'ফিজ' দিবই লাগিব। ডাক্তৰজনেও নামানে—মানুহ চাবলৈ গ'লে শুওঁ 'ফিজ' ল'বহে জানে দিব নাজানে। এই 'ফিজ' লৈ তেওঁলোক দুয়ো দুয়োকে কোন কিমান পানীৰ মাছ পৰিচয় দিবলৈ উদ্যত হ'ল—ভিতৰৰ পৰা বিহু কোঁহুৱাব বিস্ত ৰূপবানে কে'কাই কে'কাই 'ডাক্তৰ আহিল নে নাই?' সোধাতহে ঘটনাটো অন্ত হ'ল।

ৰূপবানৰ আন এজন পুত্ৰক মদৰ সোঁকানী। গান্ধীজীৰ আদেশ অনুসৰি ৰূপবানে বক্তৃতাত মদ নিষাধৰ কথা কয়, সদনত্ৰ ভোট দিওঁতে 'মদ নিষাধণী আইন'ৰ বিৰোধিতা কৰে, উপাৰ্জন ভাল দেখি তেওঁ পুত্ৰেকক মদ বাহুসায়ত সহায় কৰে আৰু গুৱাহাটীৰ সভা সমাজত নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবৰ কাৰণে ধৰত আৰু গুৱাহাটী ক্লাবলৈ গ'লে মদ পান কৰে। কাৰণ মণ্ডিত মোহাৰ পিছত ৰূপবানে প্ৰায়ে লাক্ষ্মী গুৱাহাটী ক্লাবলৈ গৈ ব্লিজ খেলে আৰু কেইটোপাৰ্শ্বন মদ পান কৰি খবীৰ মদ জুৰাই আহে। কাকো এক মিছা-পুৰুষত জুৰি ১৯৭৭ চনত অসমত জনতা চৰকাৰ হোৱাৰ কিছুদিন আগৰে পৰা তেওঁৰ মণ্ডিত গ'ল আৰু তেতিয়াৰে পৰা তেওঁৰ দিনবিলাক অলপ নাৰুৱা নুপুৱা হ'ল।

মন্ত্ৰিষ যোদ্ধাৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটীত সাজি ছোৱা প্ৰকাণ্ড অট্টালিকাটোত বহু লগুৱা লিকচৌ লৈ বহিল। তেওঁৰ পুতেক তিনিজনও তেওঁৰ লগতে থাকিবলৈ ল'লে। বেয়ল তেওঁৰ একমাত্ৰ জীয়েক বৰ্ণা বন্ধুত্বেহে আহি তেওঁলোকৰ লগত থাকে। কাৰণ বৰ্ণা পঢ়া-শুনাত ভাল ছোৱা দেখি তেওঁক সবুবে পৰাই গোৱালিগৰব পাৱিক স্কুলত পঢ়িবলৈ পঠালে যাতে ছোৱালী ত্ৰাকত জিলাকা হয়। মন্ত্ৰিষ নাথাকিলেও ৰূপবামৰ চাৰিওপিনেই জয়-জয়-ময়-ময় আৰু পুত্ৰ কন্যা পৰিবাৰেৰে সংসাৰখন যেনে সুখৰ। কিন্তু ইমান দিনে কমতাত থকাৰ পিছত এই গল্পীবিহীন জীৱনটো ভাল নলগা হ'ল। সেয়েহে ভাল দিন বাৰ চাই লৈ তেওঁ মাজে মাজে দিল্লীলৈকো অহা গোৱা কৰে। এম-পি নাইবা কোঁনবা বাস্তৱত ছোৱাৰ আশাও তেওঁ ৰাখিছিল। আকৌ কোঁতলাবা কোঁতলাবা অসমৰ মন্ত্ৰী ছোৱাৰও আশা—হেগ পালেই তেওঁ তেওঁক আঁতৰ কৰা মন্ত্ৰীৰ সমালোচনা কৰে আৰু দেশৰ দুৰৱস্থা, দুৰনীতি আদিৰ কাৰণে নিজৰ বাহিৰে আন সকলোকে সমালোচনা কৰে। কোনো কোনো সবল মন্ত্ৰীত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্য্যৰ গাখীৰমলৈও লোলুপ দৃষ্টিপাত কৰে। ৰূপবামৰ দৰে খেৰাখোৱা মন্ত্ৰীয়ে ইখনৰ পিছত সিখনকৈ বহু নান্নত ভাবি দিবলৈ চেষ্টা কৰি ৰি ভেকো-ভাঙা কৰে সেইবিলাক দেখিলে কি ভণ্ডকাৰিলাকে আমাৰ দেশ চলাই আহিছে সেইটো ভাবি দুখ লাগে।

অৱশ্যে সেই ভেকো-ভাঙাৰ নায়কসকলৰ কাৰণেও দুখ লাগে। মন্ত্ৰী হৈ থাকোঁতে তেওঁক বৰ বৰ মানুহেও সেৱা শূদ্ৰৰূপ কৰিছিল। কিন্তু মন্ত্ৰিষ যোদ্ধাৰ পিছত তেওঁক কোনেও উৰ্ভতি নাচায়। আন নালাগে, তেওঁ চাৰ্কাৰ ৰাৰ্কাৰ দি সহায় কৰা তেওঁৰ অঙহী-বঙহীসকলেও তেওঁক কুঠা টেকোঁলৰ নিচিনা ৰেনহে জ্ঞান কৰে। তেওঁক যেন কোনেও প্ৰকৃততে আদৰ সাদৰ বা প্ৰশ্ৰা নকৰে। নিজৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়েও তেওঁৰ কথাক কোনো মূল্য নিদিৱে। কমতাৰ অবিহনে তেওঁৰ জীৱনটো যেন তেনেই সাৰ শূন্য হ'ল।

ৰূপবামৰ এনে গতিহীন, কমতাহীন, বন্ধুহীন অৱস্থাতে এক প্ৰচণ্ড দুঃখ আছিল। তেওঁৰ জীয়েকে পাৱিক স্কুলৰ শিকা সাং কৰি গুৱাহাটীৰ কটন কলেজতে পঢ়া আৰম্ভ কৰিলে। জীয়েকক পাই প্ৰথমে ৰূপবামৰ দুখ কুটিত। জীয়েক অসন্তৰ আগ বন্ধা আৰু তেওঁৰ মনত ইংৰাজী আঁৰে কুঠা দি কুটে। জীয়েক বৰ্ণাই ইংৰাজীতে গানও গাব পাৰে। আনাক বৰ্ণাই হেনো সপোনবিলাকও ইংৰাজীতে কৈছে। বৰ্ণাই মেডিকেল দাৰ্শনিক, মাৰ্ক বাৰী আৰু মাৰিয়েকক 'আৰ্ট' বুলি মাতে। জীয়েকলৈকে তেওঁ সাইলাথ দেৱ—তেওঁৰ হালি হাটিক বাৰৰি থাকিব বনে কটা, তেওঁ বোঁহি ভাগ সৰু পেট চোলা পিন্ধি থাকে। তেওঁ কোঁতলাবা খাবী পিন্ধিলেও খাবীয়ে ককাটকৈ ককা অগেহে বোঁহি প্ৰকাশ পায়। বৰ্ণাৰ ষ্টীভ সন্মত লিপাটক, মনুভ সন্মত হাৰি, পাত সন্মত অৰ্জুন, মনুভ সন্মত হাৰি-কুঠি আৰু ব্যৱহাৰ-পাতিত সন্মত উত্তাপ।

ৰূপৰামে উদ্দেশ্য জীয়েকৰ ভেনে মতি গতি বেয়া নাপায়। তেওঁৰ ছোৱালী জাকত জিলিকা, সূচুৰা আৰু বেই সেই ল'ৰাকে নাকত ধৰি চাকত ল'ৰাবলৈ সম্পূৰ্ণ সমৰ্থ। তেওঁৰ বৈণীয়েকে উদ্দেশ্যে প্ৰথমৰে পৰাই আপত্তি কৰি আহিছিল। বৈণীয়েকৰ মতে ল'ৰা-ছোৱালীক সদায়ে মাক-দেউতাকে ঘৰত ৰাখি পঢ়ুৱাব লাগে। কিন্তু ৰূপৰামে সদায় বদ্বি দিছে—

“মই বাৰু মোৰ ছোৱালীক অসমৰ বেই সেই মানুহৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত কেনেকৈ একেলগে পঢ়িবলৈ দিওঁ? কেৰাণী, মহৰী, খোৰা, নাপিত আদিৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত পঢ়ুৱাই মই মোৰ ছোৱালীৰ জীৱনটো নষ্ট কৰিব নোৱাৰোঁ।”

সেয়েহে এদিন কলেজৰ পৰা উৰ্ভাতি আহি বগাই দেউতাকক কৈছিল—

“বুজিছা দাদি, অসমীয়া ল'ৰাবিলাক স'চাকৈয়ে বৰ বেকবুৰ্ড। সিহঁতে ছোৱালী এজনীৰ সমুখলৈ আহি ভুল ভাৱে কথা পাতিবলৈ সাহস নকৰে, কিন্তু এনেয়ে ৰাস্তাৰ কাষৰ পৰা বা পিছৰ পৰা ডে ছাউট কৰিচিনিটিজ—হাউ শূঁপিড।”

জীয়েকৰ দৃখ শুনি ৰূপৰামৰ প্ৰাণ কাষি উঠিল আৰু বৰ্ণাক আশ্বাস দিলে—

“তুমি দৃখ নকৰিবা মা। মই তোমাক দ্বিগী চিগী কেনিবা পঢ়িবলৈ পঠিয়াই দিম। নাইবা তুমি বিলাতলৈ কেনিবা পঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰা, মই তোমাক পঠিয়াই দিম।”

তেওঁৰ কথা শুনি কিন্তু বগাই মত দিলে—

“নাই দাদি, বিলাতখন আজিকালি সিমানে ভাল নহয়। আমেৰিকাতে আজিকালি বেছি ভাল। আই হাৰ্ট টু গ' টু আমেৰিকা। আই মাৰ্ট লাভ আমেৰিকা দাদি, তুমি প্ৰমিষ কৰা মোক আমেৰিকালৈ পঠাবা বুলি। ইউ ন' দাদি, আমেৰিকাত মোৰ বহু পেন-ফ্ৰেণ্ড আছে আৰু কমেন্স দাদাই বে মোলৈ লিভাইৰ জিনটো পঠিয়াইছিলে, আই বাৰ্ট লাভ ইউ। সেইটো পিন্ধি মোৰ খুৰ ভাল লাগে। মোৰ নিচিনা ছোৱালীক কমেন্স আমেৰিকাৰ নিচিনা দেখে ঠিক।”

ৰূপৰামে জীয়েকৰ কথাত হয়তৰ দি জীয়েকক আমেৰিকালৈ পঠিওৱাৰ কথা ভাবিবলৈ ধৰিলে। জীয়েক আমেৰিকালৈ গ'লে ৰূপৰাম চৌধুৰীৰ জীয়েক বৰ্ণা চৌধুৰীৰ বিশেষ বান্ধা বুলি কাগজত কটো ওলাব, বৰ্ণা পাণি গ্ৰহণ কৰিবলৈ ডেকা ল'ৰাহঁত বলিয়া হ'ব বৰ্ণাৰ বচোৱা ভৱিষ্যতৰ হাবিবিলাক তেওঁৰ মনলৈ আহিলে। তেওঁ বৰ্ণাক উপদেশ দিলে সোনকালেই ভৱিষ্যত কমেন্সলৈ লিখিবৰ কামে। আমেৰিকালৈ যোৱাৰ কি ব্যৱস্থা কেনেকৈ কৰিব পাৰি তাক জনাবলৈ। কমেন্স ইজিনীয়াৰ, আমেৰিকাত চাকৰি কৰে। ৰূপৰামে কমেন্সৰ বহুত উপকাৰ কৰি থৈছে। বিশেষকৈ তেওঁ জোৰ নিদিয়া হ'লে কমেন্স অসম ইজিনীয়াৰী কলেজত পঢ়িবলৈ সূৰিখা নাপালেহেঁতেন আৰু তেওঁ জোৰ দিয়া হ'লে কমেন্স গড়াকাতানী

বিভাগৰ একজিকিউটিভ ইঞ্জিনীয়াৰ হৈ অসমৰ বাস্তা পদ্মলি, দলং দালান আদিৰ
 দ্ৰৱস্বাস্থ্য কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। সৌভাগ্যবশতঃ বম্বেলৈ নিউ ইয়ৰ্কত ড্ৰাফটচ-মেন
 চাকৰি এটা পাই আমেৰিকালৈ আহিল। তেওঁৰ ডিগ্ৰীটোৱে কাম দিলে কিন্তু
 ইঞ্জিনীয়াৰীৰ শিক্ষা বিশেষ কামত নাছিল। বম্বেলৈ উপাৰ্জন ভালৈ আৰু তেওঁ
 আমেৰিকাত থাকে বুলি বংশৰ সকলোৱে গোবলৈ কৰে। অসমলৈ গ'লে তেওঁ নিজৰ
 কথা, আমেৰিকাৰ কথা যেনেকৈ কয় সকলোৱে তেওঁক প্ৰেছিডেণ্ট কাৰ্টাৰৰ শাবীতে
 ধৰে। এনে বম্বেলৈ বণহি আমেৰিকালৈ যাব পৰা পথ মৰ্কাট কাৰ দিব ব'লা
 ৰূপবান্ধৰ দৰে বিশ্বাস আছিল। সেয়েহে, ভাৰত ব'ৰঞ্জীত জৱাহৰলাল-ইন্দিৰা-
 দৰে ৰূপবান্ধ-বৰ্ণাৰ নাম অসম ব'ৰঞ্জীত সোণালী আখৰেৰে লিখা থাকিব ব'লা
 ৰূপবান্ধে ভৱিষ্যতৰ আগভীয়া সংকেত পাবলৈ ধৰিলে। কিন্তু—

কি (?)-কাণ্ড

আগেয়ে অসমীয়া মানুহে বাহিৰা মানুহ-দুন্দুহ আহিলে বহিবলৈ দিবৰ কাৰণে বা ঘৰৰ মানুহেও আজৰি সময়ত বাহি জিৰাবৰ কাৰণে একোটা চ'ৰা-ঘৰ ৰাখিছিল। আমাৰ মানুহে বাকে তাকে বৰ-ঘৰ অৰ্থাৎ গিৰিহ'ত শোৱা আৰু মূল্যবান বস্তু থোৱা কোঠাত সোমাবলৈ নিদিছিল। আন নালাগে বাহিৰা ভিৰোভাসকলৰ লগত বাহি মেল মাৰিবলৈ বা ভিৰোভাসকলে বন কৰিবৰ কাৰণে বৰ ঘৰৰ সমুখত এটা মাৰল-ঘৰ ৰাখিছিল। সেইদৰে পশ্চিমীয়া দেশত নিৰ্মাণিত বা বিশেষ অতিথিক আমোজভাৱে সাক্ষাৎ কৰিবলৈ ট্ৰয়িং-ৰুম (drawing-room) থাকে। এই ট্ৰয়িং-ৰুম লক্ষ্যটো দৰাচলতে উইট্ৰয়িং-ৰুম (withdrawing-room)-ৰ অপভ্রংশ, কিয়নো ট্ৰয়িং-ৰুম আদিতে আজৰি সময়ত জিৰাবৰ কাৰণেই ৰখা হৈছিল। কিন্তু আজি-কালিৰ অসমীয়া অভিজ্ঞাসকল অসমীয়াও নহয়, পশ্চিমীয়াও নহয়। তেওঁলোকে চ'ৰা-ঘৰ বা ট্ৰয়িং-ৰুম নাৰাখে, তেওঁলোকে ৰাখে ট্ৰয়িং-ৰুম। এই ট্ৰয়িং-ৰুম বিলাকক প্ৰকৃততে ছবিৰ-কোঠা বুলিব পাৰি কিয়নো আলোচনীৰ ছবি চাই চাই ইয়াৰ ৰূপ দিয়া হয় আৰু গিৰিহ'ত-গিৰিহ'তনীৰ জীৱনৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ মাপকাঠি হিচাপে ইয়াক ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সেয়েহে ইয়াত ধুনীয়া বা দামী চোফা, চেব্দল, বেডিজ আদি আমোজ প্ৰমোদৰ সামগ্ৰী, ডাঙৰ ডাঙৰ ছবি, ফটো, অ'ৰ ত'ৰ পৰা গোটেয়া বা দাম দি কিনা বস্তু আদি প্ৰদৰ্শন কৰা হয় যাতে নেদেখাসকলৰ চকু খঙ-মত খায় আৰু নোৱৰা সকলৰ চকু পোৰে। ৰূপৰামেও নিজৰ ঘৰত এটা ট্ৰয়িং-ৰুম বৰ ধুনীয়াকৈ তৈয়াৰী কৰিছিল আৰু তাত আমেৰিকাৰ মানুহৰ ঘৰত ৰখাৰ নিচিনাকৈ এখন লাভ-চীট (Love-seat) অৰ্থাৎ এহাল বাহি ভালপোৱা বিনিময় কৰিব পৰা প্ৰশন্ন-চকীও আনি ৰাখিছিল। অৱশ্যে, সামৰণতে ৰূপৰামেহে সেইখন চকীত ভৰি-হৰি তুলি বহিছিল।

আমি উল্লেখ কৰা কেমেৰাবী আবেলি ৰূপৰামে নিজৰ ট্ৰয়িং-ৰুমৰ সেই প্ৰশন্ন-চকীত ভৰি তুলি বহি চাহ খাই থাকোঁতে এখন নীলা ফিল্টে গাড়ী তেওঁৰ ঘৰলৈ সোমাই আহিল। গাড়ীত হাঁহি ৰিকখালি কৰি আহিছিল এহাল ডেকা গাভৰু—তেওঁৰ জীয়েক বৰা আৰু এখন ডেকা। গাড়ীৰ পৰা নামি যোঁৱি আহি জীয়েকে ৰূপৰামক ক'লে,

—বাৰি, বাৰি, এয়া মোৰ বন্ধ-ফ্ৰেন্ড হনুমন্ত কুমাৰ। বাবুদী সৈন্যমত বে কঠিৰ ডাঙৰ মিল আছে এওঁলোকৰ। তেওঁৰ সেউতাকৰ প্লাইউডৰ দিবাট ফেটৰী আছে—

জীয়েকৰ কথা শুনি ৰূপৰামে অলপ খঙমুগ্ধ খালে। হনুমন্তই 'নাইচ টু মিড ইউ' [অৰ ভাষা : মোৰ পইচা আছে। মই আপোনাৰ মিঠ হ'ব খোজোঁ] বুলি সোহাতৰ পৰা চিগাৰেটটো বাঁওহাতলৈ নি সোহাতখন ৰূপৰামলৈ আগ বঢ়ালে। ৰূপৰামেও নিৰস ভবদবৰ দৰে শূকান হোৱা তেওঁৰ হাতখন শূকান এটা হাঁহি মা ৰ হনুমন্তৰ পিনে আগ বঢ়ালে আৰু সন্মিলে,

—হনুমন্তৰ দেউতাকৰ কাঠৰ মিল আছে বুলিলো। কিন্তু হনুমন্তই কি কৰে?— বগছি গোৰেৰে উত্তৰ দিলে,

—হি ইজ ইনু মাই ক্লাচ। হি হেজ পাহুড ক্স ডেবাডুন পাৱ্ৰিক স্কুল। বুলিছা দাদি। এইবাৰ কটন কলেজত উই 'আৰ' ট্ৰেন্সেণ্ট কাইড ক্স পাৱ্ৰিক স্কুল এণ্ড উই আৰ ৰিয়েলী ক্ৰিয়েটিং ছেণ্ট'ৰ। ইউ নঅ', হাউ দি বয়জ এণ্ড গাল'চ ইউজল টু চিট চেপাৰেটলী, নাউ উই হেভ ৰিভলিউচনাইজড' দি হ'ল ঠিং। উই আৰ গিভিং দি টিছাৰ্চ এ গুড লেচন। নাউ যে ৰিয়েলাইজ ডেট ইউ ইজ নট, ইজ টু টিছ ইণ্টেলিজেন্স এণ্ড স্মাৰ্ট পিপল ক্স পাৱ্ৰিক স্কুল [অৰ ভাষা : এওঁ মোৰ দৰে পাৱ্ৰিক স্কুলত পঢ়া। আমি আজিকালি কটন কলেজত খুব অহুৱায় কৰোঁ, কাৰন আমি পাৱ্ৰিক স্কুলত পাচ কৰি অহা ল'ৰা-ছোৱালী ২৫জন একেলগে মল পাতি থাকে। আমি অহাৰ আগেয়ে কটন কলেজত ল'ৰাবিলাক এপিনে আৰু ছোৱালীবিলাক আনপিনে বেলেগ বেলেগকৈ বাহিছিল। কিন্তু আমি গোটেইখন সান মিহলি কৰি দিছোঁ। আমি প্ৰফেচৰবিলাককো একোটা ভাল শিক্ষা দিছোঁ। ডেউলোকক অনববন্ধ আৰ্হানি কৰোঁ আৰু পদে পদে অপমান কৰোঁ—]।

জীয়েকক অলপ বাধা দি ৰূপৰামে ক'লে,

—ছাৱ ছাত্ৰীয়েহে গুৰুৰ পৰা জ্ঞান ল'বলৈ চেষ্টা কৰিব লাগে। ভোমালোকক আকৌ নিজৰ গুৰুকে শিক্ষা দিয়া, এইটো কি মনোভাব—

—গুৰু! হুৱাট এ জ'ক? সে হু নট নঅ' হুৱাট ইজ এ বয়-ক্সেণ্ড, হুৱাট ইউ মিনচ টু হেভ এ গাল'-ক্সেণ্ড। এ বাবল অৱ হাফ ষ্টাৰ্ভ'ব ইণ্ডিৱিডুই। সে মেক যি চিক্। অ' কে বাবি, ইউ হেভ ৰিয়েলী বহিনড দি লাত-চীট। নাউ, ইউ যেটাৰ গ' ইনচাইড। উই আৰ গায়িং টু চীট হেয়াৰ—[অৰ ভাষা : গুৰু! বাদ দিয়া, সেইবিলাক পুৰণিকলীয়া কথা। আজিকালিৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ নৌকানৌকিৰ অৰ্থ বুলি নোসোধা এই বাব নোসোধা শিক্ষাবিলাকে আমাক কি শিক্ষা? সেউতা, তুমি এতিয়া ভিতৰলৈ যোৱা আমি ভোমাব প্ৰশ্ন-চকীখনৰ সন্ধ্যাহাৰ কৰোঁ।]

ৰূপৰামে তাৰ পৰা সোনকালে আঁতৰি বোৱাই ভাল বুলি একো নোকোৱাকৈ লাহে লাহে ভিতৰলৈ গুচি গ'ল। তেওঁৰ বৈশিষ্ট্যকে পৰ্য্যব কাৰোঁকি জীয়েক সকলোৰ চাই আছিল আৰু শুনি আছিল। ৰূপৰামক সোঁত তেওঁ সন্মিলে,

—বয়-ক্সেণ্ড মানে নো কি? তাক এই দিয়া কৰাব বুলিছে সৌক?

ছোৱালীয়ে এনেকৈ ল'ৰা আনি ঘৰ সোমোৱাব বুলি মই সপোনতো ভবা নাছিলোঁ। সিহঁতক হাবি জঙ্গললৈ গুচি যাবলৈ কওক, এই ঘৰখন অপাৰিত্য কৰিব নালাগে—

ৰূপৰামে আশ্বাস দিলে,

—ব'ৰাচোন ব'ৰা। ইমান দূৰ আগ বঢ়া নাই—

শৈলীয়েকে সেই বৰ্জনি নামানি দৃঢ়ভাৱে ৰায় দিলে,

—এইবিলাক ক্ষেত্ৰত এক ইণ্টিয়েই এমাইল। ছোৱালীয়ে কোনো ল'ৰাৰ পিনে এখোজ আগ বঢ়া মানেই আৰু উৰ্ভাভবৰ পথ নোহোৱাৰ নিচিনা। এতিয়া আৰু চকু মূৰ্ছা থাকিলে নহ'ব। কিবা এটা কৰক।

—মই কি কৰিম? মানুহে কোৱা কথাবিলাক তাৰ মানে স'চা।

—কি কথা? কোন মানুহে কৈছে?—শৈলীয়েক মূৰ্ছাখিলে আৰু ৰূপৰামে সকলো খুন্দা ক'বলৈ বাধ্য হ'ল। তেওঁলোক দুয়ো আলচ কৰিলে।

—নাই মই আজি কিছুদিনৰ পৰা এনেয়ে ব-ব-বা-বা কিছুমান শুনি আছিলোঁ। মই ভাবিছিলোঁ আমাৰ চকু চৰহা মানুহবিলাকে এনেয়ে এইবিলাক কৈ কৰিছে। কোনোবাই হেনো সিহঁতক ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দলঙত দেখিছে, কোনোবাই সিহঁতক হাত ধৰাধৰি বহি চিনেমা চোৱা দেখিছে, কোনোবাই সিহঁতক কামাখ্যা পাহাৰত দেখিছে ইত্যাদি ইত্যাদি।

—কামাখ্যা মন্দিৰৰ ভিতৰত দেখিছে নে বাহিৰত? সিহঁতৰ আকৌ বিয়া হ'লেই নেকি?

—নাই, নাই, ব'ৰাচোন সিহঁতে মন্দিৰত গৈ বিয়া পতা ধৰণৰ ল'ৰা-ছোৱালী নহয়। আজিকালিৰ দিন কাল অলপ সলনি হৈছে। তুমি ধৈৰ্য ধৰাচোন, বুজি কৰি কিবা এটা কৰিব লাগিব।

—জানো দেউ! ছোৱালীক মেম কৰিবলৈ বিচাৰিছিলে, এতিয়া স'চাকৈয়ে মেম হ'ল। তথাপি তাইক মাৰধৰ নকৰিব। যিহে ছোৱালী ক'ববাত দলঙৰ পৰাই জঁপিয়াই দিব। ভাল বিপদখনে পালে। অ' সোৱা চাওকচোন হনুমন্তই কেনেকৈ তাইৰ হাতত ধৰিছে। ভাল বান্দৰে আহি মোৰ বৰঘৰত নেজ জোকাৰিছেহি। সেইখন হাত আৰু কেনেকৈ আনলৈ যাচিব?

ৰূপৰাম অলপ বিচালিত হৈ পৰে। কি কৰিব, কি নকৰিব তেওঁ একো ভাবি উলিয়াব নোৱাৰা হয়। তথাপি শৈলীয়েকৰ উৰ্দ্ধাভা ক্ৰমাবলৈ তেওঁ কয়,

—“তুমি একো নকনাকে মিছকোঁড়কৈ নক'ৰাচোন। এইবিলাক ভাৱে তুওঁ-তুওঁনি। তাই একো বেয়া কাম নকৰে।”

“মই সব জানো! ইয়াকেই ইহঁতে আজিকালি প্ৰেম বোলে। মই সেই হিন্দী চিনেমাখন যে চাইছিলোঁ পাহৰিলে বুলি ভাবিছে নেকি?”

“কিয়, কি চিনেমা?”

“সেই যে ডেকাটোৱে কলেজত পঢ়োঁতে ছোৱালীজনীক গাড়ীত লৈ যাব ফুৰিছিল, ধুনীয়া ধুনীয়া ফুলনিৰ মাজত জাপিয়াই জাপিয়াই নাচিছিল, নিমজ ঘাইনিহঁত হাত ধৰা ধৰিকৈ বহি দূৰো গাল গাইছিল। তাৰ পিছত যে ছোৱালীজনীৰ দেউতাকে ডাইক ল'ৰাটোৰ লগত দেখাকৈ হ'ব নোৱাৰাকৈ বন্ধ কৰি থলে আৰু তাই বিহ খাই ঘৰি থাকিল। ভোঁতৰা যে সি মনৰ দখত আন এজনীৰ লগত গ্ৰেছ আৰম্ভ কৰিলে। এই আছে, এই নাই ডাকেই জানো আজিকালি প্ৰেম নোবোলে ?”

“প্ৰেম। অ' ল'ৰাৰ কাৰণে প্ৰেম, ছোৱালীৰ কাৰণে বিহ। ল'ৰাই কবে 'মাত' আৰু সকলো জোকচান হয় ছোৱালীৰ।”

জীয়েকৰ ওপৰত ৰূপৰামৰ মূৰ খং উঠিল, কিন্তু তেওঁ জীয়েক আৰু হৃদয়ভৰ সন্দৰ্ভত হ'বলৈ নিবিচাৰিলে। বৈশীয়েকক ৰূপনাম্ৰা হৈ কোৱা “এই প্ৰেম হ'মটো সজাওঁতেই মই কৈছিলো এইবিলাক ভালৰ লক্ষ্য নহয়। ক'ৰ লাভ-চৰ্চা জনাইহে, ধুনীয়া ধুনীয়া বস-বিষয়ৰ কল্ক সজাইছে। সেইবিলাক দৈনিক জীৱিতা ল'ৰা-ছোৱালীৰ প্ৰেম জাগি উঠিছে” জাহি কৰাই তেওঁক বোকায়ে আতৰিত কৰিলে। তথাপি কিবা এটা কৰিবলৈ বা ক'বলৈ তেওঁ বনোবল গোটাৰ মোহাৰিলে। ৰূপৰামে নিগ্ৰহ শোৱা কোঠালৈ গৈ ডাঙৰকা আৰামী চকীখনত বহি কিবা জলপ গুচাবলৈ। কিন্তু ডাবিলে বাঢ়ি যোৱা ডাঙৰবিলাকৰ একো গুৰু নাপাই আৰু জাহি পৰা সন্ধ্যাৰ সন্দৰ্ভত হ'বলৈ সাহস গোটাৰ মোহাৰি তেওঁ আলমাবীৰ কাপোৰৰ পিছৰ পৰা স্কচৰ মটলটো উলিয়ালে—হঠাৎ তেওঁ মন কৰিলে যে স্কচৰ মটলটো বহুত খাজী হৈ গৈছে কিন্তু তেওঁ নিজে বহুত দিন ডাৰ পৰা স্কচ খোৱাই নাই। তেওঁ বৈশীয়েকক ঘাতি সোধিলে,

“এইটো কেনোবাই হুইছিল নৌক ?”

“আপোনাৰ বৰ-বৰ মূল্যমান কল্ক কেনেই সেরে সেরে হ'ব। হুই এখন বখাইহে গা কোৱা লাগিলে সেইটোৰ পৰা পিনাচত চালি খোৱা দৌখৰো। ছোৱালী মানুহে সেইবিলাক খোৱা জানো ভাল যদি মই এবাৰ সন্ধ্যাত তাই ক'লে—দেউতাই খোৱা ভাল বোঁতৰা এইবিলাক কল্ক জোৱাৰ কাৰণেও ভাল।”

বৈশীয়েকৰ উত্তৰ শুনি ৰূপৰামৰ খং বৃদ্ধিৰ চাকিল আৰু স্বত্বে ক'লে,

“অ', তাই এতিয়া মোৰ লগত কেবু থাকিব পৰা হ'ল ?”

ৰূপৰামৰ কান্ধেই ল'ৰা-ছোৱালী কেইটাই ভাল পুথিৰে বাৰলৈ সিঁপিকিলে য'লি তেওঁৰ বৈশীয়েকক দঢ় কিবাস। সেয়েহে সুযোগ পালেই শ্ৰীমতা চৌধুৰীয়ে ৰূপৰামক সেই কথাটো উপলক্ষি কৰাবলৈ চেষ্টা কৰে। তেওঁ ৰূপৰামক জনালে,

“কেনে বৰা নজায়ে তাই আপোনাতকৈ এখোৰ জালহে। আপুনি এজনহে গাৱ, তাই এককৰে তিনি চাৰি চাকাল লহ। সেইটো খালে হেনো ডাইখ

গাটো খুৰ ভাল লাগে। তাই হেনো লগৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত বহুবাৰ খাইছে।”

সমস্যা তেওঁ ভবাতকৈও গভীৰ আৰু জটিল বুলি জানিব পাৰি বৃপৰামে বটলটো আগৰ ঠাইত থৈ আকৌ আৰামী চকীখনত বহি পৰিল। বৃপৰামে তেওঁৰ চাৰিওপানে গঢ়ি তোলা ভুৱা পৃথিৱীখন হঠাৎ খহি পৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। মহামাৰীয়ে বেন তেওঁকও আক্ৰমণ কৰিলে। বাৰে বাৰে তেওঁ বৃত্তি বিচাৰিলে জীয়েকৰ কান্দ কাবখানা দেখে তেওঁ কিয় এনেদৰে আতঙ্কিত হৈছে, কিন্তু বাৰে বাৰে তেওঁ বৃত্তি পালে যে জীয়েক বগাই একো বেয়া কাম কৰা নাই। তেওঁ যিমানেই বৃত্তি বিচাৰে সিমানেই বৃত্তি তেওঁৰ বিপৰীতে যায়। তথাপি তেওঁ দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰে যে বৰ্ণাৰ কাৰ্যকলাপ বৃত্তিসম্ভৱ হ'লেও সেইবিলাক কিবা কাৰণত ভুল। কেৱল কি কাৰণত ভুল তাৰ উদ্ধাৰ নাপাই তেওঁ উচপিচাৰিলে ধৰিলে।

হনুমন্ত দেখাই শুনাই ধুনীয়া ডেকা। তাৰ টকা-পইচাও আছে, বৃত্তিও আছে। বৰ্ণাৰ দেহ মনক সন্তুষ্ট কৰিব পৰা বা সকলো ঐহিক সন্ধান দিব পৰা সি এজন উজ্জ্বল ভৱিষ্যন্তৰ লোক। ভেনেহ'লে তেওঁৰ শব্দা কিহৰ বাবে? তাৰ লগতেই বহি বৰ্ণা সন্ধান হ'ব পাৰে ভেনেহ'লে তেওঁ আনন্দিত হোৱাহে উচিত। তেওঁ এইটো ভালদৰে জানিছিল যে তেওঁৰ পছন্দৰ আৰু তেওঁৰ ভাল লগা ল'ৰা এজনক বৰ্ণাৰ লগত দেখিলে হয়তো তেওঁৰ ভাল লাগিলে হেঁড়েন। হনুমন্ত ব্যৱকতো তেওঁৰ ভাল নলগাৰ কোনো কাৰণ নাই। হনুমন্তৰ নিচিনা বৰ্ণাৰ দৰে একে ধৰণেৰে ডাঙৰ হোৱা ল'ৰা এজন বৰ্ণাৰ নিশ্চয় বোধ্য। তথাপি তেওঁৰ মনে নামানে যে হনুমন্ত আৰু বৰ্ণাৰ সম্পৰ্ক ভালৰ কাৰণে হৈছে। সিহঁত দুটাই কি ভুল কৰিছে তাকও তেওঁ নামানে বা তাক বিচাৰ কৰিব পৰা সজ চিন্তা তেওঁৰ নাই।

সিহঁত দুটাৰ ওচৰলৈ গৈ, সিহঁত দুটাৰ সম্পৰ্কখন হ'বলৈ বৃপৰামৰ সাহস নহ'ল। সিহঁতক ধৰ্মিক দিষ্ট বুলি কেবাবাৰও চকীৰ পৰা উঠে আৰু নিজৰ কোঠাতে দুটোমান পাক মাৰি আকৌ বহি পৰে। তেওঁ নিজৰ এনে দুৰ্বলভাৱ নিজেই আচৰিত হ'ল। ডেকাকালত, তেওঁ কলেজত পঢ়োঁতে তেওঁৰ ভীৰু বৃত্তিৰ তৰ্কৰ আগত কোনো টিঁকিব নোৱাৰিছিল। অধ্যাপকৰ পক্ষ আৰম্ভ কৰি একেবাৰে গৰ্ৱৰ্ণনৈকে সকলোৱে তেওঁৰ লগত বাকবৃদ্ধ কৰিবলৈ চয় কৰিছিল। স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সময়ত তেওঁৰ বহুতাই সকলোৱে মনত দগদগাই জুই জুলাইছিল। আগেয়ে কি ডেকা, কি বঢ়া সকলোৱে তেওঁৰ কথাত হুলা দিছিল। কিন্তু স্বাধীনতাৰ পিছত কিবা এক আচৰিত পৰিৱৰ্তন হ'ল। তেওঁৰ জীৱন বখৰ চকিৰ ক'বখাত কেনেদৰাকৈ এনেদৰে জ্বলন্ত হ'ল যে কৰ্মৰ দৰে তেওঁও সকলো অন্ত-সন্তৰ কামতাই সম্পূৰ্ণৰূপে পাৰ্থক্য প'ল। দ্বিতীয় কক্ষতা আৰু ধনৰ সোতে তেওঁৰ ব্যক্তিগত সকলো কক্ষতা সোপ-পোৱালৈ। সেয়েহে কক্ষতাৰ অভাৱত, কক্ষতাৰ অপব্যৱহাৰে বেন বটোৰ প্ৰভাৱত তেওঁৰ চৰিত্ৰটো আৰি পৰিল কেৱল দুৰ্বলতা আৰু উদাসীন।

জ'বন বাস্তব সূপে এৰি বহুকাৰ্য্য বা বিবেকহীনতাৰ তেওঁ বি পথ জীকোৱালি লৈছিল সেই পথ তাৰ স্বাভাৱিক পৰিণতিত অহাৰ তেওঁ মোকোজাত পৰিল। সৰু আদৰ্শ আৰু সৎ সাহসে তেওঁৰ ব্যক্তিত্বলৈ আগুৱালে বি নিশ্চিত মনোভাৱ আনিছিল তাৰ পৰৱৰ্ত্তে তেওঁৰ কাৰ্য্য কলাপত পৰিণতিত হ'বলৈ ধৰিলে অনিশ্চয়তা আৰু এক নিৰুপায় অৱস্থা। ব্ৰহ্মত্বৰ কাৰণে বা আৰু কিয়, সা-সম্পত্তি কৰিবৰ কাৰণে চেষ্টা কৰাৰ বাহিৰে তেওঁ জীৱনত আন একোকেই চিন নোপোৱা হ'ল। আগুৱালে নিজৰ কৰ্ম পথ বিচাৰি লওঁতে বা সেই পথত খোজ দিবলৈ তেওঁ কেতিয়াও বিতৰ্কবান ভাবব লগীয়া হোৱা নাছিল। কিন্তু বৰিহি নিজৰ বয়স্কতক আঁলি তেওঁৰ লগত হাত জোকাৰি পাবচৰ কৰি বি সূচ্যৰ সৃষ্টি কৰিলে সি তেওঁৰ বিচাৰ বুদ্ধিৰ সম্পূৰ্ণৰূপে ধ্বংসী-কৰ্ম্মলী কৰিলে। সেই সাধাৰণ সমস্যাটোৱেই তেওঁৰ প্ৰাণ ক'পাই তুলিলে, তাৰ ধুম্‌হাই যেন তেওঁৰ সকলো চুবুৰাৰ কৰিলে। আন একো কৰিব নোৱাৰি তেওঁ শেষত গিলাচ এটাত স্কচকে অলপ ঢালি ল'লে আৰু অলপ পানী মিহলাই খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ হয়তো আশা কৰিছিল যে সেইটোপাই সকলো পাহৰাই দিব, কিন্তু তেওঁৰ বৈশীয়েকে আহি ঠাট্টাৰ সুৰত ক'লে,

“এনেদৰে সেই সোপা খাই ৰহি থাকিলে কেনেকৈ হয়? বাওক, জোঁৱাই ল'বা আহিছে, ওলাই যাত এৰাৰ নিদিলে কথাটো ভাল নেদেখিব। বহুত পইচা খৰচ কৰি ‘লাভ-চীট’ আনিছিলে নহয়, এতিয়া সিহঁত বৃটাই কেনেকৈ তাৰ সদ ব্যৱহাৰ কৰিছে চাওকেন।”

শ্ৰীবৃতা চোখুৱাই পৰা অলপ সহানুভূতি পাবৰ অপাৰে বৃপৰাসে বাওকক ডাঙৰ আক্ষেপ কৰিলে,

“মই আনিছিলোঁ ডোমাৰ কাৰণেহে। কিমান কৰিলোঁ ডোমালোকৰ কাৰণে— ডোমাৰ কাৰণে। এতিয়া মোক ঠাট্টা কৰিবলৈ বোৱা লগা নাই নে?”

“যেনেটো লাগিছেই। তথাপি সকলো চকু বন্ধ চাই থাকিব নোৱাৰোঁ। এইতো কেতিয়াও একোকে বিচৰা নাই। আপোনালোক সুখে থাকক। ল'মা-হোৱালী কেইটাৰ ভাল হওক ডাকেই সৰাৱ কামনা কৰি আহিছোঁ। আপুনিহে সিহঁতক ভাল কথা এটা দিবাবলৈ চেষ্টা নকৰিলে। ভাল আদৰ্শ এটা নেদেখিলে?”

“মইনো কি বোৱা আদৰ্শ দেখুৱালোঁ? বহি ভাৱত থাকি বৃজি হালি থাৰ লগীয়া হোৱা হ'লে কম পালোহে'ডেন?”

বৃপৰাসৰ কথাই শ্ৰীবৃতা চোখুৱাই সন্তোষ দিব নোৱাৰিলে। কিবা এক অৱজ্ঞানৰ তেওঁক কন্দ্ৰুৱাই পেলালে। জটিলে চকু পানী ঠচি তেওঁ নিজকে সুস্থ কৰিলে। তেওঁ যেন পাৰিৱৰ্ত্তিতোৰ আচল কাৰণ বৃজি পাইছে আৰু সেই সমস্যা সমাধানৰ উপায়ও দেখা পাইছে যেনে বৃজি প্ৰকাশ কৰি ক'লে,

“এইতো আপুনিৰ সন্মুখত আহিছোঁ যে আপোনাৰ জীৱনত কোনো আদৰ্শ

মাইকিয়া। স্বাধীনতাৰ আগেয়ে আপোনাৰ আদৰ্শ দেখি আমি আটায়ে ভাল পাইছিলোঁ। কিন্তু ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত ইংৰাজৰ পতাকাখন নমাই কংগ্ৰেছৰ পতাকাখন উত্তোলন কৰা মৃদুস্বৰে পৰা আপোনাৰ জীৱনত ভোগ-বিলাস, ধন-প্ৰেম আৰু স্বাৰ্থৰ ভিৰস্তু পতাকা উৰিবলৈ ধৰিলে।”

বৈণীয়েকক বাধা দি ৰূপৰামে অলপ ধমকি দি ক’লে,

“তোমাৰ মৃদুখন বৰ বেয়া হৈছে দেই। মই কি কৰিব লাগে কোৱাচোন। গুন্দা লগাই তাক পিতিব লাগে নে সিহঁতক গুলিয়াই মাৰিব লাগে?”

“যদি তাৰ বাবে আপুনি আন একো পথ দেখা নাই, তেনেহ’লে আপুনি হাত সাহাটী হি ধাকক। আজিৰ পৰা ছোৱালীৰ দায়িত্ব মই ল’ম। মোৰ ওপৰত আপুনি একো নামাতক।” বুলি বৈণীয়েকে বৰ্ণা আৰু হনুমন্তৰ লগত কথা পাতিবলৈ গ’ল।

ৰূপৰামে একপ্ৰকাৰ সকাহ পালে। জীৱনৰ এনেকুৱা সঙ্কটৰ সময়ত তেওঁ ৰেডিয়া এটা শিশুৰ দৰে নিঃসহায় হৈ পৰে তেওঁৰ বৈণীয়েকে নিজৰ মনোবল গোটেই সেই সঙ্কটৰ সমকক্ষী হৈ উঠে—ৰেডিয়া সেই সঙ্কট ধুমুহাৰ দৰে প্ৰচণ্ড হ’লেও গ্ৰীষ্মতা চৌদ্ৰবীৰ সবল আত্মাৰ বলিষ্ঠ গতিৰ আগত হাৰ মানে। ৰূপৰামে এইটো ভালদৰে জানে যে তেওঁৰ যদিও কলেজীয়া শিক্ষা আছে, নানা অভিজ্ঞতা আৰু বিশেষ কৰ্মক্ষমতা আছে, তথাপি তেওঁ তেওঁৰ বৈণীয়েকতকৈ কিবা প্ৰকাৰে যেন অতি দুৰ্বল। গ্ৰীষ্মতা চৌদ্ৰবীৰ এনে এক আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত যে তেওঁ কেতিয়াও শোক-দুখৰ দ্বাৰা বিচলিত নহয় বা তেওঁ কেতিয়াও বেয়া কাম কৰিলোঁ বুলি অনুতপ্ত হ’ব লগীয়া হোৱা নাই। অথবা, তেওঁ গৈয়েই জীৱনটো কোনো উচ্চ আকাংক্ষা নোহোৱাকৈ সহজ সবল ভাৱে নিজৰ গিৰিয়েক আৰু ল’ৰা-ছোৱালী কেইটাৰ প্ৰতি নিজৰ দায়িত্ব বহন কৰিয়েই কটাই আহিছে। বাঁহৰ পৰা আনে হয়তো তেওঁক এজন সাধাৰণ অশিক্ষিতা গৃহিণী বুলিয়েই ভাবে। সেই গৃহিণী যে বিশেষ এক জ্ঞানৰ প্ৰভাবে দীপ্ত তাক হয়তো কেৱল ৰূপৰামেহে জানে। তথাপি বৈণীয়েকৰ কথাই ৰূপৰামৰ মনত একো প্ৰভাৱ পেলাই নোৱাৰিলে। ৰূপৰাম এনে এজন ব্যক্তি যাক ধাৰণা যে ভাল বা সজ কাম কৰাটো এক প্ৰকাৰ দুৰ্বলতা।

স্বাধীনতাৰ আগতে ৰূপৰামে চৰকাৰে বাচি দিয়া ভাল চাকৰি আৰু অভিজ্ঞতাপূৰ্ণ জীৱনও প্ৰত্যাখ্যান কৰিব পাৰিছিল কিন্তু স্বাধীনতাৰ পিছত ৰূপৰামে ইঞ্জিনীয়াৰ, ঠিকাদাৰ, দোকানী, বেপাৰী সকলোৰে পৰা যেনেকৈ পাৰে তেনেকৈ পইচা সৰুকাই নিজৰ জীৱনত ভোগ-বিলাস আনিবলৈহে চেষ্টা কৰিলে। স্বাধীনতাৰ আগতে বৈশ্বকোষী কাপোৰ পিন্ধিবলৈ আৰু তেওঁ নিজে সূতা কাটি বস্ত্ৰ কাপোৰ পিন্ধিছিল। এবাৰ তেওঁৰ মোমায়েক এজন বিলাতৰ পৰা তেওঁলৈ অনা ফড়ী এটা তেওঁ ল’বলৈ অস্বীকাৰ কৰি মোমায়েকক খিচাৰ দিছিল বৈশ্বকোষী আৰু বৈশ্বকোষী বস্ত্ৰৰ প্ৰতি মোহ দেখুওৱা কৰিছিল। স্বাধীনতাৰ পিছত ৰূপৰামৰ

বিশেষী বস্তুর প্রতি ইমানেই লোভ বাটল যে তেওঁ শিক্ষামন্ত্রী থাকোঁতে অসম চৰকাৰে কিনা হাত বাগৰা আমেৰিকান গাড়ী এখনৰ কাৰণে তেওঁ ৰাজহ মন্ত্ৰীক ঘূৰিয়াই মাৰিবলৈ উদ্যত হৈছিল। তদুপৰি তেওঁ ফুটবল কৰে যে তেওঁৰ জীয়েকে দেশী প্ৰসাধন সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ নকৰে, বিশেষী প্ৰসাধন সামগ্ৰীহে ব্যৱহাৰ কৰে। কেৱল তেওঁ নাজানিছিল যে তেওঁৰ জীয়েক বগাই কেৱল যে গুঁঠ বা গালত বিশেষী ৰং সানিয়েই ভাল পাইছিল তেনে নহয়। সেই বিশেষী ৰং-দুবাবোৰ তেওঁৰ গুঁঠ-গাল-নখ আৰু ছালৰ সবু সবু ছিটোবোৰে সোমাই বগাৰ মন প্ৰাণতো বিশেষী ৰঙৰ প্ৰলেপ পেলাইছিল। সেয়েহে, বগাই বিশেষী পশ্চিমীয়া ছোৱাটীৰ দৰে বন্ধ-বন্ধেৰে লগত দেখা-দোঁখৰে চহৰত, উলা-মুলা কৰি গুৱাহাটীৰ ধূলি বালিবোৰ তাৰ অসমীয়া বাইজৰ কাৰণে বেছি অসহ্য কৰি তুলিছিল।

বগাৰ এনে ব্যৱহাৰৰ কাৰণে ৰূপৰামে নিজকে অকণো দোষ নিদিয়ৈ। অথচ স্বাধীনতাৰ পিছত ৰূপৰাম আৰু ৰূপৰামৰ নিচিনা নেতা বা সমাজৰ ভব্য গব্য লোক-সকলেহে কিবা এক ভুৱা জীৱন নিৰ্মাণ কৰি আহিছে। আগেয়ে দেশখনক পৰাধীনতাৰ অনায়াস অবিচাৰৰ পৰা মুক্ত কৰাৰ আদৰ্শেৰে অমুপ্ৰাণিত হৈ এই লোকসকলে এটা সূক্ষ্ম সবল জাতি গঢ়ি তুলিবলৈ স্বাৰ্থ-ত্যাগ কৰিব পাৰিছিল, কিন্তু স্বাধীনতাৰ পিছত তেওঁলোকে সকলো সৰু আদৰ্শ বিসৰ্জন দিলে। প্ৰকাশ্য প্ৰকাশ্য দৰ সজা, নিজৰ জৰা-ছোৱালীক জাকজমকীয়া জীৱনৰ সোৱাদ বিয়া আৰু যিমান পাৰে সিমান পইচা খোৱাটোৱেই যেন তেওঁলোকৰ জীৱনৰ লক্ষ্য হৈ পৰিল। স্বাধীন জাতি এটাৰ ব্যক্তিসকলে মানৱীয় স্বৰূপ আৰু অধিকাৰবিলাক পাবলৈ প্ৰয়োজনীয় ব্যত্যাৰণ সৃষ্টি কৰা দাবীত হাওক তেওঁলোকে কেৱল দুৰ্নীতি, কমতালোভ, অনায়াস অবিচাৰেৰেহে জাতিটোক দুৰ্বল কৰিবলৈ ধৰিলে। বিশেষী শোষণকাৰী চৰকাৰৰ সলনি অসমত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল অসমীয়া দুৰ্নীতিকৰী চৰকাৰ। সাধাৰণ লোকে তাৰ বোৰাছাত সমানে ভুগিলে আৰু আনে অসমীয়া ভাষা কৃষ্টি ও সংস্কৃতিৰ মৰিলালী গঢ়িবলৈ ধৰিলে।

দেশৰ এসমুখা বৰদ্বাৰা যেতিয়া এখন গণতন্ত্ৰত থাকিব পৰা কিছুমান স্বাভাৱিক দোষ অস্বাভাৱিক ভাবে ৰূপ পালে আৰু যেতিয়া অসমীয়া তথা ভাৰতীয় জাতিৰ সকলো স্বকীয় বেগিনী এক প্ৰকাৰ লোপ পাওঁ পাওঁ হ'ল তেনেকুৱা এটা সময়ত তেনেকুৱা এখন সমাজত বগা আৰু হনুমন্তক ৰূপৰামে বৃদ্ধি পোৱাত তদুবিধা হ'ব নালাগিছিল; তেওঁ হয়তো ইমান দিনে তেওঁ সক্ষমতাৰে বিস্তৃত কৰা ভুৱা জীৱনৰ ক'লা মেখে নিজৰ জীৱনতো হাঁ পেলাব পাৰে বুলি ভবা নাছিল। বাহওক, তেওঁৰ জীৱন আৰু তেওঁৰ ব্যক্তিগত ইমান বিকৃত হৈ পৰিছিল যে তেওঁ সেই সমুখা সমাধানৰ উপায় ভাবিবলৈ ধৰিলে সৰু ভাবে নহয় কিবা চকুৰাল কৰিহে। গুণ্ডা লগাই হনুমন্তক অঁকি কৰাৰ বা বগাক আঁন কোঁনবা আঁতৰাই পঠিওৱাৰ তেওঁ জল্পনা কল্পনা কৰিবলৈ ধৰিলে।

খ্রীষ্টতা চোখুৰীয়ে বৰ্ণা আব্দ হনুমন্তৰ সম্পৰ্কীন হৈ তেওঁলোকক স্পষ্টভাৱে ক'লেগৈ যে তেওঁলোকৰ নিচিনা ডেকা-গাভৰু এহালে তেনেদৰে উতনুৱা হৈ উলামালোকে ঘূৰি ফুৰাটো অসমীয়া সমাজত মানুহে ভাল নোবোলে যেতিয়া তেওঁলোকে সমাজৰ প্ৰতি প্ৰাৰ্থনা দেখুৱাই অলপ সংযত হোৱা উচিত। বৰ্ণা আব্দ হনুমন্তই খ্রীষ্টতা চোখুৰীৰ ওচৰত হাব মানিবলৈ নিবিচৰা কাৰণে এখন সৰুসুৰা বাক শুদ্ধই সংঘটিত হ'ল।

বৰ্ণা : মা, আমাৰ হুচাইটীত বহুতো বেয়া কথা আছে। সেই বিলাক আমিমেই গঢ়াব লাগিব।

মাক : আমাৰ বেয়াবিলাক গঢ়াব পাৰিলে ভালহে। কিন্তু তহ'তে দেখোন প্ৰথমে ভালবিলাকেহে নষ্ট কৰিবলৈ ধৰিছ।

হনু : এটা ল'ৰা আব্দ এজনী ছোৱালীৰ ভাল লাগিলে সিহঁত দুটাই বাৰু কিয় অলপ একেলগে ঘূৰাবৰি কৰিব নোৱাৰে বা অলপ ফুৰি কৰিব নোৱাৰে।

মাক : তোমালোকে কি ফুৰি কৰা কছা তাক তোমালোকেহে জানা। আমাৰ সমাজত ভালপোৱাটো আঁত পৰিছ বহু। তাক শাৰীৰিক বা বৈখ্যৰিকৈ প্ৰকাশ কৰিবলৈ গ'লে সেই পৰিৱৰ্ত্তা নষ্ট কৰা হয়।

বৰ্ণা : মা, তুমি সঁচাকৈয়ে খুব অ'ণ্ড কেছ'ণ্ড। চোৰা, তোমাৰ গোটেই জীৱন এনেয়ে গ'ল। তুমি কোঁড়িয়াও ফুৰি কৰিবলৈ নাপালা, সদায় ঘৰত সোমাই থাকোঁতেই গ'ল। এতিয়া মই অলপ বং-খেমাৰি কৰিব পৰা কাৰণে তুমি ভালহে পাব লাগে।

মাক : মইতো জীৱনত কিবা সুখ-সুপ্ৰীতিৰ প্ৰমাণিত হোৱা যেন মোৰ নালগে।

হনু : মই আপোনাৰ ঘৰলৈ অহা কাৰণে যদি বেয়া পাইছে মই গুচি য়াওঁ। মোক বগনি মাতি অন্য কাৰণেহে মই আহিছোঁ।

মাক : তুমি মোৰ ঘৰলৈ অহা কাৰণে মই অকণো বেয়া পোৱা নাই। তোমালোক দুজন বং-খেমাৰি কৰিলেও মই বেয়া নাপাওঁ। তোমালোকে ইজনে সিজনৰ প্ৰতি দায়িত্ব আব্দ সমাজৰ প্ৰতি তোমালোকৰ দায়িত্ব বৃদ্ধা নাই কাৰণেহে মোৰ অসুবিধা লাগিছে।

হনু : আমি আমাৰ দায়িত্ব খুব ভালদৰে বঢ়ি পাত্ত। আজিকালি আগৰ দিন নাই আমাৰ মনবিলাক একদম মূৰ্খাল। উই আব ইন টুৱোটিয়েছ চেৰুৰী। আজিকালি পুৰুষ আব্দ নাৰী সমান। মই নাৰীৰ মৰ্যাদা বঢ়ি পাত্ত।

মাক : তোমাৰ পক্ষে তেনেদৰে কোৱা সহজ। মোৰ ছোৱালীৰ লগত যা য়েলাই ঘূৰি নুৰুৱি তুমি যদি লাজ আৱৰণৰ কাৰণে সাধাৰণ কাপোৰ-কানি এগৰক ল'ৰ নোৱাৰা বা কোলাৰ কেঁচুৱা বহুত বাস্তৱ লৈ গিলি ভঙা বালি কটুৱা নাৰীসকলৰ কথা জাকিলাহে'ভেন তোমোৱা তুমি নাৰীৰ মৰ্যাদা বঢ়ি পোৱা বালি বিশ্বাস হ'ল হে'ভেন। ইয়ান ডাঙৰ কথা কোৱাৰ কোনো

আর তাহা বৃদ্ধ ক্ষেত্রত অন্তর্ভুক্ত হইবে না। নহলে নিত্যই নাই। ই এক সামাজিক বৃদ্ধ—সমাজে মোট সমাজে যবে যবে এই বৃদ্ধ আবৃত্ত হয়। এই বৃদ্ধত যোনে ভিক কোন হাবে তাব কোনো ঠিক নাই। কিন্তু সকলোকেই ভালবাবে আশ্রিত পায়।

বৃদ্ধবয়ে আশ্রিত পালে, বর্ণাক ভেদে যি বর্ণভেদীয়া পথেবে আগুয়াই বাবন সুবিধা দিচ্ছিলে সি দেখোন তাইব অনিন্দিত হে নাছিলে। বর্ণবি মাকে আশ্রিত পালে, নিজের ছোয়ালায় সমাজের নীতি-নিয়মবিলাকক পদাশ্রিত করা দেখি। সেই বৃদ্ধব নৈপথ্য নান্নক হনুমন্ত বায়ে আশ্রিত পালে, দেউতাকের টকা-পইচা, গাড়ী মটর লৈ ভেঙে বর্ণবি লগত যিববে কর্তি করিম বুলি ভাবিছিল তাত বাধা পরা দেখি। আটাইতকৈ বেছি আশ্রিত পালে বর্ণবি।

বৌছকে অন্য উপায়ে জব্বাৰি ধনেনে সম্মান বিনকচ'ড, কল্লিটৰ ডাঙৰ ডাঙৰ দালানৰ
জানি বেৰৰ বাজতেই তেওঁলোকে দিনকিছাক কটাই আহিছে। বাহিৰৰ সমাজখন
বা জীৱন-বোধৰ প্ৰকৃত জ্ঞান লাভৰৰ সূচিকা তেওঁলোকে নাপালে। অনাহাৰ অনিদ্ৰাত
জীৱন কটোৱা কেতিয়া কেতিয়া হুখীয়াসোকৰ জীৱন সংগ্ৰামৰ বিষয়ে তেওঁলোকে এই-
টোৱেই জানে যে তেওঁলোকৰ বন্ধু আছিল কাৰ কৰা প্ৰাইডাৰ, চাকৰ, জমিয়া, জমাবাৰ
আৰু মোকা-হুৰুদীৰ বহন আন আন হুখীয়া মানুহবিলাক চহকৰ আত্মজ'নাবোৰৰ
দৰে অসহ্য আভিৰূপ বোৱা।

কমি নিজকেও অজ্ঞান বোলা বুলিয়েই ভাবে—কেৱল তেওঁৰ ধাৰণা যে তেওঁ
এনে ঐশ্বৰিক বোলা যে সকলোৱেই জাক বহন কৰি অতৃপ্ত আনন্দ পাব। তেওঁৰ
মাক-সেউতাক, বন্ধু-বান্ধৱ, মিত্ৰ-বুঢ়ৈ সকলোৱেই তেওঁক কঢ়িয়াই ভাল পাব।
তেওঁৰ নিজৰ বন্ধন, সমাজখন বা দেশখনৰ প্ৰতি কোনো অৱগান ভাব নাই। তেওঁৰ
কৰণে গোটেই পৃথিৱীখন এটা গ্ৰামৰ নিচিনা, যাৰ সৃষ্টি কেৱল তেওঁক কঢ়িয়াব
কাৰণেই। সেয়েহে তেওঁৰ ভবত পাখতোৱে কোঁড়গাৰা অলপ ইকাত সিঁকাতি কৰিলে
তেওঁ নিশাৰ ঊপৰে 'পৃথিৱীখন কি হৈছে?' বুলি। তেওঁৰ কোঁড়গাৰা ক'লে মাও
ক গুৰী লাগে।

তেওঁ গৰম পকা ওলাই গুচি যাবও নোৱাৰে, কাৰণ তেওঁ টকাৰ মহত্ত্ব বুজে।
তেওঁ বিয়া হ'বলৈকে নিবিচাৰে কাৰণ ভাত-বাৰিৰ আশে বুলি জানে। ওঠৰ বহৰ
বন্ধনত তেওঁ ঐশ্বৰিক জীৱন আৰম্ভ কৰিবলৈ নিবিচাৰে। তেওঁৰ ইচ্ছা পৃথিৱীখন
চোৱাব, তেওঁৰ বনি এসোশা টকা থাকিলে 'হে'জৰ কেনেহ'লে তেওঁ হৰজো তৰকাৰ-
টিকট কৰি আমেৰিকালৈ গুচি গ'লহ'লেই। সমস্ত জীৱনৰ কোনো মিহি'ট পৰ
নাই কৰণেই তেওঁ অৱ্দ বোহি হ'জৰ-হৰ। হৰমতই তেওঁক সাজনা আৰু উপভোগ
দিয়ে আৰু তেওঁলোকে বুঢ়ী আয়োচনা কৰে,

'ইট গট হু হুজ আউট অৱ হেট হাউচ—ইট ইজ ছিক''

[অৰ্থাৎ অৱ : কুৰি সেইজন কৰত আৰু থকা অনুচিত, ভাত থাকিলে আমাৰ
কোনো ক'ৰি' নহয়]

"হুজেন ওত আই গজ" [অৰ্থাৎ অৱ : আই ক'ত বৰিমসে ?]

"হুজাই, ইট কেন হুজ হু হুজীয়াৰী গজ'চ হোৱেটল"

[অৰ্থাৎ অৱ : কিয় কুৰি হুজীয়াৰী হোৱেটলৈ গ'লেই আমাৰ চেখান সূচিকা
হ'ব]

"ভতট বি-খুশিক। সে আৰু লট গ'ই হু সে মি হু লট ইন এ হ'কৌ। এনিহে,
আই ভতট জাট হু হু গোট" [অৰ্থাৎ অৱ : আই গ'টলৈকে কৰ হুজ'। মোক
হোৱেটলত থাকিবলৈ ভতটাই পাইল মিনিল]

"আই হু, মি-খ'চ হুজ ইন চোৱি' চিলা। এন হুজাই ভ'ট ইট চোৱি হু, গ'জ
ট, আমেৰিকা ক' আই হুইল হুইন ইট হুজল"

「कमल कमल : बुद्धिमानों को सब-कुछ जानने की क्षमता होती है। उन्हें
जीवन में सब-कुछ समझने की क्षमता होती है। उन्हें सब-कुछ पता है कि
क्या है। उन्हें सब-कुछ समझने की क्षमता होती है।」

“হাউ কোম লাইভ নম” হু জালালখান এলাহুদুহাউ জাইন জমি হু মোলান?”

[**মনঃ ভাব :** এই আশেবিকাশই হল কোমলহৃদয় কারিকার হ'ল]

“হুয়াই, ইট হেড হুই কানিক-বকোব! ইয়া হুই ই এ থিং এট কোয়াব। ই
হুইল টেক কোয়াব অর ইট” [কান ডাবঃ জোয়াব ককাকোয়া হুয়াব সেখোব তাত
আহে। সি জাত হুই ডাউন হানুই হুইল সেখোব। কান হুইল হায়ে। হুই
ডাব ওপকোব টোকা হুইল হুইল কানিক।]

“আই ও’ল্ট কিল্লেনী বিজিত হৈ। হি চেক হি ইক এ বিন অট, হি হেল এ
বিন হাউচ এন্ড হি হেল লাইফ অফ মনি। বাট্ হাম হাউচ অব অফান আই ও’ল্ট
বিজিত হৈ। হি হাম্প চাকৰি হি জমক কৰ এ জিন টেট হি জট মি এন্ড
হুয়েনেভাব হাম্বাণ্ডি নোজ টু একেবিক হি কনইচ্ছ হাম এককিটক টু একত
মিটিং হৈ। দেয়া ইক হাম্বাণ্ডি বিয়োল ফিহি” [অব অব : সি অ্যা
কাঙ্ক্ষা, তাৰ ইশানেই পঠিচা যে সি এবাৰ যেতিস কিস এটা আনি বৃহৎ নাম
লৈছিল : ডাব ক, ডাব চাকৰি, বড় পঠিচা আহে বুলি হি কড়গি ধাবে হয়
কিন্তু কেঁচিয়াবা কোনোবা আমেৰিকাতে গৈছে সেখোন সি কিবা কহর কিনা এটা
অবস্থাত দেখুৱাই জন সমাজক থাকে। সি এটা বড় পাৰি ডাব . অ্যা
বাৰ থে]

বর-ক্রেতায় সাহসনা, বহুবর্ষ সাহসনাই বা উপভোগে বর্ষাক সহায় করিল
নোহাছিলে। বর্ষাক কালই জীবন নাটক আর-কালসেবা দ্বার বাসে, সেসকালই অধিকার
শেষ হ'ল আব্দ আবদ হ'ল স'চা শাটিক। তবে পিহত আব্দ ভেটের অধিকার নহে,
তবে পিহত ভেট জীবন নাটক স'চা ভাও স'বলে বাধা।

কোনো সহজ মৰ্কাৰ পথ সন্মোখ বৰ্ষ একপ্ৰকাৰ বিকৰ্ষা হৈ পৰে। তেওঁৰ মূৰত
হাঁহি আৰু হঠকটীয়া শব্দাবিলম্বক ইত্যাদি অনুভৱিত হয়। তেওঁৰ বাক-শেউৰাত
তেওঁৰ মূৰ মূৰ দিহে মূলি জাঁব তেওঁৰ বৰ-বাক্যৰী সকলো অংশ চিঙিত হৈ
পৰে। বৰি নমুখনি হোৱা সমস্যা যেন তেওঁলোক সকলোৱে সমস্যা—এক
নম্বৰ এনি তেওঁলোক প্ৰত্যেকেই যে এক সমস্যাৰ নমুখনি হ'ব তাক তেওঁলোক
মুখি পালে। ই এক প্ৰকাৰ অস্বাভাৱিক সমস্যা। তেওঁলোক যি কাম কৰিব
দিলে হৈ আছিল তেনেদৰে অস্বাভাৱিক বাকী নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত পোৱা
একমুঠ উপায় হৈছে তেওঁলোক সমাজক তেওঁলোক মূৰিকা দাবি পৰা এক ব্যাকৰণ
মুঠি কৰাটো। ই যেন তেওঁলোকৰ কাৰণে হাতি কৰণ একপ্ৰকাৰ পৰায়। অৰ্থাৎ
মেধাৰী হাতি মনোবল হাতিবিকাই সকলোকে পৰায়ে।

॥ ईश्वर ईश्वर है साक्षरित ईश्वर वाने लिखित है ॥ ईश्वर वाने लिखित है ॥

নির্ভীক হুচাইটি। নি হালিমদুন ইজ অভাব, ইউ পাইজ মনট বাউ কেচ দি
বিলেজিটী। ইজ'ব পেপেবট উইল হুদে কপ থাউ মালি অন ইউ। ইউ মাল্ট
ফাইন থেজ টু জেক মালি। আবাকবাইজ, ইউ উইল হুদে বিকাম পাট' এর দি
চাঁভিৎ মিল্লিভাৎ। বেটাব, লান' দি টিউ অজ ব্রেড'ট। [অব' ভাব : এই
গেলা সমাজত আমি বিচবা কখনে জীয়াই থাকিবনে হ'লে এতিয়া হাতে কামে
লাগিবন হ'ল। মা-দেউতাব যা পকব ওপকত টেকা মাৰি চলাব বিনবোব
সোনকালেই থেব হ'ব। এতিয়া নিজে পইচা বাটি আতাব পশ্চিমীয়া
ভাবধাৰা সমাজৰ ওপকত জাপি দিব নোহোৱিলে খাব নোপোৱা আন কোটি
কোটি মানুহৰ দৰে আমাবও দুৰ্গতি হ'ব। সেয়েহে চুৰী হোৱাব উপায়
চিন্তা কৰা]

জৰিকাৰ কথা সমৰ্থন কৰি সমাজ নীতিৰ দ্বাৰী বৃদ্ধা লক্ষ্মি ক'লে, 'হাজৰিকা ইজ
বাইট। উই মাল্ট ক্লিয়েট এ থেচ ফৰ আতাব লাইক শটাইল, আবাকবাইজ উই
উইল হুদে বি হাতিৎ হাম ইণ্ডিগিটিক হাছবেন এজ এ ক্লেক অব ইউ পাইজ উইল
লেনক দি কেট অজ ইজ'ব লাইক উইথ এ কুঁপড বাইক। উই মাল্ট বিভাইটলাইজ
এবি ছেটাব' এলিয়েন্ট ইন্ দি ছচাইটি লাইক ক্ৰাচ, বাবছ, হাই ক্ৰাচ
কেটুবেট, অগ'নাইজ ডান্স কৰ এবি থুটিলান ফোণ্টেলে এন্ড চো অন, অলহ',
উই মাল্ট টাই টু স্নে ইংলিচ প'প হুচ এন্ড প্রভাইথ এলক'লিক বিভাবেজচ
ইন্ এবি হাট্ৰেল ফাংশ্যন এন্ড এব'ড অ'ল উই মাল্ট ফাইট এগেইনট বিয়েচমেণ্ট
অজ ইংলিচ বাই দি কুঁপড ইণ্ডিয়ান লেন্ডব্লেজচ।' [অব' ভাব :
হাজৰিকাই ঠিক কৈছে। আমি চাহাব সমৰ দৰে জীৱন কটাব পৰা সমাজ এখন
গঢ়াব চেষ্টা কৰিবলৈ কোনোবা বৃদ্ধক মানুহ একোটাৰ দাসীৰ নিচিনাকৈ
থাকিব লাগিব আৰু জোৱালোক ঢেকাবিলাকে একোজনী ছেয়েলী-ডেয়েলী-
গেয়েলীৰ লগতে জীৱন কটাব লাগিব। আমি সেইকাৰণে সমাজত চাহাবী ও
বিলাক বোহি সূৰু কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগিব। চাহাবী ক্ৰাচ, সূৰাচৰ,
কেটুবেট আদিত আমি নতুন প্ৰাণ দিব লাগিব, হোৱাই নোহোৱাই আমি বল
ডান্সৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব আৰু অসমীয়া বিয়া সবাই সকলোতে আমি গৈ
ইংৰাজী ন্যূ-প্ৰেচৰ ও মনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। আটাইতকৈ ডাঙৰ কথা
হৈছে যে ইংৰাজী ভাষাক দুটি ভাষাৰ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰাৰ সকলো প্ৰচেষ্টাৰ
ফিৰেমে আমি কৰিব লাগিব]

মুঠৰ ওপকত কৰিব লগত সেই পৰিৱৰ্ত্ত লগত ইংৰাজী মাধ্যমেৰে শিক্ষা পাই অহা
ডেকা প্ৰজন্ম, সেই ইংৰাজীৰে কলক পশ্চিমীয়া সভ্যতা বিস্তাৰ কৰিবলৈ বৃদ্ধ প্ৰতিভা
হ'ল। তেওঁলোকে অল্প কাল আগতেই বিলাতীয়া কৰি ঠিক কৰিলে যে তেওঁলোকে
এটা ইংৰাজী ধৰণৰ পল-ইটিং ব'ল' বুলিব, প্ৰত্যেক মাহে মাহে একোটা পাৰ্টি
পাৰ্টিভ, সেই পাৰ্টি'ত আৰু বিয়া সৰাওলৈ এক সোণ্ট হৈ গৈ ব'ব ইংৰাজী মান বজাব

ও নাটক, স্কুল কলেজত ইংৰাজী মাধ্যম পঢ়োৱাৰ প্ৰতিবাদ কাৰ্য, যন্ত্ৰণা জৰুৰী।
কথা কেতিয়াও নকৰ, মাক-দেউতাকক স্নানৰলৈ বোৱাত উৎসাহ দিব ইত্যাদি।
ইত্যাদি।

তেওঁলোকে হাতত লোহা আঁঠাইকৈ বুদ্ধবন্দন কাম হ'ল সন্ধান হোৱাত
হোৱাৰ পৰে গুৱাহাটীত তেওঁলোকে বুদ্ধবন্দন কামৰ এখন সৌন্দৰ্য্য প্ৰতি-
যোগিতা পাতি 'মিছ গৌহাটী' বাচি উলিয়াব। এইটো প্ৰস্তাব হনুমন্ত বাৰে বিচল।
তেওঁৰ সুপৰিপক্ক মনস্কৃত এইটো বোলায়ে যে অলপ ঢেঁটা কৰিলেই বৰ্ণা চোখবোৰেই
মিছ গৌহাটী হ'ব আৰু তেওঁৰা তেওঁৰ মনস্কৃত কৰ্তি আহিব। অসুপৰি প্ৰবন্ধকাৰ
কাৰণে অলপ টকা খোৱাৰ পাৰিলে হয়তো বিজয়িনীক প্ৰবন্ধকাৰ হিচাপে
আবেদিকালে বোহা চিকট প্ৰতি বিব। হনুমন্তৰ প্ৰস্তাবটো শুনি সন্দেহে হাত
চাপৰি বি 'ফ্ৰেট আইডিয়া' বুলি সমৰ্থন জনালে। এনে সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতাই
যে অসমীয়া সমাজত পাশ্চাত্যীৰা ভাবধাৰাৰ বিশেষ সন্নিবিষ্ট কৰিব তাক
তেওঁলোকে পোনেই উপলক্ষ্য কৰিলে।

ডেউলোকে কঁৰিব পৰা সকলো কামৰ ভিত্তিত 'বিহ গোহাটী' সৌন্দৰ্য্য প্ৰতি-
যোগিতাত সকলোৰে বিশেষ শ্ৰন বহিহল কিয়নো, এনে এক প্ৰতিযোগিতাৰ লগত
ডেউলোকৰ জীৱনৰ দৃষ্টিভঙ্গী ভাৰসকলৰ খাপ খাই পৰে। তাতে গুৱাহাটী বা
অসমৰ আন কোনো চহৰ নকহি এনে প্ৰতিযোগিতা যেনে হোৱা নাই বোলে।
ডেউলোক এক পৰম প্ৰশংসনীয় দীৰ্ঘায়ু হ'ব। সেয়েহে 'বিহ গোহাটী'ৰ প্ৰতিযোগিতা
সাক্ষ্য মান্দ্ৰত কঁৰিবলৈ ডেউলোকে বহুত দিন লক্ষ্যোচনী কৰিলে আৰু বহুত
লগত পৰামৰ্শ কৰিলে আৰু শেষত সকলো বাটৰ কাঁহলৈ একোটা কৰ্মৰ পটন
কৰিলে। ডেউলোকে এইটোও পাৰ্শ্বলৈ যে গুৱাহাটীৰ বিসকল লোকৰ সৌন্দৰ্য্য
বহুকা আছে বা থাকিব পাৰে আৰু বিসকল পাৰ্শ্বীয়া ভাৰখাৰাৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত
হ'ব পাৰে সেই লোকসকলক ডেউলোকে হাত কৰিব। জন্মৰি গুৱাহাটীৰ
অমৃতশালী আৰু প্ৰভাৱান্বিত লোকসকলক ডেউলোকে এই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতাৰ
যোগেই ডেউলোকৰ কলীয়া কঁৰিবলৈকে ডেউলোকে পৰিকল্পনা কৰে। সেয়েহে ডেউলোকে
কৰ্মচীৰিবলৈকে অতি কৌশলেৰে শ্ৰন কৰিলে। সেয়ে, প্ৰথম কৰ্মচীৰি উপলক্ষে ৪টা
একল বাৰ্তাৰ কাকতৰ মালিক আৰু ৩০০ লগত হ'ল বহুকা পৰা আৰু বিহ
কামৰ ডেউলোকৰ দ্বাৰাৰে বাৰ্তাৰ কাকতৰ ৩০০ পৰ লগত ডেউলোকৰ সন্মত আহিল।
পৰৱৰ্তী কৰ্মচীৰি উপলক্ষে হ'ল চহৰী বাসিন্দাৰ সন্মত কাকতী আৰু সন্মত হ'ল
বিশ্বল দাস ও প্ৰসন্ন শইকীয়া, কামৰ দাসৰ মেউতাক হ'ল হুৰাখাৰীৰ প্ৰাইম
মেউতাকী, শইকীয়াৰ মেউতাক হ'ল পৰমৰ্শ প্ৰাইম মেউতাকী।

[illegible]

আহুয়কও কিচাৰক বিচাৰ কৰিঠিত সোৱা হ'ল। আনোৱাৰ আহুয়কৰ মাক মোৰ সহপাঠী বাম্বাৰী, তেওঁৰ খুব সমুৱেই বিয়া হৈছিল। আমাৰ লগত তেওঁলোকৰ আঁত ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্ক। তাত আনোৱাৰৰ আইতাকে মোক খুব মৰম কৰিছিল। সেয়েহে দুখিয়া পাগেই মই আনোৱাৰৰ মাক, আইতাকহঁতক দেখা কৰিবলৈ বাওঁ। সত্তৰ মই তেতিয়া অসমত থকা বুলি জানি আনোৱাৰে মোক সেই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতাৰ এখন জাজ কৰিবলৈ প্ৰস্তাৱ দিলে।

গুৱাহাটীৰ সৌন্দৰ্য্য বহুতক লোকসকলৰ নামৰ ভালিকা কৰোঁতে আমাৰ সেই নতুন ডেকা আবু নতুন নাৰীসকলে সত্তৰ মোৰও নাম লৈছিল, কাৰণ মই আমেৰিকাৰ পৰা অসমলৈ আহোঁতে মাজ আকাশত এবোম্বেনৰ ভিতৰত এঘাৰ ভালবৰেই চকুৰণি খালোঁ আৰু খুব হাঁচিৰাৰ লগীয়া হ'ল। ওচৰৰ বাত্ৰীসকলৰ এজনে ক'লে,

‘গেছুন্টোইট’ [এইটো জৰ্মানি শব্দ gesundheit কোনোবাই হাঁচিৰালে তেওঁৰ মঙ্গল কামনা কৰি কোৱা হয়]

আন এজনে ক'লে,

‘ব্লেছ ইউ’ [এইটো ইংৰাজীৰ May God bless you বা অপভ্ৰংশ ইংৰাজী অৰ্থ তপস্বানে তোমাৰ মঙ্গল কৰক]

ভাৰতীয় মহিলা এগৰাকীয়ে ক'লে,

“তুমি বৰ ভাগ্যবান। কোনোবাই তোমাৰ নাম লৈছে।”

মই প্ৰত্যেক জনকে ‘খনাবাদ, খনাবাদ’ বুলি কৈ হাঁহি হাঁহি জনালোঁ যে ভগৱানে মোৰ সন্মত মঙ্গলেই কৰে, কেৱল মানুহেহে মাজতে বিধি পৰালি যি অমঙ্গল আনে। অসম কোতহলেহে ভাৰতীয় মহিলা গৰাকীক বুজিলোঁ, ‘অনে কেৱল নাম লগেহে চকুৰণি খাৱ নে আনে বন্ধনাৰ গালেও মানুহে চকুৰণি খাব পাৰে?’ তেওঁ ‘কিন্তু, মই নাজানো’ বুলি কোৱাত মই জনালোঁ—

“অসমত কোনোবাই মোৰ কিবা বন্ধনাম ৰাইছে বুজিছে মোৰ ধাৰণা, কাৰণ অসমীয়া মানুহে ভাল কথাত জানিব নোৱাৰে, বন্ধনাৰ পাকটোহে লয়।”

বীৰ কৰা বুজিলে, যি জিহানতে অসম হ'ল।

কলম গোৱাৰ পিছদিনাতকৈ আনোৱাৰ আৰু আনোৱাৰৰ মাকক লগ পাওঁতে আনোৱাৰে মিহ মোহৰী প্ৰতিযোগিতাৰ কথা কৈছিল। মই বিশেষ কাৰণ দিয়া নাছিলোঁ, কিন্তু তাৰ বুদ্ধিমানৰ পিছতেই এবিন বাতিপুৰা হনুমন্ত কৰ, বহুতক বাস আৰু অসোৱাৰ আহুয়ক আই মোক বকত হাজিব। আনোৱাৰে চিন পৰিচয় কৰি বিয়াৰ পিছত ফ্ৰান্সলৈ ক'টল,

‘এইবাৰ আমি মোহৰীটোত কিছুটি কনঠেট পাতিছ। জগন্মী তাম এজন জাজ হ'ব লাগে। আমি অসমৰ মানুহকোৱাকক অসম শিকিত কৰিব লাগে,

কি কৰ ?’

তেওঁৰ কৰ্মাধীশ বুলি মই ইতিমধ্যে লে কামিৰ চিক কৰিব সোৱকা হ'লোঁ।

ডেকাহ'উক ডালকে কথা কিছুমান শুনাব ইচ্ছা আছিল। কিন্তু যি হ'ল হাতীৰ কানখনে তৈয়াৰী ডাক ক'ব পৰাৰ পৰা কিছু দি নষ্ট নকৰিবলৈ মই বহুত দিনৰ আগৰ পৰা শিকি আহিছোঁ। জ্ঞানৰ ভাঙাব অনুভৱত বাবে ভাবে সম্ভৱত যেন বুজাব পৰোৱা নাই। জ্ঞান এজন ব্যক্তিক সন্তোষজনক কৰা বা শিকা বিয়াটো সহজ কথা নহয়। বাৰ শিকিব বা শুনিব ইচ্ছা আছে তেনেকৈয়ে লগতহে মই মোৰ জ্ঞান, প্ৰতিভা, চিন্তাধাৰা আদি আলোচনা কৰোঁ। শিং জোকাৰি বাহি খোৱা গৰুৰ লগত বা হোতাৰ নোহোৱাই লখিৱাই থকা গাৰ লগত সময় নষ্ট কৰিবৰ অৱস্থা মোৰ নাই।

ডাখিগ ডেকাহ'উক শিঙৰ জোকাৰ আৰু ঠেঙৰ লাঠিক মই সম্পূৰ্ণ অনুভৱ কৰিবও নোৱাৰিলোঁ, কিন্তু মোৰ আৰি বিয়াত ই বাধা নিদিব লাগিলে সমাজত পশ্চিমীয়া সজ-জবৰ যি 'জোকাৰ' আহিছে ডাক ছোটো বি কথাটো অসম্ভৱ। পশ্চিমীয়া থকাৰ 'বঁটাটি কনটেণ্ট' ডেকাহ'উক মনজত খেলাইছে বোভাৰা সি অসমীয়া সমাজলৈ অহাটো নিশ্চিত। তেনে সোণৰ' প্ৰতিযোগিতা চাবলৈ অহা হাজাৰ হাজাৰ লোকৰে যে জিলা পূৰ্ণ উদ্ভাসৰ উজ্জয় বাহিৰ উপৰি পৰিব ভাত সপেহ নাই। সেয়েহে অনুভৱ সমালোচনা কৰি সময় নষ্ট কৰাটোক উল্লাহেৰে সহযোগ কৰাটোহে ভাল হ'ব বুলি মই বিবেচনা কৰিলোঁ। অৱশ্যে তেনে কৰিলে হয়তো অলপ ক'ৰ্ত্তিৰেই হ'ব আৰু উত্তৰৰ পৰা ডেকা-ডেকাহ'উকৰ শব্দৰ চিন্তাধাৰাৰ প্ৰবাহ তেওঁলোকে বঢ়াব পৰা কৰিব পাৰিব। অৱশ্যে ভাবিলোঁ যে মোৰ পৰা বাহি এমুঠি পালে কিমান তেওঁলোকে শিং জোকাৰিবলৈ গ'ব। সেয়েহে মই উল্লাহেৰে উত্তৰ দিলোঁ,

‘বঁটাটি কনটেণ্ট! কি ব্ৰিলিয়ান্ট আইডিয়া! তোমালোক সামাজিক কাম কৰিবলৈ উলাইছ। এইবাৰ অসমীয়া সমাজে তোমালোকক চিনি পাব। ছোট, ছোট, ছোট—তোমালোক স'চাৰে ছোট! কনটেণ্ট কোভা? আৰু কোন কোন জাক হ'ব?’

মোৰ কথা শুনি তেওঁলোকৰ এনে উত্তৰ দিলে,

‘এই বিষয়ে আমি আপোনাৰ লগত অলপ উল্লাহ কৰিব লাগে। আপুনি বহুত ঠাই ঘূৰিছে আৰু আপুনি বহুত এম্পাৰিয়েন্স থকা মানুহ বুলিয়েই আমি আপোনাক চিনেট কৰছোঁ। আপুনি আমাক ব'হ এটা ভাল হাজাৰ দিবক।’

তেওঁলোকৰ কথাৰ পৰা ময়েই যে হতা-কৰ্ত্তা-বিধাতা আৰু মোৰ দিহা পৰামৰ্শকোই যে সকলো চালি ডাক জয়জন কৰিব পাৰি মই পৰীয়াই ক'লোঁ,

‘বঁটাটি কনটেণ্ট বহু সহজ কথা নহয়। আমি ভালদৰে কৰিব লাগিব। তোমালোক সকলোকেই বহুত বাটৰ লাগিব। ‘মহ ইণ্ডিষ্ট্ৰ’ প্ৰতিযোগিতা কেনেকৈ আয়োজন কৰে আৰু চলায় ডাক মই প্ৰত্যেক বছৰে টোপিতকৈয়ে বহু আৰু এবাৰ মই ইণ্ডিষ্ট্ৰ হাউচপৰি কৰিবলৈ লগত হোৱা এক সোণৰ' প্ৰতিযোগিতাৰ জাক আছিলোঁ।’

খাটো অৱশ্যে মিছা নহয়। এই ছাউথাম্পটন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ থাকোঁতে বিশ্ব-বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰীসকলৰ আকৃষ্ট হোৱা মিছ ইউনিভাৰ্চ প্ৰতিযোগিতাৰ এই একমুখী আছিল আৰু মোৰ কথা বহুই খাটোৰ পৰা জ্বা হোৱালী এজনী জয়ী হৈছিল। ছোৱালীজনী সঁচাকৈয়ে বেছ ধুনীয়া আছিল সেয়েহে তেওঁৰ লগত চিনা পৰিচয় হৈ কথা-বতৰা পাতিবলৈ মোৰ বদ্ব হৈ পাহ হৈছিল। এদিন তেওঁৰ লগত একে লগে সন্ধিয়াৰ আহাৰ খাবলৈ বান্ধ খাছিলোঁ। সেই সন্ধিয়া তেওঁক ভেৰেই ওঠোঁত পাইছে এই জানিব পাৰিলোঁ যে তেওঁৰ মনত 'উইগ' অৰ্থাৎ কৃত্ৰিম চুলি, তেওঁৰ ঠি দৰো পাৰি 'ফলছ' অৰ্থাৎ প্লাষ্টিকেৰে সজা ভূৱা দাঁত, তেওঁৰ হাতৰ আঙুলিৰ নখবিলাকৰ ওপৰত বেলেগ ভূৱা নখ লগোৱা, আন নালাগে তেওঁৰ চকুৰ ফ্লেণ্ডাৰি মোৰও কৃত্ৰিম। তেওঁৰ শুন বগলও হেনো কৃত্ৰিম আৰু ভূৱা দ্ব্যবোৰে সুসজ্জিত। এসেফুৰা ভূৱা অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গৰ এগৰাকীক শ্ৰেষ্ঠ সুন্দৰী বুলি দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰা কাৰণে মোৰ মনটো ইমান বেয়া লাগি গ'ল যে সেই সন্ধিয়া মই একো এটা বস্তু মনত মিছ নোৱাৰাব নিচিনা হ'ল। সৌন্দৰ্য্যৰ আজ হিচাপে মোৰ এই কীৰ্ত্তি ডেকাহঁতে লানিলে মোক তেওঁলোকে আজ নাপাতিব পাৰে বুলি ভাবি মই তেওঁলোকক এই কাহিনীটো নকলোঁ। তথাপি মোৰ কোজুহলৰ বাবে তেওঁলোকক সন্দিগ্ধোঁ,

‘তোমালোকে বান্ধ মোক কিয় আজ পাতিলা? মোৰ কথা ভোম্বালোকক কোনে ক'লে?’

মোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ তেওঁলোক আটাই কেইজনে দিলে। কোনজনে কি কৈছিল পাহৰিলোঁ কিন্তু তেওঁলোকৰ পৰা শুন্য কথাবিলাক হ'ল,

‘আপোনাৰ কথা আৰু কোনে ক'ব লাগিছে। এঞ্জিৰ্ভাৰ্ড বোজ মেট ইউ আৰ এ গ্ৰেট লাভাৰ এণ্ড ইউ হেড এন আই ফৰ বিউটিফুল গাল'চ। দেশে-বিদেশে বোলে আপোনাৰ ধুনীয়া ধুনীয়া গাল'ফ্ৰেড। আমি আপোনাৰ কথা চব জানো। আপুনি কটন কলেজত পঢ়োঁতে আপোনাক ছোৱালীবিলাকে 'কুক' নাম দিছিল। ইন দেলিহ ইউ হেড দি মোস্ত বিউটিফুল গাল' এক ইউব গাল'ফ্ৰেড, ইংলণ্ডতো বোলে আপুনি এজনী ধুনীয়া ছোৱালী লৈ খুৰিছিল আৰু এতিয়া আমেৰিকাত বোলে কথাই নাই ইউ আৰ মোস্তাৰ্ভাৰ্ড উইথ বিউটিফুল গাল'চ। কলেজৰ ছোৱালীবিলাক আপোনাৰ ঘৰত আহি বোলে মজা দিলে। উই নৰ' অল এৰাউট ইউ।’

মোৰ দুৰ্ভাগ্য নে সৌভাগ্য ক'ব নোৱাৰোঁ—দেশে-বিদেশে মই কৰা ভাল কামবিলাকৰ কথা জানুহে নকৰ, কিন্তু মোৰ বিষয়ে অসমত অসমত অসমত কথা কিছমান ওলায়।

এই আমেৰিকাৰ ছোৱালীৰ অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গৰ জাহ খাই-খাই বাগি খুৰি কৰে, ধুনীয়া ধুনীয়া ছোৱালীৰ ওপৰত মোৰ লগৰ চকু, কৰ্ম্মাত্মৰ বুলি কোনো কোনো জৰীয়াই উলিওৱা মোৰ কন্যাস্বৰ কাকোই পুৰুষাটোৰ হ'ব নখীয়া প্ৰশ্ন মিছ

সোহাটী প্রতিবোধিতাত আজ হিচাপে নিবৃত্ত হোৱাৰ সোঁতাতাই নে ব'জাৰ দাঁতিল। সোঁতাত্য ব'লি ভাবি এই ডেকাহ'তৰ কথাৰ আশাও নকৰি কথাটো সহ্য কৰি ক'লো, 'নাই খেং, এই বহুত স্নেহত ব'কিছোঁ হৰ কিন্তু হেৰ বহুদাইহে মেনে-বিনেয়ে সকলো ঠাইতে হোৱালী লগ পাইছিল। ডেকাহেৰ 'নাথৰ সোঁতাত'খন পঢ়িলে তাৰ প্ৰায় পাতে পাতে একোজনী হোৱালী পাৰা। এই কিন্তু ডেকাহেৰে হোৱালীৰ সান্ধিৰ পোহা নাই। এই নাথৰ সোঁতাত'ৰ চাব জানো স'তী কিন্তু নাথৰ মৰ্যাদাৰ প্ৰতিহে সততে মোৰ চকু। সেয়েহে হৰতো জীৱ বাখীকাত কাকতিয়ে বৰ্ণনা কৰা কোনো ধৰ্মৰ প্ৰেম নিমেন কৰা নাথীয়ে কোঁজাও উপবাচি মোৰ অমূল্য আলিঙ্গন কিচাৰি অহা নাই। নাথীৰ কেৱলত তুপন হাজৰিকাৰ দৰেও এই সোঁতাত কৰিব লগীয়া একো নাই। হাকিৰা স'মেন, হেকেলিন কেনেডী, এলিজাবেথ টেইলাৰ আৰি বৃন্দাকীৰ্মান বিস্ময়কৃত্ত স্মাহিৰী হ'ত'ক ওচৰৰ পৰা দেখাৰ বাহিৰে মোৰ জান কৃত্ত একো নাই। অৱশ্যে, 'বিহ' কেলকাটা' শ্ৰীমতী ডিমা জুঞাৰ লগত মোৰ পাকিৰ আছে আৰু এবাৰ এই ফুইন এলিজাবেথৰ লগতও কলম'ৰন কৰিছোঁ।'

মোৰ কথা ব'লি ডেকাহেৰে ক'লে,

'আপুনি বৰ মডেট। হাকিৰা স'মেন, লিঙ্গ টেইলাৰ আৰি সকলোকে লগ পাইহে আৰু বোহি কৃত্ত নাই ব'লি কহে। ডিমা জুঞা কেন? ডেকাহেৰে হোৱালী নেকি? কোঁজা 'বিহ' কেলকাটা' হৈছিল? ক'ত থাকে কি কৰে? আপুনি সামাজিক ব্ৰহ্ম হৈ। অৱশি ঠিক মানুহজনকেই পাইছোঁ। আমি আপোনাৰ কথা আৰু বহুত জানো। আপুনি কিয়া কৰোতা বৃন্দাকীৰ্মান হোৱালীয়েই হেনো ব'ব ব'লীয়া। জুঞাৰ আপুনি বহুত বিস্ময়কৃত্ত কাহিনে ব'লীয়া ব'লীয়া হোৱালী ঠিক কৰাত সহায় কৰিছে।'

এই ডেকাহেৰে স্নেহত কৰি ক'লো,

'হবে কুক, হবে বাহ! ডেকাহেৰে মোৰ শ্ৰীমত বা পৰ-শ্ৰীমত বিহ'ৰে এনে মত দিয়া উচিত নহয়।'

মোৰ অৱশ্যে খেই উঠিছিল ডাকৰ মানুহৰ দৰে যদি এনেদৰে নহে মোহা লোখ। ডাকাৰি বনটো স্নেহত কৰিবলৈ বাধ্য হ'লোঁ কৰিব বিহ'সোহাটী প্ৰতিবোধিতাত আজৰ পৰ্যটী এই হেৰেৰাৰ কিচাৰি নাহিলোঁ। নতুন অৱশ্যেৰে লৰাকৰ বৰ্ণকিত্ত দেখা কৰিব এই সোঁতাতী সূচোপটো মো এই কি এৰি নিওঁ। তাৰে বোহাই কিয়া এটা কৰিবলৈ ওলাইহে বোঁজা ডেকাহেৰে প্ৰশ্নটোক বৃন্দাকীৰ্মান কৰাত সহায় কৰা উচিত ব'লি ভাবি এই ডেকাহেৰে কোনো প্ৰকাৰে হতাশ বা নিৰুৎসাহ নকৰিছোঁ। এই বিহ'খন এইটো ঠিক হ'ল যে তাৰ পিছৰ দেখাৰে বৃন্দাকীৰ্মান শ্ৰীমত কাকতিৰ কলম আৰি আটাৱে সোঁত পাই 'বিহ'সোহাটী' কেনেদৰে পাৰিত, কি কি কৰিব আৰিৰ আৰি আলোচনা কৰি সকলো ঠিক কৰিব লাগিব।

ভৌতিক-কাণ্ড

দৰ্গভ কাকতী গুৱাহাটীৰ এখন প্ৰভাৱশালী ব্যবসায়ী লোক। তেওঁ কৰ্মময় জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল এখন অভাৱচিন্তেৰে হিচাপে, তাৰ পিছত নিজে ষ্টোক এখন কিনি মাটি পুৰ্ণিৰলৈ আৰু লগতে নিজেই ঘৰ গুৱাহাটীৰ সজা ঠিকা কৰিবলৈ ধৰিলে। গুৱাহাটীৰ উন্নয়নৰ কাৰণে গুৱাহাটীৰ ভিতৰে বাহিৰে, আশে পাশে থকা বিল-খিলাক পুৰ্ণিৰ ঘৰবাবী সাজিবৰ কাৰণে চৰকাৰে সেইবিলাক বাইজক বিক্ৰী কৰা দিনৰে পৰা তেওঁৰ ভাগ্য উন্নত হয়, কাৰণ মাটি পোতা কাৰ্যৰ শেষ নোহোৱা হ’ল। বিলবিলাক শেষ হোৱাৰ পিছত আৰম্ভ হ’ল দীৰ্ঘ কাৰাবীয়া পথাৰ বিলাক, কিন্তু নো নগৰীকৰণৰ হেঁচাত পৰি মানুহে খেতি কৰিবলৈ এৰি পথাৰবিলাক বিক্ৰী কৰি সোন-কালে চহকী হোৱাটোকে ভাল দেখিলে। কাকতীয়ে পোতা বিল-পথাৰবিলাকত ঘৰৰ ওপৰত ঘৰ হ’বলৈ ধৰিলে। তাৰ পিছত অসম চৰকাৰে প্ৰাগজ্যোতিষপুৰখন কাটি কুটি ‘ভবপুৰ’ নে ‘দহপুৰ’ নিৰ্মাণ কাৰ্য আৰম্ভ কৰিলে। তাৰ কাৰণেও প্ৰয়োজন হ’ল পথাৰ পোতাৰ আৰু ঘৰ গুৱাহাটীৰ সজাৰ। যিহেতু কাকতীয়ে নিৰ্মাণ কাৰ্যত চলাই আহিছিল সেয়েহে এই ঘৰ গুৱাহাটীৰ বিলাকৰ বেছি ভাগ সজা কাৰ্যও তেওঁৰেই পালে।

ইও কাকতীয়ে সোমসাগর যে ... তব স্মৃতি বা বৃষ্টি চকাবে কথা এই বিল
পথাব আৰু প্ৰবৰীবিলাকে এক বিশেষ কাম কৰিছিল। গুৱাহাটীৰ নৰ্ম্মান
পানী আৰু বৰবুৰৰ পানী এইবিলাকতে কথা হৈছিলগৈ। বিশেষকৈ বাৰিষা
যোঁতলা ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ জলপূৰ্ত্ত জমিটো ওপৰত উঠে আৰু ওচৰ কাৰবীয়া অঞ্চলত
বোহিটো বৃষ্টিপাত হয় তেঁতলা বৰবুৰৰ পানী এই বিল পথাব আৰু প্ৰবৰী-
বিলাকতে কিছু দিনৰ ব্যৱে আহৰণ হৈছিল আৰু গুৱাহাটীক বানপানীৰ পথা
একপ্ৰকাৰ বচা কৰিছিল। কিন্তু আজিকালি গুৱাহাটীত বৰবুৰৰ পানী আহৰণ
হ'বৰ টাই নাই। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ জলপূৰ্ত্ত অঞ্চল থাকিলে সেইবিলাক ব্ৰহ্মপুত্ৰেৰে ওলাই
স্নান পায়ে কিন্তু ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ জলপূৰ্ত্ত ওপৰত থাকিলে এই বৰবুৰৰ পানীয়ে কোন
বাওঁ কি কৰে একো ঠিক কৰিব নোৱাৰি কাকতীয়ে সন্ধ্যা মানুহৰ ঘৰে বাৰীয়ে বেনি
জেনি সোমাই মানুহৰ নৰু-নাৰাতি কৰাৰ উপৰিও সেই বৰবিলাকৰ বিক্ৰম কৰি
কৰে। আজিকালি মানুহৰী বা ... বৰুৱা বৰুই তিনি ভায়া বৰবিলাক সোঁতলে এনে
থাকনা হয় বেন সেইবিলাকৰ জলৰ কথা বৰবুৰৰ পানী, বাৰুৰ পানী জমাৰে কথা
বোকা কৰিবৰ কাৰণে সন্ধ্যা এই বেনি জেনি দিও কথা পানীয়ে যে বৰবিলাকৰ
বিক্ৰম কৰি কৰে তাত সন্দেহ নাই। ... সন্ধ্যাহৈতৰী কাকতীয়ে বৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ
সেৱাৰিও কথা ব্যৱসায়টোও বাইজৰ কল্যাণৰ কাৰণে কৰে।

ਬਾਇਬਲ, ਈਜ਼ਾਯਾ ਗੁਰਬਾਹਾਈਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬਾਨਜ਼ਮਾਨੀਓਂ ਪਰਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਾਮਤ ਈਸ਼ੋ ਊਪਾਸ਼

হেঁদা ইয়াৰ বাহিৰে ভিতৰে আব্দ আবে পাশে কিছুমান ডাঙৰ ডাঙৰ বিল, পুখুৰী থকা (আহুতৰে পোতাখিলাকৰ সীচনা) বীৰ বৰুৱাৰ পানী কিছু সময়ৰ বাবে আটক কৰি ৰাখিব পৰা যাব। এই খনন কাৰ্য্যৰ কৰণেও কাকতী সাজু আছে। তাৰ পিছত আকৌ কোনোবাই সেইখিলাক পুখুৰী বদলিলেও চিন্তা নাই। হুতৰ ওপৰত গুৱাহাটীত পোতন, খনন, আকৌ পোতন আব্দ লাজম ডাঙৰ কাৰ্য্যৰ জন্ত হোৱাৰ কোনো ভৱ নাই আব্দ এনেবিলাক কাৰ্য্য চালি থাকে মানে কাকতীৰ ফল টোপোলা ওকাঁচ নৈ থাকিব।

কাকতী খব চকুৰ লোক। 'ভেঠ আন নকলোকে বিল বা পথাৰ পোতা ঠাইত থব সাজিবলৈ ক'লেও নিজে নহুগুহ পাহাৰৰ ওপৰত এটা বুনীয়াতৈ থব সাজি কহিলে। থব সাজিলে হয় কিন্তু বিল পুতি পোৱা থব পুতেইতে কাকতী ঠায়েই জীৱন ইমান ব্যস্ত আছিল যে ভেঠৰ নিজৰ জীৱনৰ বহু প্ৰয়োজনও সময়ত পোত খালে। প্ৰথমে, কাকতীয়ে থব পাতিবলৈ কোনো সুবিধা নাপালে। কাকতীয়ে বৈবাহিক জীৱন বেয়া পায় বা নিবিচাবে কাৰণ এনে হোৱা নাই। হাজুৱে সৰু বেলেগ ভেঠ মোহকৈ বিয়া কৰিবলৈ বিচাবে কৰাৰহে কোনো ছোৱালীয়ে ভেঠৰ লগত বিয়া হ'বলৈ সাহস নকৰে। বিতীয়াতে, কাকতী মোটেই জীৱন গুৱাহাটীতে জাবথ থাকিব লগীয়া হ'ল। ভেঠ কোঁতলাও অলপৰ বাহিৰলৈ গৈ নাপালে। অলপ কুৰি চাক বা দৌৰ শূনি নিজৰ মনটো অলপ বহল কৰিব পৰা আঁতলাৰ ভেঠ পাহাৰৰ ঘাট জাপি জাপি চাকি পেলালে। ভূতীয়াতে, ভেঠ ব্যক্তিৰ কাকতখনও পাতিবলৈ নিশীকিলে। আকৰ, সাহিত্য, সঙ্গীত আদিৰ লগত ভেঠৰ পাকিৰ আছে যদিও সেই সম্বন্ধক ভেঠ কোঁতলাবাই কোনবা পুতি নিশীক কৰিলে।

কাকতীয়ে অৱশ্যে সময়কণ কি কৰি কটায় বা ভেঠৰ সাধাৰণ জীৱি জাৰি কি ভাক লৈ নানা জনকৰ আছে। কোনোৱে কয় ভেঠ জুৱা খেল ভাল পায়, কোনোৱে কয় ভেঠ মদ খাই গুৱাহাটী জাবত পৰন্তীৰ পিছে পিছে বহি ক'ব, কোনোৱে কয় ভেঠ মদ নোখোৱাকৈয়ে ব'তে ভ'তে ভেনে কৰে, কোনোৱে কয় ভেঠ বুনী ভিমোতাৰ সৰু ভাল পায়, আনে কয় ভেঠ মেখেলা-চলৰ বা পানী শিখা ঘাতিকো ভাল পায়। এইবুলিও এটা গুজব আছে যে কাকতীয়ে অৱশ্যে সময়ত হেঁদা থব চকুতৰ পৰিঃ। বহুতে কয় বোলে বৰ্গত কাকতীয়ে কত বৰ জায়ে আব্দ জন্ত বিয়া পেটে, অৱশ্যে বহু চাকিবলৈ ভেঠক সিহঁতয়ে (সেই জন্ত কিয়নো) এটা বুলিও পৰায়ে নকৰে।

কাকতীৰ লগত মোৰ পাকিৰ আছে আব্দ ভেঠৰ বহুটা মোৰ সময় পাহাৰৰ নামনিক থকা থকটোৰ কৰতে হেঁদা কাৰণ এমিন সীংগা কৰিবলৈ একো নকল কৰাৰে বোঝ কাটি বৰ্গত কাকতীৰ থক ওলাসেইল। এই কাকতীৰ থব সেৱাসাৰ লগে লগে হাতত এসোপা চকুতৰ লৈ একো কুতীয়া লোক কাকতীৰ ভিতৰে লেটা এটা থকা ওলাই আহিল আব্দ মোক সম্বন্ধ কৰাই-সিহঁতকৈ হাঁহি এটা জাৰি

ওলাই গ'ল। অসমীয়া মানুহে কাকতীৰ ঘৰত ভূত-বিবা থাকে বুলি কেনেকৈ গজব তুলিলে তাক মোৰ বুদ্ধিৰলৈ থাকী নাথাকিল। চাৰিত্ৰ্য মোকত আমাৰ অসমীয়া মানুহে কোঁতুৰাৰা অজ্ঞতাৰ চৰম সীমা চেনাই যায়। কথাটো হঠাৎ এনেদৰে আকত হ'ল—কোনোবাই সঁচাকৈয়ে ক'লে,

“কাকতীৰ ঘৰত আজি ভোট এটা দেখিলোঁ”

তাব পৰা সেই কথাখান ইফাল সিফালকৈ এনেদৰে বগালে,

“কাকতীৰ ঘৰত কোনোবাই ভোট দেখিলে”

“কাকতীৰ ঘৰত মানুহে ভূত দেখিছে”

“কাকতীৰ ঘৰত ভূত আছে”

“কাকতীৰ ভূত-বিবাহ লগত কাৰবাব”

“কাকতীয়ে ভূত-বিবা পোহে।” ইত্যাদি ইত্যাদি

বাহুতক জুটীয়া সোকাবনক দেখি মই কাকতীক স্মৃতিলো,

“চুয়েটোৰ কিভিলে সে বোঁচিলে?”

“নাহি, নাই এই মানুহজন বৰ ভাল। তেওঁয়েই এবাৰ মোৰ প্ৰাণ বচালে।

মানুহজন দেখিলে বৃদ্ধা নাথায় কিছু তেওঁ সাক্ষাৎ বৃদ্ধকেনেব জৰতাব। খুব

সাধু মানুহ। জেয়েছিলে প্ৰায়ে আহি থাকে।” বুলি কাকতীয়ে বৰভাৱে ক'লে।

কাকতীৰ কথা শুনিমই অকলিৰত হৈ স্মৃতিলো,

“আপোনাৰ প্ৰাণ বচালে মানে কেনেকৈ?”

‘এ বকৰি আৰু মোমা এমিল মনটো কি বেয়া লাগিছিল ক’ব নোৱাৰোঁ কাহাবী-
ঘাটৰ শিল এটাব পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰত আপ মাৰি থিহিলোঁ—চুইহাইত কৰিবৰে
গড়লম আহিলা হ’লো। শিহে ক’ব পৰা আহি এই মানুহজনে মোক পানীৰ
পৰা কেনেকৈ তুলি আনিলে ক’ব নোৱাৰোঁ, মোক নতুন জীৱন দিলে। তেওঁ মোক
বহুত বুলালে। মোৰ বৰলৈকে আহিল আৰু ক’লে বৈলে—কি আদৰী হৱ,
ইমান বুলিলা কলম আছে, ইমান ঠোকা আছে, মাইকী ভাইকী নাই আছে,
কুৰ্মাৰীকী নাই, কৰ্মজনা চিহা, কৰ্মজনা কুহ নাই, ব্ৰহ্মপুত্ৰত আপ মাৰি
শিহে, কি কলম—

মানুহজনৰ আৰা অসমীয়া অৱহিৰা কথাকিলক শুনিমই ভাল লাগে।

জৰ পিছত তেওঁ মোক কহিব পৰা বৃদ্ধলমৰ আন বি চুয়েটোৰ গুটিবলৈ
শিকালে আৰু ক’লে—কৰিবৰ কুহ নাথাকিলে চুয়েটোৰ কৰাব, মই বিটী
কৰিব, নৱীত আপ মাৰি কি কলম, ভাইজৰ কৰাবিহি ক’ব আহিব লাগিব আৰ
বোহি কলমক হ’ব।—তেওঁ এঁতলা কৰ বোলে তেওঁৰ বাহুল্যৰ খুব ভাল হৈছে।
আৰু বই জাৰিলম অসমীয়া মানুহক চুয়েটোৰ গুটিবলৈ শিকাই ল’ব পাৰিলে
তেওঁ জেয়ে কোঁতলম পৰা চুয়েটোৰিকাল কলমাই আকিব আলাগে। এই গুটি
বিয়া চুয়েটোৰিকালম পৰা বি পইচা পৰা তাক আৰা মোক কিয়, থাকী হৱ—

‘এই পইচা ভোব ভকতিবদ পইচা, আত্ম কামত লগাবি, চমাব নিকিৰিবি !

সেই পইচা কেইটা মোৰ সঁচাকৈয়ে খবৰ ভাল লাগে, তাক মই বেলেখে খওঁ।

কিবা এটা ভাল কামত লগাব লাগিব।’

কাকতীৰ কথাখিনি শুনি মোৰ তেওঁলোক দুয়োজনৰ প্ৰতি ব্ৰথা হ’ল। মানুহজনৰ নাম কি সোধাত কাকতীয়ে ক’লে যে তেওঁ নাম চাব নকৰ, কেৱল তেওঁক ‘মোহ’ বুলি মাতিবলৈ কয়। এইবলক কথা কৈ কাকতীয়ে মোক ভিতৰলৈ নি বিয়েৰ, হুইকি কি খাম সূচিলে। মই বিয়েৰ খাম বুলি কোৱাত তেওঁ মোক হুইকি ভিতৰলৈ গ’ল। কাকতী ভিতৰত থাকোঁতেই সেই কুটীয়া ভুললোকজন আকো মোমাই আহি ডাঙৰ ডাঙৰকৈ কাকতীক সূচিলে,

‘দৰ্শন ভাই, বৰ্ণন ভাই। আবে মাক কৰিবি ভাই। বাহিবৰ্ত্ত গৈ মোৰ বৰ্ণন হোৱা কি ভোৰ মোহকও হুইটোৰ বনাৰ খিকাই থিম নেকি ?’

কাকতীয়ে ভিতৰৰ পৰাই চিঞৰ উঠা দিলে,

‘আবে নাই যে মোহ, ই আৱেৰিকাত থাকে। এতিয়া গুচি যাব।’

কাকতীৰ কথা শুনি তেওঁ মোৰ পিনে চাই ক’লে,

‘অ’ মই ভাবলে বাঢ়ি মূহৰ মাথিহে, বীৰানা আছে নেকি ? নদীজৰে আপু মত থিৰি। বহুত ভকতি হ’ব। মৰুতে হুইটোৰ বনালে কৰবা আছে।’

মই তেনেকুৱা মানুহ নহয় বুলি আশ্বাস দি মই তেওঁক বপহকৰে গুচি ফেলিলোঁ যে তেওঁ কিয় ছেনেকৈ হুইটোৰ খিকি কৰি ক’লে, তাতকৈ সেৱাল তেওঁ মাৰ্গত কৰিলেই ভাল। নাইবা তেওঁ সেৱাল তপস্বীৰ পুত্ৰা কৰি থকই ভাল। মোৰ ককা-শুনি তেওঁ উঠা দিলে,

‘আবে চকু পুজা নহলে ৭ বছৰ ভল্লান পুজা হ’ব আৰু এইটো মাৰ্গত আছে। এই চকু হুইটোৰ বনাৰ লিখাৰ, পঢ়িবতী লিখাৰ, কিমান লগাব লিখাৰ, হাতকা কাম লিখাৰ আৰু চলে বেছি আত্মক পহচানিৰ লিখাৰ। তবীয়াত ব’লি কাকলৈ আৰু চকু পুজাৰ কাকলৈ কৰে।’

তেওঁ কথা কৈ থাকোঁতেই কাকতীয়ে বিয়েৰ ক’ল এটা আৰু গাচ ব’টা হাতত লৈ বেছি কোঠাটোত সোমাল। মই তেওঁক বাহিবৰ্ত্ত আৰু আমাৰ লগতে জননীবিয়ৰ খাটলৈ কনুৱোৰ কৰিলোঁ। তেওঁ মোক ডাঙৰকৈ সৱকাৰ এটা কৰাই ক’লে,

‘মাই চাহাব। এইটো ব’খৰ চকৰ গছাৰি আছে। ব’খ কি চকৰত জ্বলি আছে। এই চকৰ, অৰু ব’খৰত আত্ম ল’ব মাৰাৰে।’

জন পিছত মানুহজন কবালীকৈ গুচি গ’ল। কাকতীয়ে মন উলিওৱা দেখোঁতেই যে তেওঁ বাবেলৈ লগালি কৰিলে তাক বুজিব পাৰি মই ক’লে,

‘আপুনিও ভাল। মানুহজনৰে মোমা পৰি বুলি জানিও ব’খ জপুনি কেইকৈ বিয়েৰ ক’লটো উলিয়াব লাগে ?’

‘নাই, তেওঁ বেলেখে গ’ল হয়। মোক তেওঁ একো ককত বাবা নীকৰে। অ’-

কালি যে আমাৰ সমাজত মদ নাখালে নহলে তেওঁ ভালদৰে জানে। বড়ীয়ে আমাৰ নিচিনা ব্যক্তিসাৰী মানুহৰ কাৰণে মদ বৰ ধৰকাৰী।”

কাকতীৰ কথা শুনিলে মই আচৰিত হৈ সোধিলোঁ,

“মানে কি? আপুনি মদ নোখোৱাকৈ থাকিব নোৱাৰে নেকি?”

‘সঁচা কথা ক’বলৈ গ’লে মই মদ খাবলৈ বেয়া পাওঁ। কিন্তু আজিকালি ঘৰত বিক্ৰিজাৰেটৰ নাথাকিলে আৰু বিক্ৰিজাৰেটৰত বিয়েৰ বৰফ আদি বা আলমাৰীত হুইস্কি, ৰাম আদি নাথাকিলে আমাৰ কোনো প্ৰেণ্টিজই নাথাকে। এইবিলাক নাথাকিলে মানুহে ভাবিব মোৰ ষ্টেণ্ডাৰ্ড বেয়া আৰু ঠিকা পোৱাতও বাধা পৰিব। ষ্টিক কৰাতকৈ ঘৰত যে ষ্টিক আছে সেই কথাটো মানুহক জানিবলৈ দিয়াটো ভাল।”

তাৰ পিছত কাকতীয়ে তেওঁৰ ঠিকাৰ বিষয়ে আৰু আজিকালি চহকী হোৱা অসমীয়া সমাজত কেনে দৰে অনবৰত মদ পান আদি চলে সেইবিলাক ক’বলৈ ধৰিলে। সেই-বিলাক কথাত অৱশ্যে মই বোছি বস পোৱা নাছিলোঁ। তেওঁ চুৱেটাৰ গেট্টাৰ উপকাৰিতাবি বিষয়ে কহলাই ক’লে। কাকতী বুদ্ধিজীৱী নহ’ল তেওঁ ঠিকাজীৱীহে। তেওঁৰ বুদ্ধিৰ একো আকৰ্ষণীয় দিশ হ’ল চুৱেটাৰ গেট্টাত তেওঁৰ পাবদৰ্শিতা। সেইটো বিষয়ত অৱশ্যে মোৰ কোনো ৰাপ নাই। চুৱেটাৰ ক্ষেত্ৰতো মোৰ জীৱনটো আখৰুৱা—মোৰ দুয়ো গৰাকী পত্নীকে মই মোৰ কাৰণে চুৱেটাৰ গাঁঠালৈ উলি কিনি দিছিলোঁ কিন্তু তেওঁলোক দুয়ো মোৰ কাৰণে আধা কৰা চুৱেটাৰ একোটাহে এৰি থৈ গ’ল। মোৰ দুই চাৰি গৰাকীমান বাস্তৱ্যয়ে মোৰ কাৰণে চুৱেটাৰ গাঁঠিবলৈ আকৰ্ষিত হৈছিল, কিন্তু কেৱল এগৰাকীৰ বাহিৰে বাকী আটাই কেইগৰাকীয়ে চুৱেটাৰ বিলাক আখৰুৱা হওঁতেই হয় আমাৰ বুদ্ধিৰ মানৱণ পৰিল নহয় তেওঁলোকে মোৰ কাৰণে চুৱেটাৰ গাঁঠি লাভ নাই বুলি উপলব্ধি কৰিলে। গেট্টা চুৱেটাৰ লগত মোৰ এনে দুখ লগা সম্বন্ধ কাৰণেই হয়তো কাকতীৰ কথাত মই বৰ ৰাপ নাপালোঁ। ভাগ্য ভাল কাকতীৰ কাম কৰা ল’ৰাটোৱে আমাক নানাধৰণৰ জ্ঞান বহুদৰে যোগান ধৰি আহিছে। মই সেইবিলাকৰ সহায়ত বুদ্ধিগম্যজনক বিষয়ে খালোঁ। গতিকে উঠি আহিবৰও মন ধোৱা নাছিল। কাকতীৰ লগতও মোৰ কথা-বতৰা জমা নাছিল। সেই কাকতৰ নিজৰ মনটো সুস্থ বোধিবৰ কাৰণে মই যেন বড়ী নিজৰ লগতে কথা পাতিবলৈ ল’লোঁ। যেনে থক মই নিজকে ডাঙৰকৈ সোধিলোঁ,

“আজ্ঞা, ক’লে লামাই বাবু নিজকে কিয় জেকসননৰ জৰতৰে বুলি কাবে বাবু

জিমছনৰ লৈকে কিয় বুলি আমাক বুদ্ধিগম্যৰ জৰতৰে বুলি কাবে?”

প্ৰশ্নটো মোৰ কানত পৰাৰ লগে লগেই মই উত্তৰ দিলোঁ,

“কামৰ জেকসনন আৰু বুদ্ধিগম্য একেই।”

সেই উত্তৰটো শুনিলে কিন্তু মই পাতিয়ন নকলোঁ আৰু নিজকে বড়ী বুলি,

“বুধদেব আৰু জেফাবচন যদি একেই ভেনেহ’লে তেওঁলোকে কি ভাষাত কথা পাতে ?”

এনেকুৱা বৃত্তিৰ খুন্দাৰা প্ৰশ্নৰ বিষয়ে অজ্ঞান্যে মই নিজেই মত দিওঁ, তেওঁলোক দুয়ো কথা নাপাতিছিল আৰু যেতিয়া কথা পাতিব লগীয়া হৈছিল মেক’লে বা ৰাজা ৰাম মোহন ৰায়ক অনুবাদক হিচাপে শাস্তিছিল। কি বুদ্ধ জগা কথা বুলোজন একেই অঞ্চল মোৰ নিচিনাকৈ নিজৰ লগত কথা পাতিব নোৱাৰে। সেইটো অসম্ভৱ।”

এই বৃত্তিত পতিয়ন গৈ মই নিজেই তেতিয়া বুঢ়াভাৱে কওঁ,

“এৰা ঠিকেই কৈছে। এই বিলাক বাজে কথা; ম’লে লামা, জেফাবচন বা বুধদেৱৰ অৱতাৰ আদি বাজে কথা। মানুহে অৱতাৰৰ আচল অৰ্থ বুজাইছে ব’লে ত’তে যেনেকৈ পুথি তেনেকৈ ‘অৱতাৰ’ শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰে।”

মই নিজৰ লগত ইমান কুৰ্জিছে কথা পাতি থকা দেখি কাকতীয়ে ময়ো পোৱা হ’ল আৰু তেওঁ উচপিচাবলৈ ধৰিলে। সেইকাৰণে মই তেওঁক ক’লোঁ যে তেওঁৰ যদি আমনি লাগিছে বা তেওঁ যদি হাত ভৰিবোৰ চকালিব নোৱাৰা হৈছে তেনেহ’লে তেওঁ চুৱেটাবলৈ অলপ পুঠিৰ পাবে আৰু মইও চাই ভাল পাম। মোৰ কথা শুনি কাকতীয়ে একে অৰ্থে উঠি গৈ তেওঁৰ উলৰ মোনাটো আনিিলে আৰু আধা বা চুৱেটাব এটা পুঠিৰলৈ আৱদ্ধ কৰিলে, তাৰ পিছত কাকতী স্ৰাভাৱিক হৈ পৰিল। তেওঁৰ কথা-বতৰাবোৰও বেছ কলম হ’ল। তেওঁ থৈ ম’কলম-বীয়াভাৱে নিম্নৰ জীৱনৰ কথাবিলাক ক’বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। মই তেওঁক ক’লোঁ,

‘আপুনি কিন্তু সাম্প্ৰতিক মানুহ দেখে—ছুটীয়াৰ চুৱেটাব বোচিব পৰা অসমীয়া মানুহ চালে বিত্তীয় জন নাই সেই।’ তাৰ উত্তৰত কাকতীয়ে ক’লে,

‘নাই, নাই মই এইটো ব্যৱসায় হিচাপে লোৱা নাই। মোৰ কাৰণে এইটো অৰ্থ চৰম কাম। মই ব্যৱসায় কৰি হাজাৰ হাজাৰ টকা লাভ কৰিলে যিমান আনন্দ লাগে তাতকৈ চুৱেটাব এটাৰ পৰা পোৱা চাৰি পচি টকাই য়োক বেছি আনন্দ দিয়ে। ঠিকাবাকৰ জীৱন বৰ বেয়া বুজিছে। আমাৰ এই দিনটোৰ আৰু ডাঙৰ ডাঙৰ অকচাৰকলাকে আমাৰ জীৱন একোৰে বিজাৰেবল কৰি দিয়ে বুজিছে।’

মই কথা বুজাবলৈ সুৰোপটো পাই তেওঁৰ কথাত বাধা দি সুধিলোঁ,

‘তাৰ এনে আপুনি কোনো মন্ত্ৰী বা চৰকাৰী বিষয়াৰ ওপৰত থা কৰিছে হুইয়াইড কৰিবলৈ কৰাইছিল নেকি ?’

কাকতীয়ে কিন্তু হাঁহি হাঁহি উত্তৰ দিলে,

‘নাই নহয়। সেই কলমত কলমৰ কাৰণে মই কিন্তু মাৰিবলৈ ধাম। তদন্তে, সিহঁতৰ কাত কামখানাকিয়াৰ সৈথি কোঁতলাৰ ইয়ান বিতুলা হয় যে ঠিকা চিকা সকলো বান দিবৰ মন বান্ধে, কিন্তু সেইকাৰণে কোঁতলাও মই হুইয়াইড কৰাৰ কথা

ভবা নাই। মানে কি ক'ৰ বৃদ্ধিছে এই জাতিটোৰ যে ইমান অক্ষপত্তন হৈছে ভাবিলেই দুখ লাগে। কিম্বা এটা ঠিকা ল'বলৈ যাওক ইজিনীয়াৰ, চীক ইজিনীয়াৰ, ছেফ্টোৰী, মন্ত্ৰী সকলোকে আপুনি ভালে ভালে পইচা দিব লাগিব। আন নালাগে টেডাৰ দিবলৈ যাওঁতে আপুনি কেবাণীকো পইচা দি আহিব লাগিব, নহ'লে ক'ৰ টেডাৰ ক'লে যাব তাৰ ঠিকনা নাই। দহ জনাৰ কাম ললে, আপোনোৰ হয় অন্য গুহ পূজা কৰোঁতেই যাব। বাকী চাৰি অনাৰে মই কামও কৰিব লাগিব আৰু লাভও কৰিব লাগিব।'

মই তেওঁৰ সূত্ৰটো বৃদ্ধি পাই ক'লোঁ,

“অ” বৃদ্ধিলো আপুনি প্ৰথমে লাভটোহে চাব লাগিব তাৰ পিছতহে কাম, নহয় জানো? অৰ্থাৎ দহ জনাৰ কাম ওলালে কেবাণী, মহবী, ইজিনীয়াৰ পাচ মন্ত্ৰী সকলোৰে লাভ হ'ব লাগিব বোঁজিয়া আচল কাম হ'বগৈ যাত্ৰ দুজনাব আৰু সেই দুজনাতও বে কাম ভাগ আছে ভাৱনো হে জানে?”

কাকতীয়ে মোক তেওঁৰ কথা শুনাবলৈ ভাল মতেল পোৱা বৃদ্ধি ভাবি কৈ গ'ল,

“এতিয়ানো ইয়াত কাম কেনেকৈ হয় কওকচোন। কেলখন যে কেনেকৈ তিষ্ঠি আছে ক'ব নোৱাৰোঁ। বৰ ছোট বৃদ্ধিছে। ঠিকাদাৰবিলাকও সেই—ভাল কাম কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰি কেনেকৈ খোচ ভোচ দি কামটো লয় আৰু কেনেকৈ ফাক মাৰি কামটো শেষ কৰে ভাবহে হান্ধা। মন্ত্ৰী, বিক্ৰাৰবিলাকবোৰো কথাই নাই, অতি ছোট। বাহিৰা মানুহক বাহিৰা ঠিকাদাৰকহে বোছি সূচিবা দিলে, কলিকতা, দিল্লী, বা বোম্বাইৰ ব্যৱসায়ীয়ে বন্ধত অলপ আদৰ সাদৰ কৰি বাৰি গাড়ীৰে বুৰালেই তেওঁলোক একেবাৰে পৰি যাব।”

মই সূচিলোঁ,

আছা অসমত এতিয়াও বাহিবৰ ঠিকাদাৰ বা কোম্পানীবিলাকে ভাল কাম পাৰ নেকি?”

তেওঁ ৰূপহঁকৰে ক'লে,

‘ভাল কাম মানে? কোটি কোটি টকাৰ ডাঙৰ ডাঙৰ কাম সকলো বাহিবৰ কোম্পানী বা ঠিকাদাৰ বিলাকলৈ যাব। আমি সব সব ক'ৰা, পোতা ভঙা মেৰামতি কৰা কামবিলাকহে পাওঁ।’

মই আচৰিত হৈ সূচিলোঁ,

‘আমাৰ ইজিনীয়াৰ, মন্ত্ৰী আৰু বিক্ৰাৰসকলে দেখোন ইমান দিনে ভাল ভাল কামবিলাকৰ কাৰণে অসমীয়া মানুহক সজাগ কৰি তেনে কাম বিলাক দিকিবলৈ আৰু কৰিবলৈ সহায় কৰিব পাৰিলেহেঁতেন?’

‘কৰিব দিল্লক, অসমীয়া মানুহে সলায় ইটোৱে সিটোক খেঁচা বিধা কৰোঁতেই যাব। বৃদ্ধিছে এই বিলাক আমাৰ জাতীয় বোৰ—এজন অসমীয়াই আন এজনৰ ভাল হোৱা সোঁকি নোৱাৰে। অসমীয়াই ইজনে সিজনক বিহান পাবে

শিয়ান ভলটোয়ে কবাই ব্যাখ্যানে ত্রুটি করে। একজন উদাহিত যৌকলে সবলোয়ে হাকুটি লগাই ভলটে প্রাখ্যানে ত্রুটি করে। কোনোবা একনে বণি ভল ভল করে ডাক তেওঁলোকে খলসা হলেও থাকে তেওঁলোকে কেমনে তেওঁর অনকর উলিয়াব পাবে ডাকহে ত্রুটিও থাকে। কলসায়, কলসায়, কলসায় গানে, কলসীরাই আন অলসীরাব বন্দায় গাবনে আচরিত ভল পায়। মোকেই আন্দ্রিস শিয়ান বন্দায় শ্রুতিব।

মই কাকতীক আশ্বাস দিবৰ কাৰণে ক'লোঁ,

“ক’তা মইতো আপোনাৰ একো কলম হ’বো নাই। অলপমান হোৱালীৰ ওপৰত বাপ মাই, ছোপীটক টেকৰ ওপৰতহে বাপ হ’লি নহী চৰিকতনে কৰ। সেৱাতো বকলম নহয়। অ’ বান্ধুহে কৰ আপুনি কিলাতী হাউচ কোট পিন্ধি বজাৰ কৰিবলৈ বায় হ’লি—মই ক’ওঁ অলপমান কিলাতী হাউচ কোট গ’হে কাৰণেহে পিন্ধিহে, সেই কাৰণে বহুকাংকিলাকৰ নিচুৱ হিলা। অহাশ্যে, বৰ সাজিবলৈ লওঁতে চিমেণ্ট কাক সালে আৰি কৰা নহী এটা মোৰ কানত পৰিহে। মই অহাশ্যে কৈ দিওঁ আজিকালি চিমেণ্ট যি হ’ল’ত, কাকতীয়ে চিমেণ্ট কাক নাৰাণিৰ বালি কাক ধাৰিব নে? হান্ধুহে নে আৰু ক’বা।”

কাকতীরে মোর কথাবিন্যাস ভাল লাগে যে নাই ক'ব মোহাবোধে কিন্তু যে ন'ল,

‘আপুনি কেনা কাটিং মাংস খেই। এইকিন্তু ব্রাহ্মদিগ কহা। মোম বেলেস
কড়ত বনান্ন আছে বাব কাহণে মোম এই জবাব। বিরা কবিতলে একনী
হোৱালী আপুৰ্ণ।

“ভাষা মানে আন্দোলন বিরা কবিকণ্ঠে বিচারে? ঘাই আকৌ জাৰিছনো নে
আপোনাৰ বৈবাহিক জীৱনত অকণো স্পৰ্শ নাই।” ঘাই নুদিছনো।

‘বিদ্যা কথিব কিভাবে?—এই জ্ঞান কুণি কখন পকা বিদ্যা কথিবসে
হে জাহ্নে! কিছু মোৰ ভাগ্যন্ত বিদ্যা উঠা নাই। মোৰ আই-মোপাই পকা হ’লে
চাগে হোৱাই মোহোৱাই হোৱালী এজনী চাই নিজেহে’ভেন। কি কথিব জাহ্নে
মোৰ ভাগ্যন্ত নাই।’

"কিন্তু আপোনা যখন আসি তখনই-সুখের আনন্দ। তেঁতুলকে অমৃতবাক
হোয়ালী শ্রাবণ চাই নিবল ফেলা নকশে নে?"

ক'বির বিরুদ্ধে? মোব জিভিস-কুটুম্বিকালক বিরা পতা জিভিস নহে, বিরা জভহে। কৌজারার এই নিজে আস বাটিলেও হর তেওঁলোকে হোবালীস ব'তি উলিয়াব নহে হোবালীস ব'তি সে মোব কিলের কলত্ব করা কিলেরাস ক'ব। বিরা আব, হর কেনেকৈ? এতিয়া সকলো হোবালীসে হর মোক জর কসে নহে মোব কথা শুনিলে জরত পেন্দোহা করে। 'জরত পোহা কলত্বক উকালে জর নকিব। হু'মিহে, মোব বিবীরে এতিয়া ক'ব'ব সে এই জর-কিলা পোহ নি বা'ক'ব।

কাকতীৰ কথা শুনি মোৰ মূখ লাগিল আৰু সেই অপৰাধে যে তেওঁৰ বড়োত আনন্দ কৰিছে তাক মোৰ বুদ্ধিবলৈ বাকী নাথাকিল। তাৰ কাৰণে যে কাকতীৰও মোৰ তাক মই ইচ্ছিত দিবৰ কাৰণে ক'লোঁ,

‘আপোনাৰ বিকল্পে এই কথাটো ওলোৱাৰ এটা কাৰণ হৈছে আপুনি আপোনাৰ জুটীয়া বন্ধুজনৰ লগত আৰ্চাৰিক সম্বন্ধ আৰু চুহুটোৰ গোটাত আপোনাৰ বাপটো মানুহৰ পৰা গোপনে বাখিবলৈ চেষ্টা কৰে। আপুনিতো এইবিলাক লোকৰ কোটা কাৰণ নাই। আপোনাৰ যে বিকল্পাৰ্কেৰ আৰু বিকল্পাৰ্কেৰত মন আছে সেইটো মানুহক দেখুৱাবলৈ বিচাৰে কিন্তু আপোনাৰ যে এজন ইমান ভাল বন্ধু আৰু এনেকুৱা এটা হাৰ্ষিক আছে তাক কিয় লোকৰোঁলৈ বিচাৰে, মই আৰ্চাৰিত ?

কিন্তু কাকতীয়ে মোৰ কথাত সন্মতি নজনাই ক'লে,

‘এ, আপুনি নাজানে বিকল্প আমাৰ মানুহৰ কথা।—ভোটটোৰ লগতহে কাৰবাৰ এনেক ক'ব। তাতে কেনেবাকৈ যদি মই চুইছাইড কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা বুলি গল্প পায় তেনেহ'লেতো কথাই নাই। মোক যে কিমান হাৰ্ষিক ঠাট্টা কৰিব। আৰু মোৰ বিলিটিলিলাকে বৈধ্য কৰ্ত্তি পাব। বৰ বেয়া বুদ্ধিহে মোৰ বিলিটিলিলাক। মিহ'তক লাগে কেৱল টকা আৰু সহায়, কিন্তু মোৰ কি মূখ মই কিহত জুগিছোঁ, সেইবিলাকৰ প্ৰতি জুকেপ নাই। মিহ'তৰ ভয়তে মই বহুত কথা ঢাকিব লগীয়া হয়।’

ঈৰ্ষা পৰায়ণ অসমীয়া সমাজৰ কথা মই নজনা হয়। কাকতীয়ে, চুইছাইড কৰাটো হাৰ্ষিক লগীয়া কথা, কিন্তু সমাজৰ কি হেঁচাতে কাকতীয়ে ব্ৰহ্মপুত্ৰত আপ দিব লগীয়া হৈছিল তাৰ প্ৰতি কানো লক্ষ্য নাই। সমাজে কাকতীৰ ভোট বন্ধক তত পাতিলে কিন্তু সমাজৰ কি ততৰ অভ্যাচাৰত কাকতীয়ে অকলে অকলে কণ দিব লগীয়া হৈছে তাক কোনেও বুদ্ধিবলৈ চেষ্টা নকৰে। কাকতীৰ টকা আছে আৰু কাকতীয়ে আজি বহুত দিনৰে পৰা এজনী ছোৱালী বিয়া কৰিবলৈ চেষ্টা কৰি আছে এই দটো কথাৰ সুযোগ ল'বলৈকে যে ডেকাহ'তে কাকতীক ‘মিহ মোহাটী’ প্ৰতিযোগিতাৰ এজন প্ৰত্যাগদাতা পাতিবলৈ পাতিছিল তাক মোৰ বুদ্ধিবলৈ বাকী নাথাকিল। ই সমাজৰ এক কান্দ—কাকতী যদি এই কান্দত পৰি হুটকট কৰে তেনেহ'লে হয়তো কান্দ পাতিতো সকলোই বোঁহকৈ হাঁহিব। কিন্তু কেনেকুৱা মানসিক হেঁচা আৰু সামাজিক অন্যায়েৰ কাৰণে কাকতীয়ে এই কান্দত পৰি যোৱাটো নিশ্চিত, তাক সহ্যকৰ্ম্মতৰে বুদ্ধিবলৈ চেষ্টা কৰাটো আমাৰ সমাজৰ নীতি নহয়। সেইকাৰণে মই কাকতীক সতৰ্ক কৰি ক'লোঁ,

‘এই যে কেবলোৰে ‘মিহ মোহাটী’ প্ৰতিযোগিতাৰ কাৰণে ল'বাহ'তে আপোনাৰ যমত দাঁটিৰ পাৰ্শ্বৰে আপোনাক বিন্দুবিন্দু কৰিছে নহয় জননে ?’

‘অ’ মিহ'তে মোৰ পৰা কিছু পইচা বিচাৰিছে। সামাজিক কৰমত মই অলপ

অতঃপৰ পইচা খৰচ কৰিবলৈ ধেনু নাপাওঁ। তাতো এইটোম পৰা মোৰ বৰেণ্ড লাভ হ'ব লাগে। কামৰ এই দলটো গোটেই ডাঙৰ ডাঙৰ মানুহৰ ল'ৰা-হোৱালীয়ে বুলিছে। তেওঁলোকক সহায় কৰিলে এই এই মানুহবিলাকৰ পৰা সহায় পাম। তাতো এনেদৰে এটা ডাঙৰ কাৰ্য্যলব্ধ একীভূত পাৰ্ট লৈ দেখুৱালে মোৰও প্ৰোথিত হাৰিবি।”

এই কাকতীক বুজালে,

“সামাজিক কামত যদি পইচা খৰচ কৰিবলৈ বিচাৰিছে তেন্তে লৈ বহুত ভাল কৰা দেখুৱাই নিব পাৰোঁ। আপুনি কিন্তু জনসংগত ডাঙৰ ডাঙৰ মানুহক তোৰোৱা কৰাৰ কথা ভাবিব লাগে। তাতকৈ বহুদূৰ নিচলাৰ অধীনত অতঃপ সূৰ্য-উপভোগ আনিবলৈকে তেওঁ কৰিবলৈ। বুলিছে, এই তেওঁলোকে ভালদৰে জানে যে আপুনি এজনী হোৱালী নিজে কৰাৰে আগন্তুৰেই কোনো হোৱালীৰ কাৰ চাপিবলৈ পাপল। সেইকাৰণে আপোনাৰ এই বহুদূৰলৈকে সুযোগ ল'বলৈকে সিহঁতে আপোনাৰ সহযোগিতা বিচাৰিছে। আপুনি টকা লিহঁতে সিহঁতে আপোনাৰ বহুতে বিচাৰ কৰিব। এনেদৰে আনৰ বহুদূৰলৈকে সুযোগ দেখুৱাওঁ এই সহায় কৰিব মোৱাৰোঁ, সেইকাৰণে এই সিহঁতক আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ মানা কৰি দিব।”

মোৰ কথা শুনি কাকতীয়ে এল দুয়োটাৰ একাকৰীয়া কৰি আপুনি উঠি মোক হেঁচা দি থিৰ ক'লে,

‘হে হে, বন্ধ, ব'ব আপুনি একো বিধি পৰামি দিবি। ইয়াৰ পৰা মোৰ বহুত লাভ আছে। তেওঁলোক মোৰ ওচৰলৈ অহা কামৰে এই ভালদৰে পাইছোঁ। বহু পোন্ধৰ হাজাৰ টকা দাৰ দাৰ, মোৰ কোনো পৰোৱাৰ নাই। মোৰ কামৰে এইটো এটা ডাঙৰ সুযোগ আহিছে। গিৰ, গিৰ আপুনি নষ্ট নকৰিব। আপুনি সিহঁতক একো নক'ব। এই কি কৰিব লাগে জানো, এই কি বিচাৰোঁ জাচল। আপুনি যদি মোক সহায় কৰিব বিচাৰে আপুনি মোক বেছিকৈ এই প্ৰতিযোগিতাত লিহঁ হোৱাত সহায় কৰক। বুলিছে এই আপোনাৰ ভবিষ্যত বৰিছোঁ এই বাবে সেই নিউটন কলেক্টৰ বেহ ভাল ডাঙৰ মানুহৰ চকুত পৰিবলৈ নুবিয়া গ'ল জাব বাবে তেওঁ কৰক।”

কাকতীৰ আকুলতা যেন মোৰ পুৱাই হ'ল। তেওঁক এই মোৰ গ'চা কিতাপ-বুখি বহু কৰিলোঁ। তাতো সহায় কৰা তাকৰ। এই বিহাৰিটোকে কি তেওঁক হ'ব নিওঁ। সেইদৰে তাৰ এই আশ্বাস দিলোঁ,

‘তেন্তে কথা নাই। এইটো আপোনাৰ কাম, আপুনি যি ভাল পাব কৰক। এই মোৰ দাবিৰ কৰিছোঁ। আপোনাৰ যে সিহঁতে বৰিষাৰলৈ চাইছে আৰু সিহঁতে যে আপোনাৰ বহুদূৰলৈকে সুযোগ ল'বলৈকে মোৰ ভাব এই নকৰিছোঁ বিচাৰ। এই একো বিধি পৰামি দিবিওঁ। আপুনি বাবে সিহঁত মোৱাৰী প্ৰতিযোগিতা-সহায় সন্মানিত আহিবলৈ নুবিয়া পাব জাব বাবে এই তেওঁ কৰিব।”

খীবোবা-কাণ্ড

নিশ্চয়ীকৃত হেওবাবে বাতিপুছা নটামান বজাতে প্রায় সহস্রজনমান ডেকা, দুজনী ছোছালী বহুমা লক্ষ্মী আব্দ মশিব্বা বহুত দগতি কাকতীৰ ঘৰত গোট খালে। এইও সময়সমতে নৈ পালো। কাকতীয়ে কোনে কি দ্বিক অৰ্থাৎ জিন, হুইল্ক, বিয়েৰ আদি কি জাতীয় বস্তু থাব সন্ধানিলে। মই আচৰিত হৈ ক'লো, 'এই বাতিপুছা চাহ খাই উঠি বা একো মোখোছাকে কোনোবাইনো দ্বিক কৰে নে? মই ইংলণ্ড, আমেৰিকাত আজি বিহ বছৰ থাকিলো কিন্তু কোঁতলাও কাকো এনেকুছা সময়ত দ্বিক কৰা দেখা নাই'। মোৰ কথা শুনিলে এজনে ঘাত দিলে,

"মিহ বক্ত, এইকহতা আমেৰিকা নহয়। এইয়া অসম। আমি চাম্প পালেই দ্বিক কৰো। কাকতী বাবা, যি আছে উলিয়াওক।"

কথাটো অসম্য সঁচা। বানক ব্ৰহ্মৰ ঘাৰ খুব বোঁহ। নতুন চহকীসকলেহে তাক কিনিব পাৰে আব্দ সেইকাৰণে কিনিব নোৱাৰাসকলে যোতিয়াই সন্ধানি পাই ভোতিয়াই আনৰ বহুত এইবিলাক খায়। তাতে এওঁলোক হেছে আধুনিক বৃদ্ধৰ ডেকা গাভৰু, নতুনকক নিভীকতায়ে সাহাটিবলৈ ডেওঁলোকে বিচাৰে। সেইকাৰণে, ডেওঁলোক যেনে যি পাৰে হুইল্ক, বাম, বিয়েৰ আদি গিলাচ ভৰাই ল'লে। মই চাহ একাপকে মোৰ কাৰণে কাম কৰা ল'ৰাটোক কৰিবলৈ দিলো।

তাৰ পিছত সভাৰ কাম আৰম্ভ হ'ল আব্দ মোকেই সভাপতিৰ আসন ল'বলৈ অনুমোদন কৰিলে। এই অপ্রত্যাশিত সন্মানৰ বাবে মই ডেওঁলোকক কন্যবাদ দিলো। সভাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰি বহুমন্ত ব্যৱে ক'লে যে প্রত্যেক সভ্য জৰিভয়ে প্রত্যেক আধুনিক বহুতলগৰত সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা পাতে কিন্তু অসমীয়া জাতি আব্দ পুছাহাটী মহানন্দনী ইমান পিচ পৰি আছে যে পুছাহাটীত কেঁতলাও এখন সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা হোৱা নাই। অথচ অসমত বহুত ধনীয়া ধনীয়া ছোছালী আছে। ডেওঁৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে "বহু ইউনিভাৰ্চ" হ'ব পৰা ছোছালী অসমত বহুত আছে। সেইকাৰণে ডেওঁলোকে অসমৰ বৃদ্ধীত প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে "মিহ গোহাটী" প্ৰতিযোগিতা পাতিবলৈ ঠিক কৰিছে। ডেওঁৰ আশা যে এনেকুছা প্ৰতিযোগিতা সকল ভাৱে প্ৰতি থাকিব থাকিলে এদিন অসমীয়া ছোছালীৰ সৌন্দৰ্য্যই পৃথিবীক বহুত পাবিব আব্দ অসমৰ নব জাতিপনে কুটী কাটি যাব। ডেওঁৰ কথাত সকলোৱে হাত চাপিব বিচাৰি আব্দ সেই বস্তু ধনিৰ কাৰে কাৰে মই মোকলৈ পালো কাকতীয়ে এনেকুছা একলী অসমীয়া ছোছালী বিহু কৰিব নোৱাৰিব কথা বহু কাটি যোৱা বহুদিনকাল পৰা বহু ও.মশিব্বাৰ কুটী মোৱা কুছোৱা ভেৰা প্ৰকাশ।

তাৰ পিছত একলে ইতিমধ্যে কি কি কৰিবলৈ কৰা উচিত আব্দ মোকলৈ কহিব

ক'ব'ল ব'লি ভাৰিছে সেইবিলাক ক'লে আবু ভক ঠল বিহু অহোচনা হ'ল। শেৰত সকলোৱে মোৰ পৰা মই কি পৰামৰ্শ আশা বঢ়াবলৈ বিচাৰিছোঁ ক'বলৈ খাটিয়ে। মই তেওঁলোকক ক'লোঁ,

“আমি এতিয়াৰে পৰা প্ৰচাৰ কাৰ্য্য ভাৰতবৰ্ষে চলাব লাগিব। এই প্ৰতিযোগিতাৰ বিষয়ে কেৱল অসমৰে নহ'ব অন্ধাৰ জাৰিব বাক্যত, অহোচনা আদিত মাজে মাজে কিয়াকিবি কথা উলিয়াই থাকিব লাগিব। ছোৱালোক কোনোবাই যদি ভাল প্ৰবন্ধ লিখিব পাৰা তেনেহ'লে কামৰ পৰ্ব্বত-উল্লাসে বৰা বেলৈগ বেলৈগ জাতি উপজাতিৰ ধুনীয়া ধুনীয়া ছোৱালীৰ কঠোৰে সৈতে সেই জাতি, উপজাতিৰ বিষয়ে সৰু সৰু প্ৰবন্ধ লিখিব পাৰা আবু প্ৰজেক প্ৰবন্ধৰ শেৰত এনেকুৱা যে সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা হ'ব ভক উল্লেখ ক'ব পাৰা।

কিভাৱে, তাল ভল প্ৰতিযোগীৰ বাবে ইয়াত অংগ গ্ৰহণ কৰে তাৰ কাৰণও তোমালোকে এতিয়াৰ পৰা খাটিব লাগিব আবু এই কাৰ্য্যটিকাৰ কোনো একো অসত্যমি বা কোৱা ব্যৱহাৰ ক'ব নোৱাৰা। আমি আটায়ে যে সম্মানিত ব্যক্তি আবু অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ এই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা পোঁতল বুলিছোঁ ভক যেন সকলোৱে বুজি পায়। কিবা কনাম ওলাব লগীয়া কাম ক'বলৈ সকলো ভেল হ'ব। ভয়েত কোনো প্ৰতিযোগী নাহিলেতা এনেৱে কট কৰা হ'ব। সেইকামৰে প্ৰতিযোগী ছোটোখলৈ ছোৱালোকে এটা ভাল কামটি গঠন ক'ব লাগিব। এইটো কামটিত ছোৱালোক কোনো ডেকা থাকিব নোৱাৰা কাৰণ ছোৱালোক প্ৰত্যেকেই কনাম হ'ব লগীয়া কাম ক'ব আৰু মইও থাকিব নোৱাৰোঁ কাৰণ বহুতাই মোৰ কনাম পাই ভাল পায়। এইটো কামটিত ব'হে এজনী গছনি গুৰুত্বপূৰ্ণ ছোৱালী হ'লে ভাল হ'ব। (মোৰ কথা শুনি ব'হা আবু গম্ভীৰা গছনি হ'ল)।

তৃতীয়তে, মোক ছোৱালোকে জাহ পাতিছা ভল কৰা। জাহি আবু ব'হল জাহ কিয়াকি লাগিব আবু এওঁলোক সমাধৰ ব'হা কঠো মোক হ'ব লাগিব। তেওঁলোকক নিৰোধ কৰাৰ অহাৱে ছোৱালোকে মোক সুখিব লাগিব কিয়নো সৌন্দৰ্য্য কি, মৰীচ সৌন্দৰ্য্য কিয়ত আমি কিয়ত তেওঁলোকৰ বড় মোৰ লগত মিলন কিয়ৰ প্ৰয়োজন। আমাৰ এই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা পোনেই হালিটক অৰুণ ক'বলৈ নহ'ব—ভক ছোৱালীকাক বেলৈগ বেলৈগ বকৰে নহুৱা ক'ব উলিয়াব আবু ক'বলৈ কেলৈ বকৰ হা ব'হুনিয়াহ কাৰিছে তাৰ ওপৰতে নিত'ব ক'ব ভাকলৈকে ক'ব সৈয়ে। কৌতুকৰ কৌতুকৰা অকৌ ক'ব ক'বলৈ হাল শুখি ক'ব সৈয়ে। আমি কামৰে প্ৰতিযোগিতাত সৌন্দৰ্য্যৰ বিষয়ে কলীয়া ক'ব ভকলৈ ক'ব ভক প্ৰজাহাৰিত হ'ব জাহি। এই বিহুৰ এই ইতিহাসত প্ৰথমৰ পৰা ক'বলৈ আবু ভল ভক কেইজনক জাহি ক'ব পৰিচাল ক'বলৈ ব'হে এই ক'ব ক'ব প্ৰবন্ধ

লিখি প্রকাশ করিম। (তেওঁলোকে আটায়ে মোক জন্তাৰ বুলি মানি লৈ নৰ্ভাণব হ'ল)।

তাৰ পিছত জান এটা ভাবিব লগীয়া বিষয় হৈছে প্ৰবন্ধকাৰ। আমি ভাল প্ৰবন্ধকাৰ দিব লাগিব আৰু যি কেইগৰাকী ফাইনেলিষ্ট হ'ব তেওঁলোককও ভাল প্ৰবন্ধকাৰ দিব লাগিব। কেনেকুৱা ধৰণৰ প্ৰবন্ধকাৰ আভ্যন্তৰীণ ছোৱালীয়ে ভাল পাব তাক এতিয়া ভোমালোকে কোৱা।”

মোক কথা শুনি তেওঁলোকে একুট হিলৰ জোতাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি তিনি ফুট বঁৰল শাবীলৈকে নানা প্ৰকাৰ কথা ক'লে। গাড়ী, স্কুটাৰৰ কথাও ক'লে কিন্তু সেইবিলাক ব্যয় বহুল হ'ব বুলি বাদ দিয়া হ'ল। শেষত হনুমন্তই ক'লে, 'হাউ এবাউট এ টিপ টু এমেৰিকা' [ভাৱাৰ্থ : আমেৰিকা ভ্ৰমণৰ খৰচ দিলে কেনে হয়]। তেওঁৰ কথা শুনাৰ লগে লগে সকলোৱেই উত্তেজিত হৈ হনুমন্ত দিলে। এমনে ক'লে, 'বঢ়িয়া কথা।’

আমি 'মিছ গৌহাটী' ছোৱা গৰাকীক আমেৰিকালৈ যোৱা খৰচ দিয় আৰু ফাইনেলিষ্টবিলাকক দিল্লী, আগ্ৰা বা বোম্বাই কুৰা খৰচ দিয়। পোন্ধৰ বিহু ছেজাৰ টকাতে সকলো হৈ যাব।’

তেওঁৰ কথাত সকলোৱে হনুমন্ত দিলে আৰু মইও সমৰ্থন জনালোঁ। তাৰ পিছত মই ক'লোঁ,

“এতিয়া আহিল আটাইতকৈ প্ৰয়োজনীয় কথাটো আলোচনা কৰাৰ সময় আৰু সেইটো হৈছে টকা। প্ৰবন্ধকাৰত বাদি বিহু ছেজাৰ লগে ভেনেছ'লে গোটোই প্ৰতিযোগিতাটোৰ কাৰণ আমাক অন্ততঃ বিহু ছেজাৰ টকা লাগিব। টিকট বিক্ৰী কৰি হয়তো দুই তিনি ছেজাৰ টকা গোট যাব। তথাপি ভোমালোকে বিহু ছেজাৰ টকা গোটোৰ নোৱাৰিলে মিছ গৌহাটীৰ সলনি মিছ গৌহাটী পাতিব লাগিব। এতিয়া এইখিনি টকা কেনেকৈ সংগ্ৰহ কৰা তাকে আলোচনা কৰা।”

টকাৰ প্ৰশ্ন উঠাত সকলো কিছৰ ঘেঁৰি নিৰাস্ত হ'ল। তাৰ পিছত দুজনে অসম ওঁ আঁ কৰি ক'লে যে সকলোৱে চান্দা ভুলিৰ পাৰে নাইবা লঠাৰী বেগ পাতিব পাৰে। শেষত এজনে অৰ্ধশ সাহস গোটাই ক'লে,

“কাকতী দাঁবা আপুনিৰতা বিয়া কৰিলে ছোৱালী কিনিবহেই। এইটো আপোনাৰ কাৰণে ভাল চান্দ। আপুনি একেধৰে মনপ্ৰাণ আৰু টকা লাগি দি এই বিহু গৌহাটীৰ কাৰকাৰত লাগি থাকক। আপুনি সকলোৰে চকুত পৰিব। তাৰ পিছত আপুনি ভালৰ ভাল ছোৱালী এজনী বাচি ল'ব পাৰিব।”

তেওঁৰ কথা শুনি কাকতী বেহ উল্লাসিত হ'ল, তেওঁ হাঁহি এটি মাৰি ক'লে,

“এইবিলাক ভেৰিয়োক চেকা ল'বলৈ যেন। আমি ক'ত চান্দ পাম ?

তোমালোকে এইবিলাক কমিটি পাতিলা, কিন্তু মই দেখোন ম'ব সোমাবলৈকে
জাগা নাই।”

কাকতীৰ কথা শুনি আন এজনে মাত দিলে,

“কিয়, মিষ্টাৰ দস্তই যে কৈছে প্ৰতিযোগী গোটোৱা কমিটিটোৰ কথা যিটো
হোৱালীৰ হ'ব লাগে সেইটো কমিটিত দেখোন ব'মা, মন্দিৰা আৰু কাকতী
বাদ্যক ল'ব পাৰিব। কাকতী দাদা থাকিলে সুবিধাও হ'ব, কাৰণ তেখেতৰ গাড়ী
আছে বেতিয়া গাড়ীতে হোৱালীবিলাকেও ববে ববে ঘূৰিব পাৰিব।”

তেওঁৰ কথাত সকলোৱে হৰ্ষভৰ দিলে, ব'মা সম্বন্ধ হ'ল, মই একো নক'লোঁ, দেৱাল
মন্দিৰা মইকই অলপ অসন্তোষকৰে ক'লে যে তেওঁ কোনো কমিটিতে যোগদান দিব
নোৱাৰিব। তাকে শুনি কাকতীৰ মনটো অলপ বেয়া হ'ল। হৰ্ষমত আৰু
ব'বকে দানে কটকটাই কিবা এটা আলোচনা কৰি ব'বকে ধপহকৰে ক'লে,

“মন্দিৰা সম্বন্ধ নিজেই প্ৰতিযোগী হ'ব সেইকাৰণে তেওঁ কমিটিত নাথাকে, ভাল
কথা। আমি কাকতীৰ লগত সেইটো কমিটিত আন কোনোবা এজনী বা দুজনী
হোৱালী দিব। কিন্তু কথা হৈছে যে টকা নহ'লে যে এইবিলাক পাতি তো
কোনো লাভ নাই।”

তাকে শুনি কাকতীয়ে ক'লে,

“মই দুই চাৰি হেজাৰ জনো কৰিব পাবোঁ কিন্তু গ্ৰিহ হেজাৰ টকা খোৱালি কথা
নহয় ভাই।”

আকৌ সকলো কিছু সেমি নিম্নত হ'ল। তাৰ পিছত হৰ্ষমত বাৱে আকৌ মাত দিলে।

“উই হেভ টু কাইণ্ড মি মানি। উই উইল এপ্ৰচ আডাৰ বিকনেচমেন। বি গ্ৰিহ
হেজাৰ টকা বি আমাক স্পনছৰ কৰিব হি উইল সেট টু পিন্ড বি ডিষ্ট্ৰী কিচ টু
মিছ গোহাটী” [ভাষাৰ্থঃ আপুনি যদি আমাক গ্ৰিহ হেজাৰ টকা দিয়
তেতিয়া হ'লে ‘মিছ গোহাটী’ক বিজ্ঞানীৰ ছুৰা দিয়া আৰু আন হোৱালীৰ
সংস্পৰ্শত অহাৰ সুবিধা আমি আপোনাক দিব। আপুনি টকা নিছিল আমি
আনক ওচৰলৈ মাৰ।]

‘মিছ গোহাটী’ক ছুৰা থাকিলে পোৱাৰ আশাত কাকতীৰ ওঁঠৰ পৰা পানী পৰিবলৈ
থকিলে আৰু বহুত টাটকি হৈ ক'লা ক'লা পাতি পৰা কঁক কেইটা ওলিয়াই হাঁহি
হাঁহি ক'লে,

“ব'বাজান ব'বা তোমালোক কেনেই ইমান অৰ্থৰ্থ হৈছা। বাবে ভাবে ওচৰত
তোমালোকে কিয় হাত পাতিব লাগিছে। দস্তইজে কেইকই মিছ গোহাটী আমি
ম'ব গছনি ভাৱে পাতিব লাগিব যাতে কল্যাণ নহয়। মই কিছ হাৰাৰ কিয় গ্ৰিহ
হাৰাৰ টকা দিব পাবোঁ কিন্তু মোকও খাতিৰ লাভ হয় সেইটো তোমালোকক ভাব
লাগিব। জানাইকো মই বাৰুলাৰী মানুহ।”

মই লাহেকৈ সুকলিও বেলেগে কাকতীয়ে ইফাকী ‘লাভ’ৰ কথা কৈছে সে কলমীয়া

লাভৰ কথা কৈছে। সকলোৱে হাঁহিলে আৰু কাকতীয়ে 'দুৱোটা বুলিয়েই ধৰকচোন' বুলি কোৱাত মই মন্তব্য কৰিলোঁ,

'কাকতী আপুনি কথাটো স্পষ্টকৈ নকৰ কৈছে যে আপোনাক ভালমেৰে বাইজৰ চকুত পৰাৰ আৰু ছোৱালীবিলাকৰ সংস্পৰ্শত জ্বাৰ সৃষ্টি দিলে আপুনি থকচৰ দাৱিত সোমোৱা বাজী আছে।'

কাকতীয়ে কিবা ক'বলৈ পোৱাৰ আগেয়েই হনুমন্ত বাৱে মাত দিলে,

'সংস্পৰ্শ কিয়, উই আৰু গিভি হিম চাঞ্চ ফ'ৰ এন্ড ৱেল কনষ্টেট। হি উইল গিভ ভিট্ৰী কিচ্ টু দি উইনাৰ এণ্ড কনছ'লেন কিচ্ টু দি ল'জাৰ্চ এণ্ড উই উইল পাৰিচাইজ হিছ কন্ট্ৰিবিউচন'

হনুমন্তৰ কথাখিনি মই কাকতীক ভালমেৰে বুজাই দি ক'লোঁ যে যিজনী ছোৱালী মিহ গোহাটী হ'ব তেওঁক সৌন্দৰ্য বাণীৰ বহুটো পিন্ধাই চুমা খোৱাৰ ভাব আৰু সৌন্দৰ্য বাণী হ'ব নোৱাৰা স্পৰ্শবাহিতক সন্তুৰনা দিবৰ কাৰণে প্ৰত্যেকৰ গালত একোটাকৈ চুমা দিয়াৰ ভাবও তেওঁৰ ওপৰতেই, যদিহে তেওঁ গিহ হেজাৰমান টকা দি পুঠিপোষকতা কৰে। মোৰ কথা শেষ হওঁ নোহওঁতেই দুই চাৰিজন কাকতীক 'কাকতী দাদা, এসেহুৱা চাঞ্চ এৰি নিদিব' বুলি আৰু উত্তোজিত ক'ব দিলে। এই সকলোবিলাক শুনি কাকতীৰ মন প্ৰাণ নাচি উঠিল আৰু তেওঁ একপ্ৰকাৰ উত্তোজিত হৈ ক'লে,

'সঁচাই মোক যদি সেই কিচিং কৰা কামটো দিয়া হয় তেনেহ'লে মই গোটেই বিলাক পুৰস্কাৰৰ পইচা দি দিম। কেইহাজাৰমান টকা লাগিব, কি পৰোৱায়।

আন 'মিহ গোহাটী' হাজেৰে ক'বলৈ লাগিব, কি কৰ ?'

বুলি কাকতীয়ে মোক একেবাৰে সাঁথিট ধৰিলে, তেওঁৰ টাৰ্টাৰেৰে ভৰা দাঁতৰ আৰু মূৰৰ দুৰ্গন্ধত মোৰ উলাহ প্ৰায় বন্ধ হ'ব লগীয়া হ'ল, সেইকাৰণে মই তেওঁৰ কাণে কাণে ক'লোঁ, 'আপুনি গিহে দাঁত মূৰ অলপ ভালমেৰে চাফা কৰিব লাগিব।' কাকতীয়ে মোৰ কথা শুনিলে নে নাই ক'ব নোৱাৰোঁ তেওঁ, আন দুই জনক ডেকাৰ লগতও একে ধৰণে আলিঙ্গন কৰিলে আৰু বাকীবিলাকৰ লগত হাত বিলালে। তেওঁক এনেদৰে খাবাৰলৈ লম্বা হৈ আটায়ে জাউৰিয়ে জাউৰিয়ে হাত ঢপৰি দিলে। সত্যৰ কাষ প্ৰায় লম্বা হোৱা বুলিয়েই সকলোৱে ধৰি ল'লে।

সকলোৰ হিচাপে মোৰ দাৱিত কৰিবৰ কাৰণে এই জেটীলোকক পৌৰবাই কিলোঁ যে তেওঁলোকে বহুটা ভাঙৰ কাম বাকী থাকিলে, এটা হৈছে তেওঁলোকে কোন দিনাখন মিহ গোহাটীৰ প্ৰতিযোগিতা পাৰিত্যৰ কাৰণ আৰুখটো টুক কৰা নাই আৰু বিজয়ীক একম জনেৰেই প্ৰায়বাই বি নোঁক সকলো নিয়াবিতৈ চলি আছে নে নাই চাব পাৰিব আৰু কৰ্মটি-বিলাকৰ এককক চকু বান্ধিব পাৰিব কিয়নো কৰা নাই।

ডেকাবাৰ মৰ্মসংকটকমে হনুমন্ত ব্যৱক 'মিহ গোহাটী' আয়োজন কৰাটো সাধাৰণ সম্পাদক নিৰ্বাচন কৰা হ'ল আৰু ১৯৭৪ চনৰ ১৭ জানুৱাৰীতকৈ নিম্ন নিৰ্বাচন কৰা হ'ল।

বহু-কাণ্ড

বহুবীহঁতৰ

তাৰ পিছত বহুত খাজনা কাম আগ বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। গুৱাহাটীৰ হোৱাদাৰী-হঁতৰ সেই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতাৰ প্ৰতি সন্মান কৰি দিয়া হ'ল। ভিতৰি ভিতৰি সন্দৰ্ভীহঁত সাজু হ'বলৈ ধৰিলে। প্ৰত্যেক গৰাকীয়েই নিজৰ সৌন্দৰ্য্যক জানিব আগত প্ৰতিবন্ধুট কবিদৰ কাৰণে গোপন আঁচনি কৰি লেইঘৰে কাম কৰিবলৈ ধৰিলে। যেনে :—মুদ্ৰাশিল্পীয়ে মঙহৰ চৌপোলা সৰাৰ কাৰণে একাদশী অতিশী সকলো ব্ৰত পালন কৰা হ'ল—ডেউৰ নাকে হোৱাদাৰীৰ প্ৰাপ্ত ভাতি আগি উঠিহে বুলি ভাল পালে, দীপাই খৰীবৰ বিশেষ জলপদেখনিয়াৰ কৰিবৰ কৰণে বৌগিক ব্যায়াম আৰম্ভ কৰিলে, মাছৰীয়ে হাতৰ নোম আঁতৰাবৰ কাৰণে দিল্লীৰ নোম-বিশেষজ্ঞক দেখুৱাই নানা দৰৰ খাবলৈ আৰু গাৰু ব'হিবলৈ ধৰিলে, তাঁতীয়ে নিজকে জলপ ফেৰেকী বুলি ভাবি হাইডাবৰ হুতুৱাই প্ৰকাণ্ড প্ৰকাণ্ড সোহাৰ গুড়াল চেপেচা বনালে আৰু ভাত জৰি চোঁপ চোঁপ জৰি পোনাৰলৈ চুটী কৰিলে—ডেউৰ সেউতালে ভালদৰে পালে। গাড়ীৰ প্ৰকাণ্ড প্ৰিভাৰ সোহা কেইবাটা কামত অহা বুলি। অজলীয়ে ওঁঠৰ প্ৰকাণ্ড অৰ্ধলীৰ মাজেটো গুচাব কামত তেলুৱলৈ গৈ অস্ত্ৰোপচাৰ কৰিলে।

“বিহু নোহাটী” হ'বৰ কাৰণে কৰা প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰগতি বটাই বটাই নিৰীকণ কৰিবৰ কাৰণে গুৱাহাটীৰ সৌন্দৰ্য্য-প্ৰদৰ্শনী হোৱাদাৰীহঁতৰ প্ৰত্যেককৈ ভাঙৰ ভাঙৰ আইনা কিনিিলে। ডেউলোকৰ আইনা একেদৰে বিক্ৰী হোৱা দেখি লাখটকীয়াৰ আইনা বেগামীসকল বিশেষ উৎসাহিত হ'ল। তদুপৰি নাজ শোৱাক আৰু প্ৰসাধন সামগ্ৰীৰ সংগ্ৰহ বিপ্লৱতো আছেই—আয়েনিকা বা বিল্যভত বাৰ কছাই-ভাই, কছাই-বুহী বা চিন্মাকি, আঁচনাকি মানুহ আয়েন সকলোকেকে জেৰে বাসেৰে পাবৰে ডেউলোকে নিজৰ আঁচনি অনুসৰি সকলোকে কছাইত পঠিয়ায়ে। যেনে :—চুপাই নিজৰ এজন বন্ধাকেৰলৈ কামৰ বাবে চিঠি লিখিলে কেইদিনে এটা ভাল বিক্ৰীৰ পঠাবলৈ, আশাৰাণীয়েও এজনলৈ আই হাংকাৰা ফৰেষ্টেচনৰ দ্বিৰ আলিৰ আলিৰ পঠিয়ায়ে, এগৰাকীয়ে বিক্ৰীলৈ কৰ্ণিখান, আন এগৰাকীয়ে বিক্ৰীলৈ আঁত ৰখি হিলৰ মোতা, আন এগৰাকীয়ে আয়েন জুৰা ফৰেষ্টেচন আৰু হুইলক বিক্ৰীলৈ। সচলুৱা কহি নানা ধৰণৰ বিলাকী কাম, আয়েনিকান আয়েনকী কেটাই সেই সেইকালত কলোৱা সন্দৰ্ভীহঁতৰ কটো-বিলাক আলোকে জৰিয়ত কৰিবলৈ ধৰিলে যাতে ডেউলোকৰ ফৰেষ্টে জৰী-বুহী, কছাইৰ প্ৰসাধন, কছাই-পুৰাণকৰ সন্মানত নিজৰ সৌন্দৰ্য্য প্ৰদৰ্শন আৰি ডেউ ভালদৰে কামত কৰিব পৰে। বহুবীহঁতৰ অৱস্থা কৰ্ম আন্দোলন যেনে যে গুৱাহাটীৰ ডেউৰ

নিচিনা ধুনীয়া ছোৱালী বিতৰীজনী নাই, সেইকাৰণে ডেৰেই বে মিছ গোহাটী হ'ব ভাত সন্দেহ নাই।

বৰ্ণাক সঘনে উৎসাহ দি থকাৰ উপৰিও হৃদয়ত আৰু বুদ্ধকে মোৰ লগত ভালদৰে লাগিবলৈ ধৰিলে। তেওঁলোক মোৰ ভাল পালে জানি হ'ল, মোক তেওঁলোকে চাহ খাবলৈ, চিনেমা চাবলৈ বা তেওঁলোকৰ লগত এনেদৰে ঘূৰি কঢ়িবলৈকো নিষ্পত্তি কৰা হ'ল। তেওঁলোকৰ এজন নহাৰ এজনক এই খণ্ডে ভণ্ডে এনেভাৱে লগ পাবলৈ ধৰিলো যে তেওঁলোক কিবা ধৰণৰ গুপ্তচৰ নাইবা চি-আই-এৰ এজেন্ট বুলিয়েই মোৰ সন্দেহ হ'ল। এই অলপ সতৰ্ক হলো। কিন্তু মোৰ আচৰিত লাগিলে যে তেওঁলোকে সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে মোৰ লগত আন একো বিকল্প কথা নাপাওঁ। লাহে লাহে এই বুদ্ধিৰ পাৰিলো যে তেওঁলোকে মোৰ ঘনটোক জিনিষ খুঁজিছে আৰু এইনো কেনেকৈ সৌন্দৰ্য্যৰ বিচাৰ কৰিব তাক তেওঁলোকে খুঁটীৰ খুঁটীৰ উলিয়াওলৈ বিচাৰিছে। সৌন্দৰ্য্যৰ বিষয়ে মোৰ কি চিন্তাধাৰা, মিছ গোহাটীক এই কেনেকৈ বিচাৰ কৰিব আদি তেওঁলোকে ভালদৰে শিকিব আৰু বুদ্ধিৰ বিচাৰিছে। তেনে কৰিবলৈ তেওঁলোকে মোৰ এনেদৰে পিছ লৈছিল যেন তেওঁলোকে মোক অপহৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁলোকে যে মোৰ ব্যক্তিগত একপ্ৰকাৰ হৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল ভাত সন্দেহ নাই—মোৰ ধাৰণা হ'ল যে মোৰ পৰা সকলো শিকি বুদ্ধি লৈ তেওঁলোকৰ কোনোবা এজনে মোক আঁতৰাই মোৰ স্থান ল'ব। সেয়েহে নিজকে বচা কৰিবৰ কাৰণে এই বুদ্ধক নট বনাবলৈ ঠিক কৰিলো।

বুদ্ধক দাবৰ

এই এদিন ইণ্ডিয়া ক্লাবত টেনিচ খেলি থাকোঁতে বুদ্ধক ভাতৈ গৈ ওলাল। গুৱাহাটীৰ ইণ্ডিয়া ক্লাবটো গুৱাহাটীৰ অসমীয়া সমাজৰ এতিয়াও জীয়াই থকা এটা সভ্য প্ৰতিষ্ঠান। ইয়াত নতুন আৰু পুৰণা অসমীয়া ছাত্ৰাশ্ৰমীৰ বিশেষ গম্যবোধ। ডেকা-বুঢ়া আটাইয়ে খেল-মেলত মনোভাৱ জোকাৱাৰুৱাক হাঁহি ভাৰাচা আৰু নিজৰ দেহ মন ভালে ব্যাখ্যাবলৈ বিশেষ প্ৰচেষ্টা। চাকুৰিৰ তেওলা পাব হোৱা শ্ৰীপ্ৰেমধৰ চৌধুৰী, শ্ৰীধৰণীৰ চৌধুৰী, নতুন অসমীয়া মানুহ লাহড়ী, লাহড়ী, কলেজীয়া ডেকা আৰু ডেকা হৈ থাকিবলৈ চেষ্টা কৰা আবহাৱা ধৰনে ভাটী দিয়া বহুতো। এওঁলোক আটায়ে টেনিচ খেলত সিম্বলিত হোৱাৰ উপৰিও একপ্ৰকাৰ সিম্বল—তেওঁলোকে ইজনে যিজনক জোকাৱাত বা সন্মোহন পালেই এজনৰ পৰা চাহ চিন্তাৰা উলিওৱাত থাকিলে। সাধাৰণতে নতুন ক'ৰ্টত আৱৰ্জনে খেল আৰু বাকী আঠ বছৰন মানে এই ক'ৰ্টৰ মাজত চকীত বহি খেলা চাহ আৰু কথাৰে মানা ডবলৰ খেলা বিন্ধা কৰে। এওঁলোক একপ্ৰকাৰ সঁজুলি বৰ্ণক। এই ক'ৰ্টৰ খেলকটৈ মাজৰ এই সঁজুলি বৰ্ণক কৰা আৰু ভাৰাচা মানা জোকাৱিব। তৰিকতৰে কোনোবাই কোঁৱৰাৰ কিবা কাৰণে খেলিব নোৱাৰিলেও ইণ্ডিয়া ক্লাবত আহি সেই

সকল প্রবন্ধই বহিঃস্থ খেল চাই বৈজ্ঞানিকতা কথায় কথায় প্রকাশ করে। ইতিমধ্যে ক্রান্তি টেনিস খেলিলে নিজস্ব টেনিস খেল খেলত কথায় উপবিষ্ট নিজেকে কথায়-কথায় ক'ব পৰাটো বিস্তৃত। ইতিমধ্যে ক্রান্তি কঠোরা সমরীখান বেহ উপভোগ্য কাৰণে মই বোভরাই পাবোঁ ভাল বাউ। আজি প্রায় পাঁচছ বছর মই ভাত টেনিস খেলি আছিহোঁ। প্রথমে মই কলকাতা হাট হিচাপে সেউভাব লগত গৈ ভাত টেনিস খেলিহোঁ। ভাব পিছত কেইবছরমান নানকু দ্বারা আব্দ মই পাৰ্টনাৰ হৈ একপ্রকাৰ অপ্রতিদ্বন্দ্বী হৈ আছিহোঁ, পিছত ভেঁড়ার পুসীয়া হাট প্যামাৰ বাজখোৰা, চিত্ত ভক্তালী, গৌতম বহুদা, মজু দাস আদিক টেনিস খেলাত সহায় কৰিহোঁ আব্দ ভেঁড়ালোক লগত গৈ অসমৰ বহু ভাইত প্রবন্ধনী খেল খেলিহোঁ, আকৌ আজি কেইবছরমান আগতে ভাবপৰাই প্রশান্ত দাসৰ লগত খেলি অসমৰ ডাবল্ড টেনিসলগ হ'লোঁ। ইও উল্লেখযোগ্য যে মই প্রথমে ইতিমধ্যে ক্রান্তি খেলিহোঁ আবন্ত কৰোঁতে প্রশান্ত দাস আছিল তেখেতই সব্দ অ'বা, ভেঁড় বেউতাকৰ লগত বজল দিলিয়াই ক'ৰিছিল। পুৰা-হাটীৰ কীড়াসোদীৰ বহুতম ইতিমধ্যে ক্রান্তি লগত ভক্তপ্রোড লগত। ই সেইকাৰণে এটা ক্রাব হৈয়েই থকা নাই, ই একপ্রকাৰ সামাজিক প্রতিষ্ঠানত পরিণত হৈছে। ইয়াৰ প্ৰবণতা সভ্য বহুতম খেলিহোঁ এখিলে, আন বহুতম এই পুথিখীকে এখিলে, কিন্তু কীঃপ্ৰেমধৰ চৌধুৰী আব্দ কীঃবনীৰ চৌধুৰীয়ে এতিয়াও ইয়াত বক্ততাবে বপলপাই আব্দ কেকেকপাই আছে।

সেই সভ্য সমাজত মোক লগ পোৱাৰ চলেই ব'বক আমি সদুদ্ব্যস্ত মোব বৰ অপ্ৰতি লাগিল। মোব ব্যক্তিগত জীৱনত ব'তে ভ'তে বি কোনো উপায়েই দুৰ্ব্বাক ঘাৰি নি মোৰ ওপৰত স'চাটকৈ মানসিক হেঁচা দিবলৈ ধৰিলে। বক্তত মই সেই বহুতমৰ পৰা তাক এটা ভাল পিকা দিবলৈ আবন্ত কৰা উচিত হ'ব বুলি ভাবি-মই ব'বক ক'লোঁ, ব'বক, তুমি আহিলা তলেই হ'ল, তোমাৰ লগত মোব বক্তত কথায় আছে। ব'বকে তলেই পালে, মইও ব'বক সেই সভ্য সমাজৰ পৰা অভিমাই আনি ভাল পালোঁ। মিছ গৌহাটী বিকল্প কথায় বুলি কোৱাত ভেঁড় জিভল উল্লাহিত হ'ল আব্দ মোক ভেঁড় চলোৱা হুদুমত ব্যৱস্থা গাড়ীত তুমি মোৰ বক্তত গৈ আহিল।

মই ব'বক জনালোঁ যে মিছ গৌহাটী প্রতিযোগিতা ওচৰ জাপিহেই বোভরা আৰি বক্তত কথায় ভাবিৰ লগীয়া হৈছে বিশেষকৈ হোৱালী একনীৰ সৌন্দৰ্য্যনো কিহত সেই বিকল্পে আমি ভালদৰে জনা উচিত নহ'লে পিচলৈ কিচাৰ কৰোঁতে অমান কৰ দিঙ্গাৰ হ'ব। আৰি ব'ব ভক্তৰা হোৱালীৰ সৌন্দৰ্য্য সেহত, তেখেতলৈ আমি অসমীয়া হোৱালীৰ সেহটো হুগিটকি বিচাৰক সকলে সেহতৰ দৰে চাবলৈ পোৱাৰ আশা নাই, আকৌ কেহনোবাই হুগেই ব'বখন চাইই সৌন্দৰ্য্য লিখিব কৰিবলৈ চাব। কেহনোবাই বিচাৰিব হোতা নাক, কেহনোবাই বিচাৰিব ক'লা নাক কেহনোবাই বিচাৰিব সব্দ নাক সেইবিলাক হুগা বিপৰ হ'ব। সেইকাৰণে বিচাৰকসকলে সহায় কাৰণে আমি সৌন্দৰ্য্যনো এটা কৰ্ম্মৰূপে লিখিব। এইটো কথায় কথায় নহয়। এই

বিলাক ভাবি ভাবি মোৰ এই কেইদিন চৌপনি মহা হৈছে। এই সেইকালৰে ভাৰিহোঁ যে তুমি যদি মোক অলপ সহায় কৰা তেনেহ'লে আমি অলপ ভালদৰে গছেকৰা ক'ৰ পাৰোঁ।”

মোৰ কথা শুনি ব'বুকে আঁত উৎসাহিত হৈ ক'লে,

“মই কি ক'ব লাগে কওক। আই এম বোঁভ। মিষ্টাৰ বায়েক মোক কৈছে আপোনাক সকলো ঝকমে ছেপ ক'বৰ কাৰণে। ইউ বাণ্ট টেল মি হুৱাট ইউ বাণ্ট মি টু ডু।”

ব'বুকে উৎসাহিত সন্তুষ্ট হৈ মই জনালোঁ,

“মই ভাবিহোঁ যে আমি সৌন্দৰ্য্যৰ বিষয়ে ভাৰতীয় আৰু পশ্চিমীয়া ভাষাৰা ভালদৰে গছেকৰা ক'ৰম আৰু সকলো ভালদৰে গমি পিন্ধি চাই কিবা এটা নিশ্চাৰণ ক'ৰিম। প্ৰথমে আমি প্ৰাচীন কালৰ সৌন্দৰ্য্য চাম, তাৰ পিছত যথা ব'গৰ, তাৰ পিছত আধুনিক ব'গৰ; আমি ভাৰতীয় আৰু পশ্চিমীয়া দৃষ্টিভঙ্গী দুয়োটা পৰীক্ষা ক'ৰিম। ব'জিছা, তুমি কি কোছা।”

“বঢ়িয়া কথা,” ব'বুকে হঠাৎ বি ক'লে।

মই ব'বুকে হাসক আৰু ক'লোঁ,

“আমি কিন্তু বহুত বিখ্যাত আৰু টান কাম ক'ব লাগিব। গছত উঠা, সঁজোৰা, ছোৱালীৰ পিছত বা আগত দোৰা নানা কাম ক'ব লাগিব। মইতো এতিয়া এইবিলাক বোঁহি ক'ব নোৱাৰো সেইকালৰে মোক ভোম্বাৰ নিচিনা ডেকা এজন লগে যি মোক সহায় ক'ব পাৰিব।”

“ইউ ডণ্ট ছবি, আই উইল ডু এনীথিং পছিবল। কিন্তু, কি কাৰণে এইবিলাক কৰা দৰকাৰ মই সেইটোহে ব'জি পোছা নাই।” ব'বুকে যত্নবা ক'বিলে।

ব'বুকে হাসক সন্তুষ্ট ক'বৰ কাৰণে মই তেওঁক জনালোঁ,

“কোছা, মই বহুত গছেকৰা ক'ৰি এইটো ব'জিহোঁ যে সীতাই প্ৰাচীন কালৰ যিহ ইণ্ডিয়া আছিল। সীতাৰ সৌন্দৰ্য্যত সকলোহে পানল। অৰি-মুনীবিলাকে তেওঁৰ সৌন্দৰ্য্য কৰ্মনা ক'ববলৈ হেজা ওপৰা লগাইছিল আৰু ভূমিতো জাৰাই মাৰুপে সীতাৰ সৌন্দৰ্য্য কেনেকুৱা বঢ়িয়া হৈছিল যে কেবলৰে নিজৰ মনৰ সন্ধান লৈ প্ৰজা সকলে প্ৰাৰ্থনা তেওঁক অপহৰণ কৰিলে আৰু পিছত সীতাৰ কাৰণেই নিজে প্ৰাণ হেৰুৱালে। লক্ষ্মণকো সীতাই নিজেই সন্ধান ক'বিলে যে তেওঁৰ কনকেই লক্ষ্মণে নিজৰ সৈন্যবাহক এৰি যেন যেন ধৰ্ম্মীয়লৈ। আৰু, বাৰুকৈ চোৱা, কোটি কোটি বানৰ, ব্যাক্স কৰ কাক্স, সোণৰ লক্ষ্মণী হৈ ক'বিলে একোটা সীতাৰ সন্ধান নাই। বহুতৰ মতে বিতীৰ্ণত সীতা ক'বিলে নিজৰ ককায়েকক বিয়ে কৰিলে। মনৰ ওপৰত প্ৰভা ব'বুত সীতা যে ‘বিহ ইণ্ডিয়া’ আহিল তাত সন্দেহ নাই। এই সেইকালৰে সীতাৰ কাকত বনোৱা সীতাৰ সৌন্দৰ্য্য ভালদৰে পঢ়িবলৈ চাই কিম্ব কিম্বানে কৰা গছেকৰা হ'বলৈ পৰা নাই। সেইকালৰে সেইবিলাক কল্পসন্ধান ক'বৰ বোৱাৰী।”

“কেনেকুৱা ধৰণৰ কথা? সীতাৰ সৌন্দৰ্য্যনো কেনেদৰে ডিহলাইব কৰিছে?”
বুৰুক মোক সোধিলে।

“এই ধৰা কবিয়ে কৈছে যে সীতাৰ উৰু কেইটা ভূমিকলৰ গৰব হ'বে। কিয়
ভূমিকলৰ গৰু, আকৌ চোৱা ভেঙৰ ভৰি কেইটা হেনো দাম্ভিৰ নেজৰ দৰে।
কিয় দাম্ভিৰ নেজ? আটাইতকৈ চিন্তাৰ কথা হৈছে যে সীতাৰ পৰোক্ষ বট্টা
হেনো পূৰ্বত ভালৰ নিচিনা। পৰোক্ষ যানে বৃজিছা নহয়, তেওঁ বট্টা—ভাক
সংস্কৃতত পৰোক্ষৰ বোলে, কাৰণ সেইকেইটাতে কেঁচুৱাক বৃদ্ধাবলৈ গাখীৰ ধৰা
থাকে। আজিকালিহে মানুহে ভাক বোম-আৱেদনৰ চিন বুলি ভাবে। আগৰ
দিনত ভাক কেঁচুৱাক বৃদ্ধাবৰ কাৰণে গাখীৰৰ আখাৰ বৃজিৰেই জাবিছিল।
আন নানাগে আৰ্হি সৰু থাকোঁতেও বাটে বাটে, খেলে, বাহে বা প্ৰৱৰ হুংত বহি
মাকে মানুহৰ আগত কেঁচুৱাক পিন্ধাই বৃদ্ধাবলৈ অকণো সকাচ নগৰিছিল।
সেইটো স্বাভাৱিক কাৰণ আছিল বৌদ্ধ সকলো জন্ম বহিলাই ভেনে কৰিছিল।
কিন্তু আজিকালিৰ জন্ম বা অজন্ম বহিলাই কেঁচুৱাক ভেনেৰে পিন্ধাই বৃদ্ধাবলৈ
এৰি বটলেৰে কৰ্মদ্বাৰা বৃদ্ধাবলৈ ধৰিলে। প্ৰকৃতিৰে দিয়া হৈ কামত ব্যৱহাৰ
নকৰাই সি আজিৰ সমাজত বোম-কামনাৰ চিন হৈ পৰিল। ফলত কেঁচুৱাৰ
স্বাস্থ্য হানি হোৱাৰ লগে লগে মানুহৰ অভ্যাসিক বাঢ়িল। আজি,
সেইবিলাক বাৰে কথা বাদ দিয়া।”

“নহয়, নহয়। এইবিলাক বব ইণ্টাৰ্বেণ্টৰ কথা। মই বোৱা নাপাওঁ আপুনি
ইমান কথা জানে। মোক কওক”, বুৰুকে কথাত বস পাই মোক ক'লে। এই
তাৰ পিছত আচল কথালৈ আহিলোঁ।

“ঐতিহ্য কথা হৈছে যে কবিয়ে কিয় পূৰ্বত ভালৰ কথা ভাবিলে। এইবিলাক
ভালদৰে চাব লাগিব। সেইকাৰণে মই ভাবিছোঁ যে আমি এই কল্পবিলাক এটা
এটাকৈ চামগৈ আৰু আমি যি দেখোঁ তাৰ টোকা লিখি ৰাখ। সেইকাৰণে
ভূমি বাদ ইচ্ছা কথা আমি কাইলৈও পৰাই গৱেষণা আৰম্ভ কৰিম। ভূমি কাইলৈ
বাতিপুৰা গাড়ীখন লৈ আহিব পাৰিব নেকি? লগত বাদ হ'ব নতুনকো আনিব
পাবা ভালেই হয়। কিন্তু অলপ সাজ হৈ আহিব আৰু যেনেকৈ ফিল্ড-বক
কৰিব লাগিব।”

মোৰ কথা শুনি বুৰুক উৎসাহেৰে ক'লে,

“মই বাতিপুৰাই আহি ৰাখ। মিন্টাৰ ৰাৱ যে আহিব সম্ভৱ, তেওঁ ফিল্ড-
বক বব ভাল নাপায়। মই নটা বজাত আহিলে হ'ব নহয়?”

এই “হ'ব” বুলি কোৱাত বুৰুক ৰাখিলে ওলাল। তেওঁ যে সৌন্দৰ্য্যৰ বিক্ৰে
মোৰ লগত গৱেষণা কৰিবলৈ আহিছিল হৈ থকা সত্যাক হৈছিল ভাক তেওঁৰ হৃদয়
প্ৰকাশৰ পৰা ভালদৰে বুজা গ'ল। কিন্তু কিবা এটা খু-খুৱানি লগত তেওঁ বৃদ্ধাব
হুংত অকি বৈ মোক সোধিলে,

“আপুনি মোক বহুত ক’লে, কিন্তু সীতা কোন আছিল তাক দেখোন নক’লে।

মিষ্টাৰ বাবে সন্ধ্যিলে মই সীতাৰ কথা কি কৰ ?”

তেওঁৰ কথা শুনি মই কাম্পোন সামৰি ক’লোঁ,

“কিয় মই ক’লোঁ দেখোন সীতা প্ৰাচীন কালৰ ‘মিছ-ইণ্ডিয়া’ আছিল। ভোমাকও কোনোবাই সীতা কোন বুলি সন্ধ্যিলে তেনেকৈ ক’লেই যথেষ্ট হ’ব।”

“বাইট, কৰমাৰ মিছ ইণ্ডিয়া। ডেট ইজ ম’ব দেন্ এনাক। আপুনি বঢ়িয়া বৰ্ণনা দিছে।”

বুলি বুবুকে নিজৰ অজ্ঞতা ঢাকিবলৈ হ’হা মূৰ্খৰ হাঁহি এটা মাৰি ওলাই গ’ল।

পিছদিনাখন ব্যাতিপদ্বাই বুবুক সাজি কাছি সৌন্দৰ্য্যৰ ফিল্ড স্বৰ্ক কৰিবলৈ আহিল। তেওঁ ক’বাবৰ পৰা এটা বাইন’ কুলাৰ আবু এটা কেমেৰাও যোগাব কৰিলে, লগতে মই কোম্বাৰ দৰে এখন দা, বহী আদিও গোটাই আনিলে। মইও ওলালোঁ বেছ ব্যস্ততা আবু গব্বুপূৰ্ণ কাম কৰিবলৈ ওলোৱাৰ দৰে। মই এখন নতুন একছাৰচাইজ বহী আবু কলম ল’লোঁ আবু লগতে পাঁচ ফুটীয়া বজিৰ ফিটা এডাল ল’লোঁ। গাড়ীত উঠি বুবুকে ‘কেনি বাম’ বুলি সোধাত মই ক’লোঁ,

“আমাক লাগে এজোপা ভীমকলৰ গছ, এডাল ভাল গছ, এজনী দামুৰি আবু দুটা পৰুমৰ কল। আজি এই কেইটা বস্তু পৰ্য্যবেক্ষণ কৰিব পাৰিলেই যথেষ্ট হ’ব। প্ৰথমে ভীমকলতে ধৰোঁ দিয়া। চানমাৰীৰ পিনে ব’লা, কোনোবা এঘৰত নিশ্চয় ভীমকলৰ গছ এজোপা বিচাৰি উলিয়াব পাৰিম।”

বুবুকে গাড়ীখন নি বাৰীত বহু কল গছ থকা নেপালী মানুহ এঘৰৰ সমুখত ৰাখিলে আবু ভীমকলৰ গছ আছে নেকি সন্ধ্যিলে। মানুহজনে আচৰিত হৈ সন্ধ্যিলে, “কল গছ, কি কৰিব বাবু? পতুৱাতকৈতো কাগজকা প্লেটেই ভাল। শিলপুৰীৰ দোকানতে বহুত পাবি, আমাৰ গাছটো মূৰুত নষ্ট হ’ব।” বুবুক দাসে মানুহজনৰ হাতত টকা দ্বুটা দি ক’লে, “আবে মনে মনে থাক। তোৰ গাছ নাকাটোঁ, আমি এনেয়ে ফটো তুলিম আবু চাম। শুই ভাল গছ এটা বেখাই দে।” মানুহজনে বেছ খুছী হৈ আমাক গছ এজোপা বেখুৱাই দিলে। মই বুবুকক ক’লোঁ, “তুমি গছ জোপা চাই ব্ৰেলি ভোমাৰ বনত যি ভাব আছে কৈ বোঁৱা মই লিখি ৰাম।”

গছজোপাৰ শূকান পাত কেইটামান আঁতৰাই বুবুক ক’লে, “বেছ ভাল, হেলাডি মনে অসমীয়াত কি কৰ লুট-পুট।” তাৰ পিছত তেওঁ এখন ফটো লৈ মোক সন্ধ্যিলে, “আবু কি কৰিব ?” মই তেওঁক ক’লোঁ যে তেওঁ ৰাখন লৈ অলপ গছ জোপাৰ গাটো চিহ্নবাই ঠোঁৱান পতুৱা কাটি ভিতৰখন চোৱা ভাল হ’ব। তেওঁ মোক কৰি ক’লে, “এই গছ জোপাৰ ফ্ৰেহৰা ভাল, ভাল কল হ’ব লাগে।” তাৰ পিছত বাহিৰলৈ অলপ আঁখা শূকান আঁকৰণ এটা গছাই তেওঁ টোপ খাই ক’লে, “ইয়ে, ভিতৰত কেঁচু আবু এইবিলাক কিবা পোক।” সেইবিলাকও পৰিক্ষাৰ কৰি তেওঁ গছ জোপাত হাত মোহাৰি ক’লে, “বেছ মিহি আবু কোমল দেই।”

“তুমি ল'বা ঠিক আছ। জেয়াবও সোম্ব'বা বড়কা আছে। জেয়াব ক'বাব প'বা ক'বিয়ে সীতাৰ উৰুক কিয় ভীষকলৰ গছৰ লগত তুলনা কৰিছিল ব'জিব পাৰিছোঁ আৰু সোম্ব'বাৰও অলপ সহীৰি পাইছোঁ” ব'লি মই ব'বুৰক উৎসাহ দিবৰ কাৰণে ক'লোঁ। তেওঁও আশ্চৰ্য্যহীনে হৈ ক'লে,

“কি পালে কওকচোন। আগুনি কিন্তু এইবিলাক বহীত লিখিলেই নহ'ব। মোকও ক'ব লাগিব, কাৰণ মিষ্টাৰ বায়ে মোক কৈছে মই কেনে সকলো কথা এখন নোট বহীত লিখি থওঁ।”

“প্ৰথম কথা হ'ল উৰু কেইটা স্পষ্ট-প্ৰস্ট হ'ব লাগে যাতে সেই কেইটা দেখিলেই ব'জা বায় বে ভাল ল'বা-ছোৱালী জন্ম দিব পাৰিব। দ্বিতীয়তে সেই কেইটা মিহি আৰু কোমল হ'ব লাগিব। ব'জিলা” মই তেওঁক কলোঁ। মোৰ কথা শুনি ব'বুকে বেছ সন্তোষ পালে আৰু সেই কল গছ জোপাকে কোনোবা ব'হুতীৰ উৰু ব'লি জাবি তাত আকৌ দুবাৰমান হাত ফুৰাই গছ জোপাৰ ওপৰৰ পিনে চালে।

সেই যাত্ৰাত তেনেদৰে সফল হৈ ব'বুৰক ব'ব আনন্দিত হ'ল আৰু তেওঁৰ নিজৰ ওপৰত বিশ্বাস বাঢ়িল আৰু গাঢ়ীত উঠি বেছ গৌৰৱেৰে ক'লে, “এতিয়া আমাক লাগে গৰুৰ নেজ, তাল আৰু পদ্ম ফুল নহয় জানো?” মই “হয়” ব'লি সম্বৰ্ণন জনোৱাত ব'বুকে চিন্তা কৰি কৰি গাড়ী চলাবলৈ ধৰিলে আৰু মন্তব্য কৰিলে,

“গাই গৰু ব'তে ত'তে পোৱা যাব। এতিয়া ভাল গছ আৰু পদ্ম ফুল ক'ত পোৱা যাব সেইটোহে হৈছে কথা?”

“তুমিহে জানা। আমি সবুৰ থাকোঁতে মোৰ পুখুৰী, দীঘলী পুখুৰী সকলোতে পদ্ম ফুল হৈছিল আৰু গুৱাহাটীৰ বহুত মানুহৰ ঘৰত তাল গছ আছিল। আজিকালি ভাল গছ নালাগে গুৱাহাটীত গছ-গছনিকে দেখিবলৈ পোৱা টান হ'ল। সেইবিলাকৰ ঠাইত কেৱল ঘৰেই ঘৰ হৈছে। মোৰ পুখুৰীত মই দেখা কেৱল মেটেকা আৰু দীঘলী পুখুৰীত কি হয় ভগৱানেহে জানে।”

মই ক'লোঁ।

বাহুওক, তাল গছ, পদ্ম ফুল আৰু গাই বিচাৰি ঘূৰি ঘূৰি আমি উজান বজাৰ লতাশিল স্কুলৰ সমুখত থকা খেল পথাৰ পালোঁগৈ। মোৰ এক প্ৰকাৰ আচৰিত লাগিল যে গুৱাহাটী চাৰিওফালে আচৰিত ধৰণেৰে বাঢ়িব লাগিছে, ইয়াৰ জনসংখ্যা পৰুৱাব দৰে বাঢ়িছে কিন্তু ইয়াত ক'তো মূৰ্কাই পথাৰ এডোখৰ পাবলৈ নাই, ব'ত ল'বা-ছোৱালীয়ে খেলিব পাবে বা বি ঠায়ে চহৰত বতাহ চলাচলত অলপ সহায় কৰিব পাৰে। গুৱাহাটীৰ চাৰিওফালে হৈছে কেৱল ঘৰৰ ওপৰত ঘৰ আৰু বাগ্ৰাৰ ওপৰতও ঘৰ। গুৱাহাটীখন কম্পনাক্ষীণ পৰিকল্পনাৰ মূৰ্খাৰ চকুত নিৰ্জন। মানুহ বিমান মূৰ্খ হ'ব পাৰে তাক গুৱাহাটীত দুখিনমান থাকিলেই যুস্ম'বা। আন নালাগে ল'ভনৰ নিচিনা ডাঙৰ ডাঙৰ মহানগৰতো মই এক মাইলৰ দূৰে ন'ক'ল ডাঙৰ থাকোঁ। ল'ভনৰ এই উদ্যানবিলাক ল'ভনৰ হ'ওঁ ফাৰ্স নামেৰে জনাজাত

কিয়নো, এই বিলাকেই মহানগৰীৰ বয়স্কা চলাচলত সহায় কৰে আৰু ওচৰ পাজৰৰ বাসিন্দা সকলক ইয়ালৈ আহি অলপ মৃদুৰূপে বতাহ লোৱাৰ সুবিধা দিয়ে। আনকি কলিকতা মহানগৰীৰও এটা দিশত ইমান মৃদুৰূপে ঠাই আছে যে ইয়াত সন্ততে ভাল জলবায়ুৰ চলাচল হয়। গুৱাহাটীত কিন্তু লাহে লাহে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পাৰে পাৰে ইমান ডাঙৰ ডাঙৰ অট্টালিকা সজা হৈছে যে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পিনৰ পৰা অহা জল-বায়ু নগৰত সোমাবলৈকো বিশেষ বাধা পৰিছে। মোৰ আটাইতকৈ দৃঢ় লাগিল কটন কলেজত প্ৰদৰ্শোৱা মূৰ্খামিৰ কাৰণে। কটন কলেজৰ পুৰণা ছাত্ৰাবাসবিলাকত আগেয়ে বাস কৰি অহা সকলো লোকে এইটো ভালদৰে জানে যে এই ছাত্ৰাবাসবিলাক বৃটিচৰ আমোলত ইমান মৃদুৰূপে আৰু আহল বহলকৈ সজা হৈছিল যে ইয়াত গৰমৰ দিনত নদীৰ পিনৰ পৰা অহা ফিৰ ফিৰিয়া বতাহে সকলোৰে দেহ মন জুৰাইছিল। এনে হ'বলৈ পোৱাৰ এটা কাৰণ আছিল যে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দিশটো টোনিচ খেল পথাৰ আদিৰে সম্পূৰ্ণ মৃদুৰূপে আছিল। কিন্তু এতিয়া সেই খেল পথাৰ আৰু মৃদুৰূপে ঠাইৰ ওপৰত প্ৰকাশ্য প্ৰকাশ্য অট্টালিকা এনেভাৱে সজা হ'ল যে বতাহ এছাট ছাত্ৰাবাসৰ পিনে বাবলৈ দিহু এটিও নাই। আজিকালি নিজৰ খৰ-বৃষ্টিৰ, চহৰ, মহানগৰ বিলাকৰ পাৰিপাৰ্শ্বিক সংৰক্ষণ কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰাটো সঁচাকৈয়ে মূৰ্খা মৰ চিন।

যাহোক লতাশিল খেল পথাৰখন পথাৰ হিচাপে বাচি থকা দেখি মোৰ ভাল লাগিল। সেইখিনিতে মৃদুৰূপে বতাহ অলপ লাই মই বৃদ্ধক গাড়ী বখাবলৈ ক'লো আৰু চাব থকা গৰুবিলাক দেখুৱাই ক'লো,

“যোৱা তুমি এতিয়া দামুৰি এজনীৰ নেজ এডাল ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি চোৱা আৰু কি দেখা বা ভাবা আহি ক'বা। তুমি এই ফিটাডাল লৈ যোৱা, কিমান দীঘল, মেৰটো কিমান আদি জুখি চাই আহিবা। মই গাড়ীতে আছোঁ, মই লতাশিল স্কুলতো পঢ়িছিলোঁ কাৰণে এই স্কুলটো অলপ ওপৰে ওপৰে চাওঁ।”

বৃদ্ধক এডো বৃদ্ধোতকৈ গৰু হাগলীবিলাকৰ মাজত ঘূৰাবলৈ কৰি নেজবিলাক চাবলৈ ধৰিলে। হাতত ফিটা এডাল লৈ গৰুবিলাকৰ মাজত ভেঙে ভেনেৰে ঘূৰি ফুৰা চাব লগীয়া হৈছিল। ভেঙে ভেনেৰে ঘূৰি ফুৰা দেখি সন্দেহ হৈ লতাশিল থানাৰ পদািচ এজনে আহি মোক সুধিলে,

“ভেঙে ভেঙে কি কৰিছে নিয়ক?”

“গৰুৰ নেজ জুখিছে। তুমি কিন্তু লৈ একো নক'বা, নহ'লে জানাইতো মানুহে

ভোম্বাক গৰু-চোৰ থকা পদািচ বুলি হাঁহিব”, মই ভেঙে ভেঙে সতৰ্ক কৰি ক'লো। পাৰিৱৰ্ত্তি বৰ ভাল লাগিছে ভেঙে ভেঙে মোক ক'লে, “হাঁহিব নিয়ক, আমাৰতো আৰু উল্লৰ নাই। আমাৰ মানুহৰতো আনক হাঁহোকেই নিজৰ অৱস্থা নাইকিয়া হৈছে।”

তাকে শুনি মই ভেঙে ভেঙে ক'লো,

“ঠিকেই কৈছা দিয়া। আমাৰ মানুহে পদািচক হাঁহি আৰু তাকে ঘেঁৰি আন ঠাইৰ মানুহে আমাৰ মানুহক হাঁহি। বৃদ্ধো নে নাই, আন আন দেশত

পদূলিচ মানে আইনবন্দী। ভেও'লোকক আইন আব্দ আইন কেনেকৈ বন্ধা কৰিব লাগে সেই বিষয়ে ভাল শিক্ষা দিয়া হয়। ভদ্দপাৰি ভেও'লোকক যথেষ্ট দায়িত্ব আব্দ কমতা দিয়া হয়। অৱশ্যে, আৱেশিকাৰ নিচিনা কিছুমান ক্ষেত্ৰত আকৌ পদূলিচক অত্যধিক কমতায়ে দিয়া হয়। সি যিয়েই নহওক, শিক্ষা-দায়িত্ব-কমতা থকা কাৰণে আন যেন্ত পদূলিচক সকলোৱে সন্মান বা ভয় কৰে, আমাৰ যেন্ত পদূলিচৰ কৰ্ত্তব্য হৈছে কেৱল হুকুম মনা, শিক্ষা হৈছে ওপ-হালাক চেলায় ৰখা, দায়িত্ব হৈছে 'গৰ্দ-ঢ়' ধৰা আব্দ কমতা হৈছে চাৰি আলিত গাড়ী নিয়ন্ত্ৰণ কৰা। হ'হাটো অৱশ্যে বেলেগ কথা—ভাল কথাত হাঁহিব নাজানে কাৰণে আমাৰ মানুহে আনক হাঁহিবলৈ নানা উপায় উলিয়ায়।”

আমি তেনেদৰে কথা পাতি থাকোঁতেই ব্ৰুকে পোছালিক পিৰাই থকা গাই এজনীৰ নেজভালত ধৰি চাবলৈ চেষ্টা কৰোঁতেই গাইজনীয়ে ভেও'ক ভালদৰে এটা খোঁচ মাৰি মাটিত বগবাই দিলে। ব্ৰুকে বেৱাকৈ দূখ পোৱা বুলি মই আগ বাঢ়ি গ'লোঁ। ব্ৰুকে উঠি থিয় হ'ল। গাইজনীয়ে ভেও'ৰ পিমে চাই আকৌ মূৰ জোকাৰি চোঁচা ল'লে, ভেও' জীউ লৈ সোঁৰি আহি একেবাৰে মোৰ বুকুত সোমালেহি। ভেও' বেৱাকৈ দূখ নাই পোৱা বুলি জানি মই ভেও'ক ক'লোঁ,

“তুমিও ভাল দিয়া পোছালি থকা গাইজনীৰ ওচৰলৈ বাবলৈ কিহে পাইছিল? দামুৰি মানে হৈছে পোছালি জন্ম দিব পৰা বয়স নোহোৱা মাইকী গৰু।”

“নাই নাই, এই গৰুবিলাক ইমান ডেজাৰাছ বুলি মই ভবাই নাছিলোঁ। ধৰ সাম্ভাৱিক। নেজভাল হুকুমকে নিদিৱে।” ব্ৰুকে ক'লে।

“নাই, নাই তুমি বড়ি এজনী দামুৰিক চেষ্টা কৰাচোন,” মই ভেও'ক উৎসাহ দিবৰ কাৰণে ক'লোঁ।

অলপ দৌৰি গুণা-গথা কৰাৰ পিছত ব্ৰুকে দাস কৰ্মক্ষেত্ৰ গো-চাৰণ ক্ষেত্ৰত পদূলি জৰতীৰ হ'ল আব্দ বহুত ছেউৰী দামুৰিৰ পিছে পিছে হাতত ফিটা লৈ ঘূৰিলে—দুখলটো বেছ উপভোগ্য হৈছিল আব্দ আলিবাটৰ মানুহেও তাক ঘূৰি ঘূৰি চালে। মানুহে হয়তো গৰু পোৱা নাছিল বৈ ব্ৰুকে দাস সমাজৰ উন্নয়নৰ ডেকা। নিজৰ লগলগাৰ সৈতে গুৱাহাটীত 'শিখ গৌহাটী'ৰ কাৰণে সোমৰণ প্ৰতিৰোধিতা পাতি জস্মীয়া সমাজত সত্যতাৰ পোহৰ আনিবৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিছিল আব্দ সেৱা ডাবেই প্ৰস্তুতি মাথোন। ভেও' এবাৰ এজনী ছেউৰীৰ নেজভালত বড়ি হাতে বড়ি মাৰি ধৰোঁতে ছেউৰীজনীয়ে দৌৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। ব্ৰুকে ভেও'ৰ হাত বন্ধন ধৰিবলৈ সময় নোপোৱা কাৰণে নেজভালত বড়িহাতেৰে ধকিৱেই পিছে পিছে দৌৰিব লগীয়া হ'ল। ছেউৰীজনীয়েও তাৰ আগৰে দৌৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আব্দ ব্ৰুকেও প্ৰাণ টাকি সেজত ধৰি ধৰি দৌৰিলে।

সেই ব'শাটো দৌৰি পদূলিচক “এই দামুৰিকৰ বৰ নীলীয়া হৈছে” বুলি একেবাৰে বাৰ্মাৰ বাৰ্মাৰ হাঁহিলে। সুকিবাটো পাৰ্ই মই ভেও'ক ক'লোঁ, “দুৰি কি বন্ধ

মানুহ হে ? এইমন্ত আমাৰ মানুহে পদ্বিচক গব্দ-চোৰ ধৰা পদ্বিচ বদলি হৈছে কাৰণে তুমি আক্ষেপ কৰিলা। কিন্তু এতিয়া তুমি এই মানুহজনে গব্দৰ নেজত ধৰি নিজৰ প্ৰাণ বচাবলৈ দৌৰিব লগীয়া হৈছে কাৰণে তেওঁৰ নট-টিজা হৈছে বদলি এতিয়া হাঁহিহা। এয়েই হ'ল আমাৰ কথা—পালে শিঙিক হ'হা সমাজ। বোহাচোন তুমি মানুহজনক বন্ধা কৰা চাওঁ ; তেওঁক সহায় কৰাটোহে ভোমাৰ কৰ্তব্য।”

মোৰ কথা শুনি পদ্বিচৰ কনিষ্টবলজনে হাতত তেওঁৰ সব্দ লাঠীজাল লৈ বদ্বকক সহায় কৰিবলৈ বদলি দৌৰি দৌৰি গৈ ছে'উৰীজনীকে এক কোষ মাৰিলে। কোষ খাই ছে'উৰীজনীয়ে বেছিহে জোৰে দৌৰিবলৈ ধৰিলে। বদ্বকে নেজত ধৰি ধৰিছেই দৌৰিলে আৰু পাছে পাছে পদ্বিচ কনিষ্টবলজনে লাঠী বাণ্ডি বাণ্ডি খেঁদিলে—বুঢ়াটো আৰু বেছিহে উপভোগ্য হ'ল। এবাৰ বদ্বকৰ বদ্বিখ হোহাত হাতৰ মূঠিটো এৰি দিলে—ছে'উৰীজনীয়ে এব খাই দৌৰিলে, বদ্বক হামখুৰি খাই পৰিল আৰু কনিষ্টবলজন গৈ তেওঁৰ ওপৰতে লুটি খাই পৰিলে।

বদ্বকে তেওঁৰ গাৰ খুলি-মাকতি গুচাই গুচাই মোৰ ওচৰ পোহাত, তেওঁ আপাত্ত কৰিবলৈ পোহাৰ আগতেই মই কলোঁ,

“তুমি কিন্তু খুব জোৰে দৌৰিব পাৰা বেই। এতিয়া গাড়ীত আবামকে বহি কি দৌৰিলা কি ভাবিলা কৈ বোৱা মই লিখোঁ।”

“নাই, নাই সীতাৰ ভাবি কেইটাক কিয় গব্দৰ নেজৰ লগত তুলনা কৰিছে মই ক'ব নোৱাৰোঁ, নেজবিলাক দেখোন বৰ খীণ আৰু কি যে বদ্বগন্ধ। অজ্ঞাশ্যে খেপটো বোৱা নহয়। তদুপৰি সিহঁতে নেজডাল যেনি ভেনি বদ্বাব পাৰে আৰু ভাবিত মেৰ খুৱাই ধৰিব পাৰে।” বদ্বকে ক'লে।

“তুমি ঠিক কৈছা, খীণ বা বদ্বগন্ধ কাৰণে সীতাৰ ভাবি বটোক গব্দৰ নেজৰ লগত তুলনা কৰা নাই। অৱশ্যে আজিকালি বহুতো খুনীয়া হোহালালীয়ে ভালমে পৰিভ্ৰম নকৰে কাৰণে হাত ভাবি একেবাৰে খীণাই খুৱাই নিশকতীয়া হয় আৰু ভালমে গা-পা নোখোৱাকৈ সুৰ্গন্ধি ধৰোঁতে ধৰোঁতে গাব পৰা বদ্বগন্ধে ওলায়। মোৰ বোম্বেৰে তুমি ঠিক কৈছা, ভাবিৰ আকৃতিটোহে গব্দৰ নেজৰ লগত তুলনা কৰিছে। গব্দৰ নেজ বেনেবনে মোবত শকত আৰু জ্বাৰ্ম্মৰে তুলিলে সব্দ কিয় সুন্দৰী ভেনেকুৱা ভাবিৰ গঠন হ'লে নিশ্চয় খুনীয়া লাগিব আৰু নিশ্চয় নেজৰ দৰে খুনীয়া হোহালালীৰ ভাবি কেইটা কিয়, বন্ধ আৰু সহজে লকচ কৰিব পৰা হ'ব লাগিব। বুদ্ধিলা, আমাৰ আজিৰ প্ৰৱেশ্য বৰ কৃতকাৰ্য হৈছে।” বদলি মই বদ্বকক উল্লাসিত কৰিলোঁ। কামৰ মোৰ ভৱ হৈছিল যে গব্দৰ খেঁচ খাই আৰু ছে'উৰীৰ নেজত ধৰি হোৱা বদ্বকদ্বাৰ পিছক বদ্বকক বহুতো নিদান হৈ সকলো এৰিব। তহত মোৰ বৰ ইচ্ছা হৈছিল বদ্বকক এবাৰ ‘বিহু গোহাটী’ৰ নামত ভালমে প্ৰদোষিত কৰিবলৈ।

গুৱাহাটীৰ উমান বন্ধাবৰ দুই চাকিবৰ মানুহৰ কলত আগুৱৈ দুই চাকি জোপা ভালগছ আহিল আৰু তাৰ পকা ডালসেৰে আঁৰি সমুহে বহু ভাল পিঠাও খাইছিল। কিন্তু আজিকালি ভাল পায়লৈ বৰ বিপদ, কিয়নো সেই ভালগছ বিলাক কাটি শেষ কৰিলে। নেকত এজোপা ভালগছ পালোঁ। গছ জোপাৰ অৱস্থা নাছিল যদিও কেইটাবাৰ ভাল লাগি আহিল। জৰুৰীৰ ভালগছ জোপাত তাবিৰ কাৰণে কলহ এটাও এলোমাই খোজা আহিল। সন্ধৰ সেইকাৰণে ভাল কেইটাৰ চেহেৰা বৰ ভাল নাছিল আৰু গছ জোপাৰও অৱস্থা বেয়া হৈছিল, কিয়নো তাবিৰ কাৰণে বহুবি বহুবি থাক থাককৈ কটা অশ্লুৰাৰে ভাল গছ জোপাক বেঁধিবলৈ বৰ বেয়া কৰিছিল। এই বদ্বন্ধক প্ৰথমতে ভাল কেইটাৰ এখন কটো ল'বলৈ আৰু তাৰ পিছত গছত উঠি দুটা ভাল হাঁতি আনিবলৈ নিৰ্দেশ দিলোঁ। বদ্বন্ধে গছত উঠিবলৈ প্ৰথমে আগতি কৰিছিল কিন্তু হনুমন্ত বাৱে পতা 'মিহ গোহাটী'ৰ কাৰণে ডেউ ভালগছে নালাগিলে হনুমন্তই বেয়া পাব বুলি সোঁতবাই দিলাও ডেউ চেঁচী এটা দিবলৈ মান্তি হ'ল। বদ্বন্ধ কাৰণে হনুমন্ত বাৱ একপ্ৰকাৰ ভয়ানক। হনুমন্তৰ পাড়ী আৰু টকা আছে আৰু সেইবিলাকৰ পৰা বদ্বন্ধে বহুত উপকাৰ পায় কাৰণে ডেউ সন্ততে হনুমন্তক ভোবামোহ কৰিবলৈ ভাল পায়। বদ্বন্ধ পৰা হনুমন্তৰও লাভ, কিয়নো ডেউৰ কাৰণে সকলো লেটেৰা কাম বদ্বন্ধেই কৰে। তাতে আশ্চৰ্য্যৰী হনুমন্তৰ অৱতাক বদ্বন্ধে সদায় আহাৰ বোকাই থাকে।

সেয়েহে হনুমন্তৰ মনত কষ্ট লিখিব কাৰণে বদ্বন্ধে ভবিষ্য পৰাৰ খোপলি বাখি লৈ ভাল গছত উঠিল লীতাৰ সৌন্দৰ্য্যৰ বহুলা উদ্ভাটন কৰিবলৈ। উঠি লৈ থাকোঁতে ডেউ তাবিৰ কথা, সেহুৱালীৰ কথা, কোৱোনা এজনী হোৱালীৰ কথা কিয়কিৰি বলাক গ'ল। সেইবিলাকৰ প্ৰতি এই কামও দিৱা নাছিলোঁ আৰু ভালগছে বুলি পোৱাও নাছিলোঁ। বদ্বন্ধেনো ভাল কেইটাৰ ওচৰলৈকে উঠিব পালে সে সোৱাৰে ভাৱেই এই চাই আহিলোঁ। বদ্বন্ধ ল'ৰা ডিঙ অৱহে। প্ৰকৃততে ডেউ কেহ কৰ্মপটু। গৰব একেবাৰে ওপৰ পাই ভাল হাঁতিবলৈ হাত মেলিলে, কিন্তু ডেউ ভালত হাত নিৰ্ভৰেই মৌ সে কলে ডেউক আৱৰণ কৰি হাতে বদ্বন্ধ কৰাবলৈ। বদ্বন্ধে সেৱাটীৰ পাৰি কৰিবলৈ নাহি আহিল, আনকি আৱাজকৰ ডেউ হাঁচকিও নাৱিয় লগীয়া হ'ল। বদ্বন্ধ হাত তাবিৰ হাল-বাৰীলি কিন্তু গ'ল, কিন্তু ডেউৰ কপোত-কান্ধ অৱস্থায় যেনে সেৱালী হ'ল।

বদ্বন্ধে অৱলৈ মোৰ পিছ ল'ব পালে বা মোক জিতিব আঁৰি পালে বুলি এই সাহু হৈ আহিলোঁ। এবিধ এই বাতিপৰা কিয় লিখা পতা কৰি থাকোঁতে বদ্বন্ধ আহি ভালগছ আহু এই আহু কিবা নতুন লিখাটো আহিলোঁ সেই আনকলি জিতিবলৈ। 'মিহ গোহাটী' হ'ব কাৰণে আহু কিবা প্ৰয়োজনীয় সৌন্দৰ্য্য কৰা

ভাবি পালো নেকি তেওঁ মোক সন্ধানিলে। মই তেওঁক এটা দীঘলীয়া বক্তৃতা দিলো, “বুদ্ধিজীৱী প্ৰাচীন কালৰ সীতাৰ সৌন্দৰ্য্যৰ তুল্য ভাঙি মই আজি কিছূ কনকৰ পৰা শঙ্কৰদেৱৰ ৰচনাৰিলাক পঢ়িছোঁ। বিশেষকৈ তেওঁনো ছোৱালীৰ সৌন্দৰ্য্য কিহুত দোখিছিল সেইবিষয়ে বহু গৱেষণা কৰিলোঁ। আঁত প্ৰাচীন কালত অৰ্থাৎ ৰামায়ণৰ যুগত দেহৰ গঠনৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব দিছিল। সেই কাৰণে সীতাৰ সৌন্দৰ্য্য বৰ্ণনা কৰোঁতে তেওঁৰ দেহৰ প্ৰতিটো অঙ্গ বৰ্ণনা কৰিবলৈ কবিয়ে ইমান যত্ন কৰিলে আৰু লাভৰ মূৰত তোমাৰ ইমান লচি-ৰচি কৰিলে। কিন্তু, নাট্য-গীতপী শঙ্কৰদেৱ আছিল এজন অভিনেতা। তেওঁ অঙ্গভংকৈও অঙ্গ-সঞ্চালনৰ ওপৰত বেছি গুৰুত্ব দিছিল। তেওঁ অঙ্গ সঞ্চালনৰ প্ৰকাশ ভঙ্গীতহে সৌন্দৰ্য্যৰ সহাঁৰি পাইছিল। ধুনীয়া হ’লে হ’লে যেন অভিনয়ও কৰিব লাগিব—তেওঁ এনে কটাক্ষ মাৰিব পাৰিব লাগিব যে সিখ মূৰনিৰো চিন্তা মূৰহিব পাৰে। তেওঁ মোহিনীৰ সৌন্দৰ্য্য বৰ্ণনা কৰোঁতে মোহিনীৰ ৰূপ লাৱণ্যতকৈ মোহিনীৰ অভিনয়তহে বেছি চকু দিছে। প্ৰথমে মোহিনীয়ে ভ’টা-খোৰি খেলি আছিল আৰু মাজে মাজে ভ’টাগুটি ওপৰলৈ দলিয়াই খোপা সুলক্ষিতলৈ দিলে, যাতে পৰি যোৱা পাৰিজাতৰ খোপা তেওঁ বাওঁ হাতেৰে সামৰিব পাৰিছিল। এইবিলাক অভিনয়ৰ উদ্দেশ্য আছিল তেওঁৰ লীলা-গতি দেখুৱাই হৰক মূগ্ধ কৰা। ভদ্ৰপাৰ তেওঁৰ মূখত মধুৰ হাসি, লৱলাস খোজ, আগ বাঢ়ি পাহুলৈ গুচি যোৱা চল। অকল সেয়ে নহয় মোহিনীয়ে উলজ-নৃত্য অৰ্থাৎ ষ্ট্ৰিপ-টিজ (Strip-tease) কৰা অভিনয়ও শঙ্কৰদেৱে বৰ্ণনা কৰিছে। মোহিনীয়ে হেনো নানা ধৰণে চুৰা পকা কৰি নিজৰ গাৰ কাপোৰ-কানি উৰিবলৈ দিছিল যাতে তেওঁৰ দেহে বোন আৱেদন কৰিব পাৰিছিল। এবাৰ তেওঁ খেলি থকা ভ’টাগুটি হাতৰ পৰা বহুত দূৰলৈ ওফুৰাই পেলাইছিল। আৰু তাক আনিবলৈ বেগাই দৌৰোতে বতাহত সকলো কাপোৰ-কানি সুলকি পৰাত তেওঁ সম্পূৰ্ণ উলজ হৈ পৰিছিল। তাৰ পিছত মোহিনীয়ে বি উলজ-নৃত্য আৰম্ভ কৰিলে মোক নুসন্ধানিখা।” মই মোৰ বক্তব্য শেষ কৰাত বুদ্ধকৰ বেয়া লাগিল। সেয়েহে, তেওঁ সন্ধানিলে,

“তাৰ পিছত কি হ’ল কওকচোন। তেওঁ কেনেদৰে নাচিছিল? কওকচোন কওক।”

“নাই নাই সেইবিলাক মোৰ জ্ঞানৰে মনত নাই। তুমি শঙ্কৰদেৱৰ কীৰ্তনতে সেইবিলাক সকলো পাবা। মূৰত ওপৰত অসৰ সৌন্দৰ্য্য থাকিলেই নহ’ব সেই বিলাকৰ সঞ্চালনেৰে সৌন্দৰ্য্য কটাই তুলিবও পাৰিব লাগিব।”

“আজ্ঞা, শঙ্কৰদেৱ কেনে আৰু সেই মোহিনী মোমা ছোৱালীজনী কোন?”

তেওঁও “মিষ্ণু হাঁডিয়া” আছিল নেকি?” বুদ্ধকে মোক খুব কোত্থলৈয়ে সন্ধানিলে। মই মোক কপালত ওলোৱা দাম হাতৰ আঙুলিৰে হুচি হুচিকাই মাটিত

পেলাই ডেউৰ জাতাৰে জনালোঁ,

“নাই, মোহিনী একেবাৰে ‘মিছ ইউনিভাৰ্চ’ আছিল আৰু ডেউৰ এগৰাকী প্ৰিন্স
শ্বিপ-টিজ আছিল আৰু ডেউৰ আছিল কৰ্মীজনা নাট্যকাৰ শব্দসেবে।
আজ্ঞা সেইবিলাক বয়স বিহীন, এতিয়া আচল কথা হৈছে তুমি অলপ মোক সহায়
কৰিব লাগে। তুমি আজিকালিৰ ছোৱালীবিলাকৰ গতিবিধি অলপ লক্ষ
কৰি আজিকালিৰ ছোৱালীয়েনো কেনেদৰে জ্ঞান সঞ্চালন কৰে তাক অলপ
অনুসন্ধান কৰা আৰু তোমাৰ কি জ্ঞান লাগে সেইবিলাক নোট বহীতে লিখ
যোৱা আৰু মই পিছত তোমাৰ লগত আলোচনা কৰিম।”

“তাৰ মানে, আপুনি খুব ছোৱালী চাবলৈ কৈছে। এইটো একেবাৰে সহজ
কথা। এনেকুৱা কামেইতো মই ভাল পাওঁ। কিন্তু আপুনিও দেখোন মোৰ
লগত আহিব পাৰে। আপুনি লগত থাকিলে খুব জমিব।” বৰদকে আঙি

আনন্দে ক’লে।

“নাই নাই। মোক লগ কৰিবৰ। মই কোনোবা ছোৱালীৰ পিনে চালেই
মানুহে মই বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ দিবলৈ ওলোৱা বুলি ভাবে। এইটো কামত তুমি
হন্দমন্তকে লগ ল’বা। ডেউৰ ভাল পাৰ।” মই আপত্তি কৰি ক’লোঁ।

বৰদকে হন্দমন্তক লগ ল’লে নে নাই ক’ব নোৱাৰোঁ। কিন্তু তাৰ পিছত
ডেউলোকৰ কোনো একনে মোৰ পিছ লোৱা নাছিল আৰু বহুদিন মই ডেউলোকক
লগত পোৱা নাছিলোঁ।

চুমা-কাণ্ড

হনুমন্ত আৰু বৃন্দকৰ চোৰাংচোৰাগিৰিৰ পৰা ভেনেদৰে হাত সাৰি কিছু দিন শান্তিত থাকিব পাৰিলোঁ। তাৰ পিছত এদিন দৰ্গত কাকতীয়ে তেওঁৰ কাম কৰা ল'ৰাটোৰ হাতত চিঠি এখন দি মাতি পঠিয়ালে যে মই যেনে তেনে তেওঁৰ ঘৰলৈ যাব লাগে। কাকতীৰ কেনেকৈ আকৌ আপোনঘাতী হ'বৰ ইচ্ছা হৈছে বুলি ভাবি মই ল'ৰালিকৈ কাকতীৰ ঘৰলৈ গ'লোঁ।

কাকতী বেছ উঠি মেলি হাঁহি মাতি থকা দেখি বৃন্দলোঁ কথা বৰ বেয়া নহয়। সেইকাৰণে অলপ সকাহ পালোঁ। কাকতীয়ে মোক ভালদৰে বহিবলৈ দি 'কি খাম' সোধিলে। 'মই চাহকে খাম' বুলি কোৱাত কাকতীয়ে অতি ভক্তিপূৰ্ণভাৱে চাহৰ লগত কি খাবলৈ ভাল পায় তাক জানিবলৈ বিচাৰিলে আৰু মই যি বিচাৰোঁ তাকেই জ্বাইভাৰৰ হতুৱাই অনাই দিয়ি বুলি বাবে বাবে ক'লে। মই আজি তেইছ বছৰ অসমৰ বাহিৰতে বসবাস কৰিছোঁ যদিও মোৰ গাৰ অসমীয়া ভেজ সম্পূৰ্ণৰূপে পৰিশোধিত হোৱা নাই। 'পৰৰ পালে জবৰ গাতে খোৱা অসমীয়া স্বভাৱটো মোৰ গাতো অলপ অচৰপ আছে। মই অতি নম্ৰভাৱে জনালোঁ,

“জ্বাইভাৰক পঠাব খুজিছে যেতিয়া দুই এটা চপ কাটলেট অনাওক। আপুনিও খাব নহয়। লগতে অলপ ৰস মলাই আনিলে আমি মিষ্টি মধুও কৰিব পাৰিম। মোৰ খোৱাত বেছি ৰাপ নাই, তথাপি ইমান দূৰ যাব যেতিয়া সেখ ব্ৰাদাৰ্চৰ পৰা ভাল কেঞ্চ এৰিব অনাওক, বচ হৈ যাব আমি বঢ়িয়াকৈ চাহ খাব পাৰিম। অলপ ডাঙৰুটো আঁঠু পাবিলেও ভাল।”

কাকতীয়ে জ্বাইভাৰক টকা দি সেইবিলাক আনিবলৈ কোৱাৰ পিছত মই আৰু ক'লোঁ, “এ পাৰিলে দুখন খিলি পালও লৈ আহিবলৈ কওক।” মোৰ ভালদৰে বডন লোৱাৰ সকলো দিহা লগাই কাকতী আহি মোৰ ওচৰত বহিল আৰু মোৰ লগত এটা অতি ডাঙৰ কথা আলোচনা কৰিব লগীয়া আছে বুলি দীৰ্ঘলীয়া পাৰ্জনী মেলেতেই মই বৃন্দলোঁ যে কাকতীৰ অতি ভক্তি চোৰৰ লক্ষণ। তেওঁ নিচুৱা মোক আমেৰিকাৰ পৰা ঘড়ী, টেপ ৰেকৰ্ডাৰ, কেথেনা, জিন্স-পেণ্ট আদি কিবা বস্তু আনিবলৈ খাটিব নাইবা তেওঁক আমেৰিকাত কুৰিবলৈ যোৱাৰ সুবিধা কৰি দিবৰ কাৰণে ধৰিব। কিন্তু কাকতীয়ে দেখোন মিছ গৌহাটীৰ লগত লাগি তেওঁ বৰ বিপদত পৰিছে, তেওঁৰ ৰাতি টোপনি নহা হৈছে আদি কিবা আবেল ডায়েলছে গাবলৈ ধৰিলে। মই তেওঁক আচল কথা ক'বলৈ ধৰাত তেওঁ ক'লে যে একমাত্ৰ মইহে তেওঁক বন্ধা কৰিব পাৰিম। মই তেওঁক সহায় কৰিবলৈ সন্মত হ'লেই হয়। মই কেনেকুৱা ধৰণৰ সহায় সোধাত তেওঁ মোৰ ওচৰ চাপি আহি সবু সন্মত ক'লে,

“মানে বদজিছে নে নাই? এই যে মোক ভিকটি-কিচ কৰাৰ দাৱিখটো দিলে তাৰ কাৰণে মই বৰ মৰ্মাঞ্চলত পৰিছোঁ। মোৰ একেবাৰে বাতি টোপনি নোহোৱা হৈছে। সেই ছোৱালীজনীক মই চুমাটো কেনেকৈ খাম তাল ভাবি মই পাৰ নোপোৱা হৈছোঁ।”

“সেইটো আকৌ কি চিন্তাৰ কথা। আপুনি চুমা খাবলৈ বেয়া পাইছে বোভিয়া ভেওঁৰ মৰুত মৰুটোটা পিন্ধাই নৱস্কাৰ কৰিব।” মই ভেওঁক কৰাটো পাজনাই ক’লোঁ। কিন্তু কাকতীৰ সমস্যা বেলেগ ধৰণৰ আছিল, ভেওঁ ক’লে,

“নাই আপুনি কৰাটো বজা নাই। চুমা খাবলৈ মই বেয়া নাপাওঁ, আন ঠাইৰ বিউটি কন্ঠেটত চুমা খাই বোভিয়া আমাৰ ইয়াতও চুমা খাই প্ৰাইজ দিবই লাগিব। ‘নহ’লে আমাক মানুহে হাঁহিব নহয়?’

“তেনেহ’লে চুমাকে খাব আৰু তাৰ কাৰণে কি ভাবিব বা চিন্তা কৰিব লগীয়া আছে?” মই ক’লোঁ।

“আছে আপুনি বজা নাই। চুমাটো কেনেকৈ খাম বা কৈনেকুৱা ধৰণৰ খাম মই ভকছে জানিবলৈ বিচাৰিছোঁ।”

“এনেয়ে সবু সবু ল’ৰা ধৰম কৰাৰ দৰে গালত সবুকে চুমা এটা খাই দিলেই হয়।” মোৰ ভেদে পাল মৰা উত্তৰত কাকতী সম্পূৰ্ণ নহ’ল। ভেওঁ অলপ জাঁতৰি আৰু অলপ অধৈৰ্য হৈ মোৰ আৰু ওচৰ চাপি আহি জোৰ দি ক’লে,

“আপুনি কিয় নুবজা ভাও ৰাখিছে। মোক আপুনি চুমা খাবলৈ শিকাব লাগে।”

মই হতভম্ব হ’লোঁ। ‘কি’ বুলি সোখাত কাকতীয়ে দূনাই ক’লে, “মোক আপুনি চুমা খাবলৈ শিকাব লাগে, কথা সন্ধানৈ। এইটো কিন্তু টপ ছিক্ৰেট, আপুনি কাকো নক’ব। মই আপোনাক দি লাগে ভাকে দিম। আপোনাৰ ওপৰত মোৰ বিশ্বাস আছে সেৰিছে কৈছোঁ।”

কথা বোছি গছীনেই বুলি ভাবি মই বহাৰ পৰা উঠিলোঁ আৰু কোঠাটোৰ ভিতৰতে ইপিদে সিপিদে খোজ কাঢ়ি কি কওঁ কি নকওঁ গুণা-গ’ৰা কৰিবলৈ ধৰিলোঁ। মই জীৱনত বহুতকৈ বহুত শিকাইছোঁ কিন্তু চুমা খাবলৈ মই কাকো কোভিয়াও শিকোৱা নাই বা কোনেও মোক চুমা খাবলৈ শিকাবৰ কাৰণে কোভিয়াও অনুৰোধ কৰা নাই। মই ছাত্ৰক অলপ শিকাইছোঁ, টোনিৰ ক্লাবত বহুতকৈ টোনিৰ খেলিবলৈ শিকাইছোঁ, ভিক্টে খেলিবলৈ শিকাইছোঁ, এতিয়া আমেৰিকাৰ কল কল ল’ৰা-ছোৱালীৰ কুটনল প্ৰশিক্ষক হিচাপে কুটনল খেলিবলৈ শিকাইছোঁ। মৰমী মিন্দ নৰোকে আদ কৰি বহুতকৈ চাইকেল চলাবলৈ শিকাইছোঁ, জাৰ্মান কটন কলেজৰ ছাত্ৰ থাকোঁতে মই সন্ধিকৈ ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীৰ অনুৰোধত ভেওঁলোকক ‘মাৰ্চ’-‘পাৰ্ট’ৰ কাৰণে খোজ মিলাই মিলাই মাৰ্চ কৰিবলৈকো শিকাইছোঁ। কিন্তু চুমা খাবলৈ—কোভিয়াও মই শিকাব লগীয়া হোৱা নাই। এনে অনাভিজ্ঞতাৰ কাৰণে মই চুমা খাবলৈ শিকাব

কোনো পৰ্য্যন্ত নাজানিছিলো। সেয়েহে মই বৰ বিপাক্ত পৰি সেই দায়িত্ব পৰা' গা এৰা দিবৰ মনেৰে ক'লোঁ,

“আপুনিও ভাল দিয়ক। চুমা খাবলৈ আৰু শিকিব লাগে নে? তাতোকৈ মই আপোনাক টেনিচ খেলিবলৈ বা তেনে কিবা ভাল খেলকে শিকোঁ নাইবা অংকৰ কিবা ফৰমূলা বা বেদান্ত দৰ্শনৰ নিগূঢ় তত্ত্বকে আপোনাক শিকোঁ। নহ'লে স'চাকৈয়ে আপোনঘাতী হোৱাৰ উপায়ৰ নিচিনা সহজ কিবা বুদ্ধিধৰ্ম্মক শিকোঁ। আপুনি কিয় মিছামিছাকৈ চুমা খাবলৈ শিকিব লাগিছে?” মোৰ কথা শুনি কাকতীয়ে বেছি জোৰ দি ক'লে,

“নাই, নাই মোক আপুনি চুমা খাবলৈ শিকাবই লাগিব। আপুনি এতিয়া কথা ঘূৰাব নালাগে। আপুনি জানে দেখিছে মই আপোনাক খাটিছোঁ। আপুনি আকৌ কিয় ইমান বাহাদুৰি কৰি দেখুৱাইছে? চাওকচোন মইতো কেতিয়াও কাকো চুমা খাই পোৱা নাই আৰু কোনেও মোক কেতিয়াও চুমা খোৱা নাই। আন নালাগে মই সবু সবু ল'ৰা-ছোৱালীকো কেতিয়াও চুমা খোৱা নাই। মোৰ নিজৰ ল'ৰা-ছোৱালীতো নাই নাইয়েই, নিজৰ সবু ভাই-ভনীও নাই। আনৰ ল'ৰা-ছোৱালী দেখিলে কেতিয়াবা মৰম কৰিবৰ মন যায়, কিন্তু কেনেকৈ মৰম কৰিব লাগে তাক নাজানো। মোক আপুনি শিকাবই লাগিব। আপোনাক যি লাগে মই তাকে দিম। টকা লাগে টকা দিম।

কিন্তু মোক চুমাৰ বিষয়ে সকলো নিশিকালে মই আপোনাক নেবিছোঁ।”

কাকতীয়ে তেনেদৰে নেবা নেপেৰাকৈ লগাত বৰকৈ কাবোঁ কাকতী কৰা কাৰণে মোৰ মনৰ গলি গ'ল। তাতে মই শিক্ষক মানুহ, শিক্ষকতা কৰাটোৱেই মোৰ বৃত্তি। মই যি জানো বা যি জ্ঞান আহৰণ কৰিছোঁ তাক আনৰ মাজত বিলাই দিয়াটোৱেই মোৰ আনন্দ। সেই কাৰণে কি খেল-খেমালিয়েই হওক, কি গণিত শাস্ত্ৰৰ কথাই হওক বা ভাব অনুভূতিৰ কথাই হওক, মই যি জানো তাক আনকো শিকাবলৈ মই সদায় প্রস্তুত। কিন্তু চুমা খোৱাৰ বিষয়ে শিক্ষা দিয়াটো সহজ কথা নহ'ব। তথাপি মই যি জানো আৰু যি ভাবোঁ তাকে কাকতীক শিকাবলৈ মনে মনে ঠিক কৰিলোঁ। তেনেকুৱাতে চাহ মিঠাইও আহি পৰিল। ভাৰ্শ্বলী শিষ্যও ভাল—গৰু মাননি আগেয়ে দিছে।

তাৰ পিছত, ভালদৰে চাহ-মিঠাই খাই কাকতীৰ চুমা পাঠ আৰম্ভ কৰিলোঁ। মই কাকতীক বুজালোঁ যে চুমা এটা সাধিক বস্তু—ই মৰম-চেনেহ বা প্রেমভাবৰ প্ৰকাশ যেতিয়া ইয়াৰ প্ৰকাশ ভাঁজ স্বাভাৱিক। অন্তৰত মৰম-চেনেহ থাকিলে বা প্রেমভাব থাকিলে ই আপোনাআপুনি প্ৰকাশ পাব। এনে চুমা খাবলৈ শিকিবৰ প্ৰয়োজন নাই। মই কাকতীক ক'লোঁ,

“আপুনি যে চুমা খাব নাজানো বুলি কৈছে তাৰ অৰ্থ এয়েই যে আপোনাৰ অন্তৰত মৰম চেনেহ নাই বা কমও প্ৰতিপ্ৰেমভাব নাই। থকা হ'লে আপুনি

এনেধৰে নক'লেহে'ভেন। আপোঃ য যদি সব্দ সব্দ ল'ৰা-ছোৱালীৰ প্ৰতি মৰম আছে ভেনেহ'লে মৰমতে চুমা এটা খাবলৈ শক্তা নকৰিলেহে'ভেন। কিয়, আপুনিৱেই দেখোন মোক কৈছিল যে প্ৰথমবাৰ মাটি-পোতা ঠিকাৰ কাৰণে পোৱা ঘৰ হেজাৰ টকাৰ বাণ্ডলটো আপুনি বেজৰ পৰা উলিয়াই বোলে টকাৰ নোটবিলাকঃ বাৰে বাৰে চুমা খাইছিল। তাৰ অৰ্থ এয়েই যে আপুনি টকা-খিনিক অসম্ভৱ ভাল পাইছিল আৰু সেয়েহে নিজীও সেই বাণ্ডলটোক বাৰে বাৰে চুমা খাব পাৰিছিল। টকাৰ দৰে আপুনি যদি মানুহৰ প্ৰতিও প্ৰেমভাৱ ওপজাব পাৰে ভেনেহ'লে আপুনি সহজেই চুমা খাবলৈ য পাৰিব।”

মোৰ কথাত হয়ভৰ দি কাকতীয়ে ক'লে,

“অ” ঠিক কৈছে সেই। কিন্তু মই প্ৰেমভাৱ প্ৰকাশ কৰিবলৈ কোনোৱেই নাই।

প্ৰেমনো হয় কেনেকৈ, আজি ইমান দিনে ছোৱালী এজনী বিচাৰি পোৱা নাই।”

“সেইয়া আপুনি প্ৰেমৰ কথা কওঁতে পোনেই ছোৱালীৰ কথা ভাবিলে। বেৱল ছোৱালী এজনীৰ প্ৰতি থকা প্ৰেমৰ কথা মই কোৱা নাই। 'মই আন মানুহ বা আন জাতিৰ প্ৰতি থকা প্ৰেমৰ কথাহে কৈছোঁ। আপুনি আন মানুহৰ প্ৰতি সন্তাৰ ওপজাবলৈ চেষ্টা ক'ৰকচোন ভেঁতয়া হ'লে আপুনি সান্ত্বনক চুমা খাব পাৰিব বা চুমা নাখালেও আপোনাৰ বেয়া নালাগিব।”

কাকতীয়ে কিন্তু জানিবলৈ বিচাৰিলে পশ্চিমীয়া দেশত মানুহে কিয় ইমান বৌদ্ধিক চুমা খায়। মই বুজালোঁ—

চুমা এটা দৈহিক কাৰ্য্যও। দৰাচলতে দৈহিক ভাৱত চুমা এটা বিস্তৃত ভাৱে ব্যৱহৃত আখৰৰ দৰে। যিমে বেলেগ বেলেগ সমাজৰ ভাৰাও বেলেগ বেলেগ, সেইদৰে বেলেগ বেলেগ সমাজত এই আখৰটোৰ অৰ্থ ও ব্যৱহাৰ বেলেগ বেলেগ। দেশ কাল পাঠ অনুসৰি চুমা খোৱাৰ বাতি নীতি বা নিয়ম কানুনও বেলেগ বেলেগ।

পশ্চিমীয়া সমাজত চুমাৰ ব্যৱহাৰ আঁত বেছি—মৰম-হেমেৰৰ উপৰিও, কৃতজ্ঞতা, বন্দুভাৱ, আঁতৰণ আনন্দ, শূদ্ধ ইচ্ছা, আশ্বাস আদি নানা ভাৱ প্ৰকাশ কৰিবলৈ মানুহে চুমা খায়। এই চুমা কেৱল মতা আৰু মাইকীৰ মাজতে সীমাবদ্ধ নহয়। ব্ৰীচ, বাছিয়া আদি বেশত মতা মানুহেও ইজনে সিজনক আঁতলন কৰি চুমা খেৱাৰ প্ৰথা আছে—এনে চুমাৰ অৰ্থ জাড় ভাব আৰু সন্তান। সেইদৰে নববৰ্ষৰ আকৰ্ষণৰ মনুহুত নতুন বছৰটোত শূভেচ্ছা জনাবলৈ পশ্চিমীয়া দেশৰ মানুহে ওচৰত থকা পৰিচিত অপৰিচিত সকলোকে চুমা খায়। আন নালাগে মৃত লোকৰ স্মৰণৰ আৰু শান্তি কামনা কৰিও ইয়াৰ সকলো লোকে মতা শকো চুমা খায়।

জামাৰ সমাজত সব্দ সব্দ ল'ৰা-ছোৱালীক মাক-বাপেকে মৰমতে চুমা খায়, ইয়াত কিন্তু মৰম জনাবৰ কাৰণে মাক-বাপেকে ল'ৰা-ছোৱালীক চুমা খাবলৈ লাগিব। চুমা মোখোৱা মানে মৰম নক'ৰা। ইয়াৰ ল'ৰা-ছোৱালীক মাক-সেউতাকে 'মৃত কইট' বুলি কৈ একোটা চুমা নাখালে ল'ৰা-ছোৱালীৰ বাতি চৌপনি নাই। ল'ৰা-

হোৱালীয়ে ঠেঁহ বা ওফোন্ড পাতিলেও ডাঙৰে কঢ়ুলোৱাৰ প্ৰধান অঙ্গ হৈছে চুমা। তেনে ল'ৰা-হোৱালীক বঢ়াই বঢ়াই ডাঙৰে লেবত কৰ, “আজ্ঞা, এতিয়া সকলো ঠিক হৈ বাব, এতিয়া মোক এটা চুমা দিয়া।” সেইদৰে মাক-দেউতাকৰ কিবা কাৰণে খং তোলাৰ পিছত ল'ৰা-হোৱালীয়ে মাক-দেউতাকৰ খং-ভাৰ দূৰ কৰাৰ প্ৰধান অঙ্গ হৈছে এটা চুমা।

স্বামী-স্ত্ৰীৰ সম্বন্ধও বিশেষ ভাৱে আশ্বাসিত হয় চুমাৰে। ইয়াত মন্থৰ্ণে মন্থৰ্ণে স্বামীয়ে স্ত্ৰীক বা স্ত্ৰীয়ে স্বামীক চুমা নোখোৱা মানে ডাঙৰ বিপদ। বাতিপুৱা সাৰ পাই ইজনে সিজনক ‘গুড মনিং’ বলি চুমা খাব, অফিচলৈ বাবৰ সময়ত দুৱাৰ মন্থত আব্দ অফিচৰ পৰা উভতি আহি দুৱাৰ মন্থত ভৰি দিলেই গিৰিয়েকে ষৈণীয়েকক চুমা খাব লাগিব। সেইদৰে বং-মেল আদিলৈ বাওঁতে আনৰ লগত কথা-বতৰা পাতি হালিগালি কাৰি থকাৰ মাজতো আহি ইজনে সিজনক একো-বাৰ চুমা খাব লাগিব। স্বামী-স্ত্ৰীৰ এনে চুমাৰ অৰ্থ ইজনেৰ সিজনেৰ প্ৰতি আশ্বাস। মৃঠৰ ওপৰত গৃহীত বীতিগত চুমাৰ অস্তিত্বনে এটা পৰিয়ালৰ বান্ধও সোলোক-ঢোলোক।

সেইদৰে পান্চমায়া দেশত বন্ধু ভাৰৰ কাৰণেও মতা আব্দ মাহকা মানুহে সন্তোষ চুমা খায়। এই চুমা কেৱল স্বামী-স্ত্ৰীৰ মাজতে সীমাবদ্ধ নহয় বা নিজৰ গাল-ক্লেণ্ড অথবা বয়-ক্লেণ্ডৰ মাজতে সীমাবদ্ধ নহয়। এজনী হোৱালীয়ে নিজৰ ভাল পোৱা ডেকাৰ উপৰিও নিজৰ পুৰণা বিশ্বাসী বন্ধু বা আন ডেকাকো বন্ধু ভাৰ প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈকো চুমা মাচে। আন নালাগে এজন ডেকাই বা এজন বিবাহিত মানুহে নিজৰ গাল-ক্লেণ্ড বা স্ত্ৰীক নিজৰ অন্তৰক বন্ধুক চুমা খাচিবলৈ অনুৰোধ কৰে। মই ইংলণ্ডত পঢ়োঁতে টনী ডেণ্ট নামৰ এজন ইংৰাজ ছাত্ৰৰ লগত মোৰ বন্ধু বন্ধু হৈছিল। আমি দুয়ো একেলগে টোনিচ খেলিছিলোঁ, ইউৰোপত ভ্ৰমণ কৰিছিলোঁ আব্দ অনেক সময় একেলগে কটাইছিলোঁ। আজি কেইবছৰমান আগতে তেওঁক আব্দ তেওঁৰ পত্নীক লগ পাওঁতে ষৈণীয়েকক মোলৈ হেণ্ড-বেক কৰিবৰ কাৰণে হাত আগ বঢ়ালে। তাকে দেখি টনীয়ে ষৈণীয়েকক ক'লে, “মেগী, মোৰ আটাইতকৈ অন্তৰক বন্ধুক তুমি তেনেদৰে সন্মতন জনালে নহ'ব, তেওঁক এটা ডাঙৰ চুমা দিয়া।”

‘ডাঙৰ চুমা’ৰ কথা শুনি কাৰুণীয়ে মোক ধপবাই সূঁচিলে,

“আজ্ঞা, ডাঙৰ চুমাটো কি বস্তু? চুমাৰ আকৌ সৰু ডাঙৰ কেনেকৈ থাকে?”

“থাকে, বন্ধু ভাৰৰ কেনেকৈ কম বেছি আছে আন্তৰিকতাৰ বিধৰে মাত্ৰা আছে সেইদৰে চুমাও সৰু ডাঙৰ আছে। তাক এপোৱা দুপোৱা বা একবাহী দুখ-বাহীকৈ জুখিব নোৱাৰিলেও চুমা ডাঙৰ সৰু বিচাৰ কৰিব পৰা যায়। অৱশ্যে, কেলেস বেলেস সমাজত সৰু ডাঙৰ বিচাৰ বেলেস বেলেস ধৰণে কৰা হয়। আমাৰ সমাজত ডাঙৰ চুমাৰ পঞ্চটো ডাঙৰ। ইংৰাজী সমাজত ডাঙৰ চুমা

বীৰলীয়া আব্দ সব্দ চুমা বস্তুকীয়া, আমেৰিকাত ডাঙৰ চুমাত আন্তৰিকতা বোধি। কৰাচী দেশত ব্দুখ মেলি চুমা খায় আব্দ ছোৱালীয়ে কিমানেই বোধিকৈ ব্দুখ মেলি চুমাটো সিমানেই ডাঙৰ।”

মোৰ কথা শুনি কাকতীয়ে আক্ৰোশ কৰিলে,

“আপোনাৰ কৈয়া ভাণ্য মোহি, বহুত দেশত ডাঙৰ ডাঙৰ চুমা খাই পাইছে। কিন্তু মোক চাওক, ইয়াতেই সব্দ চুমা এটা খাই পোৱা নাই। আপোনাৰ ভাণ্য ভাল। আমেৰিকাত আছে, চিভিলাইজড কাণ্ট্ৰি—অনেক কাৰণত অনেক ধৰণৰ চুমা। তাত আব্দ কি কি কাৰণে ছোৱালীয়ে চুমা খাচে?”

আমেৰিকাত ছোৱালীয়ে কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশৰ বাবে চুমা খাচে। এগৰাকী ছাত্ৰীয়ে যদি এজন শিক্ষকৰ শিক্ষকতা ভাল পাইছে তেনেহ’লে বহুবটোৰ শেষত কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিবলৈকে চুমা এটা খাচিবহি। সেইদৰে বাটত চকু ফুটি বা গাড়ী কোৱা হৈ বৈ থকা ছোৱালী এজনীক যদি আপুনি ফুটা চকা সলাই ভাল চকা এটা লগোৱাত সহায় কৰে বা গাড়ীখন ভাল কৰি দিৱে তেতিয়া আপোনাক কৃতজ্ঞতা জনাবলৈকে আপোনাক এটা চুমা খাচিব। ছোৱালীৰ যেই কোনো উপকাৰ কৰ’ক আপোনাক হয়তো কৃতজ্ঞতা জনাবলৈ তেওঁ চুমা এটা খাচিব।”

“মই কৈছোঁ নহয় চিভিলাইজড কাণ্ট্ৰি। আমাৰ ছোৱালীৰ কৃতজ্ঞতাই নাই আব্দ কি চুমা খাচিব? কৈছোঁ নহয় এই জাতিৰ কোনো উন্নতি নাই। কৃতজ্ঞতা নাই, চুমা খাব নাজানে কেনেকৈ উন্নতি হয়?”

বদলি কৈ বৰ্গত কাকতীয়ে বৰ ব্দুখ কৰিলে। মই তেওঁক জনালোঁ যে,

আমাৰ সমাজত কৃতজ্ঞতা, কৰ্মদাতাৰ, শ্ৰুতেন্দ্ৰ জ্ঞানী জনাবলৈ ‘নমস্কাৰ’, ‘সেৱা’ আদি জনোৱাহে নিয়ম। আমাৰ নিচিনা গৰম আব্দ দেশত বা দেশত চুমাটো এই-বিলাকহে স্বাস্থ্য আব্দ প্ৰকাশ-ভঙ্গীৰ পিনৰ পৰা বোধি উদ্ভৱ। তদুপৰি বন্ধ-চেনেহ, প্ৰেম, ভক্তি আদিৰ উৎস হৈছে আত্মা। সেয়েহে এইবিলাকৰ দৈনিক প্ৰকাশটোক এইবিলাকৰ নিজা প্ৰদৰ্শনে আমাৰ সমাজে বোধি গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। গাঁতকে বন্ধ-চেনেহ, প্ৰেম, ভালপোৱা আদি প্ৰকাশ কৰাৰ দ্ৰেষ্ঠ উপায় হৈছে ত্যাগ। আমাৰ মাক-দেউতাকে ল’ৰা-ছোৱালীক পুনাই চুমা নাখালেও ল’ৰা-ছোৱালীৰ কাষে নিজৰ সকলো ত্যাগ কৰিবলৈ সততে প্ৰস্তুত থাকে। পান্ডয়ীয়া দেশত কিন্তু মাক-দেউতাকে সাধাৰণতে নিজৰ আমোদ-প্ৰমোদ বা নিজৰ ভাল লগা জীৱনৰ একেদৰেই ল’ৰা-ছোৱালীৰ কাষে ত্যাগ নকৰে। তেওঁলোকে সুখিয়া পায়েই ল’ৰা-ছোৱালীক আনৰ লগত এৰে আব্দ নিজৰ লাগজিলাল বহুতোৰ আহৰণ কৰিহে বা নিজৰ প্ৰয়োজনীয় বস্তু-সামগ্ৰীৰ উপভোগ কৰিহে ল’ৰা-ছোৱালীৰ কথা ভাবে। সেইকাৰণে আমাৰ স্বাৰ্থ-জাগী পিতৃ-মাতৃৰ কঠোৰ উচিত তেওঁলোকৰ দ্বাৰা চুমাটোকে উপভোগ।

সেইদৰে আমাৰ শ্বামী-স্ত্ৰী বা ডেকা-গাভৰুৰ সম্বন্ধকও দুটি আত্মাৰ মিলন বুলিহে ধৰা হয়। তাত দৈহিক বা মানসিক মিলন গৌণ। সেই মিলনৰ আত্মাস আছে দৈহিক প্ৰকাৰ বা নীলা খামৰ ধুনীয়া ধুনীয়া চিঠিত নহয়, ইজনে সিজনক সজ জীৱন যাপন কৰাত যোগোৱা সহায় আৰু উৎপ্ৰেৰণাৰ মাজেদিহে। জনে সিজনৰ জীৱনৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ সমৰ্থ কৰাৰ দায়িত্ব পালনেই হৈছে এনে সম্বন্ধৰ মূখ্য উদ্দেশ্য। সেয়েহে এনে সম্বন্ধক দৈহিক ভাৱে প্ৰদৰ্শন কৰাটো আমাৰ সমাজে নিৰ্বিচাৰে। চুমা খোৱা নালাগে আন যেই কোনো দৈহিক প্ৰকাশেৰে মানুহৰ আগত তেওঁলোকৰ প্ৰেমভাব প্ৰদৰ্শন কৰাটো আমাৰ কাৰণে লাজৰ কথা। তেওঁলোকে ইজনে সিজনৰ প্ৰতি থকা প্ৰেমভাব প্ৰদৰ্শন কৰাৰ উত্তম উপায় হৈছে ত্যাগ, দায়িত্ব পালন আৰু আগ্ৰহ—এইবিলাকেই আমাৰ সমাজত ইজনে সিজনক আত্মাস দিয়ে।

বেঙ্গল শ্বামী-স্ত্ৰীৰ ক্ষেত্ৰতে নহয় জীৱনৰ সকলো দিশতে হিন্দু সমাজে দেহ-মনৰ প্ৰয়োজনক গৌণ বুলি ধৰে। হিন্দু দৰ্শনৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব এইখিনিতেই যে প্ৰত্যেক ব্যক্তিক একোটি জন্ম-মৃত্যু-বিহীন আত্মা বুলি ধৰা হয় যি ইন্দ্ৰিয়গম্য বা বোধগম্য নহয়। আত্মাই হে দেহ ধাৰণ কৰে, দেহত আত্মা নাথাকে। পশ্চিমীয়া সমাজত কিন্তু এক প্ৰকাৰ ওলোটা আৰু অশ্ৰুণ্ট কথা। পশ্চিমীয়া দৰ্শনৰ মতে এজন ব্যক্তিক এটা দেহ আৰু মনৰ সমষ্টি বুলি ধৰা হয় আৰু প্ৰত্যেক দেহ-মনৰ একোটি আত্মা আছে বুলি বিশ্বাস কৰে। তেওঁলোকৰ কাৰণে দৃশ্যমান দেহ-মনৰ ব্যক্তিজনহে মূখ্য কিন্তু আত্মা গৌণ। সেইকাৰণে তেওঁলোকৰ কাৰণে জীৱনৰ কৃতকাৰ্যতা নিৰ্ভৰ কৰে দৈহিক আৰু মানসিক কৃতকাৰ্যতাৰ ওপৰতে। তেওঁলোকৰ কাৰণে দেহ-মনৰ প্ৰকাশ অতিশয় আবশ্যকীয়।

হিন্দু আৰু পশ্চিমীয়া সমাজত এই পাৰ্থক্য ভালদৰে বুজিব পাৰি শব্দ সংকাৰ কৰা নিময়ৰ মাজেদিহে। হিন্দু সমাজত মৃত্যু দেহৰহে, আত্মাৰ কাৰণে ই দেহান্তৰ মাথোন। এনে দেহান্তৰৰ পিছত শব্দটো এটা সাধাৰণ বস্তু, একপ্ৰকাৰ অপৰিষ্কৃত, কিন্তু ইয়াকও পেলাই থলে গোল পিচি এক বৰ্গাক্ষয় বস্তুত পৰিণত হ'ব। সেইকাৰণে আমাৰ সমাজত অতি সোনকালেই মৰা ন পুৰি পেলোৱা হয়। মানুহে দেহান্তৰ হোৱা আত্মাই সেই দেহটোৰ জীৱন কালত প্ৰদৰ্শোৱা তাৰ সং আৰ্কাৰ আৰু প্ৰেৰণা প্ৰীতিৰ স্মৃতিৰূপে শ্ৰবণ কৰে, দৈহিক ব্যক্তিজনক নহয়। দেহটোৰ প্ৰতি একমাত্ৰ প্ৰাৰ্থনা এই কাৰণেই যে সেই দেহটোত থাকিলেই ভাবে সংযোজিত কৰ্মৰ যোগেদ্বাৰেই আত্মাই নিজৰ সংগতি কৰিছিল।

পশ্চিমীয়া সমাজত দেহৰ ওপৰত ইমান গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হয় যে মানুহৰ মৃত্যু হ'লে মৰা ন টোক ভালদৰে খুঁই পথালি, ধুনীয়া কাপোৰ-কানি পিন্ধোৱা হয় আৰু তাত পাউখাৰ স্নো ও দৰু-জাতি সানি খুঁৱীয়াকৈ সজাই পৰাই মানুহে চাব পৰাকৈ কেৰাৰিজ ও বধা হয়। সেই মৃতদেহটোকে মিতৰ কুটুম, বন্ধুবৰ্গ ই আদি চুমা খাই বা আল প্ৰকাৰে সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰে। তাৰ পিছত তাক কবৰ দিয়া

হয় আব্দ সেই কববৰ ওপৰত সৰু ভাঙৰ সৌখি সাজি ফুল আদি বোহা হয় যাতে মৃত লোকজনৰ লগত একপ্ৰকাৰ দৈহিক সম্বন্ধ ৰাখিব পৰা যায়। আত্মীয় স্বজনে সেই কববত গৈ সময়ে সময়ে ফুল দিয়েগৈ বা দৰ্শন কৰে। তেওঁৰ আত্মাৰ কথা চিন্তা কৰা নহয় বা চিন্তা কৰিবলৈ গৃহীত বিশ্বাস নাই।

দেহ-প্ৰধান পশ্চিমীয়া সমাজত দেহৰ ভোগ-বিলাস, তৃপ্তি বিলাক পূৰ্ণ কৰিছে আত্মাৰ কথা ভবা হয় আব্দ আত্মাৰ ক্ষেত্ৰতো নিউ টেষ্টামেণ্টৰ দহ নিৰ্দেশৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰা হয়। আত্মা-প্ৰধান হিন্দু সমাজত কিন্তু আত্মা-উপলব্ধিৰ কাৰণে ক্ষেত্ৰ মনৰ প্ৰয়োজনবোৰ সংযত কৰাটোহে নিয়ম। জীৱনৰ এনে আধ্যাত্মিক লক্ষ্য এৰি পশ্চিমীয়া লোকৰ দৰে দৈহিক ভোগ-বিলাসৰ যোগেদি পাৰিতৃপ্তি বিচৰাটো একপ্ৰকাৰ মৰ্ম্মাৰি। এইবিলাক কথা বৃজাই মই কাকতীক ক'লোঁ,

“বৃজছে পশ্চিমীয়া লেগ আমাৰ তুলনাত বোঁছ চিভলাইজত নহয়। আমাৰ জীৱন-দৰ্শনক আমাৰ সভ্যতাক পূৰ্ণ কৰিব পৰা কোনো পশ্চিমীয়া সমাজ বা জীৱন দৰ্শন নাই। আমাৰ জীৱন-দৰ্শনক নুবুজি পশ্চিমীয়া আচাৰ-সম্বাদৰ অনুকৰণ কৰিবলৈ বোহা আমাৰ মানুহ বিছুমানহে অসভ্য আব্দ নিলাজ। সেইকাৰণে আপুনি চুমা খাবলৈ শিকিব নালাগে, নিজৰ আত্মাক উপলব্ধি কৰিবলৈকে শিকক। আপুনি বিয়া কৰিবৰ কাৰণে ছোৱালী নিবিচাৰি ভাল পাবৰ কাৰণে ছোৱালী বিচাৰক আব্দ নিজৰ লেহ মনৰ কাৰণে ভাল পাবলৈ নিবিচাৰি ভাল-পোহাৰ কাৰণে ভাল পাবলৈ বিচাৰক। অৱশ্যে, বেছল ছোৱালীক ভাল পাবলৈ বিচাৰিলেইতো নহ'ব, ল'ৰা-ছোৱালী, ডেকা-বুঢ়া আটাইকে ভাল পাবলৈ শিকক। আপোনাৰ অন্তৰাত্মা বিকশিত হ'লে আপোনাৰ হাতৰ পশুশিও একোটা চুমাভকৈ আনক বোঁছ তৃপ্ত দিব। কি কৰ ?”

মোৰ কথাবিলাক দৰ্গভ কাকতীয়ে খুব মনোযোগেৰে শুনি আছিল আব্দ তেওঁ এইবিলাক আপুনি বৰ সাবুৱা কথা কৈছে” বুলি মত প্ৰকাশ কৰাত মোৰ ধাৰণা হ'ল বেন কাকতীৰ জীৱনলৈ হয়তো অলপ পোহৰ আনিব পৰা যাব। সেইকাৰণে মই উৎসাহিত হৈ ক'লোঁ,

“মুঠৰ ওপৰত আপুনি চুমা খাবলৈ শিকাৰ আগতে চুমাৰ উৎস মৰম-চেনেহ, প্ৰেম ভাব, বন্ধু ভাব আদি আহৰণ কৰিবলৈ যত্ন কৰক। নথকা বস্তু এটোতো আপুনি প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰে। উদং অন্তৰৰ পৰা প্ৰেম নিজৰা বৈ আহিব নোৱাৰে। পাছত যদি খালী ভাব পৰানো কি ঢালিব পাৰিব। সেইকাৰণে আপুনি প্ৰথমে আপোনাৰ অন্তৰ পূৰ্ণ কৰক। মানুহক ভাল পাবলৈ শিকক, ল'ৰা-ছোৱালীক মৰম কৰিবলৈ চেষ্টা কৰক, জীৱনক ভাল পাবলৈ চেষ্টা কৰক জীৱন প্ৰতি প্ৰেম উপলব্ধিক, মনুষ্যত্বক আদৰ কৰিবলৈ যত্ন কৰক, প্ৰথমে জ্ঞান বৰ্দ্ধি কৰকই লাগিব।”

মোৰ কথা শুনি কাকতীয়ে তেওঁৰ কাম নহ'ব বুলি ভাবি সন্তোষিত হৈ ক'লে,

“মইতো এইবিলাক চব জনো। মোৰ জন্মৰ পূৰ্ণ। বৃজিছে মোৰ মানুহৰ প্ৰতি বিমান ভাল ভাব আছে আন কাৰোৱেই নাই। আই কেন্ কেট। কিমান মানুহক কিমান টকা-পইচা দি সহায় কৰিছোঁ আপুনি কি জানিব? আছা, এটা কথা নহয়। আপুনি মোক এটা কথা ক’লে। এই যে ভিকটৰি কিচটোৰ কথা আপুনি সেইদিনাখন আলোচনাত ক’লে, সেইটো কেনেকুৱা ধৰণৰ চুমা, তাক কেনেকৈ খায়? মোৰ বৰ চিন্তা হৈ আছে?”

কাকতীৰ কথা শুনি মোৰ বৃজিবলৈ বাকী নাথাকিল যে কাকতীৰ মনত মানুহ এটাই থাকে। তেওঁ ‘মিছ গোহাটী’ক কেনেকৈ চুমা খাব তাকে ভাবি গঢ়ি অহিছ। ‘গৰুৰ আগত টোকাৰী বজায়, শিং জোকাৰি ঘাঁহ খায়’ কথাখোৰৰ অৰ্থ মই বৃজি পালোঁ। মোৰ কথাবিলাক দগ’ভ কাকতীৰ গদ’ভ কাণৰ এপিনে সোমাই আনপিনে ওলাই গ’ল তাকও ভালদৰে বৃজি পালোঁ। শিং জোকাৰিছে যেতিয়া টোকাৰী বজাবলৈ এৰি অলপ ঘাঁহকে খুৱাবলৈ মই ঠিক কৰি ক’লোঁ,

“পাঁচমীয়া দেশত মানুহ এজন যদি আভিশয় আনন্দত হয় তেতিয়াও তেওঁ আনন্দত ওচৰৰ বাকৈ তাকে চুমা খায়। কোনোবাই যদি লটাৰীত টকা জিকে, ডাৰিৰ ঘোঁৰা-দৌৰত যদি নিজৰ ঘোঁৰাই জয়লাভ কৰে, তেনেহ’লে সেই ব্যক্তিজন ইমান আনন্দিত হয় যে ওচৰত থকা হাতী, ঘোঁৰা, খুটো, মতা মাইকী বাকৈ পায় তাকে সাৰ্হাটী একোটা মচমচীয়া চুমা খায়। সৌন্দৰ্য প্ৰতিযোগিতাত জয়লাভ কৰা বা ‘মিছ ইউনিভাৰ্চ’ হোৱা ছোৱালীৰ ক্ষেত্ৰতো সেই একে কথা। সেই সৌন্দৰ্য প্ৰতিযোগিতাত জয়লাভ কৰা বৃজি শূনাৰ লগে লগে সৌন্দৰ্য কুঁৱৰী গৰাকী ইমান আনন্দিত হয় যে তেওঁ আনন্দত জঁপিয়ায়, চিঞৰে, বাম্বৰীয়ে নেজ জোকাৰৰ দৰে টিকা জোকাৰে ইত্যাদি, ইত্যাদি আৰু তেওঁক পুৰস্কাৰ দিবলৈ অহা মানুহজনক সাৰুট মাৰি ধৰি ভালোপকৈ এটা চুমা খায়। সেই চুমাৰে তেওঁ মৰম-চেনেহ বা প্ৰেমভাৱ জনোৱা নুবুজায়—সি তেওঁৰ মনৰ এক আভিশয় আনন্দৰ প্ৰকাশ মাথোন। আপুনি সেইকাৰণে ভিকটৰি-কিচ কৰোঁতে গাধাবান হ’ব। ‘চুমা খাম’ ‘চুমা খাম’ বুলি অধৈৰ্য নহ’ব। ছোৱালীজনীৰ আভিশয় আনন্দৰ মূহুৰ্ত্তলৈ অপেক্ষা কৰিব।”

ভাব পিছত কেনেদৰে আনৰ আনন্দত শূন্যত্ব জনাবলৈ মানুহে চুমা খায় তাক মই কাকতীক দেখুৱাবলৈ চেষ্টা কৰিলোঁ। মই থিয় হৈ আছিলোঁ দেখি কাকতীও থিয় হ’ল। মোৰ একেবাৰে কৰ্মতে থকা দেখি মই কাকতীক বাঁওহাতেৰে কেনেকৈ ছোৱালীজনীৰ সোঁ কিলাকুটি বা বাউসিত ধৰিব লাগে আৰু সোঁহাতখনেৰে গঠিত কেনেদৰে মূৰ চাপ দিব লাগে দেখুৱাবলৈ চেষ্টা কৰোঁতেই কাকতীয়ে মোক জেৰেৰে গৰা মাৰি ধৰি মোৰ দাঁড়িয়ে চুপিয়ে ভোৰোকাৰ গালত দুগোটাই লেলাটি সান কামু-বিলেই নে চুমা খালে কিবা এটা কৰিলে। মোৰ একেবাৰে বিৰাট খং উঠি গ’ল। মই খঙত কাকতীক ধমধাম গালি দিলোঁ,

“আপুনি ক'ন নষ্ট হৈছে ! কি যে ভুলভা মানুহ ! মোৰ পালক এনেদৰে কিয় সেলামটীকিলাক মানিব আছে। এইদৰে খিনি পান খাই এই সেউজা বটা খুই সোণা মানিলে, কি যে দুৰ্ভাগ্য ! এই বদ পানী, আন চাবোন আন। বাওক এতিয়াই এক বাটি পানী কৰাওক ! এতিয়াই কৰাওক পাইছে। কথা নাই বজা নাই, নিজে খুই সোণা মানি।”

মোৰ এনেহে লাগিল যে মোৰ মোটেই কেইটোকেই অপাৰিত হৈ গ'ল। মোৰ খ খুইটা মোখ কাকতীয়ে এটা সৰু ব'ৰাৰ দৰে ক'লে যে সেইটো তেওঁৰ প্ৰথম চুয়া, সেই কাৰণে অলপ বেয়া হোৱাটো স্বাভাৱিক, খাটক নই তেনেকৈ খং কৰা অনুচিত। তেওঁৰ কথা শুনি মোৰ খ খুইবোৰে এৰি ক'লে এই কাকি গ'লো,

“প্ৰথম চুয়া জৰিছে। চুয়া খাবলৈ ইয়াৰে ম'খ ঢাকা কৰি আঁহিব লাগিছিল। চাহাব মোৰে চুয়া খাব নিহঁতে ম'খ পাৰিফাৰ কৰি ৰাখিব। নিহঁতে যিহে অত্যাধিক ম'খৰ দাঁত ব'হে আৰু ম'খৰ দাঁতৰে ম'খৰি কৰে। আপুনিহে মোৰে ওপহাৰ পিছত এতিয়াওঁৰে ম'খৰ দাঁত ব'হা নাই—কি দুৰ্ভাগ্য ! তেনা মাখিহেও আপুনিৰ ম'খৰ ম'খৰ ক'ব ক'ব মোহাৰে। আপুনিৰ দাঁতৰ ম'খৰি সেইকালক ক'লা ক'লা মোটেই জৰিৰ ভাৰ। সেইকালক যে জাতকৰ ওচৰলৈ গৈ খুচাব মোৰে খবৰ নাই। চাহাব মোৰে প্ৰত্যেক বছৰে দাঁতৰ জাতকৰ ওচৰলৈ নিয়াইড ভাৱে গৈ দাঁতৰ খুৰিকাক ভালদৰে পাৰিফাৰ কৰায়। ম'খৰি মোৰে কি জানে, ম'খ-ম'খ। আপুনি চুয়া খাবলৈ হ'লে কেজন অত্যাধিক ম'খ খিহেই নহ'ক, ম'খও ম'খ কৰি মাখিৰ আঁহিব।”

মোৰ খ খুইটা মোখ কাকতীয়ে কবালানিক চাবোন আৰু এক বাটি পানী জনাই বাৰাভাত নিলে। এই পানীয়ে ম'খ খুই খুই কাকি গ'লো,

“হবে কুক, হবে বাৰ ! মোৰ মোটেই দাঁতি, ভাল নষ্ট কৰি যিলে। দাঁতিখনি খুই পোলাৰ লাগিব। এতিয়া আৰু আন ঠোপাৰ নাই। মানুহক এই কি ক'ব—কাকতীয়ে চুয়া খোৱা কাৰণে দাঁতিখনি খুই পোলাৰো। কোনে বিশ্বাস কৰিব ? সকলোৱে ক'ব বোলে সি মোহাটী পোহাৰ আপাত দাঁতি খুই চিহ্ন হ'বলৈ চেষ্টা কৰিছে। মোৰ মোটেই দাঁতিখনি নষ্ট কৰি যিলে।”

মোৰ ভেলে কতুৰা উঠি শুনি কাকতীয়ে খুই খুই লাগিল আৰু তেওঁ মোক বুজালে,

“আপুনি মোক মিছাতে ইমান খং কৰিছে। এই নাভালো কাকতীয়ে আপুনিৰ পৰা দাঁতিখনি নিহিহে। আপুনি মোক হাতত ধৰি দেখুওৱা কাৰণে এই অলপ একটাইটো হৈ গ'লো। বেচাৰ খুইত বুজিছে—আৰু নকৰো। মোক সেইকাৰণে আপুনি ভয়ভয় নিহাওক। আপুনি মোৰে কহুণ আপুনিৰ পৰা দাঁতি খুইহে। কিন্তু আপুনিৰ ইমান খং। মোৰ আৰু এনে ক'ব।”

শিষ্যৰ এনে অনুভূতি দেখি মোৰ হিয়া গলি গ'ল আৰু মোৰ খং জ্বলি হ'ল। ঠিকেইতো, জ্ঞান অজ্ঞান কৰিবৰ কাৰণে মোৰ কাৰ চপা এজনক শিষ্য বুলি গ্ৰহণ কৰি মই তেনেদৰে খং কৰা উচিত নহয়। মই শিক্ষক হৈ ছাত্ৰৰ দৃষ্টিৰ বা ভুলৰ কাৰণে খং কৰা অনুচিত বা ব্যক্তিগত ভাৱে ছাত্ৰৰ প্ৰতি কোনো ধৰণৰ বিশেষ ভাব জনলৈ আহিবলৈ দিয়া উচিত নহয়। সেই ভাব নিজকে সবেত কৰিলোঁ। ভদ্ৰপৰি মোৰ দৃষ্টি বিশ্বাস হ'ল যে চুমাৰ তৰু বা সুদূৰতকৈ কাকতীৰ চুমাৰ টেকনিকতহে বাপ। তেওঁৰ কাৰণে চুমা-খোৱাটো থিঅ'ৰিটিকেল বিষয় নহয়, প্ৰেক্টিকেল বিষয়হে। কাকতী সোমাদৰ মানুহ। তেওঁৰ কাৰণে জীৱনটোৱেই একপ্ৰকাৰ ঠিকা, হাতে কামে লগা কাৰবাৰ, যাৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য নিজৰ লাভালাভ।

সেইকাৰণে কাকতীৰ ওপৰত খং নকৰিলেও তেওঁৰ লগত বেছি সময় নষ্ট নকৰাই ভাল বুলি বিবেচনা কৰিলোঁ। মোৰ কাৰণে তেওঁলোক প্ৰেণীৰ পিছৰ বেগত বহা ছাত্ৰ, যাৰ উদ্দেশ্য যে শিক্ষকে 'বোল-কল' শেষ কৰাৰ পিছত গিন্ধকে নেদেখাকৈ প্ৰেণীৰ পৰা ওলাই দৌৰ মৰা। তেওঁলোকে ভাবে তেওঁলোক আঁত চতুৰ আৰু তেওঁলোকে শিক্ষকৰ চকুত ধূলি মাৰিব জানে। তেওঁলোকে এইটো বুজি নাপায় যে যি ছাত্ৰৰ পঢ়া-শুনাত মন দিবৰ ইচ্ছা নাই বা যাৰ শিকিবৰ ইচ্ছা নাই তেনে ছাত্ৰ প্ৰেণীৰ পৰা আঁতৰিলে শিক্ষকে ভালৈ পায়। এনে মৰু ছাত্ৰৰ ওপৰত শিক্ষকে সময় নষ্ট কৰিবলৈ নিবিচবাটো স্বাভাৱিক।

ভাল কথা শিকিবলৈ কাকতীৰ ইচ্ছা নাই যেতিয়া অধাবত মই সময় নষ্ট কৰাৰ কোনো প্ৰয়োজন নেদেখিলোঁ। তথাপি তেওঁৰ মনোৰথ পূৰ্ণ কৰিবলৈ মই চুমাৰ অভিনয় অলপ দেখুৱাই আহিলোঁ। চুমা-খোৱাৰ সেই অভিনয়ৰ পাঠ পাই কাকতী সন্তুষ্ট হ'ল আৰু দুবাৰমান চেষ্টা কৰি মোক ক'ল।

“আপুনি মোক চুমা-খোৱাৰ খবৰ ভাল টেকনিক শিকালে। মই পাৰিম নে বাবু? বহুত প্ৰেষ্টিচ লাগিব নহয় জানো? এতিয়া প্ৰেষ্টিচ কেনেকৈ কৰোঁ? আপুনি মাজে মাজে মাজে আহক না? আপুনিহে কৈছে যে বাছিয়া আদি দেশৰ মতা মানুহে মতা মানুহক চুমা খায়। মই আপোনাকে চুমা খাই প্ৰেষ্টিচ কৰিম। আপুনি ভয় নকৰিব মই আপুনি কোৱা মতে মোৰ তৰ্জিবিলাক চাফা কৰিম। আৰু আই পৰিচ্ছ আঁজিব পৰা মই দিনে দুবাৰ দাঁত ঘ'হিম।”

“মই মধু, আঁজিব পৰা মই বাস্তৱ শব্দলৈ সোৱাৰ আগতে গল্প পানী দিবি বুজিছ নে নাই। আৰু দাঁত ঘ'হা বস্তুবিলাক গোপাই দিবি। বদনাচ, শুনালি নে নাই, বিড়ি খাই বুলি ক'ৱাৰ মই তোৰ পিঠি ফালি দিম। ব বদমাচ হ'ল।”

ই মতে আপুনিহে বহাৰ পৰা উঠি যাবলৈ ওলাই ক'লোঁ,

“বাছিয়া যদি সেশত নামাযাণী গঢ়াৰ মত জনলো মানুহৰে মনত অধিকতৰ ইচ্ছাৰে সিজনকে ভাই ভাই যেনে জ্ঞান দিয়া নিয়ম, তাত মতা মানুহে মতা মতা

বদমাচ নিয়া সৰুকাৰণেই উত্থৰ হ'ল—বদমাচ মানুহৰ প্ৰতি সন্তোষ

প্ৰীতি প্ৰদৰ্শন কৰিবৰ কাৰণেই। আপুনিতো মৰুত কৰে কাম কৰা ল'ৰা, বৃদ্ধি, যেতিয় আদিক মানুহ ভেনেই জ্ঞান নকৰে। আপোনাৰ যদি চুমা খাবলৈ প্ৰেৰিত কৰিবৰ মন ভেনেহ'লে কোনোবা বৃদ্ধীয়া মানুহ এজনকে মাতি আনি প্ৰেৰিত কৰক। অলপ পইচা দিলে হয়তো বেগে সেয়ে আহিব। মানুহজনকও হয়তো অলপ উপকাৰ হ'ব আৰু আপোনাৰও কাম হ'ব।”

তাৰ পাছত মই কাকতীৰ গুচিব পৰা আঁতৰিলোঁ। কিছু অসাধাৰণভাৱে মই কাকতীক বৰ শ্ৰদ্ধাৰ্থক কথা এবাৰ কৈ আহিলোঁ, কাৰণ কাকতীয়ে মোৰ কথা আৰু বৃত্তিক নিজৰ সুবিধাৰ কাৰণে নিজৰ স্বার্থৰ পিনে পোৱালে। বৰুণ এজন মই বাটত মৰুক ল'ৰা পাই মৰুক কাকতী কেনে আছে সোধোঁতে মৰুৱে ক'লে,

“নাই মই তাত কাম কৰা এৰি গৈছোঁ। মৰুহজন পৰগাল হৈহি বিকক। এ কিবা বোলে চুমা খাবা শিকাই। মোক গোটে সাতটা মাৰি ধৰা খুন্দে। আৰু দিনা জামাদাৰনীটেই খুন্দ গালি দিলাক। তাই বাৰুয়ে ঢাকা কৰি থাকোতে বাৰুই সাতটা মাৰি ধৰিছিল। তাই দৌৰি বাৰুইক আহি খুন্দ গালি দিলাক বোলে, 'ক' গৰবৰ কবতা বাৰু হয় এগৰা ঠিকত নাই হাঁহ, এঁসা কৰনেসে বাৰুসে মাৰ সেমে'। ক'বা নবু ন'ক কি হৈহি।”

মোৰ বৃত্তিবলৈ বাকী নাথাকিল যে 'মিছ গৌহাটী' ক চুমা খাবৰ কাৰণ কাকতীয়ে পূৰ্ণ উদ্যমে আখৰা চলাইছে।

এনেদৰেই সেই মহত্বপূৰ্ণ প্ৰতিৰোগকাৰ কাৰণে গুৱাহাটীত আৱেজন চাঁজল। কাকতীয়ে ভিক্ট্ৰি কিট দিবৰ কাৰণে নিতৌ আখৰা, কাম কৰা ল'ৰা-জামাদাৰনী আদিকও স্নেহ চুন্দন। সৌন্দৰ্য্যৰ অৰ্থ বিচাৰি বৃদ্ধক দাস, হনুৱন্ত ব্যৱ আদিৰ প্ৰচেষ্টা—ভেঙ'লোকৰ ইমান উৎসাহ আৰু বৃত্তপ্ৰতিজ্ঞা যে তাৰ কাৰণে ছেউৰীৰ নেজত ধৰি সোঁৱৰলৈ বা ভাল গছত উঠি সোঁ-কলৰ কামোৰ খাবলৈকো ভেঙ'লোক কুণ্ঠিত নহয়। এনে প্ৰতিৰোগিকা যে সকল হ'ব তাত অকণো সন্দেহ নাই। লগতে ছোৱালীহঁতৰও প্ৰচেষ্টা আৰি পাহৰা উচিত নহয়। ধুনীয়া ধুনীয়া সাজ-পোছাক, পাউডাৰ-স্নো, গোল্ড ডেল, মলৰ আদি পুজিৰীৰ সকলো হুক কোণৰ পৰা অসমলৈ আমদানী হ'বলৈ ধৰিলে। সেই কালকৰ গোম্বত গুৱাহাটী চহৰ আৱেজ মোলাবলৈ ধৰিলে। অত্যন্ত কিছুদিনৰ কাৰণে গুৱাহাটীৰ চান্দুহে ইয়াৰ নগী নন্দ'ৰা আলিবাটৰ ব্যাকজ'না আদিৰ, বৃপ্প পাহৰিলে।

জনা-শুনা কান্ড

১৯৭৮ চনৰ ১৭ জানুৱাৰীৰ দিনা আবেলিৰে পৰা গুৱাহাটীৰ জিলা পুৰী ভ'ৰাল লোকে লোকাৰণ্য হ'ল। হনুমন্ত ৰায়, বুৰুক দাসহঁতৰ নিচিনা কিছুমান ডেকা ল'ৰা আৰু দণ্ড কাকতীৰ দৰে কিছুমান ভুল্ললোকে সৌন্দৰ্য সাধনাৰ পথত অসমীয়া বাইজক আগুৱাই নিবলৈ বিপুল আয়োজন কৰিলে। কেৱল অজ্ঞাত কিছুমান কাৰণে বিবাহিতা মহিলা আৰু বয়োবৃদ্ধ লোকসকল এই আয়োজনৰ পৰা আঁতৰি থকা যেন লাগিল। প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ কৰা ধুনীয়া ধুনীয়া আৰু নিজকে ধুনীয়া বুলি ভবা কেবাগৰাকীও হোৱালীয়ে টোপোলাত ৰেলগে ৰেলগে সাজ-পোছাক আৰু প্ৰসাধন সাৰগ্ৰী লৈ আহিল। তেওঁলোকক ৰেলগে হোঁ ধৰিলে অৰ্থাৎ মঞ্চৰ কাষৰ সাজ-সজ্জাৰ কোঠালৈ লৈ বোৱা হ'ল। কেৱা বাহুল্য যে বুৰুক দাস আৰু হনুমন্ত ৰায়েই সন্মৰীহঁতৰ আলপৈছান কৰাৰ লাৱণ্য ল'লে।

হোৱালীহঁতৰ উদ্ভাস-নিশ্বাস আৰু আপোন বত্ৰ প্ৰবাহৰ উজ্জ্বল তেওঁলোক বৃক্ষনৰ গা সাতখন আঁতৰ কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু সন্মৰীহঁতৰ সংখ্যা ক্ৰমে লগে লগে তেওঁলোক বৃক্ষনৰ উদ্ভাস-নিশ্বাসৰ বেগ আৰু ক্ষুদ্ৰগম্ভী সঙ্গীতৰ বৃদ্ধি বঢ়াব লগে লগে তেওঁলোকৰ হঠকটনও বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। তেওঁলোক দুয়ো এবাৰ কোঠাটোৰ ভিতৰলৈ এবাৰ বাহিৰলৈ সুনাই অহা-বোৱা কৰিবলৈ ধৰিলে। কেতিয়াও বাহিৰত থাকিলে তেওঁলোকৰ কোঠাটোৰ ভিতৰলৈ সোমাব মন ৰায় আৰু কোঠাটোৰ ভিতৰত থাকিলে তেওঁলোকৰ বাহিৰলৈ ওলাই আহিব মন বোৱা যেন অনুভৱ হ'ল। এবাৰ সৰুৰ অলপ বুকুৰ বন্ধ হ'ব কাৰণে তেওঁলোক দুয়ো কোঠাটোৰ পৰা কিছু দূৰ আঁতৰি আহে, কিন্তু কিবা এক সৌন্দৰ্যবোধৰ প্ৰভাৱত তেওঁলোক আকৌ সন্মৰীহঁতৰ কোঠাটোৰ ওচৰলৈ যায়গৈ।

অলপ দূৰৈৰ পৰা এই কিছুদূৰ এই আসেখ লেখ চাই থকাৰ পিছত মোক কিবা এক 'হোট থুৱে' কান্দিলে। তাহানি গুৱাহাটী বুলি হৈ ৱিক্ট ৰেলৱেত আমাৰ লগৰ বাকল ঠাকুৰে আমাক কেঁচু ধৰিবলৈ যোগদান আগতে সন্মৰী সাব্যস্ত কৰি দি কয়,

‘এই কলমৰে খোজিব, হোট থুৱে কান্দাবলৈ নিদিব’।

হোট থুৱে এবিধ অলপ শৈল্পিক কান্দাবলৈ কেঁচু ধাৰীৰ এনে জন হয় যে এইখন যি ব'ল সাজক লাগিলে অলপকৈ কেবাই হয় বাউ-ডেৰী নহয় অতৰ-বাউ-ডেৰী দাবি দিয়ে। ঠেৰ' এই অৱস্থাত তেনে কৰিবলৈ গলে হয় সাজৰ বৃষ্টি ধাৰীৰ পৰে কৰে কেনেদৰে আঁঠু হ'ব জনায়া হয়। পিছত মোক এই আঁতৰণ হ'ল যে কেৱল ৱিক্ট ৰেলৱেতই কৰা এতিয়ক ব'ল ক'ত যোৱাই ক'লিলাই কলমৰ

ছোটখুদে কামদ্বিধে নকীকলনীরা কাম কাঁকরল উচাপন্নান লাগে। বহুতক, সেইদিনাখন সূক্ষ্মবহি'তব সান্নিধ্যত ডেকা হনুসত, বৃদ্ধবহি'তব অনাপিত্তা কবা উচাপন্নানখন সৌখ মোক্ষত ছোটখুদে কামদ্বিধে—এখাং হোহালাহি'তব বেহবু চাই আহিবেল। ছোটখুদে পিনে প্রকর খোজটো বিও'ভেই মোব মনত জলপ গোখাইছিল যে কেনিবা কেমনোবা এটা হুসত কামমেব আনু লক্ষ্যনেবীয়ে মোক বঁচিবলৈ ফেন্দ কাঁচ জে বৈ আছে।

কিন্তু ডেউলোক মোক ইখান সোনকালেই শবিস্থ কবিব ব'লি এই জমা নাহিলে। এই বৃথাখয়ান আন কামে পিন্তে বৃদ্ধক আনু হনুসতই নিরোগ কবা বৃজন স্বেচ্ছাসেবক মোক আন ভোট বাব ক'লে, 'নাই, এইপিঠা আপুনি বাব নোহাবে'। লাভ অপমানত এই কথা হতা পাবিলে। জাবিলে মোব কি কপাল! বাব দিহা পবায়ন'মতে এই কিলুল আরোজন জন্মিষ্ট হৈছে, বাব জিক্সনে হজ্জত সেই সৌন্দর্য প্রাতিযোগিক সন্দর্ভ কার্ব হ'লহে'ভেন ডেউক হৌ'বলৈ বাঁইতে স্বেচ্ছাসেবক বাধা দিলে—সিহ'তব কি অভ্যাসি, মোব একেভাবে গাত হাত বি বাধা দিলে। স্বেচ্ছাসেবক কেইজনক এই মোব পাবিল বি পহীন ভায়ে এনাগে,

“মই বাব পাবিম মিরা, মই জাখিম প্রধান ডিঅবক।”

তাকে শুনি এজন স্বেচ্ছাসেবক বপবাই উত্তর দিলে,

“নাই, বৃদ্ধক দমা আনু বার নাই কে দিহে যে ডেউলোক বৃজন আনু প্রাতিযোগিকজন বাহিমে আন কোনেয়েই ইরাম ভিতবলৈ বাব নোহাবে।”

ডেনেকুহাতে আনু বৃদ্ধবাকী প্রাতিবন্দী অহাই স্বেচ্ছাসেবক এজনে মোক একেভাবে টেলা বাবি আঁতবাই দিলে। অকল সেয়ে নয়, হোহালাহি'তক সৌখ হনুসতই আন বাড়ি আহি—

“পিন্ন কাম ইন—এজিবাতি জেইটিং কন ইউ। জেই ইউ ল'ক ভোব ফাইন”

[কন ভায়ে : আহ, আমি ভোমালোক কামগেই বৈ আহে। জাখিম ভাওলাব ভোমালোকেই নারিকা আনু এই নারক]

আবি কথা কে হোহালাহি বৃজনকি আপ খাই জে ব'ল। হনুসত বারক সৌখ স্বেচ্ছাসেবক এজনে “আজ্জা, এখত ভিতবলৈ বাব পাবিম সৌকি?” ব'লি মোক কথা সূক্ষ্মজত হনুসতই বক্তক উভাতি চাই বার দিলে,

“নক' হে, হুসুন আই হে ন' বডি আই মিন ন'বডি, ন'ট ইউ?”

[কন ভায়ে : এই হোহাই নোহোবাই ইবোলা ক'ব পারো বোঁজা মজেই জতব। এওঁক সোমাবলৈ দিলে মোব কার্ব) সিখি নহ'ব। জহ'তে এওঁক কবা বৃন্দানিবি]

মোব বঁচিবলৈ বাকী নাখাকিল যে সেইদিনাক স্বেচ্ছাসেবক বহুত হনুসত সেকবহ। উচাপন্নাক হনুসত বারে বহালায়া কোঁদনত এক হিসোল চাই আনু একেটা ডিহকা বৃদ্ধাই হাত কবি খৈছে। ছোটখুদে কামোপনি উচাপন্নান মোব মোক-কন পবা হ'ব হ'ল আনু এই কি কবিব কি কবিব জাবি একবনত জি হৈ থাকিলে।

মই সেইখিনিও কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ় হৈ থকা দেখি লাজপেৰীয়ে ছেগ বঢ়ি আৰু এপাট দৰ মাৰিলে—শ্ৰীবৰদুৰ দাস ক'বাব পৰা আহি মোক উদ্দেশ্য কিলু সকলোৱে শুনাকৈ চিঞৰি চিঞৰি ক'লে,

“মিষ্টাৰ দত্ত, হুজাট ইউ বড়িছ হেঁয়াৰ। ইউ ন' টু ইয়ৰ চীট। অ' ইউ আব নট দি চীফ জাজ। আছাৰ ডি-চি উইল কাম এণ্ড ব্দ দি অনাৰ্ছ। ইউ আব এ জাজ হায়েভাৰ। আব ইউ ছিঅ'ৰ ইউ কেন ব্দ দি জব। এনি হে আই উইল কাম এণ্ড হেচপ ইউ।”

[অৰ্থাৎ ভাব : আপোনাক আমাৰ আৰু প্ৰয়োজন নাই। সেইকাৰণে আপুনি ইয়াত ওস্তাদি মাৰিবলৈ নাহিব। আন নালাগে আপোনাক প্ৰধান বিচাৰকৰ পৰা আঁতৰাই আমি গুৱাহাটীৰ ডি-চি ক প্ৰধান বিচাৰক পাতিছোঁ; আপুনি ইচ্ছা কৰিলে ঘৰলৈ উভতি যাব পাৰে। এতিয়া মই বৰদুৰ দাসেই সকলো চলাম।]

বাহওক, মই ঘৰলৈ উভতি নগৈ লাজ অপমান সহ্য কৰি হ'লেও সেই ঐতিহাসিক দিনটোৰ কাৰ্য-কলাপ ধিলাক সশৰীৰে চাবলৈকে ঠিক কৰিলোঁ। মই অলপ নিজকে থকাৰও নিলোঁ, যি বৰদুৰ দাসক মই ভাল গছৰ ওপৰত ভুলিলোঁ, ছে'উবীৰ নেজন্তু ধৰি সোবাই নট বনালোঁ সেই বৰদুৰ দাসৰ নিচিনা নট ডিলা ল'ৰা এটাই মোক ভেনেদৰে লাজ দিবলৈ সুবিধা পালে—ছোটখৰুৰ কামোৰ খাই মোৰ যেন মাজৰ খুঁটি প্ৰথম কলতে উকৰি পৰিল। মই অৱশ্যে অলপ সতৰ্ক হ'ব লাগিছিল। বৰদুৰ দাসৰ নিচিনা অসমীয়া মানুহ মই আগেয়ে বহুত লগ পাইছোঁ, যি দৰকাৰৰ সময়ত আহি ভাৰত দীঘল দি পৰিব বা চুড়াপাত চেলেকিবলৈ পোৱাৰ আশাত কুকুৰ দৰে নেজ জোকাৰি জোকাৰি আঁঠব কিলু যি নিজৰ কাৰ্য সিদ্ধি হ'লে পাব পাই জ্বন্তু লাগি মাৰে। অসমীয়া মানুহে সময়ত জখলাৰে ওপৰলৈ উঠিবলৈ ভাল পায়, কিলু ওপৰ পোৱাৰ পিছত আঁত অকৃতজ্ঞভাৱে জখলাডাল গোৰ মাৰি পেলাই দিবলৈ চেষ্টা কৰে।

মোৰ নিজকে গোৰ খোৱা জখলা বা লাগি খোৱা ভৰৰ নাহৰীয়া বেন লাগিল। ইপাৰৰ লোকক সিপাৰ কৰাচোঁৱেই বাৰ কৰ্ত্তব্য সেই নাহৰীয়াইনো বাগীৰ অকৃতজ্ঞতাৰ কাৰণে নিজৰ কৰ্ত্তব্য কেনেকৈ এৰে। মোৰ সহায়েই যদি আনৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ জখলা হয় ভেনেহলৈ সেই কৃতকাৰ্য্যতাই জখলাৰ প্ৰকাশ্য। গতিকে নিৰাশ নহৈ মই বিচাৰক সকল বহিব লগীয়া স্থানৰ পিনে খোজ ল'লোঁ।

অৱশ্যে, মই নিৰাশ নহ'ল আন এটা কাৰণ আছিল। মই সাজ-সজ্জাৰ কেঠাৰ দ্বাৰা মূৰত কিয় হৈ থাকেইটো এম্বাৰ্কী প্ৰতিযোগী মোৰ চকুত পাবিছিল। কথা ক'লম্বা ব্দগাৰ যেনেবা আৰু কে'চ বচা বিহা পিৰি মিঠা ককৰ অসমীয়া ছোৱালী এজনীয়ে এককত কিয় হৈ মোৰ পিনে ব লাগি চাই আছিল। আঁত বকম লগা সেই সন্তোষজনক ব্দগাৰ যেনেবা জখলা আৰু বকমৰ চাৰিবিহু মোৰ হিৰা জ্বৰ পেলালে। জালিৰ গুৰীয়া থাকৰ লগেগত ভেটৰ জোনালীকটো খোঁজৰ পোহৰত জিলাক

উঠিছিল, আব্দু জিলিকি উঠিছিল তেওঁৰ মৃদুভাৱ এক মক্কাৰ কিন্তু কিয়া এক অসহায়
প্রকাশ। তেওঁ মোৰ পিনে এনে ভাবে চাইছিল যেন মোক তেওঁ ক'বলৈ বিচাৰি-
ছিল, আপুনি মোৰ কাষে কিয়া এটা কক্ষ না, মই এই আধা পাখৰীবিলাকৰ
উপাত্তত থাকিব নোৱাৰা হৈছোঁ। সেই হোৱালীজনীৰ প্ৰতি স্বাভাৱিকভাৱে
ওপজা মোৰ মক্কাৰ কাৰণেই হয়তো হেন বিচাৰি যে একা কামদেৱে মোলৈ দৰ
মাৰিলে। হোৱালীজনীৰ ওচৰলৈ গৈ মোৰ খুব ক'বৰ ইচ্ছা হৈছিল,

“তোমাক মোৰ খুব চিনাকি চিনাকি লাগিছে। তোমাৰ নিচিনা হোৱালী
এজনী আপোন কৰি ল'বলৈ মই সন্মান বিচাৰি ফুৰিছোঁ। তোমাক যেন মোৰ
এনেহে লাগিছে যেন ভূমিয়েই স্ত্ৰীৰ ৰূপনাৰ হাবণী নৰ্ৱনা। তুমি চিন্তা
নকৰিবা, তোমাৰ মই বহু ল'ম।”

কিন্তু সেই হনুমন্ত বাৱৰ সেৱক বৃজেন আব্দু খুবক দাসৰ বাধাৰ কাৰণে মই
হোৱালীজনীক ওচৰৰ পৰা মাত এযাৰ ঘিৰ নোৱাৰি মোৰ মনটো খুব বেয়া লাগিল
—আব্দু বেয়া লাগিল অসমৰ বুকুতে অসমীয়াৰ মাজতে অসমীয়া হোৱালীজনীৰ
দুৰ্গতি যেন। বাহওক সেই হোৱালীজনীৰ আঁত-গুৰি জানিবৰ কাৰণে তেওঁক
লগ ধৰি ভালদৰে কথা বতৰা হমগৈ বুলি বঢ় প্ৰতিজ্ঞ হ'লোঁ আব্দু মনতে এই
বুলি সঙ্কল্প ল'লোঁ যে তেওঁৰ সৌন্দৰ্যই বাতে সেই প্ৰতিযোগিতাত শ্ৰীকৃষ্ণ পায়
তাৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিম। সেই কাৰণে মই ঘৰলৈ উভতি গৈ বিচাৰকৰ আসনত
বহিলোঁ গৈ। ইতিমধ্যে আন বৃজেন বিচাৰকও আহি উপস্থিত হ'ল।

ডেকাহ'তে মোৰ পৰা যিখিনি পাব লগীয়া আছিল তাক সকলো আদায় কাৰণে
বুলি ভাবি মোক অনাদৰ কৰিবলৈ ধৰিলে আব্দু যি কোনো উপায়ে তেওঁলোকক
স্বাৰ্থসিদ্ধিৰ কাৰণে সকলো দুৰ্যোগ গ্ৰহণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। সত্তৰ সেই
কাৰণেই তেওঁলোকে কামৰূপৰ উপায়ত বিত্তী-বেসোৱা মৃদুলী আব্দু অম চৰকাৰ
উচ্চ বিদ্যালয় ভোখুক বোলা গুৱাক বিচাৰক পাতিলে। মই কিন্তু তেওঁলোকক
উপদেশ দিছিলোঁ যে দুৰকাৰ ভূপেন হাজৰিকা আব্দু চিৰাণলী পুলক গগৈক
হে সৌন্দৰ্য্যৰ বিচাৰক হিচাপে মোৰ লক্ষ্য দিবলৈ। কিন্তু ডেকাহ'তে তেওঁলোকৰ
নামেই নৃশাল কাৰণ তেওঁলোক অসমীয়া, তেওঁলোকৰ চৰকাৰী কথাত নাই আব্দু
তেওঁলোকৰ মাজ-পোছাক চলন কিবৰঙ সম্পূৰ্ণ ভাৰতীয়। অকল সেয়ে নহয়,
আগেয়ে মইহে মৃদু বিচাৰক হোৱাৰ কথা আছিল, কিন্তু হঠাৎ খুবক দাসে
মোকথা কৰিলে যে উপায়ত মৃদুলীহে মৃদু বিচাৰক হ'ব। তাৰ কথা শুনি
মোৰ খু উঠিল বৰিও মই বৰ বেয়া বাপালোঁ কাৰণ মৃদুলী মোৰ ভাল বন্ধু।

বিত্তী-বেসোৱা মৃদুলী বাকিব লোক। আৰি দুয়ো দিল্লীৰ বাসভাগ কলেজ
ছাত্ৰ। তেওঁও গণিতৰ ছাত্ৰ আছিল। মৃদুলীয়ে মোকলৈ এমহা ভক্ত পঠিছিল বৰিও
আৰি একো হেৰুৱোৱাত আছিলোঁ আব্দু দুয়ো বৰেই সন্মান একেলগে কটাইছিলোঁ।
কোঁতলাবা কিয়া এক আৰি দুয়ো বাপালে তেওঁ মোৰ ওচৰলৈকে সন্মান বিচাৰি

আছিল। তদুপৰি আমি দুয়ো মাজলীত, কৰ্ম, সাহিত্য আদি নানা বিষয়ে প্ৰায়ে আলোচনা আৰু উত্ৰাৰ্জিক কৰিছিলোঁ। জাৱাৰ বন্ধুৰ ইমানেই গাঢ় আছিল যে গম্বুৰ দিনত বাতি বাহিৰত হাতৰ গম্বুৰত শোৰ্ভতে আমি দুয়ো গুচা-গুচাকৈ ফিহনা কৰিছিলোঁ। ম'ব'লীয়ে আই-এ-এছ বিয়াৰ আগতে মই তেওঁক মলাই কৰিছিলোঁ যে তেওঁৰ নিচিনা পঢ়া-শুনাত চোকা আৰু সাধুলোকে ভেনে চকাৰী কামলৈ নগৈ শিক্ষা বিভাগতহে থাকিব লাগে। কিন্তু ম'ব'লীৰ ঘৰুৱা অৱস্থা বৰ ভাল নাছিল আৰু তেওঁৰ বহুত দাৱিষ একা কাৰণে তেওঁ শিক্ষকৰ দৰমহাৰে জীৱন কটাব নোৱাৰিব বুলি তেওঁ আই-এ-এছৰ কাৰণেই উঠি পৰি লাগিল। বাহতক ম'ব'লী আৰু মোৰ বন্ধুৰ সন্মুখে তাল। গুৱাহাটীলৈ অহাৰ পিছতো মই তেওঁক কেবাবাৰও লগ ধৰিছোঁ।

আনজন বিচাৰক ভৌব্দক ছোলা গুপ্তাক মই আগুৱাই লগ পোৱা নাছিলোঁ। তেওঁ এজন উৎকৃষ্ট বিয়া বুলিহে মই মানুহৰ ম'ব'লীত শুনিছিলোঁ। বিশেষ কিয়মানে কাৰণত অসমীয়া ল'ৰাই আই-এ-এছ আদি কেন্দ্ৰীয় চাকৰিত ভালদৰে প্ৰতিযোগিতা কৰিব পৰা নাই। কিন্তু অসমৰ বাহিৰৰ পৰা অহা বহু আই-এ-এছ বিয়য়াক দেখিলে এইটো স্পষ্ট হয় যে তেনেকুৱা বিয়া হ'ব পৰা অসমীয়া ডেকা কহুত আছে। কেৱল কেন্দ্ৰীয় পৰীক্ষাটোৱেই তেওঁলোকৰ একমন্ত্ৰ হোৱাৰ। তাতে অসম চকাৰে অসমীয়া এ-চি-এছ বিয়য়াকলক পদোন্নতি কৰাতকৈ বাহিৰৰ পৰা আই-এ-এছ বিয়য়াক আনিবলৈহে বেছি ভাল পায় বেন লাগে। সেয়েহে অসমৰ প্ৰশাসনৰ উচ্চ বিয়য়াকল সাধাৰণতে অন্য-অসমীয়া। ই অতি দুখ লগা কথা যে স্বাধীনতাৰ পিছত অসমৰ ম'ব'লী সচিবৰ পদত কেৱল এজন অসমীয়াহে নিযুক্ত হৈছিল। বিশেষকৈ অসমীয়া লোকক এৰি ভৌব্দকৰোলা গুপ্তাৰ নিচিনা লোকক অসমৰ প্ৰশাসনৰ দাৱিষ-পূৰ্ণ বিয়া কৰি আনিব লগীয়া হোৱাটো অতি দুৰ্ভাগ্যৰ কথা।

ম'ব'লী আৰু গুপ্তা প্ৰায় একে সময়তে অনুষ্ঠানলৈ আহে। মোক দেখিয়েই ম'ব'লীয়ে চিঞৰি আগ বাঢ়ি আহি সাৰটি ক'লে, 'মই এতিয়া আহোঁতে ঠিক ভাবি আহিছিলোঁ যে ভোক নিচয় আজি ইয়াত লগ পাম।' তাৰ পিছত তেওঁ মোক গুপ্তাৰ লগত চিনাকি কৰি দি ক'লে,

“এইয়া মোৰ বন্ধু ভৌব্দ মিলিপ বৰ—মোঁহৰহে বিজি-মাজাং কিন্তু সাম্ভাৰিত মানুহ। আমি দুয়ো দিল্লীত একেলগে দুখ কৰ্ত্ত কৰিছিলোঁ।

গুপ্তাই মোৰ লগত হাত মলাই এনে মন্তব্য কৰিলে বেন তেওঁ ক'বলৈ বিচাৰিছিল,

“ভৌব্দ মোৰ মনত ইমান নকম যে মই তেজাল নামটোকে ল'বলৈ টান পাইছোঁ।

জানকুমাৰীত যে কিবা পঢ়াশাল এখন আছে তুমি ভাৱে মাটৰ নৌক ?”

মই গুপ্তাৰ কথাৰ উত্তৰ দিয়াৰ আগতেই ম'ব'লীয়ে ক'লে,

“তুমি মানুহ একেলগে চিৰি নোপোৱা, এওঁ জাহাৰিকৰ বিদ্যালয়লৈহে গৈছোঁ আৰু এওঁৰ লগত জাহাৰত।”

মুৰুলীৰ কথা শুনি গুপ্তাই মোক জনালে,

“অ’ হয় নোক ? আমোকাৰ কোন ঠাইত ? তুমি যোহি কুটীন নাৰাখিয়া,
মোৰও ভাই এখন বটনত থাকে আবু ভেটৰ বহুত টকা আছে।”

আমাৰ কথা কাটি ভেঁজিয়া মুৰুলীয়ে মোক ক’লে,

“নাৰীৰ সৌন্দৰ্য কিহত মই নাজানো। নাৰীৰ দেহত সৌন্দৰ্যৰ পৰা খেঁকিলে
মোৰ চাঙেই লাগে। সেইকাৰণে আজি তই মোক সহায় কৰিব আনিব।”

মই মুৰুলীক কিবা এটা ক’বলৈ ওলাওঁতেই গুপ্তাই মাজতে দাঁত দিলে,

“মোৰ পত্নী খুনীয়া নহয় যদিও মই ডেকা কালত ছোৱালীৰ পিছে পিছে
ঘূৰি বহুত সময় নষ্ট কৰিছোঁ। তেই কাৰণে ছোৱালীৰ পিনে চাবলৈ মোৰ
লাজ নাই। মই আপোনাক সহায় কৰিব।”

গুপ্তাৰ কথাত আন্তৰ্হ হৈ মুৰুলীয়ে ঠাট্টাৰ নক্স গুপ্তাক ক’লে,

“তোৰ মুৰোটো জাববেৰে পৰিপূৰ্ণ। তোৰ ফোপজহ মৰা ক’বিলাক নিতৌ
শুনি শুনি মোৰ কাণ ঘেঁলা হৈ গৈছে। দিলীপৰ লগত মোৰ আন্তৰিক
সম্বন্ধ। সেইকাৰণে তই অলপ মনে মনে থাক আবু আমাৰ দূটাক অলপ দাঁতিত
কথা-বতৰা হ’বলৈ দে।”

মই মুৰুলীৰ কাণে কাণে ক’লোঁ যে গুপ্তাই নিশ্চয় বোতুকত টকা লৈ বিয়া কৰোৱা
মানুহ আবু তাৰ বেণীয়েক দেখাই শুনাই বৰ ভাল নহয়। মোৰ কথা শুনি
মুৰুলীয়ে ডাঙৰকৈ চিঞাৰ হাঁহিলে আবু গুপ্তাক ঠাট্টা কৰি ক’লে,

“গুপ্তা, চা তই এবাৰ মূখ মেলেতেই দিলীপে তোৰ কথা সকলো জানিলে।
গুপ্তাৰ বেণীয়েক এদিন মোক কি কৈছিলো জান—মোলে ডেৰ লাখ টকা লৈ
মোক বিয়া কৰাইছে বোঁতৰা মই ইয়াক শুনাই নেকিছোঁ। তই সেইকাৰণে মনে
মনে থাক, নহ’লে তোৰ কথা সকলো গম পাব।”

বাহুত, সেই পাট পৰে গুপ্তাৰ মূখ কিছ, সেৰিব কাৰণে কথা কৰাত মুৰুলী আবু
মই অলপ আমাৰ কলেজীয়া দিনৰ কথা পাতিবলৈ সমৰ্থ হ’লোঁ। আমি কথা পাতি
থাকেতেই অনুষ্ঠানৰ কাৰ্য্যস্থলী আকত হ’ল।

প্ৰথমে বৰুক দাসে আদৰ্শৰ দৰ্শ দিলে। বৰুকে বস লগাই লগাই নানা
ধৰণৰ কথা ক’লে। সি ইমান জৰালে যে ল’কে জাউকিয়ে জাউকিয়ে কৰখানি দিলে।
তাৰ প্ৰত্যেকটো কথাই মোৰ কাণত ঠহৰ ঠহৰ ক’লালি, কিয়নো তাৰ প্ৰত্যেকটো
কথাই আছিল মোৰ পৰা শূন্য। সি সীতাৰ সৌন্দৰ্যৰ কথা ক’লে, হেলেন অৰ
জৈৰ কথা ক’লে, গ্ৰীক দেবী ডেনাচৰ কথা ক’লে অথচ সি সীতা বামৰ দাক লৈ
বেণীয়েক তাকে নাজানে। সি গ্ৰীচ ভাৰতৰ উত্তৰে লৈ দাঁকিলে হয়তো তাকও
নাজানে—সি উত্তৰ কোন পিনে, দাঁকিল কোন পিনে তাকও যে জনে সম্বন্ধ।
পৃথিৱীখন সি চপেটা বুলিয়েই ভাবে। আন সাজাগে মই এদিন তাক কিবা এটা
কথাত কৈছিলোঁ যে চিত্ৰ-ভাৰকা শ্ৰীলিং বসবৰ্খক কহুতে যোন-অৰেকলৰ প্ৰতীক

বুর্জি ভাবিলেও তেওঁৰ এনে এক সৌন্দৰ্য্য আছিল যে বুৰ্জালী পৰ্দাভেদ ঘটিবলৈ
 প্ৰতিহ্বাৰ পৰা বিশেষ এক আভা প্ৰজ্জ্বলিত হৈছিল। বুৰ্জকে জানকি তাকও
 নিজৰ কথা বুৰ্জি ব্যস্ত কৰিলে। মই তেতিয়াহে বুৰ্জিলোঁ বুৰ্জক দাসে কিয় মই
 ঘৰলৈ উভতি যোৱাটো বিচাৰিছিল। বাহুওক, অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে বুৰ্জক
 দাস সাম্ব্যাতিক ডেকা বুৰ্জি সেই সুখী মণ্ডলীত সমাদৃত হ'ল। মোৰ বেয়া লাগিল
 এই ভাবিলেই যে মই জনা ব্যক্তিগত কথাৰ সন্তীৰ্ণা প্ৰদৰ্শনী কৰিলেই পাকত-গজা
 পান্ডিত বুৰ্জক দাসে খ্যাতি অৰ্জন কৰিলে আৰু মণ্ডত তাৰকা হিচাপে স্বীকৃতি
 লাভ কৰিলে, কিন্তু মই নেপথ্যত কোনোবা অনাবশ্যকীয় উপসৰ্গৰ দৰে থাকিব
 লগীয়া হ'ল।

আমাৰ সমাজত অৱশ্যে এনেকুৱা প্ৰায়ে হয়। ভুৱা প্ৰদৰ্শনীত আমাৰ মানুহ
 সোনকালেই ইমান ভোল যায় যে আমাৰ সমাজে সৃষ্টি, গুণ আৰু প্ৰকৃত ব্যক্তিগত
 বিচাৰ কৰিবলৈ সম্পূৰ্ণ অক্ষম। গুণীৰ মৌল আমাৰ সমাজে নুবুজে। জোনৰ
 ধাৰ কৰা সিন্দূৰ বিৰণত আমাৰ লোকে সুবুধৰ প্ৰথৰ বস্ত্ৰৰ সন্ধান বিচাৰিব
 নাজানে।

অকল সেয়ে নহয়। বুৰ্জক দাসৰ পিছত মণ্ডলে উঠিল হনুমন্ত বায় আৰু
 তেওঁও মোৰ পৰা শূন্য কথাকেই কে বাঃ বাঃ জাতিলে। বিচাৰকসকলক উদ্দেশ্য
 তেওঁ ক'লে যে মিছ গোস্বামীৰ দেহৰ সৌন্দৰ্য্য প্ৰাচীন কালৰ মিছ ইণ্ডিয়া সীতাৰ
 দেহৰ দৰে হোৱা উচিত—তেওঁৰ ভৰি ভীমকল গছৰ দৰে স্থপ্ত পুষ্ট ও মিহি, পয়োধৰ
 কেইটি ভালৰ দৰে পৰে ইত্যাদি, ইত্যাদি। তেওঁ আৰু ক'লে, বিচাৰকসকলে কেৱল
 দেহৰ সৌন্দৰ্য্য চালেই নহ'ব—শঙ্কৰদেৱৰ মোহনীৰ দৰে মিছ গোস্বামীয়ে সেই
 সৌন্দৰ্য্যক ধুনীয়াই প্ৰদৰ্শনও কৰিব পাৰিব লাগিব। মোক আৰু আমাক মই
 কোৱা কথাবিলাক ভেনেদৰে বুৰ্জি নোপোৱাকৈ বুজাই দি হনুমন্তই প্ৰতিযোগীকলে
 কেনেদৰে এজনী এজনীক ওলাই আহি নিজৰ পৰিচয় বি দাখাব ক'ব তাক তেওঁ
 বৰ্ণনা কৰিলে। সকলোবিলাক প্ৰতিযোগীয়ে নিজৰ ভাও কৰি অ'তোৱাৰ পিছত
 সকলো প্ৰতিযোগী মণ্ডত একেলগে থিয় হ'ব আৰু তেওঁলোক থিয় হৈ থাকোঁতেই
 কোনোবা এজন কলেজীয়া ডেকাই গীটাৰ বজাই বজাই এটা ইংৰাজী গীত গাব।
 সেই গীত শেষ হোৱাৰ পিছত বিচাৰকসকল মণ্ডলে আহি প্ৰত্যেক প্ৰতিযোগীক ওচৰ
 পৰা ওলমকৈ পৰীক্ষা কৰি কোন মিছ গোস্বামী হ'ব তেওঁক বাচি উলিয়াব।

অদ্ভুত কাণ্ড

হনুমন্ত বান্ধব কৰ্ম-কৰ্মতা দেখি বাইজ মৃদু হ'ল আৰু জাউৰিৰে জাউৰিৰে হাত চাপৰি মাৰি তেওঁৰ খলাগ ল'লে। এইটো স্পষ্ট হ'ল যে সুন্দৰ নেতা হনুমন্ত বান্ধব তত্ত্বাবধানত সকলো নিয়াৰিকৈ আয়োজন কৰা হৈছে আৰু তেওঁ বিচাৰক-সকলক আদি কৰি সকলোকে যথাবিহিত দিহা পৰামৰ্শ দিছে যেতিয়া সেইদিনাখনৰ অনুষ্ঠান কৃতকাৰ্য্য যে হ'ব তাত সন্দেহ নাই। তেওঁৰ কথাত পৰা তাকে বৃজৰ পাৰি সমবেত বাইজে ধুনাই হাত চাপৰি মাৰিলে—সেই কৰ্ম ধৰ্মনিষ্ঠ পুণ্ড্ৰ ভ'ৰালৰ বেৰাবিলাকেও কেব কেব কৰিবলৈ ধৰিলে। হনুমন্ত বায়ে সন্তুষ্ট হৈ হাতেৰে বৰ্ণাক মঙলৈ আহিবলৈ নিৰ্দেশ দিলে আৰু সৌন্দৰ্য্য প্ৰদৰ্শনী আৰম্ভ হ'ল,

বগছি ছেউ খাব ওলাই আহি মাইক'ফোনটোত ক'লে,

“গুড ইভিনিং জোডক এণ্ড জেটীজেন। মাই নেম ইজ বেৰা ছেউজি। বিলিঙ ইট অব নট আই এম এ ষ্টুডেণ্ট এট কটন কলেজ। দি প্লেট আই এম... বেৰিং বাক মেড বাই আইলিনছ কেছনছ অব এমেৰিকা। আই লাইক পঅপ হুজছ এণ্ড আই লাইক টু ট্ৰেভেল। মাই এম্বিচন ইন্ লাইফ ইজ টু বিকাম এ কেছন মডেল।”

[জনব ভাৰ : কিসকলে ইংৰাজী বৃজ নাপায় ইয়াৰ পৰা গঢ়ি যোৱাই ভাল। মোৰ নাম বৰ্ণা চৌধুৰী আৰু মই পশ্চিমীয়া ধৰণৰ। ই মোৰ বৃত্তাংগ যে মই অসমীয়া হৈ জন্ম লৈ কটন কলেজত পঢ়িব লগীয়া হৈছে। মই দেশী বস্ত্ৰ ভাল নাপাওঁ। আমেৰিকাৰ বস্ত্ৰহে মোৰ পৰাণ জ্বাৰ পাবে। মই নিজকে খুব ধুনীয়া বুলি ভাবোঁ।]

এই বুলি কৈ বগছি ওপৰলৈ হাত বৃখন দাঙি, দাঁত কেইটা দেখাকৈ মূৰখন জলপ মেলি কিছু দৌৰি ইপিনে সিপিনে মূৰ ঘোঁৰাই থিয় হৈ থাকিল আৰু কৰ্ম-কৰ্মতলীৰ পৰা জাউৰিৰে জাউৰিৰে হাত চাপৰি পাবলৈ ধৰিলে। বৰ্ণাৰ সৌন্দৰ্য্যই যেন সকলোৰে অঁকৰ জয় কৰিলে। কিন্তু সেই সৌন্দৰ্য্যপ্ৰদৰ্শনী কৰ্ম-কৰ্মতলৈ এগৰাকী নাৰীস্বৰ্ভাৰ কৰ্ম-কৰ্মতলৈ ঘাবাই সন্তুষ্ট হোৱা বিষয় নাছিল। তেওঁলোকে জানিছিল যে সেয়া সৌন্দৰ্য্যৰ প্ৰদৰ্শনী যেতিয়া সেই স্থিতিয়া সৌন্দৰ্য্যৰ মেলা হ'ব। গতিকে বগছি মাইক'ফোনৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি বৃজা দেখি কহুত ‘নেছ, নেছ’ [জনব ভাৰ : আৰু কোনে বৃপ দেখুৱাব বিচাৰে ওলাবলৈ দিৱা] বুলি চিঞৰিবলৈ ধৰিলে। বগছি কিন্তু বৰ্ণাৰ ওচৰলৈ নিকচাবলৈ।

ইপিনে আন এগৰাকী প্ৰাক্তিনী ইমান দৌৰি বৈ বৈ অঁকৰা হৈ পৰিল—তেওঁ বাইজৰ আহ্বান শুনি আৰু ব'ব সোজা হ'ল আৰু বৰ্ণা আঁতৰি সোমোৱাৰপৰে দূৰত সোমালে। তেওঁ পাছৰী চৌধুৰীৰ কনিষ্ঠ শিশু আছিল আৰু বহু এখন

পাতল ঘোপাটাবে ঢাকিছিল—মস্ত উঠিয়েই তেওঁ ঘোপাটোখন অন্যমনস্ক ভাৱে পৰিবলৈ দিলে। তেওঁ দোপাটোখন ভুলি হাতত ল'লে আৰু লগে লগে লগে সকলোৰে দৃষ্টি তেওঁৰ বুকুলৈ গ'ল। তেওঁ খোজ কাঢ়োঁতে তেওঁৰ বুকুৰ ভৰত মস্ত কেঁট কেঁট লম্ব হ'বলৈ ধৰিলে। লম্বকৰ মাজতও উল, আল, ওঁ, আঁ, লম্ব হ'ল। তেওঁৰ মন বদলৰ আৱন্তন দেখিয়েই লম্বক বন্দলীৰ মাজত এনে হা-হু-মু-নি-মু-হাৰ দৃষ্টি হৈছে বুলি জানিব পাৰি তেওঁ লাজ কৰা যেন দেখুৱালে। মাইক্কোনৰ ওচৰত থিয় হৈ একা বৰ্ণাক এক ঠেলা মাৰি তেওঁ 'মোৰ নাম সূজাতা কোঁৰ' বুলি একাবাক্ত এনেদৰে থিয় হ'ল যাতে সকলোকেই তেওঁৰ দেহৰ ওফোন্দা সৌন্দৰ্য ভালগে বড়ি পায়। হয়তো সূজাতাই ভাবিছিল যে নাৰীৰ সৌন্দৰ্য দেহৰ এক বিশেষ অংগৰ আৱন্তনতে নিহত কৰে।

মানুহে তেওঁৰ বিশ্বাসত পতিয়ন গ'ল নে নাই ক'ব নোৱাৰে কিন্তু অতি সোনকালেই এটা উৰাবাতিৰ ওলাল যে সূজাতাৰ এটা মন হেনো জুৰা, সেইটো আচল ভেজ মঙহৰ নহয়। ম'বুলীয়ে কথাটো শুনিয়েই হতাশেৰে ক'লে,

“হায় শুগন্ধান আমি এতিয়া কি কৰোঁ?”

গুণ্ডাই কিন্তু গহীনাই মন্তব্য দিলে,

“মোৰতো দেখাত আচল বেনেই লাগিছে আৰু তেওঁক মই খুব ধনীয়া দেখিছোঁ।”

হৃদমন্ত আৰু ব'বুকেও অতি বাস্তৱাৱে দোঁৰি আহি আমাক ক'লে,

“ইউ গট টু দিচকুৱালিকাই হাব। মি হেজ এ ফল্ছ ক্ৰেট।”

[অৰ্থ : এওঁক আপোনালোকে বাহ দিয়ক, কাৰণ এওঁৰ এটা মন জুৰা]

তেওঁলোকৰ কথা শুনি ম'বুলীয়ে বিচাৰকৰ উচিত বিবেচনাৰে ক'লে,

“তোমালোকে জানোঁ কথাটো সঁচাকৈয়ে জানা?”

“বাট, বেয়াৰ ইজ এ বিউমাৰ ছাথ,” ব'বুকে ৰূপবাই উত্তৰ দিলে।

[অৰ্থ : তেনে বুলি এটা পুৰুষ আছে]

তাকে শুনি ম'বুলীয়ে ব্যৱ দিলে,

“এটা পুৰুষৰ কাৰণেই আমি তেওঁক বাহ দিয়া উচিত নহ'ব।”

ভেঁতৰা “বাট, এটিয়াড ন'জ ইট, হাব” [অৰ্থ : কিন্তু এইটো সকলোকে জানে]

বুলি ব'বুকে কোৱা কথামাৰ শুনি ম'বুলীৰ একপ্ৰকাৰ খং উঠি গ'ল।

ব'বুৰ কথাৰ পাক বড়ি পাই ম'বুলীয়ে ধমকি দি ক'লে,

“তুমি কাক কাক মিথ বড়িছা। সকলোৱে পুৰুষটোকে জানে—জাল কথাতো কোনেও নাভয়নে।”

ব'বুৰ দানে সেয়েমানেয়েই ক'বলৈ। কিন্তু ম'বুলীয়ে কেনেবাকৈ কথাটো সঁচা নে মিছা নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'বত হ'ব বুলি কোৱাৰ কথা ব'বুকেই যেনেবা ক'বলৈ যে তেওঁ কথাটো নিশাতি কৰিব পাৰিব। গুণ্ডাই : ব'বুৰ বুলি দিলে যে তেওঁ

কেনেকালে বৃদ্ধি কবি হই পেল্লাই পর সেই বৃদ্ধি কথাতো সঁচা নে মিছা। বৃদ্ধিকে ভাল কাম এটা পায়ে বৃদ্ধি জাতি উৎসাহেতে যত্ন পিনে প'ল।

বৃদ্ধিলৈয়ে সমস্যা এটা সমস্যা কৰা বৃদ্ধি জ্ঞান নকহ পোহা যেন দেখুৱাত এই ক'লো যে তেওঁ নতুন সমস্যাহে সঁচি কৰিলে, কাৰণ জনৰ জুৰা নকল লিখাৰিণ কাৰিকৰে বৃদ্ধি দাসৰ কোনো জ্ঞান নাই আৰু বাৰি কোনোবাই কন, জ্ঞানৰ চেলাউৰি জুৰা, জ্ঞানৰ চুনিখিন জুৰা, জ্ঞানৰ দাঁত কেইটা বা নখবিলাক জুৰা তেনেহ'লে তেখেত আৰি কাৰ কোনটো জ্ঞান জুৰা বা প্ৰকৃত জ্ঞান পৰীক্ষা কৰোঁতেই গোটেই সময় ধাব। এই আৰু ক'লো যে প্ৰত্যেকজনী হোৱালীয়েই তেখেতৰ বঙ বিকৰ কিবাৰিৰ সানি বৃদ্ধি কথাতো জুৰা কৰিলে, আৰি বোঁকৰা জুৰা বকৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰিলে তেনেহ'লে জুৰা দাঁত বা জুৰা জন গ্ৰহণ কৰাত কিয় আপত্তি।

মোৰ কথা শুনি বৃদ্ধি বিপাকত পৰিল। তথাপি সমস্যা সিমান জটিল নহ'ব বৃদ্ধি বৃদ্ধিলৈয়ে আশা কৰিলে। তেওঁ ভাবিলে যে সুভাষাৰ কন এটাও জুৰা নহ'ব বৃদ্ধি বা বৃদ্ধি সমস্যাৰ লৈ আছে তেনেহ'লে হয়তো সমস্যাহে ওৰ পৰিব।

বৃদ্ধি দাস আহিল—কিবা এটা সঁচাৰি লৈ নহ'ব, গালত আহ'ব দাস আৰু হাতত কামোৰ দাস লৈ হে। জাব গালৰ পৰা বৃদ্ধি এটোপ তেল আঁত লাহে লাহে ওলাবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। বৃদ্ধিলৈয়ে সেইবিলাকৰ প্ৰতি জ্বৰেপ নকৰি বৃদ্ধিৰ সঁচাৰি,

“কিবা কন পালা নে নাই?”

বৃদ্ধিকে কিছু ভাৱ ভাৱ হাতেৰে উত্তৰ দিলে,

“ইয়েহে হ'ল, চি ইহ তেৰী তেজবাৰ। অ'হ ইট ইহ তেৰী পেইনক'ল। নাই চিক ইহ পেইনিং হিৰি হিৰি।”

[কনৰ কন : হয় হাব তই ব'ব সান্ধ্যতিক আৰু আটকিৰ খবৰ কি বৃদ্ধি এই কন পায়ে। মোৰ গালখন একোবাৰে ঢেকঢেকাই ধৰিলে। মোৰ বাবা নহ'ব আপুনি আৰি কোনোবাক কণক।]

এই বৃদ্ধি দাসৰ ঢেকঢেকিৰ জ্ঞান কথাব আঁহাৰেহে সঁচাৰি,

“বৃদ্ধি, ভাল পৰত উঠোঁতে যে কলে কামদিছিল তাতোকৈও বোঁৰ কিয় নোঁক? সেই কলে কামেৰে খোৱাৰ পিছত বৃদ্ধি অতন্ত বৃদ্ধিৰ সঁচাৰিহে যে তেনেদৰে কন হাতেৰে বৃদ্ধিৰে তেওঁ নকৰাই ভাল।”

বৃদ্ধিৰ জ্ঞানৰিণ কৰিছে এই তেওঁ নকৰাৰেহে মোৰ কলে এই কন আহিল যে নহ'ব সেই কনকই বীজৰূপে কলত সীতৰ জন বৃদ্ধি জ্ঞানৰ সৰত জুৰা কৰিছিল বৃদ্ধি। এই এই প্ৰাৰ্থন কৰা কৰিণ কলতকৈ হে বৰা কলতকৈ বৃদ্ধি, বৃদ্ধি আৰু কলতকৈ পৰাৰ্জ কৰি চিক কৰিলে যে কল জ্ঞানক সঁচি কিবা এটা

মীমাংসা কৰা ভাল হ'ব। মইও আপুনি নকৰিলো কাৰণ প্ৰশ্নাৰ কাম একপ্ৰকাৰ স্থগিত হৈ পৰাৰ বাবে বাইজ, আৰু বোঁহকৈ ছোঁ ঘৰৰ ছোৱালীবিলাক অধৈৰ্য হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিছিল।

গাইন'ক'লজিষ্ট অৰ্থাৎ মহিলাৰ শাৰীৰিক বিজ্ঞানৰ বিশেষজ্ঞ ডাক্তৰ পোগিনী গোস্বামী তাতেই দৰ্শকৰ মাজত আছিল যেতিয়া তেওঁকেই মাতি অনা হ'ল। ডাঃ গোস্বামীক সমস্যাটো বুজাই ভুৱা নে আচল কেনেকৈ সমাধান ল'ব পাৰি শুনিলে ডাক্তৰ গোস্বামীয়ে ক'ল,

“নাৰীৰ সকলোৱেই ভুৱা। কেৱল দেহটোৱেই ভুৱা নহয় নাৰীৰ মনবিলাকও ভুৱা। অকল সেয়ে নহয় গোটেই নাৰী জাতিটোৱেই ভুৱা। নাৰীৰ অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গ, অসুখ-বিসুখৰ কথা জানিলে মানুহে কোঁতলাও নাৰীৰ সৌন্দৰ্য্যলৈ নাচাই পৰ্বত-পাহাৰ নদ-নদী আদিৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যতে সন্তুষ্ট হ'ব...”

ডাক্তৰ গোস্বামীৰ কথা অলপ শুনিয়েই মূৰুলীয়ে মোক কাৰ্ণে কাৰ্ণে ক'লে যে তেওঁ দেখোন ডাক্তৰ নহয়, দাৰ্শনিকহে আৰু কিবা বিলাকহে বলকিছে গতিকে তেওঁৰ বাৰা কামটো হোৱা টান।

মই মূৰুলীক আশ্বাস দিলো যে ডাঃ গোস্বামী দাৰ্শনিক নহয়, ক'ববাত কৈনবা তেওঁৰ অলপ নট এটা চিলা, কিন্তু ডাক্তৰ হিচাপে তেওঁ বেয়া নহয়, তেওঁ হয়তো মূৰুলীক কিবা এটা সমাধান দিব পাৰিব। ডাঃ গোস্বামীৰ কেনেকৈ নট চিলা হ'ল সেই বিষয়ে জানিবলৈ মূৰুলী খুব ইচ্ছুক হোৱা কাৰণে আৰু মই যি জানো ক'বলৈ খুবকৈ খাটিলে মই কুচফুচাই যি জানো ক'লো।

ডাক্তৰ পোগিনী গোস্বামীৰ ডেকা কালৰে পৰা নাৰীৰ দেহৰ প্ৰতি বিশেষ কোঁতুহল। এজনী ছোৱালীক এজন ব্যক্তি বুলি ভাবিবলৈ নোপাওঁতেই ছোৱালীজনীৰ দেহটোৱেহে তেওঁৰ মন আৰু শাৰীৰক আলোড়িত কৰিছিল। কলেজত লগৰীয়া বন্ধুৰ লগত ছোৱালীৰ কথা পাতিলে গোস্বামীয়ে ছোৱালীৰ গুণ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, কোমলতা আদিতকৈ কাৰ কলাকল ডাক্তৰ, কাৰ ক'কাল খামুচীয়া আদি কথাতহে বোঁহ বস পাইছিল। ছোৱালী এজনীকও যে বুকুচৰা প্ৰাণৰ কথা, কামনা বাসনা, ভাব অনুভূতি আদি থাকিব পাৰে তাক গোস্বামীয়ে কোঁতলাও বুজিবলৈ চেষ্টা নকৰিলে।

ডাক্তৰি পঢ়িবলৈ লৈ তেওঁ নাৰীৰ দেহৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ কোঁতুহলৰ কাৰণেই গাইন'ক'লজিষ্ট হ'ল। কাৰণ ছাত্ৰ জীৱনত সকলো ছোৱালীয়েই তেওঁৰ পৰা আভিৰ্থাৎ খাৰিছিল। নাৰী জাতিৰ প্ৰতি সেয়েহে তেওঁৰ বোৰ। গাইন'ক'লজিষ্ট অৰ্থাৎ পোগিনী-বৈজ্ঞানিক হৈ তেওঁৰ কোঁতুহল আৰু নাৰীৰ প্ৰতি থকা বোৰ নাইকিয়া হ'ল, লগতে তেওঁৰ মনৰ পৰাও কিবা এটা নাইকিয়া হ'ল। সেই কাৰণেই হয়তো সন্তুষ্ট হৈ তেওঁ নট চিলা হোৱা বুলি কয়। জীৱনৰ সমাজত বান্ধিহঁত মানসিক

হেঁজাভ পৰি ঘনটোঙ কিম্বা অলপ বিজড়িত হ'লেই নট টিলা হোৱা বুলি হ'ল। কিন্তু কোনেও কি কাৰণে কি মানসিক হেঁচাত এজন ব্যক্তিৰ ঘনত বিজড়িত ঘটে তাক বজ্জিকটল বা তাৰ প্ৰতিকাৰ কৰিবলৈ কোঁড়িয়াও চেষ্টা নকৰে।

সেইদৰে পৰা আৰম্ভ কৰি চাৰিকুৰি বছৰীয়া বৃদ্ধা মহিলালৈকে সকলো ধৰণৰ বয়সী মানুহ ডাক্তৰ গোস্বামীৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ ধৰিলে। সকলো নাৰীয়েই তেওঁৰ কাষ চাপিবলৈ হাৰাখুৰি যায়, তেওঁক কিছুদিন সহ্য তেওঁৰ বাৰা বোণ ব্যাধি চিকিৎসা কৰাবলৈ। সেই কাৰণে নাৰীতকৈও তেওঁ নাৰীৰ দেহৰ বিজড়িতাবলাকহে বোঁহি ভালদৰে জনা হ'ল। তেওঁৰ কাৰণে তেওঁৰ সেই কৌতুহলৰ নাৰীৰ দেহটো ভৰা ঘটৰ বা চাইকেলৰ দৰেই হৈ পৰিল। তাৰ পাৰ্টচাবলাক তেওঁ ভালদৰে জানে আৰু কোঁড়িয়া কি বোৱা হ'লে কেনেকৈ সেৱাৰ্হাতি বা কেনেকৈ কি ভাল কৰিব লাগে তাক তেওঁ ভালদৰে জানে। আনকি লগৰ বন্ধু-বান্ধৱকেও তেওঁক 'নাৰী-মেকানিক' বুলি জোকায়। কোনেও তেওঁৰ সমস্যাবিলাক বজ্জিবলৈ চেষ্টা নকৰে। বহুত টকা-পইচা কৰা বুলি আৰু বহুত নীৰৱীৰ সান্নিধ্য পোৱা বুলি বহুতো লগৰীয়াই তেওঁক হিংসাই কৰি, কানৰ বহুত প্ৰদূৰ্ণৰ ধাক্কা মেৰি প্ৰদূৰ্ণৰ বহুত নাৰীৰ লগত পৰিচয়, সংস্পৰ্শ বা সান্নিধ্য তেওঁ সঁচাকৈয়ে ধন্য।

ডাক্তৰ গোস্বামীয়ে বিয়াবাৰু কৰোৱা নাই, কাৰণ তেওঁক কোনেও ভাল ছোৱালী চাবলৈ নামাতে—ছোৱালীৰ কিবা বোৱা হ'লে বা বিজড়িত ঘটিলেহে তেওঁক মাতে। সেই সৌন্দৰ্য প্ৰতিযোগিতাৰ দৰ্শকৰ মাজত বৃহি থকা গোস্বামীক কোনেও মনেই কৰা নাছিল। কিন্তু এগৰাকীৰ শুনৰ গণ্ডগোল থকা বুলি শুনা কাৰণেহে ডাঃ গোস্বামীক সকলোৱে বিচাৰিলে। ডাক্তৰ গোস্বামীয়ে পৰোক্ষ পটভাৱে ক'লে,

“নাৰীৰ দেহৰ প্ৰত্যেকটো অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গৰে একো একোটা কাম আছে : কোঁড়িয়াৰ কিবা কাৰণত দুই এটা বোৱা হয় বা কাম নকৰা হয়। সেইবিলাক সেৱাৰ্হাতি কৰিব পৰা যায় বা অঁতৰাই পেলাব পৰা যায়। কোঁড়িয়ালৈকে দেহটোৰ প্ৰধান কৰ্ম সমাপন হৈ থাকে আমি চিন্তা কৰিব লগীয়া একো নাই। ভুৱা আৰু আচলৰ মাজত কোনো পাৰ্থক্য নাই। আমি এটোক আচল বুলি ভাবোঁ হয়তো সেইটোৱেই ভুৱা আৰু যিটোক ভুৱা বুলি ভাবোঁ হয়তো সেইটোৱেই আচল।”

ডাঃ গোস্বামীৰ কথাত হয়তৰ দি মই ক'লোঁ “সঁচা কথা, ইন্দুৱগণ্য বন্ধু সকলোবিলাকেই ভুৱা বুলি দল নে বাবে বাবে কৈছে।”

মুৰুলীয়ে মোৰ কথা সমৰ্থন কৰিলে যদিও অলপ কৌতুহলৰে ক'লে,

“ছোৱালীকৰ দাৰ্শনিক কথা মই বুলি পাইছোঁ। কিন্তু মই বেকাৰী বিজ্ঞা। বেকাৰী কাম কৰি কৰি মোৰো মনোৱা সাধাৰণ মানুহৰ নিচিনা হৈ গৈছে। সেয়েহে কথাটো অলপাতিয়া হ'লেও তথা এটা বীমাংসালে আহিবলৈ তোক বন্ধ-বন্ধনি লাগিছে।”

ভেনেটুয়াতে উকীল সাক্ষ্যে শইকীয়া আন ব্যক্তি জাহি মদুজীৰ কথো কথো ক'লে যে সদাভাব এটা জন কুহা হয় সে কহে তেওঁ সন্মোহই ব'লে ল'ব পাৰিব, কাৰণ তেওঁৰ পঢ়নিও যেনো এটা জন কুহা। শইকীয়াৰ আশ্বাস বাণী শুনি মদুজীয়ে নতুন উপায় দেখিলে। তদুপৰি ইমান সোঁৰি আন কোনো সদাভাবক হন্দুত বহুত মক্কেল আহিব নিষিদ্ধ সোঁৰি আব্দ বটনাৰ স্যিণেৰ নাভানি কৰ্কে কেহ হুতুত আৰম্ভ কৰিলে। পৰিহাতিটো নিৰন্তৰাধীন কৰিবলৈ মদুজীয়ে সকলোকে নিষৰ নিষৰ ঠাইত বহিবলৈ ক'লে আব্দ প্ৰতিযোগিতাকৰক এজনী এজনীকে জনাথলৈ দিবৰ কাৰণে হন্দুতক নিৰ্দেশ দিলে। জাহি গিহুত তেওঁ শইকীয়াক কাৰণে মাতি আনি সদাভাব কিবহে ওলোহা কৰাটোৰ সত্যাসত্যতা নিৰূপণ কৰি বিচাৰকসকলক জনাথলৈ ক'লে। শইকীয়াক তেওঁ লৰাজীৰি কৰিবলৈ মানা কৰিলে যদিও সকলো প্ৰতিযোগী জনাই পেন হোহাৰ আগতে জনাথলৈ ক'লে। পৰিহাতিটো আকৌ শম্ভলহুত হোহা সোঁৰি মদুজীয়ে আশ্বিন্ধাস আব্দ কুতকাৰ্ণতাৰ নিশ্বাস পেলাই ধীৰ সূচিবতাবে বহি গোকৰ কৰিলে,

“সোঁৰিলি হই কেনেকৈ গোটেই পৰিহাতিটো নিৰন্তৰাধীন কৰিলেনি।”

বিকিনি-কাণ্ড

মুদঙ্গীয়ে আই-এ-এই বিক্ৰাৰ দক্ষতাৰে আৰি বিয়া ল'বলৈ বোঁহ দিহি নিৰ্ভিকিলে। সকলো বান-বিত্ত লানি নিবন্ধ হোৱাৰ লগে লগে মন্তব এটা কোণৰ পৰা বিকিনি পিন্ধি অহা প্ৰতিযোগী একমাকীয়ে কেনে কোনো বাহত জুই লগালে। তেওঁ প্ৰথমে এৰুজি ম'ৰ্ফ'জিকৈ আৰু তাৰ পিছত হাইড্ৰ'ফোনৰ পিনে চপলিয়াই অহা ম'ৰ্ফা দৌৰি বহাই বহাৰ পৰা উঠিলে, উঠাই আৰু ওপৰলৈ উঠিলে চুটা কাৰল, সোবাই জপিন্নালে, জপিন্ধাই উৰা মাৰিবলৈ চুটা কৰিলে। সেই প্ৰতিযোগীৰ, সেই ম'ৰ্ফাৰ অনাবৃত সোণৰ চাবলৈ সকলোৱে হেতা-ওপৰা লগালে—আৰু তাকে দেখা সকলৰ কিৰিলি, সুহাৰি, অক্ষৰত চিঞৰ-বাখৰত জিলা পুথি ভ'ড়ালৰ ফেৰিলাক চটাচটে বাঁহ পৰিবৰ উপলক্ষ হ'ল। ম'ৰ্ফাৰ সকলৰ উত্তেজনাৰ পৰা এইটো প্ৰতীক্ষমান হ'ল যে কোনবাইও মানুহে পদক্ষেপ কৰাৰ দৰে তেওঁলোকে এক বিশেষ ঐতিহাসিক ঘটনা সোধিলে। তেওঁলোকে হিয়াই হিয়াই উপলক্ষি কৰিলে যে পুৰাহাটী মহানগৰী হ'ল, পিছপৰা অক্ষৰ অজ্ঞান আশ্ৰয়ৰ স্ত্ৰীল সভ্যতাৰ পোহৰ প্ৰবল বেগে আহিবলৈ ধৰিলে। সভ্যতাৰ সেই স্ত্ৰীৰ বান্ধি বিলাতী ভেল সনা সেই প্ৰতিযোগী একমাকীৰ সকলো জৰ-প্ৰত্যক্ষৰ পৰা প্ৰতিফলিত হৈ সকলোৰে চকু জলক-জলক কৰিলে। মন্তবৰূপে চুমা পিন্ধাই চুমা মোহাৰিলে, চুমা নিপিন্ধাই চকুকে মোহাৰিলে আৰু সেই স্ত্ৰীৰ বান্ধিৰে তপা ভাল, তেৰ কৰি মগজু গৰম কৰে বুলি ভয় কৰি মোৰ নিচিনা অৰ্থ তপা বা সম্পূৰ্ণ তপাই ভাল মোহাৰিবলৈ বাধ্য হ'ল। সেই প্ৰতিযোগী একমাকীয়ে ঘোষণা কৰিলে,

“মাই দেৱ ইজ চেণ্ড চেট'বজী। মাই কালিন হেণ্ট মি দিছ বিকিনি ক্লব এমেৰিকা। বাট দেৱাৰ আৰ নত' বিছেজ অ'ব হুইমিং পুলাচ ইন ক্লোহাটী। সো'অ আই ব্ৰেব ইট অল মি টাইম। ইট ইজ সোজ' বিউটিফুল এণ্ড কম্ববটেবল।”

[জনৰ ডাৰ : মোৰ নাম চুমা চেটাৰ্জী। এই বিকিনিটো আমেৰিকাৰ।

মোৰ ব্যক্তিগত দেখুৱাবলৈ আন একো নাই বেতিয়া এইটোৱে নচকা মোৰ গাটোকে আপোনাক দেখুৱালোঁ। পুৰাহাটীত সঁতুৰিবলৈ ঠাই নাই বেতিয়া এই বিকিনিটো উৎসৱে পৰেৰে সুবিধা পালেই পিন্ধিব বুলি ভাবিছোঁ।]

মুঠৰ ওপৰত চুমা পুৰাহাটীৰ সুপ্ৰতিষ্ঠিত ডাৱৰ চেটাৰ্জীৰ চকুৰ জীৱক। তেওঁ পাত্ৰিক পুলাচ পঢ়িবলৈ শোৱা, আমেৰিকাৰ আলোচনী আদিৰ বিকিনি পিন্ধা ছোৱালীৰ কটো বহুত সোধিছিল আৰু নিজৰ বন্ধ-স্বাখৰীসকলৰ মগত সন্মত সেইবিলাক বহুত আলোচনা কৰিছিল। তাকে আমেৰিকাৰ পৰা অহা চিনেমাৰ সাক্ষৰ পাবলৈ বালিত বিকিনি পিন্ধি বহুত গা ঢেকা ছোৱালীবিলাক সোধিলে তেওঁ

সন্ধ্যা খুব উৎসাহে চাইছিল। সেয়েহে তেওঁ সন্ধ্যা তেওঁৰ আমেৰিকাত থকা ককায়েকলৈ চিঠি লিখিছিল তেওঁলৈ বিকিনি এটা পঠাই দিবৰ কাৰণে। অৱশ্যে মোৰও গোৰুৰে যে সেই বিকিনি কেইটা চম্পাইলৈ ককায়েকে মোৰ হাততে পঠিয়াইছিল। এনে প্ৰগতিৰ পথপ্ৰদৰ্শক নহ'লেও মই অন্ততঃ ভাববাহী বুলি ক'ব পাৰোঁ।

চম্পাই নিজৰ বিষয়ে আৰু দুই চাৰিটা কথা ক'লে। তেওঁৰ প্ৰত্যেকটো কথা আৰু প্ৰত্যেকটো পাকতে সমবেত্ত সন্তা সমাজে ভীষণ আনন্দ পালে আৰু বাৰে বাৰে গিৰ্জাৰি মাৰি হাত চাপৰি দিলে। সেই হৰ্ষ ধ্বনি আৰু কম ধ্বনিত প্ৰদীপ্তভালৰ বিদ্যুত চাৰিকোৰেও ধ্বনিৰ ভালে ভালে এবাৰ জ্বলি উঠিল আৰু এবাৰ নুমাৰিলে ধৰিলে। বাইজক এনেদৰে আমোদ দিবলৈ পাই চম্পাই তেওঁৰ প্ৰচেষ্টাৰে সফল হ'ল তাক বদৰ্জিষ পাৰি গোৰুৰেতে 'খেৰ ইউ, খেৰ ইউ' [জবৰ ভাৰ : ধন্য মই, ধন্য মই] বুলি ওপৰলৈ হাত ধৰুৱা তুলি গোৰুৰেতে হাঁহি হাঁহি ৰোকাৰা কৰিলে,

“মাই মাদাৰে অলৱেজ ৰিডিফোলচ মি বিকজ আই কেনট চিজ, আই কেনট ডাম্‌স, আই কেনট কুক এণ্ড দ্‌ অ'ল দোজ ষ্টুপিড থিজছ। চি ছে'জ ডেট ন'বাড উইল মেৰি মি। যাট আই অলৱেজ টেল হাৰ ডেট পিপ্পল ব্ৰোড এণ্ড্ৰিচিয়েট মি থি ছে আই এম। অহ। আই এম্‌ সোঅ প্লিজড টু বি হেয়াৰ।”

[জবৰ ভাৰ : মই গান গাব নাজানো, নাচিব নাজানো বা ৰন্ধা-বঢ়াব নিচিনা অৱকাৰী কামবোৰ কৰিব নাজানো বুলি মোক মায়ে সন্ধ্যা হাঁহে আৰু কম মোক হেনো কোনেও থিৱা নকৰিব। মই মাক কওঁ যে আজিকালিৰ নতুন মনৰ তৰুণ-তৰুণীয়ে সেইবিলাকৰ মূল্য নিদিয়ৈ। সকলোৱেই সাৰলৈয়ে বোঁতৱা সকলোৱে ডেকা মঙহৰ সাৰকহে ভাল পায়। আজি আপোনালোকৰ মনত এনেদৰে আনন্দ দিব পাৰি মোৰ সঁচাকৈয়ে খুব ভাল লাগিছে]।

চম্পাৰ অজী-ভজী দেখি শইকীয়াই উপায়ক মূৰুলীৰ কাণে কাণে ক'লে, “তেওঁৰ কেইটা ভুৱা নহয়”। তাকে শুনি মূৰুলীয়ে অলপ খঙেৰে ক'লে,

“মোৰও চকু আছে। সেইটো মইও ভালদৰে ধৰিব পাৰিছোঁ। আপুনি এইবিলাক চাই সময় নষ্ট নকৰি আপোনাক দিয়া কামটো সোনকালে সমাধা ক'বকগৈ।”

মূৰুলীৰ ধমকি খাই শইকীয়াই বীৰবৰ্ণে হোঁ ধৰাৰ পিনে আগ বাঢ়িলে। মই মূৰুলীক সতৰ্ক কৰি ক'লোঁ যে সেই দুষ্টলীচতীয়া মনুহাজনক ভেনেদৰে নিবশ্চভাৱে ৰাখিব নৈজত ধৰিবলৈ পঠিয়াই তেওঁ ভাল কাম নকৰিলে। মই কথা কৈ থাকোঁতেই চম্পাৰ বক্তব্য শেষ হ'ল আৰু তেওঁ মঞ্চৰ একেবাৰে মূৰলৈকে আহিলে। চম্পাই অৱশ্যে তেওঁৰ শুন-প্ৰশ্নলৈ লোকৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা নাছিল— তেওঁ চেষ্টা কৰিছিল তেওঁৰ নিজস্ব প্ৰশ্ন প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ হে। তেওঁ মঞ্চৰ সৰুকলৈ আহি ক'কালটো ধৰাই নিত্যস্বৰ এনে এটা পাক দৰাবলৈ যে ধৰ্মকসকল ভয়েই থক-মত থাকে। আনকি তেওঁৰ নিত্যস্বৰ যোকাৰত বিয়াৰ চাপ সৃষ্টি হ'ল সেই

বারুচাপে কেবাটাও চাকির হুইচ জরুলোয়াব (on) পৰা নুসোয়াব (off) পিনে হে'লিক সলালে। এই দৃশ্যই বি গিঅৰ্জ'ন আৰু কোলাছলৰ স্মৃতি কৰিবৰ বেদ গোটেই পুৰুষভ'ড়ালটো এখন মহাপৰিকল্পনা জাহাজৰ (Space ship) দৰে খুলোৱা ওপঙিবলৈ ধৰিছে। বৰুৱালীয়ে কি দেখিলে বিশ্বাস কৰিব পৰা নাই বুলি কোৱাত মই তেওঁক আশ্বাস দিলোঁ,

“এনেকুৱা নিভম্বৰ পাক মই সৰাই দেখি আহোঁ। বৃজিছে, মই ঘৰ সাজি আহোঁ নহয়। ঘোঁৰা গাড়ীৰ গাড়োৱানে গধুৰ চিম্বে-টৰ বস্তা পিঠিৰ পৰা লম্বাওঁতে ঠিক এনেদৰে পাক মাৰি বস্তাটো ধপচকৈ পেলায়। সৰু চম্পাইও বোজলৰ গধুৰ দায়িত্ব বোজা ভেনেদৰে গাড়োৱান পাক মাৰিছেই এবাৰলৈ বিচাৰিছে।”

আমাৰ ওচৰত বহি থকা সৰু ল'ৰা এটাই চম্পাৰ গোল সেই কেইটা কুটল সৌক বুলি চম্পাৰ নিভম্ব জালৰে চাবলৈ আগ বাঢ়ি অহাত মই ল'ৰাটোক উৎসাহ দি ক'লোঁ,

“অ, ভাইটি বোজা তুমি কৰাৰ কিক এটা মাৰি দিয়াগৈ।” ল'ৰাটোৱে পুৰুষ ভ'ড়ালৰ ক্ষিতৰত একেলগে দুটা কুটল কিক মাৰিবৰ মানসেৰে আঁত উৎসাহেৰে মক্ৰ পিনে দোৰিলে। চম্পাই ল'ৰাটোক দেখিলে নে নাই ক'ব নোৱাৰোঁ কিন্তু তেওঁ সেই দায়িত্ব বোজা আৰু কুটল দুটাৰ সৈতে ছোঁ ঘৰৰ পিনে দৌব মাৰিলে। ল'ৰাটোৱে বৃজিব নোপোৱা মঙহও হেৰুওৱা ঢেকুৱা কাইৰ দৰে নিৰুৎসাহ হৈ উভতি আহিল। চম্পা ছোঁ ঘৰত সোমোৱাৰ অলপ পিছতে তাত এক বিঘাট হ'লছুল আৰম্ভ হ'ল। এই হ'লছুল ঘৰ ভৱানক আছিল—এই কাৰণেই যে ই কেৱল ছোৱালী হ'ওব মাজতে সীমাবদ্ধ আছিল।

ঘটনা এয়েই যে চম্পাই বিকানি পিন্থ বাইজৰ বৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাত তাত প্ৰতিযোগীসকলে প্ৰমাদ গিলে আৰু তেওঁলোকে,

“দচ্ ইজ ন'ট ফ্লেয়াৰ”, “হি ইজ ছিঅ'ব ট্ৰ উইন”,

“ন'বাড ট'ল্ড আচ, উই ফুড ৱেৰ বিকানি”—[জনৰ ভাৱ : এইজনীয়ে নভটা হৈ দেখুৱালে বোভিয়া তাই নিচয় জিকিব, আমাকতো কোনেও বিকানি পিন্থ আহিবলৈ নক'লে, ই বৰ জন্যৰ...]

আদি কৈ ইজনীয়ে সিজনকী ৰপৰিয়াবলৈ ধৰিলে আৰু কোনো কোনোৱে চম্পাৰ জনাবত মঙহত জোৰে জোৰে টাঁপৰ আৰু পিঠিকৰ ধৰিলে। চম্পাই বাবে বাবে মানা কৰা স্বত্বেও কোনেও নুহুনাও তেওঁ নিজকে প্ৰতিবন্ধা কৰিবলৈ চৰ যোবৰ ব্যৱহাৰ আৰম্ভ কৰি দিলে। তাৰ পিছত চৰ, গোব, খেঁচা চাৰিওপিনে চলিল আৰু বেলে থাকে বোছি ধুৱীয়া বুলি ভাবে তেওঁকেই আৱৰণ কৰিলে। তাৰ পিছত চুলিগাহুলি, নখানিখ, কামোবাকামুৰি, বগৰাবাগৰি আদি সত্য সমস্তৰ সকলো সংগ্ৰাম প্ৰশালীৰ মন্ত আৰু সবল প্ৰয়োগ চলিল।

গুজগোল দাম নভটা সোঁত হনসেঙ আৰু বহুকে ছোৱালীহ'ওব মাজত

সোমাবলৈ ভাল সন্ধ্যা পালে আৰু সোমাসোমি কৈ গৈ ভেঙলোকক লাভ হ'বলৈ খাটি সকলো কথা ভেঙলোক বুদ্ধকক জনাবলৈ ক'লে আৰু বাবে বাবে আশ্বাস দিলে যে ভেঙলোক বুদ্ধকক সকলো ঠিক কৰি দিব পাৰিব। কিন্তু হোৱালীহঁতে 'চম্পাই-বিৰ্কিন পিন্ধা বুলি কিয় আমাক আগেয়ে কোৱা নাছিল', 'তাই এতিয়া নিচয় জীকৰ', 'বৰ্ণা কিয় প্ৰথমে ওলাবলৈ দিছিল' আদি সেৱাৰোপ কৰি সকলো হনুমন্ত আৰু বুদ্ধকক ওপৰতে জ্বলন্ত খাই পৰিল। ভেঙলোক বুদ্ধকক প্ৰাণ লৈ সাৰি আহিল যদিও গুৱোটাৰ ছাল মঙহ অলপ অলপ কাৰোবাৰ-নখত, চুলি একোমোপা কাৰোবাৰ হাতৰ খামুচি আৰু কোটৰ একোটা কাৰোবাৰ দাঁতত থাকি আহিল। বুদ্ধকক ঠাইডাল লেভেৰী হেঁটৰীৰ নেজৰ নিচিনা আৰু হনুমন্তৰ পালিটাৰৰ চুট খানচামাৰ পোছাকৰ দৰে হ'ল। সিহঁত বৃটাই সেই অৱস্থা দেখি আমাৰ বুদ্ধ বুদ্ধ লাগিল লাগিছিল যদিও বুদ্ধলী, গুৱা আৰু মই, আমাৰ হাঁহ সামৰিব নোৱাৰিলোঁ। মোৰতো পেটে পেটে বুদ্ধ বুদ্ধেই লাগিল যে সিহঁত বৃটাই মোক অপমান কৰাৰ দজাটো পালে।

ভেনেকুৱাতে উকীল শইকীয়াই ভেঙ লোৱা গধুৰ দাৱিষ সমাধা কৰিবলৈ ভাল সুযোগ ওলাল বুলি ভাবি বুদ্ধ ওস্তাদী মাৰি হোৱালীহঁতক ক'লেগৈ,

“শুনো ভোমালোক প্ৰত্যেকেই বিৰ্কিন পিন্ধা আৰু যি কেইজনীয়ে আগেয়ে দেখা দিছিলো মানে বৰ্ণা আৰু সজ্জাতাই আকৌ বিৰ্কিন পিন্ধি ওলোৱা।”

শইকীয়াই হয়তো ভাবিছিল যে বিৰ্কিন পিন্ধিলে ভেঙ সজ্জাতাৰ কথা ঠিকমতে গল্প পাব, কিন্তু ভেঙ ভবা নাছিল যে সেই সন্ধ্যাহঁতৰ হয়তো বিৰ্কিন নাথাকিবও পাৰে। সেয়েহে ভেঙৰ কথা শেষ হোৱাৰ লগে লগে “আমি বিৰ্কিন ক'ত পাম?” বুলি গোটেইখনে শইকীয়াক হেঁচা মাৰি ধৰিলে। শইকীয়াই কোনোমতে সেই হেঁচাৰ পৰা সাৰি আহিল যদিও ভেঙৰ চৰ্মাৰোৰ হেঁচাত ভাঙি থান থান হ'ল। শইকীয়াক চকু অতিশয় বেয়া আহিল। খপাই খপাই আহোঁতে চৰ্মাৰহীন শইকীয়াই মন্তৰ পৰা নমা চিৰীত খোজ পেলাব নোৱাৰি লুটি খাই পৰি বাগৰি একেবাৰে আমাৰ ওচৰত পৰিলাই আৰু মজিয়াৰ পৰাই ওপৰলৈ চাই বুদ্ধলীক আতঙ্কিত ভাৱে ক'লে,

“হাব, অৱস্থা একেবাৰে নিৰন্তৰণ বাহিৰ, আপুনি এতিয়া ১৪৪ ধাৰা জাৰি ক'বক। ন'হলে উপাৰ নাই।”

বুদ্ধলীয়ে সেই হোৱালীবিলাক বলিয়া হৈছে নেকি, চকু জেলন্ত ভবাই খোৱা উচিচ বুলি মন্তৰ পিছে বুদ্ধোজ্ঞান আগ বাঢ়ি গৈ আকৌ উৰ্ভাৰ্ত্ত আহি যোকেই এবাৰ কি হৈছে চাই আহিবলৈ খাটিলে। চকুৰ বুদ্ধলীয়ে নিজৰ আলৈ আখামি হ'ব পাৰে বুলিয়েই যে মোক বাকলৈ খাটিছিল তাত সন্দেহ নাই। মই গা এৰা বি ক'লোঁ,

“আমে বুদ্ধা চাহাব বাকোঁতে মই কিয় বাব লাগিছে। ভেঙেই হোৱালীৰ বিবৰত ওস্তাদ। ভেঙ নিচয় এই হোৱালী কেইজনীক ঠান্ডা কৰিব পাৰিব।”

মোৰ কথা শেষ হোৱাৰ আকৌই বুদ্ধাই কিয় এই বুদ্ধলীক ক'লে যে চিহ্নৰ কোনো

কাকৰ নাই তেওঁ হোৱালীক কেনেকৈ জ্বৰ কৰিব আৰু কৰ কৰি যাবলৈ জনে জনে আহি
তেওঁ গৈ ভক্তগণ সকলো ঠিক কৰি আহিব। তেওঁ হোৱালীহঁতৰ পিন্ধে বঁদ
বদিও তেওঁলোকৰ একেধাৰে কাৰ নাচাৰি অলপ বঢ়িব পৰাই ক'লে,

“লুচ গালচ, আই এহু বিটাব ভৌবুদুৱালা গুৱা। ইউ নৰ আই এহু এন
আই-এ-এহু অকিচাৰ অন প্লেচিৱেল ডেপুটেশ্বন হু আচাৰ।”

[মনৰ ভাব : এই আই-এ-এহু অকিচাৰ। মোৰ নিচিনা গুৱাী গুৱৰ পুৱৰ জনমত
নাই। মোক আদৰ্শবশে ভোমালোকে হাতত মালা তুলি মোহা উঠিত।]

হোৱালীহঁতে হাতত মালা তুলি নল'লে কিহু, ‘উই হাণ্ট বিকিন’, ‘উই হাণ্ট বিকিন’
[অৰ্থ : আমাকও বিকিন লাগে] বুলি গুৱাৰ পিনে ঢেঁচা ল'লে। গুৱা কেই
মহনখী আৰু নিজকে খুৰ সন্দৰ পুৱৰ বুলি ভাবিলেও আই-এ-এহু অকিচাৰ
কাৰণেই নতুবা মোড়কত ডেৰ লাখ টকা লৈ যিৱা কামোতা তেওঁৰ পৰীষ আৱশ্যক
চৰিত্ৰৰ কাৰণেই তেওঁ নাৰীৰ চোপাৰ বুলিব পাৰে। সেইকাৰণে হোৱালীহঁতে
তেওঁক ধৰিব পৰাৰ আগতেই তেওঁ ভিৰাই লৰ মাৰি আহি বুদ্ধলীক উপদেশ দিলে
যে আমি কিহুমান বিকিন গোটোৱা উচিত। সকলো হোৱালী বিকিন পিন্ধ
ওলালে চাবলৈকো ভাল হ'ব।

ইপিনে এজন দুজনকৈ প্ৰায় সকলো ল'ৰাকৈ কি গুৰুগোল জাগিছে অলপ গৰ
পালে। সেইকাৰণে ল'ৰাকললেও ‘সকলোকে বিকিন পিন্ধ ওলাবলৈ দিয়ক’,
‘বিকিন পিন্ধিলেহে কোন কিমান গুৱাী আদি’ক পাব’, ‘যকল পৰা হোৱালীহঁতক
ইয়াতে আহিব দিয়ক’ আদি চিঞাৰিলে ধৰিলে।

আন একো উপায় নোহ'ব বুদ্ধলীয়ে মোক ক'লে যে এই কিবা এটা কৰিব
নোৱাৰিলে কথা বৰ বেয়া হ'ব। এই বুদ্ধলীক সুধিলে, ‘কিহু, ভোব পুৱামত
বিকিন নাই নেকি?’ তাকে শুনি বুদ্ধলীয়ে জনালে যে বামপালীৰ সমস্ত বাইকক
দ্বিগুণে মোহা কিহুমান সন্তীয়া কলকৰ বাহিৰে তেওঁৰ পুৱামত আন একো নাই।
এই বুদ্ধলীক ক'লে যে উপায়হে হিচাপে তেওঁহে গৈ হোৱালীহঁতক বুদ্ধোৱা উচিত।
কিহু চতুৰ বুদ্ধলীয়ে পৰিৱৰ্ত্তিতোৰ উত্তাপ বুলিব পাৰি মোৰ কহণ কানে ক'লে
যে তেওঁ বৰি কেনেকৈ হোৱালীহঁতৰ বাবা লাভিত জ্বৰ কেনেকৈ তেওঁৰ বেনীয়েকে
তেওঁক সুধাই নোযিব। বুদ্ধলীৰ কথা শুনি এই তেওঁৰ কহণ কহণ ক'লে,

“ব'ল, কথা জাঁত বেয়া হোৱাৰ আগতেই আমি বুদ্ধো ইয়াৰ পৰা পলাওঁ।” মোৰ
কথা শুনি বুদ্ধলীয়ে উত্তৰ দিলে,

“নাই, নাই এই ভেনে কৰিব নোৱাৰোঁ। কৰাটো বেয়াহে ওলালে মোৰ প্ৰসোজন
কথ হৈ বাব”

এই ভৌৱা বুদ্ধলীক ঠাট্টা কৰি ক'লে,

“এই কি বকম আই-এ-এহু অকিচাৰ—বুদ্ধও নকৰ, আৰু বুদ্ধেও পৰা পলাইও
নোৱাৰ।”

মুন্সীয়ে মোক একপ্ৰকাৰ সমৰ্থন কৰি ক'লে,

“ভই ঠিক কৈছ। আমি মুন্সী দাস, মুন্সীলভায়ে আমি হুকুম মানি চলিব পাৰোঁ
কিন্তু শাসক হিচাপে আমাৰ হাত ভৰি বন্দা—নিজৰ বিচাৰ বুদ্ধি একপ্ৰকাৰ
ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰাৰ নিচিনা।”

বহুত তৰ্কাতৰ্কি, বুদ্ধোদ্ধা-বুদ্ধানিব পিছত মই কিবা এটা কৰিব পাৰোঁ নেকি
পাত ল'লোঁ এই চৰ্ত্তত যে ভাব পিছত গোটেই অনুষ্ঠানটো ময়েই চলাব, বুদ্ধ দাস
আব্দ হনুমন্ত বাৰ মণ্ড বা ছোঁ ঘৰৰ ওচৰলৈ যাব নোৱাৰিব (তেওঁলোকে ইচ্ছা কৰিলে
গেট বখীয়া হ'ব পাৰিব)। উত্তম হোৱালীহ'তৰ ওচৰলৈ নিবন্ধ হৈ যোৱাটো ভুল
হ'ব বুলি ভাবি মই মোৰ গাড়ীত থকা আব্দ আমেৰিকাৰ পৰা অনা চকলেট
কিছুমানকে হাঙত লৈ যাবৰ মানসেৰে গাড়ীলৈ গ'লোঁ।

মই বাহিৰলৈ ওলাই বাৰ্ডেত মোৰ ভাল লগা সেই বিহা মেথেনা পিন্থা
হোৱালীজনী একপ্ৰকাৰ বিবৰ্ণা বিবস্তা হৈ ছোঁ ঘৰৰ পৰা ওলাই অহা দেখিলোঁ।
মই তেওঁৰ ওচৰলৈ গৈ ‘ভোমাৰ কি হ'ল’ বুলি চাই দেখোঁ তেওঁৰ একেবাৰে অৱস্থা
নাই, তেওঁৰ মূঠা দুটি ঠুঁঠ একেবাৰে ভেজৰে বাঙলী, ধুনীয়া চকু দুটিৰ পৰা টোপ
টোপকৈ চকুলো। কোনোমতে উশাহ টানি টানি তেওঁ মোক ক'লে,

“মই ইহ'তৰ অভ্যাচাৰত আব্দ থাকিব নোৱাৰা হৈছোঁ, মোৰ কিবা এটা ক'বক
না?”

তেওঁৰ অৱস্থাটো দেখি মোৰ প্ৰাণ কাষি উঠিল। বাইজৰ সকলোৱেই নতুন সৌন্দৰ্য্যৰ
উলহ মালহত বা বিজয়বীয়া কামিনীৰ বং হঙত মোহ গৈ সেই নিঃসহাৰা হোৱালী-
জনীক কোনেও নোদেখিলে। মাথোঁ পুৰি ভ'ড়ালত পঢ়িবলৈ অহা কেইজনমান
মুন্সীয়া ডেকাৰ চকু-চলচলীয়া হ'ল সেই হোৱালীজনীৰ বুদ্ধোদ্ধাটো দেখি।
তেওঁলোক আগ বাঢ়ি আহি ‘এখেতৰ কোনে এনেকুৱা অৱস্থা কৰিলে?’ বুলি আথে-
থেখে হোৱালীজনীৰ বডন ল'লে। ল'ৰা কেইজনৰ নাম লুখি জানিব পাৰিলোঁ
এজনৰ নাম প্ৰফুল্ল, এজনৰ নাম ভৃগু, এজনৰ নাম ভৰত। তেওঁলোকে বুদ্ধ আৰম্ভ
কৰি হোৱালীজনীক লৈ গ'ল। তেওঁলোকৰ আত্মকিতা আব্দ সাহসী অভিব্যক্তি
দেখি মই নিশ্চিত হ'লোঁ যে তেওঁলোকে সেই হোৱালীজনীৰ ভাল বডন ল'ব।
তথাপি হোৱালীজনীয়ে মোৰ পিনে এনে সৰুৰূপ ভাবে চালে যেন তেওঁ মোক ক'বলৈ
কিচাৰিছিল, ‘আপুনিও মোক চাবলৈ নিচ্চাৰে কিয়?’ মই নিবন্ধ হ'লোঁ।
হাতৰ চকলেট কেইটালৈ নিঃসহাৰ ভাবে চাই মই কামিলোঁ যে কোভাৰা আকৌ লম
পালে হয়তো তেওঁক কম বে মোৰ খেল মেল জীৱনত তেওঁকেই মই সন্মান
কিচাৰি আব্দ হয়তো বিশ্বাস কৰাব পাৰিম যে তেওঁকেই মোৰ জীৱনৰ মথুৰ
আত্মনা।

বিচৰি কি পাকৰু, সেই সৌন্দৰ্য্য মেলাত অৰ্দ্ধ গ্ৰহণ কৰিবলৈ থকা সাময়িক
তৃষ্ণা কাৰণে মই জীৱন তৃষ্ণাকো বিসৰ্জন কিলোঁ। মই মোৰ কল্পনাৰ হাবিৰী-

নন্দনাক এনি হাডত চকলেট লৈ সেই খেলিসোন হৈ থকা মত্ৰ আৰু তাৰ হেঁ ধবত থকা ভাঙবীয়া হোৱালী কিলাকৰ কাৰণে আৰু ব্যাটলো।

সোমৰ্ণৰ বাপী হ'বলৈ বিচৰা সেই হোৱালীহঁতক এই আমেৰিকান চকলেট চকলেটো দেখুৱাই ক'লো, "দাদা, এই বুৰ্খ'বুৰ্খ'তে তোমাহোকৰ কাৰণে বিকিনি আনে মানে এইকুৰা এইকুৰা আমেৰিকান চকলেট খাই লোৱা।"

বেচেনীহঁত অলপ ভাগৰি পৰিছিল। গতিকে বৰ হেঁপাহেৰে মোৰ পৰা চকলেট একোটা লৈ খাবলৈ ধৰিলে আৰু প্ৰায় আটোৱেই চকলেট লৈ 'থেক ইউ, থেক ইউ আফল' অৰ্থাৎ 'কন্যাবাণ, মোৰ মাতৃ ভায়েক বা প্ৰেমিক-বন্ধু' বুলি ক'লে। এইখিনিতে উল্লেখযোগ্য যে ইংৰাজী আন্দেৱে 'আফল' (uncle) শব্দৰ অৰ্থ আছিল মাক বা দেউতাকৰ ভাই-ককাই। কিন্তু আজি-কালি পশ্চিমীয়া সমাজত বিবাহ-বিচ্ছেদ খুব বেছি হোৱা কাৰণে ল'ৰা-হোৱালীয়ে মাক-দেউতাকৰ ভাই ককাইতকৈ মাকৰ 'ফা-ফ্ৰেণ্ড' অৰ্থাৎ প্ৰেমিক-বন্ধু কহে বোহিৰৈ লগ পায়। মহিলাৰ বৃদ্ধি পৰিবৰ্ত্তন হৈ থকা কাৰণে এনে প্ৰেমিক বন্ধুৰ সংখ্যাও সৰহ হ'বলৈ ধৰিছে। ল'ৰা-হোৱালীয়ে মাকৰ এনে ওচৰ সন্মুখলৈ অহা প্ৰেমিক বন্ধু কহে আজি-কালি 'আফল' বুলি মাতে। এনে আফলে ল'ৰা-হোৱালীক বেছ মৰম কৰে কাৰণে 'আফলিং' (uncleing) কৰা মানেও হৈছে চকলেট আৰু খুৱাই অটোকাৱালি মৰম কৰা। মোমায়েক বা খুৰাকক পশ্চিমীয়া সমাজত আজি-কালি কেৱল 'মাক-ভায়েক' বা 'দেউতাক-ভায়েক' হৈ বোলা হয়। এওঁলোকে সাধাৰণতে ল'ৰা-হোৱালীক অটোকাৱালি লৈ মৰম নকৰে কিন্তু সৰাৱ উপলৈ নিয়ে, অৰ্থাৎ নিয়ে বা কাটিং মাৰে।

বাহুতক 'হোৱালীহঁতে মোক মৰমেৰে আফল বোলা কাৰণে মোৰ খুব ভাল লাগিল আৰু এই কুঠাই ক'লো,

"তোমালোকৰ 'ম'বালকলকডো এই চিনিৱেই আপাৰ্ট ভৰ্মান আফল বুলিছা বোজ্জা এই আফল হ'বলৈ চেষ্টা কৰিম।" কথাবাবক ভেওঁলোকে কি বস পালে ক'ব নোৱাৰোঁ কিন্তু গোটেই কেইগৰাকীয়ে প্ৰাণ বুলি হাঁহিলে। সেই হাঁহি বুলি ম'বলীহঁতে বুজিলে যে সমস্যা সমাধানৰ পৰত। ভেওঁলোক আটোৱে উৰ্দ্ধাশ্ৰিতলৈ ধৰিলে যদিও এই আঁত সাহাবানেই কাম আকত কৰিলো।

চকলেট খুৱাই আৰু আফলিং কৰি এই ভেওঁলোকৰ সহানুভূতিত আলম কৰিবলৈ সন্মত হ'লো। চম্পাক চকলেট এটা দি এই নুটিলো,

"চম্পা, তোমাৰ মাতৃ বিকিনিটো বেছ ভালদৰে খাইছে নহয়?"

"ইয়েচ আফল, থেক ইউ" [অৰ্থঃ হুৱ, মোৰ মাতৃ প্ৰেমিকবন্ধু] বুলি চম্পাই মোক গোবহেৰে ক'লে। তাৰ পিছত এই আন সকলো হোৱালীয়ে খুৱাকৈ চম্পাক ক'লো,

"কিন্তু চম্পা, তোমাক কুই এটা কথা ক'বলৈ বাধ্য যে বিকিনি পিন্ধোৱা

আমেৰিকান ছোৱালীয়ে ভবিষ নোৱাৰিলাক খুৱাই লয়। ভোম্বাৰ ভবিষ ক'লা নোৱাৰিলাক খুৱাই সোৱা হ'লে ভোম্বাক আৰু ভাল দেখিলেহেঁতেন।" মোৰ কথা শুনি প্ৰায় গোটেই কেউজনী ছোৱালীয়েই 'হেয়, চম্পা, হেয় জন ইট' [কৰ তৰ : চম্পা লাজ নাইকিয়া পহু, গাৱে মূৰে খহু) ব'লি চম্পাক লাজ দিলে। চম্পাই সেয়েনা সেয়েনি কৰি মোৰ পিনে পিঠি দি উভতি বাওঁতে তেওঁৰ অনাবৃত্তা পিঠিত মোৰ চকু পৰিল আৰু মই খুব উৎকণ্ঠাৰে ক'লোঁ,

"চম্পা, ভোম্বাৰ পিঠিত সেরা খব হৈছে। আৰু বাঢ়িলে বৰ বেয়া কথা হ'ব।

তুমি আজিয়েই খোল কোম্পানীৰ মলম কিনি ঘ'হিবা।"

চম্পাই মোৰ মাৰি নিজৰ কাপোৰ-কানি কেইটা ভুলি কালিৰ কাটিলে। আনবিলাক ছোৱালীয়ে চম্পাৰ দৰে দুৰ্গতি হোৱাৰ ভয়ত প্ৰমাদ গিলিলে। মই সুবিধা খুঁজি ক'লোঁ,

"বুজিছা, বিকিনি পিন্ধাটো বৰ ভাল কথা নহয় নেকি ? কাৰ পাত খব, ভয়ৰ খব দাগ আদি ওলাই কোনে জানে ? ইহ'ত কেইটাই দেখোন ভোম্বালোকৰ কাৰণে বিকিনি বিচাৰিবলৈ মানুহ পঠিয়াইছে। ভোম্বালোকে বিকিনি পিন্ধিবা জানো ? এতিয়াও সময় আছে কোৱা। ভোম্বালোকৰ মতেই হ'ব।"

তেওঁলোক সকলোৰেই একমত হৈ ক'লে,

"নাই, নাই আমাক বিকিনি নালাগে। আমি নিজৰ নিজৰ কাপোৰ-কানি পিন্ধিয়েই ওলাম।"

অৱশ্যে, কোনোবা এগৰাকীয়ে প্ৰশ্ন কৰিলে,

"কিন্তু চম্পাই যে বিকিনি পিন্ধি ওলায়েই। তাৰ কাৰণে যে ভাইক সকলোৰে ভাল দেখিলে।"

তাকে শুনি মই তেওঁলোকক আম্বাস দিলোঁ,

"নাই, নাই মইতো এজন বিচাৰক আৰু বাকী কেইজন বিচাৰকেও মোৰ কথামতে চলিব খুলা কৈছে। আমি চম্পাক বিয়া ল'বৰ বিলাক কাটি পেলাব আৰু চম্পাই আকৌ শাৰী বা আন ভাল পোছাক পিন্ধি শেৰত ওলাব লাগিব যাতে তেওঁক আকৌ নতুনকৈ বিচাৰ কথা হয়। তেওঁক আজি কোনো সুবিধাও নিদিওঁ বা কোনো ধৰণৰ শাস্তিও নিদিওঁ। কাৰণ, এইটো তেওঁৰ মোৰ নহয়। অৰ্ধেনাইজাৰ মানে হনুমন্ত বাৰ আৰু হুৰুৎ দাসৰ মনজুত একো নাই। সিহ'ত বটাই কেৱল ছোৱালীৰ আশুত ওস্তাদি থাকিব জানে। সিহ'তে আগতে ভোম্বালোকৰ লগত সকলো কথা আলোচনা কৰিব লাগিছিল। ছোৱালীৰ পিছে পিছে ঘ'ৰি সিহ'তে ছোৱালীৰ লগত সৱসে বাঁহ অঙ্গল আলোচনা কৰিবলৈ নিশিকিলে। চোৱাচোন, ভোম্বালোকৰে সকলো শিকিতা ছোৱালী।"

কেনেবা এগৰাকীয়ে ক'লে যে সিহ'ত বটো মহা খুঁৰক, আন এগৰাকীয়ে ক'লে

যে সিহঁত বৃট্টা মহা কোপজহঁ, আন এম্বাকীয়ে হাঁহি হাঁহি ক'লে যে হনুমন্ত
কেহল তাৰ গাল-ফ্ৰেণ্ড বৰ্ণাৰ লেন ধৰেইভেই জয় ইত্যাদি ইত্যাদি। হনুমন্ত
আব্দ বৃবৃকৰ প্ৰতি থকা মোৰ বোৰক সিমানন্ত থেব কৰা ভাল বুলি জাবি এই
হোৱালীহঁতক জনালো যে তাৰ পিছত যয়েই মোটেই উৎসবটোৰ হুঁচ-কুঁচ আব্দ
মই তেওঁলোকৰ লগত সকলো আলোচনা কৰি ঠিক কৰিম। মই তেওঁলোকক
পুনৰ সন্ধানলৈ, 'প্ৰথমেই তোমালোক সকলোৱেই একমত যে বিকিনি পিন্ধা মানা।'
তেওঁলোক সকলোৱে হয়ভৰ দিৱান্ত এই নিৰ্দেশ দিলো,

“কোন আগেয়ে ওলাব কোন পিছত ওলাব সেইটো মই তোমালোকৰ পিৰোনাকৰ
প্ৰথম আখৰটো অনুসৰি বৰ্ণমালাৰ ভাৱৰ বাৰা নিশ্চয় কৰোঁ আব্দ তোমালোক
সেইবতে ওলাবা। ওলাই গৈ নিজ ইচ্ছা অনুসৰি যি ক'ব লগা আছে কৰা,
কাৰণ তাৰতৰ সংবিধানে স্বাধীন দেশৰ মূৰগৰিক হিচাপে তোমালোকক বাক-
স্বাধীনতা দিছে। তথাপি সেই স্বাধীনতা উপলব্ধি কৰি মন্তভাৱে সঁচা কৰা
কোৱা মানুহ সাধাৰণতে বিপদভ্ৰমে পৰা দেখা যায়, কাৰণ সংবিধানে আমাক
বিহকে তিহকে শুনিবলৈ প্ৰশ্ন-স্বাধীনতা দিয়া নাই। অপ্ৰিয় কথা সঁচা হলেও
মানুহে শুনিবলৈ বেয়া পায় কাৰণে সঁচা কথা কোৱা মানুহৰ আনে প্ৰায়ে
অনিষ্ট সাধন কৰে। সেই কাৰণে তোমালোকে বোহকৈ একো নকৰা। ভেনে
কৰিলে তোমালোকৰ নম্বৰ কম্বৰহে পাবে। আব্দ তোমালোকে যুৱ বোহকৈ
নিমন্তৰ গাভোৱান-পাক নাৰাৰিবা কাৰণ সব্দ ল'ৰা বৃট্টামানে জনবন্ত কৰাৰ
কিন শাৰিবলৈ কুটিল কিচাৰি কঢ়িছে।”

সেইদৰে কথাবিলাক বান্ধিও লগাই মই বাইজক জনালো যে বিশেষ এটা কুল
ধাৰণাৰ কাৰণে প্ৰতিযোগীসকলৰ মাজত কুল বৃজাপৰা হৈছিল কিন্তু সকলো
মীমাংসা হ'ল। কোন কোন প্ৰতিযোগী ওলাবলৈ আহিল আব্দ কাৰ পিছত কোন
কেনেকৈ ওলাব তাকও মই আগতীয়াকৈ কৈ লিলো আব্দ এইটোও জনালো যে
কোনে কি পিন্ধি জ্বা উঠাত সেই বিষয়ে হনুমন্ত বাৱে বা বৃবৃক যেনে একো
নকলোৱা কাৰণেই প্ৰতিযোগীসকলেৰ মাজত কুল বৃজাপৰা হৈছিল কিন্তু তেওঁ-
লোকে ঠিক কৰিলে যে কোনেও বিকিনি পিন্ধি নোলয়। শেষত মই ক'লো,

“এতিয়া মোৰ আপোনালোকলৈ আব্দ বিশেষকৈ বিচাৰকসকললৈ এৱেই অনুৰোধ
যে চম্পা চেটাঅৰ্দ্ধিক বিকিনিও সেবা কথাটো যেন সকলোৱে সম্পূৰ্ণ পাৰি
যায় আব্দ তেওঁক বিচাৰ কৰোঁতে তেওঁৰ শাৰী পিন্ধা সৌন্দৰ্য্যটোৱে যেন
মনলৈ আনে।”

সেইদৰে কথাবিলাকৰ বৃন্দলা লগাই মই বৃবৃলীহঁতক ওচৰলৈ আহিলো।
বৃবৃলীয়ে মোৰ শলাগ ল'লে। পুৱাই মই জনেই কৰা বুলি ক'লে-যিকিও মনৰ
কোজুহল বাখিব নোৱাৰি সন্ধানলৈ-চম্পাৰ ভবি কেইটাৰ সেইয়া স্বাভাৱিক ক
আছিল নে তেওঁ নাইজনৰ জাতি-সোজা পিন্ধিছিল। তেওঁৰ চৰাটে শুনি মই

ক'বলৈ বাধ্য হৈছিলো যে তেওঁ যদি চম্পাৰ ভাৰি কেইটা মনৰ পৰা বিসৰ্জন দিব পৰা নাই তেনেহ'লে তেওঁ বিচাৰক নোহোৱাই ভাল।

কিছৰ সেৱাৰ পিছত প্ৰবৰ্ণনী আকৌ আবদ্ধ হ'ল। পৰিপাটীক সহজ সাধাৰণ মৃগাৰ মেখেলা আৰু বগা চাদৰ এখন পিন্ধি এগৰাকী ওলাই আহিল। তেওঁ বিজ্ঞকু পিন্ধি আহিছিল আৰু তেওঁ আমাৰ পিনে চাওঁতে মই সেই বিজ্ঞকুৰ ডলত বোঁধবলৈ পাইছিলো বুকুৰা জুই। তেওঁ কথা ক'বলৈ আৰম্ভ কৰোঁতেহে বুলিলো যে কেৱল তেওঁৰ চকুয়েই নহয় তেওঁ গোটেই মানুহ গৰাকীয়েই এক জ্বলন্ত অগ্নি শিখা। তেওঁ ক'লে,

“উপাধৃত ৩

মই দৰাচলতে সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতিযোগী নহয়। মই আপোনালোকক আজি ভাৰতত হোৱা নাৰী আগবৰণৰ বিষয়ে সন্তক কৰি দিবলৈহে আহিছোঁ। ভাৰতীয় যত্ন মানুহে ইমান দিনে মাইকী মানুহক বদ্বৰ্ণী বুলি জ্ঞান কৰি সদায় বৰ্ণনীয় ভাৱে ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। প্ৰত্যেক ভাৰতীয় যত্ন মানুহেই একো একোটা যত্ন-বৰ-বুলি-ডবা গাহৰি। তেওঁলোকে প্ৰত্যেক নাৰীকে শুধাৰ্খিত এক মাতৃ মূৰ্তি বুলি এক স্ত্ৰীৰ দায়িত্ব ল'বলৈ বাধ্য কৰি আহিছে। তেওঁলোকে ভাবে মাইকী মানুহৰ কাম হৈছে ল'ৰা-ছোৱালী জন্ম দিয়া, ল'ৰা ছোৱালীক ডাঙৰ দীঘল কৰা, দাসীৰ দৰে পুৰুষৰ আলপেছান ধৰা আদি। নাৰীৰ জ্ঞান ঘৰৰ ভিতৰত, পাকঘৰত—নাৰীৰ দায়িত্ব পুৰুষৰ সেৱা। বৃদ্ধ বৃদ্ধ ধৰি আপোনালোকে নাৰী জাতিক ছেয় কৰি আহিছে আৰু এনে কাৰ্য কৰিবলৈকে বাধ্য কৰি আহিছে। তাতে ক্ষান্ত নহৈ এতিয়া পশ্চিমীয়া সমাজত এক শ্ৰেণীৰ লোকে নাৰীক কেৱল বৌ-সজ্জাৰ সামগ্ৰীৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰাৰ নিচিনা এটা লাজ লগা আচৰণ ভাৰতীয় নাৰীৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। আজিৰ এই সৌন্দৰ্য প্ৰতিযোগিতা কিহৰ প্ৰবৰ্ণনী?—এইয়া জানো সেই বৌ-সজ্জাৰ বস্ত্ৰবিলাকৰে সস্তীয়া প্ৰবৰ্ণনী নহয়? আপোনালোকে কিয় যত্নৰ সৌন্দৰ্য প্ৰতিযোগিতা নাপাতে? আমাৰ সমাজৰ গেৰেলা, পেটেলা বিলাকক হুতি বা লেণ্টী পিন্ধাই প্ৰবৰ্ণনী নাপাতে কিয়?

পশ্চিমীয়া সমাজত সত্যবাদিতা, ভ্ৰমৰ মৰ্যাদা, মানৱ-অধিকাৰৰ প্ৰতি জ্ঞান, পুৰুষ নাৰীৰ সমান অধিকাৰ আদিৰ নিচিনা বহু ভাল কথা আছে। আপোনালোকে সেইবিলাক আমাৰ সমাজলৈ আনিবলৈ কিয় চেষ্টা নকৰে?

আপোনালোক সাক্ষ্য হওক পুৰুষৰ এনে অভ্যাস, অনাথৰ আৰু শেহচাৰী শাসন আদি সমাজত বোঁহি দিন চলিবলৈ নিবওঁ। আজি ভাৰতীয় নাৰীও জাগ্ৰত হৈছে নিজৰ প্ৰাপ্য অধিকাৰৰ বাবে সংগ্ৰাম কৰিবলৈ আৰু সকলো ক্ষেত্ৰতে পুৰুষৰ সৈতে সমান অধিকাৰ লাভ কৰিবলৈ। এতিয়া সমান অধিকাৰৰ বাবে দাবী কৰিবলৈ আমাৰ খৰ্চ নাই। আজি সংগ্ৰামৰে আৰম্ভ কৰিলে.....”

দময়ন্তীয়ে কথা কৈ থাকোঁতেই গুঁড়ুগুঁড়ি মোক ভাই কি বলকিছে বুলি সন্দি ক'লে যে তাইক যন্তৰ পৰা আঁতৰি যাবলৈ ক'ব লাগে। ঘৰী গুঁড়াক ক'লোঁ,

“ভেওঁ ভোমাব নিচিনা মানুহক ফাঁচী দিব লাগে বুলি কৈছে”, উকীল লইকীয়াইও মাফ দিলে,

“ঘৰী টাইম মেগাজিন পঢ়োঁ। ভাতো এনেকুৱা কথা কিছাখান লিখিছিল”। মূৰুলীয়ে তাকে সন্দি ক'লে,

“ঘৰীও টাইম মেগাজিন পঢ়োঁ, আনকি ঘৰী ৰিডাৰ্চ ডাইজেণ্টও পঢ়োঁ। সেইটো একো ডাঙৰ কথা নহয়। তাই কি ক'ব খুজিছে অলপ বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা ভাল।”.

হাঁতমধ্যে কৰ্মকসকলেও দময়ন্তীক হাঁহি উপলব্ধ কৰিবলৈ ধৰিলে। ভেওঁলোকে অতিষ্ঠ হৈ চিঞৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে :

“হু” হাব আউট” [মনৰ ভাৱ : তাইক বাহিৰ কৰা, আমি ইয়াত সঁচা কথা লুনিবলৈ অহা নাই]

“উই হাণ্ট টু ছি ছাম ৰিউটিং” [মনৰ ভাৱ : আমি ইয়াত মিছাৰ ডাঙৰ চাবলৈ আহিছোঁ]

“এইজনী একেবাৰে কালীয়াই”

“এই বাৎকাচজনীক খেদ” ইত্যাদি ইত্যাদি।

সময় আব্দ সন্দিৰা ধৰ প্ৰাণ্ডিকৰ নহয় বুলি জ্ঞান দময়ন্তী যন্তৰ পৰা আঁতৰ হ'ল। দময়ন্তীৰ কথাই প্ৰতিযোগীসকলৰ ওপৰত কোনো প্ৰভাৱ পেলাব নোৱাৰিলে। ভেওঁৰ কথাত আন প্ৰতিযোগীসকলে অস্বাভাৱে প্ৰকাশ কৰিলে। ভেওঁলোকে এজনী এজনীকৈ কৃত্ৰিম হাঁহি, উহল বোৱন প্ৰকাশি ওলোৱা ভেওঁলোকৰ দৈহিক সৌন্দৰ্য্য অৱে বেনেকৈ পাবে কৰ্মকসকলৰ আগত প্ৰদৰ্শন কৰিলে।

একো অপ্ৰাণ্ডিকৰ পৰিস্থিতিৰ উদ্ভৱ নোহোৱাকৈয়ে সকলো প্ৰতিযোগী ওলাল, কেৱল শেষ প্ৰতিযোগী গৰাকী ওলোৱাৰ অলপ আগতে মোৰ ক'বৰে প্ৰাণ্ডিকৰ ঘটনা এটা ঘটিল।

ভেঁটি কাণ্ড

হনুমন্ত সেন্সক এজনে আহি মোক জলপ জাঁতৰ কাৰি জাঁতি নি ক'লে “বৰ্ণা চৌধুৰীক আপুনি জিকাই দিব লাগে, এই ব্দল টকা লওক আব্দ তিনি ল টকা গিহুত দিম”।

কথাখিনি কৈ তেওঁ মোৰ হাতত বিজুলী সপ্তাবে ব্দখন এল টকাৱা নোট গঢ়াৰ দি শুৎক্ষণাত অন্তৰ্ধান হ'ল। সেই এল টকাৱা নোট ব্দখনৰ পৰলত মোৰ মেহ মন জুৰ পৰি গ'ল। মোকও মানুহে ভেঁটি দিহে—সেই কথা উপলব্ধি কৰি মোৰ বিশেষ গোৰব কৰিবৰ মন গ'ল। সেইয়া মোৰ প্ৰথম ভেঁটি। মোৰ মহা আনন্দ হ'ল এই ভাৰিয়েই যে সমাজৰ চতুৰ আব্দ কৃতীলোকসকলৰ সৈতে একে খাবীত মই উপস্থিত হ'লোঁ। মোৰ হাতৰ খজুৰীত লেব হ'ল আব্দ, মোৰ মনৰ খজুৰীত আৰু হ'ল।

সমাজৰ প্ৰায় সকলো কৃতীলোকে খাবলৈ পোৱা আব্দ ইমান দিনে সোৱাদ ল'বলৈ কোনো স্দবিধা নোপোৱা ভেঁটিৰ জুতি পাই মোৰ জীৱন পোহৰ হ'ল। ভাবিলোঁ মোৰ আব্দ মোৰ সঁত-সন্ততিৰ কোনো ব্দগতি হোৱাৰ ভৱ নাই। অন্ততঃ ভেঁটি নোখোৱা কাৰণে মোৰ মেউতাৰ বি-ব্দবহু হৈছিল মই তেনে পৰিস্থিতিৰ সন্দ্বধীন হ'ব নালাগিব।

ঘটনাটো আছিল এনে ধৰণৰ—১৯৪৮ চনৰ জানুৱাৰী মাহৰ এক ভাৰিখে ডেখেডক গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বৈজ্ঞানিক পাতি বিশ্ববিদ্যালয়খন আৰু কৰিবলৈ দিয়া হয়। কটন কলেজৰ ছোটেসৰ চৌহদত ব্দখৰ দিনত সৰা এটা গুৱাহাৰ ঘৰতে অকিচ পাতি ডেখেডে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাৰ আৰু কৰে। ডেখেডে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰথম চৈধ্য বছৰত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ব্দখা প্ৰশাসক হোৱাৰ উপৰিও জালুকাৰীৰ নিৰ্মাণ কাৰ্যৰ গধৰ দাৱিৰ বহন কৰিব লগীয়া হয়। জালুকাৰীত লাখ লাখ টকাৰ নিৰ্মাণ কাৰ্য চলাইছে তেওঁ। ঠিকাদাৰৰ পৰা ভেঁটি নলৈ ভাল কামহে আৱাৰ কৰিবলৈ সৱাৰ চেষ্টা কৰিছিল। ভদ্ৰপৰি পৰীকাৰীৰ নৰব কঢ়াই দিবৰ কাৰণ সৱাৰ মানুহে ডেখেডলৈ ভেঁটি আগবঢ়াইছিল। ডেখেডে ভেঁটি নাখাই ন্যায় পৰলত চলা খাবে বহুতৰে চকু পুৰিবলৈ ধৰিলে। চকুৰ পোৰাণিত ভেঁটলোকে ডেখেডে ভেঁটি নাখাৰ ব্দল বিশ্বাস কৰিবলৈকে টান পালে।

ডেখেডে ভেঁটি খাই বা অন্যায় ভৱে টকা-পইচা কৰি বৰ ব্দখাৰ নসৰা খাবে সেই সৱয় ব্দ শিকিত মানুহে আব্দ জৰাজৰ ভব্য-বব্য-অবন্যলোকে ডেখেডৰ কৰ্মস উলিয়ালে যে ডেখেডৰ যেনো বিশেষী ফেকত ব্দ টকা জৰাজ জৰৰ বাহিৰত ডেখেডৰ ব্দ সপতিত জাহে ইড্যানি, ইড্যানি। পেনত জৰাজ অপৰ্যাসে ডেখেডে

পৰৱৰ্ত্তমান কৰিলে আৰু সেই অসমীয়া ভাষা-ব্যাখ্যনা লোকসকলে ভেবেভৰ ঠাইত
এজন যিকোনো লোকক নিষ্পত্ত কৰিলে।

ভোঁতা ভেবেভৰ নাই থাকিব বন, নাই সৰুভীয়া টকা, নাই অসমীয়া লম্বাৰ
সহানুভূতি। আমি ভোঁতা হজম নকৰিলে পঢ়া ল'ৰা-ছোৱালীয়ে নিৰ্ভৰ
কৰিব লগীয়া হৈছিল বাল্যৰ চাৰি বা টকাৰা বন্ধুত্ব আৰু বৃদ্ধৰ টকাৰ ওপৰত।
বহুত দিন আমি শূন্য হাইল-ভাঙকে হাঁহিৰে খাব লগীয়া হৈছিল। সেউতাই যদি
ভেঁটি বাই শকত পৰ্ৱাজ এটা কৰিলেহেঁতেন বা বন-বুঢ়াৰ সাজিলে হয় ভোঁতা হ'লে
আমাৰ বা ভেবেভৰ ভেলে গছৰা সহ'ল হয় যদি বহুতকৈ কম। ভেঁটিলোকৰ মতে
এনেয়েভো বদনাম হ'লেই—লোকচান একো নাছিল। আজিৰ জগতত ন্যায় পথত
চলাটো যে সাৰ্বজনিক সৌভৰ বিপৰীতে বোহা তাক ভেঁটি হজুতা নাভাৰিছিল।

বাহুতক হনুতক সেকক বৰা চৌধুৰীক জিকাৰৰ কাৰণে দিয়া বন টকাৰ ভেঁটিয়ে
মোৰ মনত নতুন আনন্দৰ সৃষ্টি কৰিলে। বাইজৰ লগতে মইও টিলাক এটা হাৰিকলে
সমৰ্থ হ'লোঁ। ভদ্ৰপাৰি কাৰণটো হ'লে আৰু তিনি বা টকা দিয়া যদি কৰা
প্ৰতিশ্ৰুতিয়ে মোৰ জীৱনলৈ নতুন প্ৰতিশ্ৰুতি আনিলে। ভেঁটি থাকিলে আবহ কৰা
মানে কুৰেবৰ সৃষ্টি পোহা কাৰণ ইটোৰ পিছত সিটো ভেঁটি আহিলেই থাকিব।
মানুহে মই ভেঁটি খাওঁ যদি জানিলে মোৰ বদনাম নকাৰ মোক ভেঁটি দি
নিজৰ স্বাৰ্থ সিদ্ধ কৰিবলৈহে চেষ্টা কৰিব। ভোঁতা আৰু ভেঁটিলোকে মোৰ
শত্ৰুতা কৰিবলৈ সময় নাপাব।

এইটোও সচা যে ভেঁটি দিয়া মানুহখিলাক বেছ কাৰ্য্যক্ষম, উৎসাহী, সাহসী
আৰু চৰিত্ৰহীন কাৰণ ভেঁটি দিবলৈ সাহসৰ প্ৰয়োজন আৰু ঠিকমতে ঠিকময়ত
বৰোচিত ভাবে ভেঁটি দিবৰ কাৰণে বহুত কাৰ্য্যক্ষম হ'ব লাগে—লগতে নিজৰ
কাৰ্য্য সিদ্ধ কৰিবৰ কাৰণে তেনেৰে ভেঁটি ব্যাচলৈ বিশেষ উৎসাহৰ প্ৰয়োজন।
ভেঁটিলোক চৰিত্ৰহীন এই কাৰণেই যে নিজৰ লাভালাভ বা স্বাৰ্থসিদ্ধিৰ বাহিৰে
জীৱনত আন কিবা আশৰ থাকিব পাৰে যদি এওঁলোকে ভোঁতাও নাভাৰে।

সমাজত সাধাৰণতে কাৰ্য্যক্ষম, উৎসাহী, সাহসী আৰু চৰিত্ৰহীন লোককেই
সাধাৰণতে প্ৰতিপক্ষ বোহি ভোঁতা, কোনোবাই ভেঁটি খোহা লোকৰ অন্তৰ সাধন
কৰিবলৈকো সাহস নকৰে। সমাজত যদি বহু চাৰিজন ন্যায় পৰাৱণ বা নকলোক
আছে ভেঁটিলোকে ভেঁটি খোহা লোকৰ অন্যায় কৰি নিজৰ চৰিত্ৰ হানি কৰাবো
কোনো ভয় নাই। সেয়েহে মই খাদ্ৰিচি ধৰি থকা অসমীয়া টকা বদলৰ দৰে আজিৰ
অন্যায় অসমীক খাদ্ৰিচি ধৰি থকা নৈতিকতাবিহীন সমাজত ভেঁটি খোহা মানুহ
নিৰাপন্ন।

তথাপি মোৰ অলপ চিন্তা হ'ল—ভেঁটি লৈহেঁ মৌতা বৰা জিকাৰ কিয়া
এটা উপায় উলিয়াবই লাগিব। মোৰ এইটোও ভয় হ'ল যে বহুলাই আৰু বহুলাই
কথাটো পৰ পালে হজুতে ভেঁটিলোকেও মোৰ ভাৱ জিকাৰ কৰিব ভেঁটিৰ সময় ভয়

হয়। এবাৰ কলিকতাত গুপ্তক বিভাগৰ পৰা মই মোৰ চুটকেছ এটা খালিচ কৰিবৰ কাৰণে এখন কাগজত বিষয়া কেৰানীসকলৰ ৩২ টা চহী ল'ব লগীয়া হৈছিল আৰু প্ৰত্যেকটো চহীৰ কাৰণে এটাকৈ ডে'ট দিব লগীয়া হৈছিল; শেষত এখন কেৰানীৰ পৰা গম পালে। যে সেই ৩২ টা টকা আটাইবোৰ মাজত ভাগ হ'ব। আন নালাগে এবাৰ দিল্লীৰ পৰা কলিকতালৈ বেলত আহোঁতে শোৰা-ডবাৰ এটা চীটৰ কাৰণে মই এটকা ডে'ট দিব লগীয়া হৈছিল। পিছত কণ্ডাক্টৰজন চাৰি অনাৰ চৰত এগিলাচ আনি ক'লে যে তেওঁলোক তিনিজনৰ মাজত ডে'ট ভাগ হয়—মই চাৰি অনা বোহিৰু দিয়া কাৰণে তাৰে মোক চৰত কিনি থুৱালে। তেওঁ মোক জনালে যে দৰমহাৰ টকাৰে তেওঁৰ সংসাৰ নচলে। তেওঁলোকে বোহি পইচাও আশা নকৰে। দিনো মিলিগাৰীৰ কাৰণে আহুতীয়াৰে বখা দহটা চীটকে ডে'ট লৈ তেওঁলোকে আনক দিৱে আৰু গাই পতি আঢ় টকাকৈ মাছে প্ৰায় ৭৫ টকামান হয়। তাতেই তেওঁ সন্তুষ্ট। মই তেওঁৰ মহানুভৱতাৰ শলাগ লৈ ক'লে যে তেওঁ ইমান ন্যায় ভাৱে ডে'ট খোৱা কাৰণে চৰকাৰে তেওঁক পদ্মশ্ৰী দিয়া উচিত।

ডে'টৰ ভাগ মৰুলী আৰু গুপ্তাক দিব লগীয়া হ'ব বুলি মোৰ খবৰ চিন্তা হ'ল। দশ টকাক তিনি ভাগ কৰাৰ নিচিনাই পৰিস্থিতিটো একপ্ৰকাৰ কেলেঙ্কাৰীমুচক হ'ল। ভাৰি ভাৰি মই একো উমছাম নোপোৱা হ'লে। কিন্তু মই মিছাতেই চিন্তা কৰা হ'ল কিয়নো ধনীতিয়ে বাৱৰণ ন'ডীৰ ঘৰে সকলোকে ভালবৰেই জানি ধৰিছিল।

মৰুলীৰ বৈশীয়েক ফোনত কথা পাতিব খুজিছে বুলি খবৰ বিয়াত মৰুলীয়ে আমাক এৰি ফোন কৰবলৈ গ'ল। সেই সংযোগতে মই গুপ্তাৰ মনটো চোৱাৰ মানসেৰে সুধিলোঁ।

“কি ভাই গুপ্তাজী, আপুনি কাক আটাইতকৈ ধনীয়া বোধিলে।” গুপ্তাই নিসঙ্কোচভাৱে ঘপৰাই উত্তৰ দিলে,

“কিয়, বৰ্ণা চৌধুৰী—তোক জানো ইহঁতে বৰ্ণাৰ কাৰণে ডে'ট বিয়া নাই? বৰ্ণাৰ কাৰণে ডে'ট লৈছা বোঁতয়া মই তাইকেই জিকাবলৈ সৈতে ক'ৰম।”

বোৰ দশ টকা ভাগ কৰিব নালাগে বুলি জানি অসম সকাহ পালে। বৰিও মই মনৰ খুন্দাৰনি মাৰিবলৈ গুপ্তাক সুধিলোঁ,

“আপোনাক ইহঁতে কিমান টকা দিলে! মৰুলীক ডে'ট দিছে নে নাই? তাক বা কিমান দিছে?”

গুপ্তাই মোৰ কথাত ক'চফুচাই (হিন্দীত) ক'লে,

“কামাচহঁতে মোক ঘাৱ পাঁচ ৰ দিছে। ইহঁতে ঘৰ কপখালি কৰিছে। কি কৰিব, উপায় নাই। জখ কৰি থ'বলৈকো কহিল এটা নাই। কহিল নথকা কামত ডে'ট অলপ কৰি হয়। মৰুলীক ইহঁতে নিচয় বোহি দিব, সি ডেপুটী-কমিচনাৰ বোঁতয়া।”

মোৰ পেটে পেটে ৰং উঠিল যে সিহঁতে গুপ্তা কামাচ মৰুলীক বোহি টকা দিলে।

ভাবিলোঁ মোৰ দাম নো গুপ্তাৰ নিচিনা মাস্তুলী-বিহীন লোকতকৈও কম হ'ব লাগে নে ? লগতে মোৰ কৌতুহলও হ'ল যে মোৰ দাম কম যদি সিহঁতে কেনেকৈ জানিলে। মোৰ মনৰ কথা গুপ্তাক কোৱাত গুপ্তাই মোক বুজালে,

“তই এনেদৰে চিন্তা কৰিছ। এইয়া ভোৰ প্ৰথম ভেঁটি নহয় ? ভেঁটিৰ ক্ষেত্ৰত সকলোৰে ক্ষমতা আৰু ব্যক্তিগত অনুসৰি দাম আছে। তই এতিয়া নতুন সোকাৰী, বজাৰত নতুনকৈ সোমাইছ, সিহঁতে কেনেকৈ ভোৰ দাম জানে ? তাতে এইয়াটো গণিত নহয়, এইয়া অৰ্থনীতি—বস্তুৰ দাম হ'ব প্ৰয়োজন অনুসৰি, গুণ অনুসৰি নহয়। তাতে বিক্ৰী-প্ৰচেষ্টাও (marketing) লাগে। তই যদি ভাল মেনেজাৰ আদি ৰাখিব পাৰ বা ভালদৰে নিজকে বঢ়াব পাৰ (advertise) তেনেহ'লে ভোৰ দামও বাঢ়িব।”

গুপ্তাৰ কথাৰ মৰ্ম মই বুজিলোঁ। যোতুক লোৱা, ভেঁটি খোৱা আদি মানে নিশ্চয় নিজকে বিক্ৰী কৰা—ভেঁটিয়া বজাৰৰ গেল মালৰ দৰে দাম দৰ হোৱাটো স্বাভাৱিক। মই লিখক মানুহ—পাৰিষ্টি আদি বিয়া, কয়ৰী বৃদ্ধি কৰা, পুৰণিৰ হতুৱাই অলপ কম কৰা আদিৰ ক্ষমতা মোৰ নাই যেতিয়া মোৰ দাম কম হোৱাটো স্বাভাৱিক। তাতে মোৰ টকা-পইচাৰ প্ৰয়োজনও কম, গুপ্তাই কোৱাৰ নিচিনা—

“চা, তই সাধাৰণ মানুহ, ভোৰ বেছি লাস-বিলাস নাই। তেওঁক বেছি টকা-পইচাৰ দৰকাৰ নাই। মোৰ বুদ্ধিৱান চাচোন, মানুহক দেখুৱাই ভাল চকুৰ থাকিব লাগে আৰু মই যে যোতুকত ডেৰ লাখ টকা লোৱিলোঁ সি মোৰ স্মিৰণী একেবাৰে বৰবাব কৰি দিছে। সেই কাৰণে মই ভাবিছোঁ যে ডেৰ লাখ টকা গোটাই সিহঁতক ওভোতাই দিম, লগতে হোৱালীকো ওভোতাই দিম। তাৰ পিছত মই সাধুৰ নিচিনাকৈ শাস্তিত থাকিব পাৰিম।”

ভেঁটিৰ মূল্য বা মানুহৰ দাম মঙহৰ ভৰত নহয়, জ্ঞান-পৰিচা-প্ৰতিভাৰ মাজেৰেও নহয়। মানুহৰ দামও বজাৰৰ আন দ্ৰব্যৰ দৰে গুণা-গৰা (Speculation) বা প্ৰয়োজন ও চালাৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰে। গুপ্তাজীৰ পৰা এনেকিলাক কথা শিকিব পাৰি মই তেওঁক অপৰে ব্ৰহ্মবাদ দিলোঁ।

কোৱা বাহুল্য যে ইতিমধ্যে অৰ্ধাং মই ভেঁটি লোৱাৰ পিছত একে বৰষণ শিয়াল যদি গুপ্তা আৰু মোৰ কথেন্ট আভাবিক সন্মত স্থাপিত হ'ল। গুপ্তাই মোক আম্বাস দিলে যে কৰ্মক জিকাৱৰ কাৰণে মোকওঁ বাতে তেওঁৰ সমান ভেঁটি দিব্বৈ তাৰ কাৰণে তেওঁ চেষ্টা কৰিব আৰু তাকে কৰিব নোৱাৰিলে তেওঁক দিয়া টকা মোৰ সৈতে সমানে ভাগ কৰি ল'ব। গুপ্তাৰ সন্মততাৰ বন্ধ হ'লোঁ। আমাৰ হুটাৰ কথাও হিম্মতে তই-তই মই-মই ভাবে চৰ্চিলে। বিদেশী ভাৱা এৰি দেশী ভাৱাত কথা-বতৰা পতা কাৰণে আমাৰ সন্মতও বোঁহ কৰিওঁ হ'ল। একেলগে ভেঁটি খোৱা কাৰণেই যে আমাৰ মাত্ৰত এনে আভাবিক, সমান আৰু বান্ধি সন্মত

আবত হ'ল ভাত সন্ধ্য নাই। সেইকাৰণে সেই পথত প্ৰথম খোজটো বি মই নিজকে ধন্য মানিলোঁ।

জীৱনত মই বহু ভাল কাম কৰিছোঁ, কিন্তু সেইবিলাক সঘৰ অকলশৰে কৰিব লগীয়া হৈছিল, কোনেও কোঁতৰাও সহনশীলভাৱে আহি সেইবিলাকৰ সমভাগী হোৱা নাছিল। এতিয়া ভেঁটিব জগতত প্ৰৱেশ কৰাৰ লগে লগে গুপ্তাজীৰ লগত মোৰ বন্ধুত্ব স্থাপন হ'ল। অকল সেয়ে নহয়, গৃহ-উপগৃহৰ গতি পথ আৰু কক নিৰীক্ষণ কৰি থকা সকলে গুপ্তা আৰু মই অতি ঘনিষ্ঠ ভাৱে হাঁহি মাতি কথা পাতি থকা দেখি গুণা-গুণা কৰিলে যে মোৰও মূল্য গুপ্তাৰ সৈতে সমান হোৱা উচিত। এজনে মোক আকৌ একাৰবীয়াকৈ ঘাতি নি আৰু তিনি খ টকা দি ক'লে,

“গুপ্তা চাহাব আৰু আপোনাক সমানে দিছোঁ। কেন্দ্ৰল ডি-চি চাহাবক অলপ বেছি দিব লাগিব (ভেঁটৰ ৱাইফ ৰব সান্ধ্যাতক)।”

মুৰুলীয়ে বৈণীয়েকৰ লগত ফোনত কথা পাতি আহি আমাৰ দৃজনক ক'লে,

“মই কাক আটাইতকৈ ধনীয়া বুলি বিবেচনা কৰিম তাক মোৰ স্ত্ৰীয়ে কৈছে, মই ভেঁটক অমান্য কৰিব নোৱাৰোঁ। তোমালোকেও মোৰ লগত সন্মত হ'লে ভাল হয়।”

মুৰুলীক অলপ জ্বলম্ব দিবৰ মানসেৰে গুপ্তাই ক'লে যে ভেঁট সেই বিকিনি পিন্ধা ছোৱালীজনীকহে আটাইতকৈ ভাল দেখিলে আৰু মই ক'লোঁ যে মোৰ সূজাতাকহে ভাল লাগিল। মুৰুলীয়ে অলপ খঙেৰে মোক সূজাতাৰ বিষয়ে ওলোৱা কথাটো সোৱাই দিলে। কিন্তু মই ক'লোঁ,

“সেইটো উৰা বাতৰিহে, তাৰ দেখোন সত্য সত্যতা প্ৰমাণ হোৱা নাই।”

মুৰুলীয়ে অলপ ক্ৰুদ্ধ হৈ মইকীয়াক বিচাৰিলে।

মইকীয়াই চচ্‌মা হেৰুৱাই হাঁডমধ্যে কৰাবাৰ পৰা এটা প্ৰবণা দ্ৰবণী, এখন মেগনিফাইণ্ড গ্লাচ, এটা কেমেৰা, এডাল ফিটা আদি নানা ধৰণৰ বস্তু-পাতি লৈ ছোঁ দৰত ছোৱালীবিলাকৰ মাজত থকা বুলি মই মুৰুলীক জনোৱাত মুৰুলীয়ে অলপ দৌৰি অপেকা কৰাই ভাল বুলি ক'লে। সোনকালে অনুষ্ঠানটোৰ সামৰণি ঘৰাতকৈ অলপ সাংস্কৃতিক প্ৰদৰ্শনীকৈ পতা ভাল হ'ব বুলি মই সেই গীটাৰ বজাব লগীয়া ল'ৰাজনকে ঘাতি গীটাৰ বজাই গান এটা গাবলৈ ক'লোঁ আৰু প্ৰতিযোগী-সকলৰ হুতুৱাই স্বৰ সূৰ্য্য নাচ গানৰ ব্যৱস্থাকে কৰোঁ বুলি এখিলা বগা কাঞ্চ জ্বৰু এডাল পোশাক লৈ মজাৰে গ'লোঁ, মুৰুলীও মোৰ লগত গ'ল।

জামি লৈ ছোৱালীহঁতক ক'লোঁ যে বিচাৰক সকলে আলোচনা কৰে মানে ভেঁটলোকে দৰ্শকক কামোদন দিব পৰা সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰ ব্যৱস্থা কৰা বাতৰ। ভেঁটলোক কোনেবাই যদি ঘন পান্থ, বাচিব, আৰু বাচিব বা মূৰখনৰ বাহিৰে কোনো কিবা বজাব জানে মোক নৱা কিতলৈ ক'লোঁ। মই ভাবিছিলোঁ ইমান সোণা

হোৱালীৰ মাজৰ পৰা সৰু সাংস্কৃতিক কাৰ্য্য ওলাব। কিন্তু কি আচৰিত নিজকে সোমৰা-বাণী বুলি প্ৰদৰ্শিত কৰিবলৈ অহা সেই বৃহত্তীৰ্হ'তৰ মাজত এজনী হোৱালী নোলাল বি নৌকি গাল গাব পাৰে বা নতিব জানে বা কিবা বাহ্য বস্তু বহুৰা জানে বা আন কিবা পাবৰ্শিতা প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰে। কিন্তু মই আচৰিত হ'লোঁ—

ভেওঁলোক আটোৱেই কলা-কুশল-বিহীন—শিং জোকাৰা বেজ জোকাৰা গৰু ম'হৰ দৰেই। ভেওঁলোকে মই উপলব্ধি কৰিলোঁ কিয় আমেৰিকাতও সোমৰা প্ৰতিযোগিতাবিলাকক মানুহে সৰাৱ 'Cattle-show' জৰাং 'গো-প্ৰদৰ্শনী' বুলি হ'লি।

[এইখিনিতে উল্লেখযোগ্য যে আমেৰিকা জাৰ কানডাৰ নানা ধৰণৰ গো-প্ৰদৰ্শনী জৰাং কৰা, গাই, দহৰা, ছেউৰী জৰাং প্ৰদৰ্শনী হয়। এই প্ৰদৰ্শনীবিলাকত প্ৰতিযোগিতাকৰণ ওজন, ক'কাল, পিঠি, ডাঁড়ি আদি জোখা হয়—ঠিক সোমৰা প্ৰতিযোগী হোৱালীহ'তৰ বুকু, ক'কাল, নিমন্তৰ আদিৰ মাপ লোৱাৰ দৰেই। গৰু পাৰ কাৰ বুৰা কেনেকুৱা, কাৰ ওহাৰ ডাঙৰ, কাৰ ছাল দিকি-আদি বিচাৰ কৰি 'প্ৰেণ্ট-গাই', 'প্ৰেণ্ট-ছেউৰী' আদি প্ৰকাৰ দিয়া হয়। আমেৰিকাত কুকুৰ-প্ৰদৰ্শনীও হয়, কিন্তু ডাব নিয়ম-কানুন বহুত বেলেগ, সোমৰা প্ৰতিযোগিতাৰ লগত নিমিলে]।

সোমৰা-বাণী হ'বলৈ প্ৰাসী কলা-কুশল-বিহীন সেই হোৱালীহ'তৰ বাৰা একো সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰ আয়োজন কৰিব নোৱাৰি ম'বলী আৰু মই উভতি আহিলোঁ—সোমৰা কৰা কাগজ খিলা কৰা হৈছে থাকিল। উপাৰাধক হৈ মই ম'বলীক ক'লোঁ যে এনেদৰে বহি থাকিলে মানুহে বুৰ অৰ্হান পাব; সেইকাৰণ গোটেইখিলাক হোৱালীক মন্ত বহিছে দেখাটো কিয় হৈ থাকিলে কিয়ই ভাল হ'ব; সাংস্কৃতিক প্ৰদৰ্শনী নহয় বোঁতলা গো-প্ৰদৰ্শনীকে হওক আৰু আমি বৰ-খেলাটো কোন 'বিহু-গোহাটী' হ'ব বিচাৰ কৰি লোটাটো মৰা উচিত।

হোৱালীহ'তক চকুত টালিছাৰ পিছত ম'বলীয়ে মোক একাকীয়া কৰি ক'লে যে বিশেষ সোমৰা কৰি লাভ নাই, বৰা চোমৰাটো বিক্ৰয়ী বুলি ঘোষণা কৰি সোনকালে সকলো সোমৰা উচিত, তেওঁৰ বৈৰীকেও বৰাি জিকিৰ লগে বুলি ক'লে। মই আচৰিত হৈ সুখিলোঁ,

“ক'তা তেজৰ বৈৰীকে দেখোন ইয়াত নাই। তেওঁ কোনো প্ৰতিবেলীক দেখোঁটো কেনেকৈ বৰাি আটাইতকৈ ম'বলী বুলি ক'ব পাৰে?”

সোমৰা কৰা বুলি ম'বলীয়ে খোলাখুলিকৈ পপুটভাৱে ক'লে,

“আবে বিলীপ, তই সোমৰা আমেৰিকাত থাকি ভূমতলৰ একেবাৰে পাৰ্হাৰ সৈহ। এইয়া ভাৰতবৰ্ষ—বিদ্যাজ্যোতি কলা লেখ। সৰাৱে বিহুৰ ল'গ কুকুৰেৰে ব'হাৰ কেনেকৈ ব'হাৰীক বৰাৰ পাৰ্হাৰিল ঠিক তেনেকৈ সোমৰা সৰীয়ে

সকলো সোঁকছে। ভইভো মোৰ স্বাকী জনাই, পৃথিৱীৰ সকলো কথা ভেওঁ জনে, অতঃপৰ ভেওঁ সকলো জানো বঢ়ালি ভাবে।- ভেওঁ কৰা চৌহদৰী জিকিব লাগে বুলি কৈছে যেতিয়া এই সেই মজলতৰ বিষয়ে বাব নোৱাৰোঁ। এই কামবুপহে জিলাধিপতি, কিন্তু মোৰ অধিপতি বৈছে মোৰ পত্নী। জানে ভেওঁ ব'তেই চকু দিয়ে ভাবেই ভেওঁ অপ্রতিবন্দী মহাবাজাধিপতি বঢ়ালি এই ভেওঁক মানি লওঁ। ভেওঁ মোৰ সহধৰ্ম্মীণী নহয়, ভেওঁ মোৰ স্বৰ্গ বিন্দুৰ আধিকাৰীণী।”

কিন্তী-মোসোৱা মূৰুলীৰ পাৰিবাৰিক জীৱনৰ কথা এই আগেয়ে অলপ জানিব পাৰিছিলোঁ। সেয়েহে একপ্রকাৰ সমবেশনাৰ সূৰত এই সূচিলোঁ,

“এই সেইবিলাক সকলো বঢ়ালি পাওঁ—ভোৰ পাকবৰত ভেওঁ ছোঁজৰ খাঁ, ভোৰ শোৱা কেঠাত ভেওঁ আন্দোল-জোঁড়, ভোৰ চ'ৰাঘৰত ভেওঁ জোঁড়ান-অৰ-আৰ্ক, ভোৰ গিঠিত ভেওঁৰ হাত দি-কৰা-জগ্ৰাথ, ভোৰ মনৰ ভেওঁৰেই হ'ৰ্ণ-কৰ্ত্তা-বিধাতা। মূঠৰ ওপৰত, ভোৰ ঘৰত ভই এক পৰাজিত, কাৰাবুন্দ, নিঃসহায় বন্দী। কিন্তু ভেওঁ বৰাক কিয় পছন্দ কৰিলে? কোনোবাই ভেওঁক ভেঁটি দিলে নেকি?”

মোৰ প্ৰশ্নৰ সমিধান মূৰুলীয়ে এই বঢ়ালি দিলে,

“এই বিলাক ভাৰতীয় সমাজ-নীতি আৰু অৰ্থনীতি ভই কি বঢ়াকি? আই-এ-এচ আঁচৰ কাৰণে মানুহে এই বজাৰ দৰে থকাটো বিচাবে। কিন্তু, মোৰ দৰমহাৰ টকাৰে চলিব লাগিলে এই আঁচৰ লাগিব ভিকহুৰ দৰে। এই ভিকহু আৰু বজাৰ মাজত সেতু গঢ়াৰ একমাত্ৰ উপায় হৈছে ভেঁটি। অৱশ্যে, এই ভেঁটি নাথাকিলে। তেনে অসং কাম এই কেতিয়াও নকৰোঁ। ভেঁটি লয় মোৰ পত্নীয়ে। আজি কালিৰ মোৰ নিচিনা বহুত উচ্চ বিষয়া পত্নী অৰ্থাঙ্গিনী ন'বুলি অৰ্থভেঁটিতী বঢ়ালি পাৰি কিয়নো ভেওঁৰ গাৰ প্ৰসাধন সামগ্ৰী, অলঙ্কাৰ-পাঞ্জি, কাপোৰ-কানি আৰু আন নালাগে ভেওঁৰ মঙহৰ টোপোলাৰ বাবে প্ৰয়োজন রাখন দি'উ আদিৰ আধা-আধি ভেঁটিৰ পইচাবেই আহে। ভাৰতীয় অৰ্থনীতি আৰু ভাৰতীয়—সকলৰ সুখাচ্ছাৰ কাৰণে ভেঁটিৰ কি প্ৰয়োজন তই ইয়াৰপৰাই ভালদৰে বুজা উচিত।”

তাৰ পিছত নিজৰ ব্যক্তিগত কথা বাদ দি মূৰুলীয়ে আমাৰ বুল্লোকো ক'লে যে বাজে কথা বাদ দি আমি গণতান্ত্ৰিক ভাবে কোন জিকা উচিত ভোট দি সকলো নিৰ্পাপ কৰা ভাল হ'ব। ভেওঁ আমাৰ দুজনক এখিলা এখিলা সৰু কাগজ দিলে আৰু নিজেও এখিলা কাগজ ধৈ ক'লে যে আমি প্ৰত্যেকেই কোন ‘মিহ গোঁহাটী’ হোৱা উচিত তাকে লিখোঁ। যদি আমি একতৰ হওঁ তেনেহ'লেভো ভালেই, আমি দুজনেও যদি একজনৰ কাম লিখোঁ ভেওঁহেই জিকিব আৰু যদি আমি তিনিওজনেই যেনেখ যেনেখ নাম লিখোঁ তেনেহ'লে সেই তিনিজনক জেললৈ আনোচনা কৰি আকো ভেঁটি সোৱা হ'ব।

ভেওঁলোক ধূম্ৰোজনে গিলগোটে বপৰ কৰে একোটা মায় লিখিলে। মই হাতত পোপলডাল লৈ ক'ব নাহ লিখি ভাবিলো লওঁতেই মোৰ মনলৈ আহিল সেই বিহা মেখেলা লিখা হোৱালীজনী। মোৰ অনুশোচনা হ'ল ভেওঁক এৰি মই সেই অসত্য বা অৰ্ধসত্য মানুহখিলাকহে মাৰুত কি কৰিমহী। ম'বুলীয়ে নিজৰ পৰীক্ষা নকট কৰা আৰু নিজৰ প্ৰয়োজনৰ বাহিৰে জান একো চিন্তা নকৰে, গুপ্তাৰ একমাত্ৰ ধাম্বা ভেওঁ বৌদ্ধকত সোৱা টকা ম'বুলীয়েক ওভোভাই বি নিজকে মৃত্ত কৰা। ভেওঁলোক ধূম্ৰোৰ হিটাইত কিবা কৰিবলৈ আন কোনো মাপকাঠি নাই। ভেওঁলোক ধূম্ৰীণিত পৰাৱন নহয় কিন্তু ধূম্ৰীণিত কন্যাতা স্মৃতিৰ কথাটো ভেওঁলোকৰ মীতি।

মইতো ভেমেমেৰে নিজকে কিয় কৰিবলৈ কোনো প্ৰয়োজন নাই। মোৰ পত্নী-মই, মই কৌতৰা বৌদ্ধকত সোৱা নাই বা কৌতৰাও ভেওঁট খাব লগীয়া হোৱা নাই। মই শিকক, শিককতাই মোৰ আনন্দ। মই ভাল পাওঁ ক'লা-কুটি, নিজৰ জৰা-মাহিত্য আৰু স্মৃতি কৰ্মী কৰ্মী। মোৰ জীৱন কমে সেউজী গভীৰতাকও উলস মোৰ সেই কম্পনৰে হিলি নহয়। মোৰ বিবেক আছে—মোৰ প্ৰাণৰ উৎপ্ৰেক্ষা আছে বিশেষ এক সুন্দৰৰ স্মৃতিৰ পৰা। ঐহিক জীৱনৰ অলপ সুখ-সন্তোষ বা বিদ্, কমৰতাৰ কাৰণে মই মোৰ জীৱনৰ মৰুৰ আল্পনাক মকিমৰ কৰিবলৈ কোনো কাম নাই। মই ম'বুলীক 'ক'লৌ,

“ম'বুলী, মোৰ জীৱনৰ শেষ হ'ল। মই এতিয়া জাচল কৰাটো আহোঁ। ভোৱালোক ধূম্ৰেৰে মেখেলাৰে ভেওঁট লৈ নিজৰ বিচাৰ-বুদ্ধিক কিয় কৰিমহা ভেমেমেৰে মই নিজকে মৃত্ত কৰিব নোৱাৰোঁ। মোক কিয়া টকাখিনি কৰ পৰা আহিছে মই জানো। মই ভেওঁক টকাখিনি ওভোভাই দিম।

জৰি ওলোৱা মোটেই কেইজনী হোৱালীজনীক মই সন্মানে ধূম্ৰীয়া সৌখিনী, ভেওঁলোকৰ যোজনৰ সৌখিনী। ভেওঁলোকৰ শেষ সৌখিনী বা ব্যক্তিগত সৌখিনী মিলুপ কৰিবলৈ মই ভেওঁলোকক জলমেৰে সেবাও মাপলগী বা জানিবলৈ স্মৃতিও মাপলগী। সেবাৰ ভিতৰত বি পৰাকীক মই ধূম্ৰীয়া সৌখিনীলৈ, বাৰ সুন্দৰতাই মোৰ অন্তৰত কেৱলতা আৰু মোৰ আত্মতা প্ৰেম ভাব জনাই তুলিছিল ভেওঁ মেখেলা সৌখিনীৰ এই ম'বুলীয়া সৌখী কৌতৰাবাই জীৱি গ'ল। মই সেই কামৰে কৰকও নহয় নিৰ্ভৰোঁ। ভেমেমেৰে ধূম্ৰেই টিক কৰা। ভোৱালোকৰ যুগ্ম মন্তৰ জীৱন হয় ভেমেমেৰে মই কিয়া এটা কৰিম।”

ভেওঁলোক ধূম্ৰকৰ নকৰ আছিল ম'ল। ভেওঁট মেখেলা বসিৰ ভেওঁলোকক ধূম্ৰে— বি-কামৰ কাৰণে ভেওঁট টায়ে সেই কামটো সন্মানে মকিমলৈ ভেওঁলোকৰ ধূম্ৰ কামৰ হ'বলৈ, ভেওঁলোকক গিলগোটে কামলৈও ভেওঁট নিদিব। ভেওঁলোক ধূম্ৰো কৰা কামলৈয়ে নহয় লিখিলে।

মই ধূম্ৰকৰ মীতি ভেওঁট হাতত লৈ গ'ল ম বি ক'লৌ, “এইখিনি ভেমেমে

টকা। ইয়াৰে মই মোৰ ব্যক্তিগত কৰ্মবিত্ত নকৰোঁ। অৱশ্যে মোক এইখিনি নিদিয়া হ'লেও ভোমাব কৰা' সিখি হ'লহে'ভেন। দুখি ইয়াৰ সন্ধ্যাহাৰ কৰিবা। মই মোৰ দায়িত্ব কৰিলোঁ। এতিয়া মও ভোমাব কাকৰে। তুমি অনুষ্ঠান আৰম্ভ কৰিছিল। এতিয়া তুমিয়েই তাৰ সাৱধানি মাৰা।”

মুন্সলীয়ে হনুমন্ত ক'লে,

“আমি বৰ্ণা চৌধুৰীকে ‘মিছ গোহাটী’ বুলি বিচাৰ কৰিছোঁ। তুমি এতিয়া প্ৰবন্ধকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা।”

হনুমন্তই আনন্দত অধীৰ হৈ অ’পিয়াবলৈ ধৰিলে লক্ষ্য বেন জৰ কৰি বামচন্দ্রে আহিল। তেওঁ অলপ সংযত হৈ প্ৰবন্ধকাৰ কথাত্তোভোভেহে তেওঁলোকৰ ধ্যান হ'ল যে প্ৰবন্ধকাৰ টকা আৰু বিজ্ঞানী-চুয়া দিবলৈ দৰ্গত কাকতী তেতিয়াও আহি পোৱা নাছিল। তেওঁ নহা কথাটো ডেকাহ’তে গমই পোৱা নাছিল কিন্তু তেতিয়া প্ৰবন্ধকাৰ টকাৰ কথা আহিল তেতিয়া আকৌ হৈ চৈ লাগিল। সেই হুলস্থলত মোৰ সোমাবৰ কোনো ইচ্ছা নাছিল দেখি মই গুপ্তা আৰু মুনসলীৰ পৰা বিদায় লৈ ওলাই আহিলোঁ।

ইতিমধ্যে হনুমন্তই বৰ্ণা চৌধুৰীয়েই ‘মিছ গোহাটী’ হোৱা বুলি ঘোষণা কৰিলে আৰু প্ৰথম প্ৰবন্ধকাৰ হিচাপে তেওঁক যে আমেৰিকা জৰণৰ খবচ দিয়া হ’ব জনালে আৰু তেওঁক যে দৰ্গত কাকতীয়ে আহি প্ৰবন্ধকাৰ টকা দি ‘মিছ-গোহাটী’ৰ মুকুট পিন্ধাব তাকও ঘোষণা কৰি তেওঁ বৰুক দাসক হুকুম দিলে দৰ্গত কাকতীক বিচাৰি আনিবলৈ। আৰু পিছত ভাঙনা শেষ হ’ল আৰু ভেকো-ভাঙনা আৰম্ভ হ’ল।

বৰ্ণা চৌধুৰীয়ে আনন্দত অধীৰ হৈ কামিলে আৰু বাকী বিলাক প্ৰতিযোগীয়ে নুখতে একোটা জৰম-বিলাকৰ কল্পনাবৈ জিলা প্ৰাথ ভঙাল ক’পাই তুলিলে। তেওঁলোকে যেনে বিহকে পাই ভিহকে ক’লে—কোনোৱে ক’লে, ‘এইবিলাক সকলো হনুমন্তৰ চক্ৰান্ত’, ‘সি বৰ্ণক জিকাৰ কাকৰে আগৰে পৰাই সকলোকে হাত কৰি থৈছে’, ‘বিচাৰক কেইজন কলা’, ‘আমি এনেৱে ইমান কষ্ট কৰিলোঁ’, ‘মোৰ সকলো পইচা শেষ হ’ল’, ‘মতা মানুহবিলাক চব মন্তলৰী’ ইত্যাদি ইত্যাদি।

ক’কসকলৰ বহুতো খিৰ হৈ এনেৱে হৰোৱাৰ কৰি হাত ভৰি পোনাই মোহলীহ’তৰ বেহৰুল চাবলৈ ধৰিলে। মুন্সলী আৰু গুপ্তাইও বেহ আনন্দ মনেবে ইটো সিটো কথা কৈ বাইজৰ লগত আমোদ প্ৰমোদত যোগ দিলে। কেবল মুনসলীয়ে ইপিনে সিপিনে ঘোৰি কাকতীক খিনাবলৈ ধৰিলে।

কিনো কপাল (?)—কাণ্ড

মই বাহিৰলৈ ওলাই আহি কেই খোজমান ঘোঁৰাৰ পিছতে কাকতীৰ ডাইভাৰজনে সোঁৰি আহি মোক ক'লে যে কাকতীৰ ভীষণ মৃত্যু হ'ল। তেওঁ গা-ঘোঁৰা ধৰত পৰি হেনো বেয়াকে জখম হ'ল, ঠুঁট, কপাল, বুকু, অঁঠু কেবা ঠাইতো চিলাই কাঁৰ লগীয়া হ'ল; কেইমিনিটমান আগতেহে হেনো তেওঁক ডাইভাৰে হস্পিটাললৈ পৰা নি ধৰত থৈ আহিছে। তেওঁ ডাইভাৰৰ হাতত চিঠি এখনও দি পঠাইছিল যে তেওঁ আহিব নোৱাৰে, সেইকাৰণে সেই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা স্থগিত ৰাখিব লাগে। চিঠিখন বুজিব হাতত দিবলৈ কৈ মই ডাইভাৰক জনালোঁ যে মইও তেওঁৰ পাকীতে কাকতীক চাবলৈ যাম। চিঠি দি ডাইভাৰ লৰালৰিকৈ আহিল।

ডাইভাৰৰ মূখে কাকতীৰ জখমৰ কথা শুনি মই ভাবিছিলোঁ যে কাকতীয়ে নিশ্চয় গা-ঘোঁৰা ধৰত আপোনৰাতী হ'বলৈ চেষ্টা কৰিছিল কিয়, তেওঁৰে ডিঙিত বেপ নিবি তেওঁ জুলতে ঠুঁট, কপাল, বুকু, অঁঠু আঁৰতহে কাটিলে। মোৰ ধাৰণা জুল হ'ল—কাকতীয়ে আত্মহত্যা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা নাছিল। তেওঁ 'মহ-গোহাটী' প্ৰতিযোগিতালৈ অহাৰ আগতে এবাৰ শেষবাৰৰ কাৰণে চুমা খাবলৈ অভ্যাস কৰিবলৈ চেষ্টা কৰোঁতেহে তেনেকৈ জখম হ'ল। আন কাকো বা একো নাপাই তেওঁ কোট, ছোট ঘোঁৰা থিয়-আলনা এডালকে গা-ঘোঁৰা ধৰত নি এজনী ছোৱালীৰ নিচিনাকৈ সজালে। বৃত্তাণ্টবন্দত কিছুদিন আগৰ পৰা তেওঁৰ জামাবান্ধনী পৰাকীয়ে গা-ঘোঁৰা বৰ পৰিচ্ছন্ন কৰিবলৈ বন্ধ কৰা কাৰণে গা-ঘোঁৰা বৰ বজিলাখম পানী, পেলুৱৈ আদিৰে আঁত পিহল হৈ আছিল। আৰু কাকতীয়ে আত্মহত্যাক সাহাট চুমা খাবলৈ ওলাওঁতেই পিহল খাই আলনা সহ ঘোঁৰাত পৰিলে আৰু আলনাৰ বন্ধা হাঁকোটা, গজাল কিলাকে তেওঁৰ শৰীৰত যেনে বোনি পৰে সোৱালে।

মই তেওঁৰ জখম পোৱাৰ লগে লগে কাকতীয়ে বৃষ বৃষ প্ৰকাশ কৰিলে, তেওঁৰ কাকতই মোটেই অনুৰ্ভাৱনীয় ভেনেই পড হোৱা কাৰণে। তেওঁৰ কাৰণে সকলো যি আছে সোঁক তেওঁ সোঁক ভাঙিও নাছিল। মই অৱশ্যে তেওঁক জনালোঁ যে তেওঁ বৃষ কৰিবৰ কোনো কাৰণ নাই, কিয়নো সকলো কৰ ভাৱনাই হৈ গ'ল, তেওঁৰ কাৰণে কোনো যি বন্ধা নাছিল, কেৱল পূৰ্ণকাৰৰ সময় অহাতহে সকলোৱে তেওঁক বন্ধ কৰিলে। মোৰ কথা শুনি কাকতীয়ে স্বাৰ্থাভিক বেজাৰ পালে, কাৰণ তেওঁ কৰাই নাছিল যে তেওঁৰ আঁহনে সেই সৌন্দৰ্য্য প্ৰতিযোগিতা সংগঠিত হ'ব পাৰে যদি। তেওঁ বড়ো বেজাৰে ক'লে,

“পিলু”তক মই এক পইচাভানিৰিত। ইমান খাই পাত কলা। কেৱল নিমৰ আৰু।”

কিয়নো পূৰ্ণকাৰৰ নিম, তিহুটি-বিত নিম সেই বালকজন সোমোৱাৰিয়ে

ফাংচন আবদ্ধ করি একেবারে দেখ করি দিলে। সিংহে খোঁজি পাইছে।
মোৰ কাম নহ'ল বোঁতলা মই টকাও নিদিওঁ।”

মই কাকতীক ক'লে,

“আপুনি তেনেকুৱে ভবা অনাচিত। আপুনিতো নিজৰ স্বাৰ্থৰ কাৰণে টকা দিবলৈ সলোহা নাছিলে। আপুনিতো নিশ্চয় ‘মিহ-গোহাটী’ৰ প্ৰতিযোগিতা সকলমে হৈ বোহাটোকে কামনা কৰে। এতিয়া সেই কাৰণে আপুনি ভাল গোহা উঠন্ত যে সকলো ভাঙ্গলৰে হৈ গ'ল। কেৱল আপুনি প্ৰকাশ্যৰ টকাখিনি দিছেই হ'ল।”

তেনেকুৱাতে বৃদ্ধক দাসে কোঁপাই জোপাই তালৈ আহি কাকতীক ক'লে,

“কাকতী দাদা, প্ৰকাশ্যৰ টকাৰ চেক সোনকালে দিয়ক, সকলো বে আছে।”

কাকতীয়ে কিন্তু জেনিৱা জেনিৱাই ক'লে, “মই মানুহেই আধা মৰা হৈ আছে। এতিয়া সেইবলক ভাবিবলৈ মোৰ শক্তি নাই।” মই তেওঁলোকৰ মাজত সন্মোহা ভাল নহ'ব বুলি ভাবি তাৰ পৰা আঁতৰ হ'লোঁ।

‘মিহ গোহাটী’ আব্দ বানাহ আপু গৰাকীক বটা বিৰ্ত্তে সেইদিনাখন লুপেট হ'লহুল হ'ল। উপায়ত্ব বিভী মেনোৱা মূৰুলীয়ে বৰা চৌধুৰীক ‘মিহ গোহাটী’ক আব্দ সন্মোহা কোৱক বানাহ আপু বুলি বটো মূৰুলী পিন্থালে বৰিও বটো হিচাপে টকাৰ চেক দিব পৰা নগ'ল। তেওঁলোক দুয়োকে বটাৰ চিন স্বৰূপে একোটা খালী খামকে দিয়া হ'ল। অৱশ্যে এইটো কোৱা হ'ল যে বৰাক আমেৰিকালৈ যাবলৈ এটা টিকট ও পঠি হেজাব টকা আব্দ বানাহ আপু গৰাকীক তাৰত জৰণ কৰিবলৈ আকাশী জাহাজৰ টিকট ও হেজাব টকা প্ৰকাশ্যৰ দিয়া হ'ল। অৱশ্যে, বৰাক কাকতীৰ অৱস্থানে কোনেও বিজ্ঞানীক-চুয়া দিবলৈ আগ বাঢ়ি নাছিলে—মূৰুলীয়ে জৰ কৰিলে বৈশীয়েকৰ কাৰণে, হনুমন্তই জৰ কৰিলে কাকতীৰ পৰা টকা নোপোৱাৰ কাৰণে, বৃদ্ধক দাস আৰু আন চেকাসকলে জৰ কৰিলে হনুমন্তৰ। অনুষ্ঠানটো সামৰণ পৰাৰ পিছত হনুমন্ত কাকতীৰ ওচৰলৈ ঘোঁৰিলে, তেওঁ প্ৰতিজ্ঞা দিছিল টকাখিনি বিচাৰি—কাকতীৰ কিন্তু এটাই কথা তেওঁ বিজ্ঞানীক চুয়া দিবলৈ বাপালে আব্দ বাইজৰ আগত নিজকে জলপ প্ৰকাশ কৰিবলৈকে সন্নিধ্য বাপালে বোঁতলা তেওঁ টকা দিব সোৱায়ে। হনুমন্তই তাৰ পিছতও কেৱলমাত্ৰ বৰাক কাকতীৰ ওচৰলৈ গ'ল আব্দ আন বটো চাৰিজনৰ হতুৱাইও তেওঁক কোৱালে। কিন্তু কাকতী জলপ জলপ, তেওঁ যি কামৰে টকা দিবলৈ বাতি হৈছিল সেই চৰ্ত্তবিন্যাস চেকৰ হৈ সন্নিধ্য অৱস্থা কৰিলে বোঁতলা তেওঁ টকা দি দিয়ে।

আন দাপালে হনুমন্তৰ হৈ অনুষ্ঠানৰ অন্তৰ্ভাগৰ বা অনুষ্ঠানটো চাৰি ব্যৱহাৰ কাকতীৰ কোনো ধৰ্ম নকৰা কাৰণে আব্দ তেওঁক, নামটো কলহৰ এবাৰও উল্লেখ নকৰা বুলি জালি পৰি কাকতীয়ে বৰাক যি, বৃদ্ধ পালে জল যলৈ তেওঁ চেকৰ হৈ বৰাক কোৱা কৰিবলৈ থকিলে। এইবোৰ মোকোঁ কাকতীক সন্নিধ্য

কৰিলে। সমাজৰ জ্ঞানী অজ্ঞানী সকলোৱেই ক'লে বিজন মানুহৰ টকাৰে মোটেই অনুষ্ঠানটো সৰ্বটিত হৈছিল তেওঁক ভেনেৰে জনাকৰ কৰাটো উচিত হোৱা নাছিল। অৱশ্যে এই দুই চাৰিজনক ক'লো যে বিজন মানুহৰ বিহা-পৰামৰ্শৰতে অনুষ্ঠানটোৰ সকলো কাৰ্য্য পৰিকল্পিত আৰু সমাধা হৈছিল তেওঁকও তেওঁলোকে জনাকৰ আৰু অপমান কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। মোৰ কথা জানে নুৰুজিমে বাকিও বদুৰীয়ে বঢ়ি পালে। সেয়েহে হনুৱন্ত আৰু বদুৰকে তেওঁৰ গুৰুতৈ গৈ বৰ্ণিত কাকতীয় ওপৰত অলপ প্ৰভাৱ পেলাবৰ কাৰণে তেওঁক অনুৰোধ কৰাত তেওঁ নিহ'তক স্পষ্টভাৱে কৈ দিলে তেওঁ এজন কৰ্ম্ম নোহোৱা বুলি। বদুৰীয়েও হনুৱন্ত ও বদুৰক তেওঁলোকৰ অকৃতজ্ঞতাৰ কাৰণে আৰু কাকতীয় এনেৱে ব'ৰাবলৈ চেষ্টা কৰা বুলি ধৰ্ম্মিহে দিলে।

হনুৱন্ত আৰু বদুৰকে মোৰ গুৰুতৈ পৰামৰ্শ বিচাৰি আহোঁতেও এই তেওঁলোকক ক'লো যে তেওঁলোকে কাকতীয় জড়লৈ কৰা উচিত নহয়, কাৰণ তেওঁৰ মনটো এনেৱে ভাবহীন। তেওঁ যে আগুৱৈ বদুৰ আপোনৰাতী হ'বলৈ চেষ্টা কৰা লোক ভাৱে সোঁৱৰাই এই ডেকাহ'তক সতৰ্ক কৰি দিলো যাতে তেওঁলোকে কাকতীয় ব্ৰাহ্মণিক হেঁচা ব'খি নকৰে, কিন্তু ইতিমধ্যে তেওঁলোকৰ বাৰা অপমানিত হৈ তেওঁ মনত বিশেষ কষ্ট পাইছিল। এই আৰু ক'লো—

“তোমালোক দুজনে সেইবিদ্যাকৰ অনুষ্ঠানটো আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে সাজি কাতি অহা হোৱালী কেই পৰাকীক দেখি নিজৰ কাৰ্য্যসিদ্ধি হ'ল বুলি জাবি বৰ অসন্তোষ কৰিলা। অলপ কৰুতা বা অলপ সূৰ্য্যোপ পালেই ভেৰালোককে এনেদৰে নিজৰ বন্দু-বান্ধুৰ আৰু আন লোকক ভেনেৰে অকৃতজ্ঞ কৰিব নালাগিছিল। তোমালোকে মানুহক মানুহ কেনে জ্ঞান কৰিব নাভলৈ কাৰণেই এতিয়া বিপাতত পৰিলা। বাহকক, ভেৰালোকৰ কাৰণে বিহু-পৰিহ হোৱাৰ টকা একো নহয়। কিবা উপায়ৰে মোটাম পাৰিবা। হয়তো ভেৰালোকৰ বন্দু-বান্ধুৰ সকলেই মোটাই লি।”

তাৰ পিছত তেওঁলোকে এদিন সকলো বন্দু-বান্ধুক মাতি একমেল পাতিলে। “বিহু-মোহাটী” প্ৰতিযোগিতাৰ আঁঠনি কৰোঁতে কিন্তু আছিল তেওঁলোক আটাইকে মাতিলে—কেৱল এই আৰু কাকতীয়ে বাৰ খহিলো। এইবাৰ কাকতীয়ে নৰ'ল নৰ'লেই তেওঁৰ বৰঙে গোট থাকিব সুবিধাও নিবিলে। এই অৱশ্যে ভোঁৱা পুৰাহাটীত নাতিলো। তেওঁলোকে সেইকাৰণে কটন কলেক্সৰ কোমোৰা এটা সৰু কোঠাতে মোট পাৰে। জলোৱাৰৰ মাৰুৰ পৰা শূন্য হওঁতে সেইবিদ্যাকৰ দিয়া পইচীয়া মৰ পোহাৰ আশা নাছিল কাৰণে আটয়ে নাছিল আৰু যি কেইজন আহিছিল তেওঁলোকৰও বেঁহ ভাগুই শেৰলৈ নাখালিলে। তেওঁলোকে হেনো প্ৰথমেই বৰ্ণিত কাকতীয় বদুৰ কলো গালে আৰু তেওঁক ইংৰাজী ভাষাতে বহুত জালি দিলে। তাৰ পিছত হনুৱন্তই ভোঁৱা জাল কৰালে আৰি সকলোৱে জনালে যে কাকতীয়ে পৰা

টকা পোছাটো অসম্ভৱ ভেঁটিয়া ভেঁটলোকে খেনে খেনে বিছ হেজাবধান টকা গোটাৰ লান্ধিৰ ভেঁটিয়া আটাৱে হনুমন্তক নানা ধৰণেৰে সমালোচনা কৰি গালি পাৰিবলৈ ধৰিলে। মন্দিৰবাই ক'লে,

“সেইদিনাখনৰ অন্ত্ৰানন্ত তুমি এনেকুৱা-যাৰুহাৰ কৰিছিলো যেন তোমাক আন কাৰোৱেই সহায় নালাগে। তুমি এতিয়া কিয় আমাৰ সহায় বিচাৰি আহিছা? তুমি তোমাৰ গাল-ফ্ৰেডক আমেৰিকালৈ পঠিওৱাৰ মন্তলৰেৰে আমাক সকলোকে ঠগালে। কাকতীয়ে টকা নিদিয়া কাৰণে মই ভালেই পাইছোঁ। তুমি আমাক সকলোকে মৰ্খ পাইছা নেকি? মই আনৰ কথা নাজানো, মোৰ এতিয়া সেই বিলাক কথা আলোচনা কৰি নষ্ট কৰিবলৈ অৱশ্যে সমৰ্থ নাই।”

মন্দিৰবাই তেনেকৈ কৈ গুচি যোৱাৰ পিছত মনোৰঞ্জন হাজৰিকাই ক'লে,

“মন্দিৰবাই ঠিক কথাতে ধৰিছে যদিও আমি বহু হিচাপে হনুমন্তক অলপ সহায় কৰিব পাৰিলে ভাল। মোৰ হাতত টকা থকা হ'লে মই হনুমন্তক দিলোহে”ভেন, কিন্তু মই আজি বহুত দিনৰ পৰা কষ্ট কৰি আঠ শ টকা গোটাইছোঁ কেছেট বেকডাৰ এটা কিনিলোঁ, সেইকাৰণে মই এক টকাও দিব নোৱাৰোঁ। কিন্তু টকা দিয়াৰ বাহিৰে যদি মই আন কিবা উপায়ে সহায় কৰিব পাৰোঁ জনাৰি। তোমালোকে যি ঠিক কথা তাতে মই মান্তি হ'ম। কিন্তু মই এতিয়া যাব লাগে— মই বিশেষকৈ বেকডাৰ এটা কিনিবলৈ পোৱাৰ সুবিধা এটা পাইছোঁ। এতিয়া তাকে চাকলৈ ৰাওঁ।”

সেইবুলি কৈ মনোৰঞ্জন হাজৰিকাক লৰা-লৰিকৈ কেছেট বেকডাৰ চাবলৈ দৌৰিলে। তাৰ পিছত বুয়াই মাত লগালে,

“মই ভাবিছিলোঁ যে আমি অসমীয়া সমাজত পশ্চিমীয়া সজ-ধৰণৰ প্ৰভাৱ কৰিবৰ কাৰণেই মিছ গোহাটী পাতিছিলোঁ। কিন্তু হনুমন্তই আমাক সঁচাকৈয়ে ঠগালে। ভেঁটৰ মাত এটাই ধাম্মা আছিল—কেনেকৈ বৰ্ণাৰ লগত অলপ ফৰ্টি কৰে আৰু কেনেকৈ তাইক আমেৰিকালৈ পঠিয়াব। বয়সী ধৰাই ঠিক কৈছিল। এয়া সঁচাকৈয়ে নাৰীক যেন সামগ্ৰী হিচাপে খেচা-কিনা কৰাৰ ভাল উদাহৰণ। মই আধুনিক নাৰী হিচাপে এনেকুৱা মতা-বৰ-বুলি-কথা-গাহৰিব কাৰ্য্যক উৎসাহিত নকৰোঁ। এনেদৰে হনুমন্ত ব্যৱৰ লগত কথা পতাটোৱেই মোৰ কাৰণে লাজৰ কথা। সেইকাৰণে মই ৰাওঁ।”

সেইবুলি বুয়াইও সেই মেল এৰি গুৰীৰুৱাৰ কোঠাটোৰ পৰা ওলাই গ'ল। তাৰ পিছত বুয়াইও হেনো গুৰুৱাকালৈ গৈ আকৌ উভতি আহি কোঠাটোৰ দুৱাৰখনৰ পৰাই কৈ গ'ল,

“তোমালোকক মই এটা কথা জনোৱা উচিত যে মই লৰীক পিছত আমেৰিকালৈ যাম। বৰ্ণাক যদি তোমালোকে পঠিয়াব পাবা তেন্তেই ভেঁটক মই তাতে লব পাৰ।”

মধ্য মন্ত্ৰীৰ প্ৰাইভেট ছেক্ৰেটাৰীৰ পদতক বিপ্লৱ দাসেও মন্ত্ৰীৰ দিগে যে তেওঁৰ সেউতাকে হেনো তেওঁলোকে দৰ্গত কাকতীক তেনেদৰে খীৰাবলৈ গুলোৱা দেখি ধৰ্ম্ম যেমো পাইছিল। সেইদৰে গৱৰ্ণৰৰ প্ৰাইভেট ছেক্ৰেটাৰীৰ পদতক প্ৰসন্ন খইকীয়াইও জনালে যে এদিন হেনো তেওঁৰ সেউতাক আব্দ গৱৰ্ণৰে কথাই কথাই “মিছ গোহাটী” প্ৰতিযোগিতাৰ কথা পাতিছিল আব্দ তেওঁলোক দূয়ো হেনো “ল’ৰাৰিয়াক পাপল হৈছে নেকি?” বুলি কথাটো হাঁহি উৰুৱাই দিছিল। প্ৰসন্ন খইকীয়াই গৱৰ্ণৰৰ মধ্যপত্ৰ যেন দায়িত্ব লৈ দৃঢ়ভাবে ঘোষণা কৰিলে,

“গৱৰ্ণৰে কথাটো সঁচাকৈয়ে আমাৰ পাপল্যামি বুলি ভাবিছে। তেওঁ কয় যে আমাৰ ফুতি কৰিবৰ মন আছিল ভাল কথা। কিন্তু আমি এনেদৰে বিহপৰিচছ হেজাৰ টকৰ পুৰস্কাৰ দিয়া কথা ভাবিব নালাগিছিল। ঘাইও কৰ্ত্তি যে এইটো সঁচাকৈয়ে বেয়া কথা। হনুমন্তই এনেদৰে আমাক এনে অসম্ভৱ কাম এটাত সাঙুৰিব নালাগিছিল। হোৱাই নোহোৱাই এনেকুৱা সাধাৰণ কাম এটাৰ কাৰণে আমি কাকতীয়ে টকা দিলেও গ্ৰহণ কৰা উচিত নহয়। সেইকাৰণে ঘাই এটা পৰামৰ্শ দিওঁ যে আমি পুৰস্কাৰৰ কথা সম্পূৰ্ণ পাহাৰি মনে মনে থকা উচিত। আমাৰও একো হানি নহয়।”

কিন্তু হনুমন্তই ক’লে যে তেওঁ সকলোৰে আগতে কি পুৰস্কাৰ দিয়া হ’ব তাক ঘোষণা কৰিছে, তেনেদৰে তেওঁ কথা ৰাখিব নোৱাৰিলে তেওঁৰ মান নাথাকিব। হনুমন্তৰ কথা শুনি বিপ্লৱ দাসে খঙেৰে ক’লে,

“তোৰ মানৰ কাৰণে কেলেই আমাক দিগ্ৰাহ কৰিছ। তোৰ যদি নিৰ্ভৰ মান বন্ধা কৰিবলৈ ইমানেই ইচ্ছা তেনেদৰে তই তাকে কৰ। আমি তাক বাধা নিকিওঁ।”

সেইবুলি বিপ্লৱ আব্দ প্ৰসন্নইও তাৰ পৰা আঁতৰ হ’ল। সেইদৰে হেনো ইটো সিটো অজুহাত দেখুৱাই এজন এজনক আঁটাৱে হনুমন্ত আব্দ বদৰকৰ সন্মতি ৰাখিলে। শেষত কেৱল আনোৱাৰহ তেওঁলোক দুজনৰ লগত থাকিল। আনোৱাৰৰ হেনো হনুমন্তৰ দৰুৱা দেখি বেয়াই লাগিল। আনোৱাৰে তেওঁলোক দুজনক চাহ খাবলৈ দাতি লৈ গ’ল। চাহৰ সোৱানত হনুমন্তই একপ্ৰকাৰ কাম্প পেলোৱাত আনোৱাৰে তেওঁক সাম্বলি দিলে,

“বুজিছা, মোৰ বোঁতৰাই কিবা সমস্যা হয় এই সময় মোৰ বা সেউতাক কৰ্ত্তিগ আব্দ তেওঁলোকে মোক সন্মানে উৰাব কৰে। তুমিও যে মোৰ বা সেউতাক সকলো বিৱৰি কোৱাটো। তেওঁলোকে নিচৰ ভোমাক কিবা এটা উপায় দিব।”

বন্দোবস্তৰ পৰা একো সময় লাগাত বুলি আনিব পাৰি হনুমন্ত আঁতৰ নিবল হ’ল আব্দ আনোৱাৰে কোৱাৰতে তেওঁ এবাৰ বাক সেউতাকৰ লগত-আলত কৰিবলৈ মনে মনে চিক কৰিলে। কিন্তু তেঁও হ’ল তেওঁ কোঁতৰও এক সেউতাকৰ লগত

ভালববে বহি ধৰি স্নানস্থানতাবে কথা পাতি গোৱা নাই। আশোৱানৰ কিছু বাক দেউতাকৰ লগত আঁত ওচৰ সন্মত। তেওঁলোকে সদায় একেলগে বহি খোৱা-বোৱা কৰে, কথা পাতে আৰু মিলি-জুলা পৰিয়ালৰ বন্ধু-বান্ধৱ বা অঙহী বঙহীসকলৰ ভালে ফুৰিবলৈ যায়। তেওঁলোকৰ পৰিয়ালটোৱে সকলো সময়তে একেলগে থাকিবলৈকে বিচাবে—তেওঁলোক ইজনৰ পৰা সিজন আঁতৰি থাকিব লগীয়া হোৱা সময়কাল বাধ্যত পৰি হে কৰিব লগীয়া হয়।

হনুমন্তৰ কেন্দ্ৰত সম্পূৰ্ণ বিপৰীত। তেওঁলোকৰ পৰিয়ালটোৰ কাৰণে সকলো একেলগ হোৱা সময়কালহে বাধ্যত পৰি কৰিব লগীয়া হয়। হনুমন্তৰ দেউতাকৰ খোৱা-বোৱাৰ সময়ৰ কোনো ঠিক নাই—তেওঁ সাধাৰণতে অকলে অকলে কোনো হাই-উৰ্দ্ধমি নোহোৱাকৈ খাবলৈ ভাল পায়। হনুমন্তৰ মাকে মাজিয়াত বহি খাবলৈ ভাল পায় আৰু হনুমন্তই ও তেওঁৰ ভাই-ভনী কেইজনে নিজ খুচীমতে বোঁতুৱাই বোঁতুৱাই টেবুলত বহি কাটা চামুচেৰে খায়। সেইদৰে তেওঁলোকে একেলগে কৰা কামও খুব কম। গতিকে হনুমন্তই নিজৰ মাক দেউতাকৰ লগত সহজ সবলভাৱে কথা-যতৰা পতা অভ্যাস নাই। সেয়েহে তেওঁ মাক বোঁতুৱাকক 'মিহ গোহাটী'ৰ পুৰস্কাৰৰ টকাখিনি গোটাৰ নোৱৰাৰ কথাটো উলিয়াবলৈ টান পালে। শেষত আন একো উপায় নোপোৱা তেওঁ মাকক কথাটো কৈ কেইহাজাৰমান টকা বিচাৰিলে। মাকে কথাটো শুনি পোনেই উত্তৰ দিলে,

“সেই ছোৱালীজনীৰ পিছত লাগি উই সঁচাকৈয়ে বৰ বিপন্নত পৰিবি। জই সেইবিলাক বাৰ দি পঢ়াশুনাত লয়।”

তাৰ পিছত মাকে গৈ হনুমন্তই টকা বিচৰা কথাটো দেউতাকক ক'লে আৰু কি কাৰণে টকা লাগে তাকও জনালে। দেউতাকে হনুমন্তক ওচৰলৈ মাতি নি ধমকি দিলে,

“মিষ্টাৰ কাকতীয়ে পুৰস্কাৰৰ টকা দিম বুলি নিদিলে। ওই এতিয়া টকাখিনি দিয়াৰ লাগিব কিয় নিজে গা পাতি ল'ব লাগে? পুৰস্কাৰৰ টকা নিদিলে বোঁতুৱা পুৰস্কাৰও নাই বুলি কি মিজেই ভাব হাত ঢাকা। বা, 'মিহ গোহাটী' হোৱা জনকি এবোৰ চিন্ধৰ মেখেলা-চাফৰ আৰু 'বানাহ' আপ' হোৱা গৰাকীক এখন মণিপুৰী হ'ল কিনি দিহেই হ'ব।”

দেউতাকৰ ভেনেৰুৱা ধৰণৰ কথা আৰু ফুকতে কলটো পকাবৰ প্ৰচেষ্টা হনুমন্তৰ বুৰ কোৱা লাগে। সেইকাৰণে দেউতাকৰ খং জ্বলিবৰ মানসেৰে হনুমন্তই ক'লে,

“তুমি অসমত ইমান দিন থাকি ভোৱাৰ এইখিনিৰেই জ্ঞান যে অসমত চিন্ধৰ মেখেলা-চাফৰ আৰু মণিপুৰী হ'ল খুব চলে, তোমাক মই বুকেৰে জনাবলৈ বাধ্য যে 'মিহ গোহাটী'য়ে মেখেলা-চাফৰ বিক্ৰমে আৰু বানাহ আপ গৰাকীয়েও মণিপুৰী হ'ল নলয়। সেয়েই 'মিহ গোহাটী' প্ৰতিবেশিনীটো মইয়েই পাতিমো আৰু তুমিটো এটা সাংঘাতিক অসুস্থতা হ'ল বুলি সকলোৱে মোক

প্রশংসা করিতেছে। এতিয়া তুমি মোব গুণব শ্রদ্ধা নষ্টে মোক গালিহে পাৰিছা। যি নহওক, এই কথা বিছোঁ বোভিলা এই কথা বাৰিহেই—যইতো ভোয়াব নিচিনা নহয়। তাহে 'মিছ গৌহাটী' কথা চোখোঁ মোব 'গাল' ফ্রেড'—তেওঁৰ মনত এই কথা দিব নোহোৱা।”

“গাল' ফ্রেড? সেইটো আকো কি বহু? হোঁ, তুমি ইয়াক বুজোৱাচোন যে তাই অসমীয়া হোৱালী আবু আমি বঙালী হান্ধু। আমাৰ লগত মিহি কৌতুকাও মিলিব নোহোৱা।” হনুমন্তৰ কথাত অলপ আঁতৰ হৈ গাঁৱৰ সৰুৰে দেউতাকে ভেনেৰে কোৱাত হনুমন্তইও উত্তৰ দিলে,

“দাদি, অসমীয়া বঙালীৰ ভিচাৰ ভোৱালোকৰ নিচিনা হান্ধু কাৰুহে। আমি উঠি থকা চমৰ কাৰণে এইবিলাক জৰ'হীন—কথা অসমীয়া নহয় আবু এইও বঙালী নহয়, আমি আধুনিক। বহুই অসমীয়া ভালৰে পঢ়িব বা লিখিব নাজানে আবু এইও বঙালী পঢ়িব বা লিখিব নাজানো। আমাৰ কাৰণে অসমীয়া বঙালী একো নাই। আমি ইংৰাজীৰে সকলোকে একে কৰিব। তুমি টকা নিদিয়া নাজানে এই কথা ব্যক্ত কৰিম।”

দেউতাকৰ আগত ভেনেৰে বাহাদুৰি কৰিলে যদিও হনুমন্তই কৰিব পৰা একো নাছিল। সকলোৰে পৰামৰ্শ দিয়াৰ দৰে তেওঁ হয়তো প্ৰশংসাৰ কথা পাহৰি যোৱা হ'লেই সকলো কথাৰ অন্ত পৰিলহেঁতেন, কিন্তু হনুমন্তই হেনে কৰিবলৈ অপাৰম্ভ। তেওঁৰ বৰ ইচ্ছা আছিল যে কৰাৰ লগত তেওঁও আমেৰিকালৈ যাব আবু দূৰো একেলগে থুং কৰি কৰিব। সেই উদ্দেশ্যে তেওঁ নিজৰ টিকটৰ কাৰণে বহু বৰ্শ কৰি কেইহাজাৰমান টকা গোটাঁই ৰাখিল। গতিকে কৰাৰ টিকটৰ কাৰণে প্ৰকাশকৰ টকাখিনি গোটাঁব পাৰিলেই তেওঁৰ উদ্দেশ্য সিদ্ধ হ'ব। টকাখিনি গোটাঁৱাত তেওঁ কিমানেই কষ্ট হ'ল, কৰাৰ লগত একেলগে আমেৰিকাত ব্ৰাভলৈ নৈ কি কি কৰিব তেওঁৰ সেইবিলাকৰ জল্পনা কল্পনা বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। সেই জল্পনা কল্পনা বাঢ়িল যদিও তেওঁ কৰাৰ লগত ভেনেৰে কৰি কৰিলে গোৱাৰ সন্ধাননা বিন দিলে কৰিবলৈ ধৰিলে।

উদ্যোগ কাণ্ড

এটা খালী লেফাফাৰে প্ৰদৰ্শকৃত হ'ল বৰিও গুৱাহাটী মহানগৰীৰ 'সৌন্দৰ্য-বাণী' বালি অভিহিত হৈ বৰ্ণাৰ গা প্ৰথমে সাতখন আঠখন লাগিছিল আৰু তেওঁৰ নব্বোদীপ্ত সৌন্দৰ্য্য দেখি গুৱাহাটীৰ বহু ডেকাৰ (কেইজনমান বঢ়াবও) হিয়া ভাঙি টুকুৰা-টুকুৰ হৈছিল। তেওঁ নতুন আনন্দ আৰু নতুন উদ্যমেৰে আমেৰিকালৈ যোৱাৰ প্ৰস্তুতি কৰিলে—প্ৰথমে খৰ খেদাকৈ, তাৰ পিছত লাহে ধীৰে আৰু সদৌ শেষত একেবাৰে লাহে লাহে।

এদিন দুদিনকৈ যোঁত্য়া কেবামাহও পাৰ হৈ গ'ল, কিন্তু হনুমন্তই 'মিছ গোহাটী'ৰ প্ৰদৰ্শকাৰৰ টকা সংগ্ৰহ কৰিব নোৱাৰিলে, বৰ্ণাই লাহে লাহে প্ৰমাদ গণিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁৰ নিজৰও চাহে লাহে আমনি লাগিবলৈ ধৰিলে। সকলোৰে মাত্ৰ এটাই প্ৰশ্ন তুমি আমেৰিকালৈ যোৱাৰ দিন ঠিক হ'ল নে নাই? তেওঁ প্ৰথমে 'পাছপ'ট' পালেই', তাৰ পিছত 'ভিছা পালেই', তাৰ পিছত 'এয়াৰ ইণ্ডিয়াত চীট পালেই আৰু নানা ধৰণে মানুহক সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দি হাত সাৰে কিন্তু কেতিয়াও স'চা কথা "প্ৰদৰ্শকাৰৰ টকা পালেই যাব পাৰিম" ক'বলৈ বিধা বোধ কৰে। সেই স'চা কথাটো তেওঁ হনুমন্তৰ আগতহে খঙেৰে প্ৰকাশ কৰে।

হনুমন্তক লগ পালেই বৰ্ণাই জেৰা কৰে আৰু সদায় বিবেচনাকৈ কয় যে মোক লাভ দিবলৈকে তই এইবিলাক কৰিলি। এতিয়া মই মানুহক কি ক'ম? আমেৰিকালৈ যাবলৈ নাপালে যে মোৰ নাক-কাণ সকলো কটা যাব।' দিন যোৱাৰ লগে লগে বৰ্ণাৰ হনুমন্তৰ প্ৰতিও বিবেচনাৰ দৃষ্টিতলৈ ধৰিলে আৰু শেষত হনুমন্তক দেখিলেই হেনো বৰ্ণাৰ খং উঠা হ'ল আৰু তেওঁ বিমান পাৰে হনুমন্তৰ পৰা আঁতৰি থাকিবলৈ চেষ্টা কৰা হ'ল।

হনুমন্তই ভাবিলে যে তেওঁ বৰ্ণাক 'মিছ গোহাটী'ৰ প্ৰদৰ্শকাৰটো গোটাই দিখ নোৱাৰা কাৰণেই বৰ্ণা তেওঁৰ প্ৰতি বিমুগ্ধ হৈছে। তেওঁ এইটোও ভাবিলে যে তেওঁ নিজৰও স্বাধীন মাক দেউতাক, অলাগতিয়াল সঙ্গীবৃন্দৰ পৰা কিহু দিন আঁতৰি থাকি সাংঘাতিক কিবা এটা কৰি দেখুৱাব পাৰে তেনেহ'লে সকলো স্তম্ভিত হৈ যাব। তেওঁৰ কাৰণে সাংঘাতিক ভাল কাম হ'ব বৰ্ণাৰ লগত একেখন আকাশী জাহাজত আমেৰিকালৈ কিহু দিনৰ কাৰণে যোৱাটো। বৰ্ণাই বিমানে তেওঁৰ পৰা আঁতৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে হনুমন্তৰও বৰ্ণাৰ লগত কোনোবা গুচি গৈ ফুৰি কৰাৰ ইচ্ছা প্ৰবল হ'ল।

বুৰুকৈও হনুমন্তক ক'লে, সকলোতো ঠিক হৈয়েই আছে, কেইল টিকটৰ টকাখিনি গোটাৰ পাৰিলেই হয়। বাপাহ আপ সূজাভাৰ লগত বুৰুকৈ কোনো বন্দৰ নাই বৰিও তেওঁক ভাৰতৰ অ'ল্ড ভ'ল্ড ক'ৰাৰীলৈ নিয়াৰ সুযোগ এটা ল'বলৈ বুৰুকৈ সন্মত আশা পাইল আছিল। তাৰ দাবী, সূজাভাৰ লগত অলপ শুকাওৱা

হৈ কিবা এটা ওচৰ সম্বন্ধত আহিবলৈ পালে তাৰ যোছন কৃতকাৰ্য্য হ'ব। সেয়েহে ব'বুকেও হনুমন্তক মাৰে মাৰে বহুই একোটা পৰামৰ্শ দি থাকে। আন একো উপায় নোহোঁচ ব'বুকে এদিন হনুমন্তক ক'লে,

“ব'জিয়া কিয়টো গাড়ীৰ দায় এতিয়া বাকি থৈ উঠ পজাহ হেজাব হ'ল। তোমাক তোমাৰ সেউতাই ইমান বেয়া ব্যৱহাৰ কৰিছে যেতিয়া আদি এই গাড়ীখন বিক্ৰী কৰিয়েই পঁচিহ-পঁচিহ হেজাব টকা উলিয়াব পাৰিব। জাৰাৰতো একো লোকচান নাই। তোমাৰ সেউতাই তোমাক বেয়া ব্যৱহাৰ কৰাৰ এটা ভাল দিবা পাৰ।”

ব'বুকৰ পৰামৰ্শটো হনুমন্তই প্ৰথমে হাঁহি উবুৰাই দিছিল যদিও এদিন আঠগন্ধিব কাৰখানা এটাত গাড়ীখন কিবা এটা মেৰামতি কৰাবলৈ বুলি বৈ থাকোঁতে হনুমন্তই বৃজেন অসমৰ বাহিৰৰ সৰা অহা লোকে সেই গাড়ী মেৰামতি কৰা কাৰখানাৰ দাঁৰিহঁতক কোৱা শুনিলে যে তেওঁলোকক জ্বৰেণ্ড-হেণ্ড গাড়ী এখনৰ খুব প্ৰয়োজন হৈছে আৰু ভাল গাড়ী এখন পালে তেওঁলোকে নগদ টকা দি কিনি ল'ব। তেওঁলোকক কৰা শুনি হনুমন্তৰ হেঁচা খাই থকা মনটো হঠাৎ কিবা কাৰণে অলপ ব'কল হ'ল আৰু তেওঁ জাৰা গহীন কিম্বদন্তি পাতলভাৱে নিজৰ গাড়ীখনলৈ মেৰামতি দাখিলে,

“এইখন গাড়ীৰ কাৰণে বাবু তোমালোকে কিমান পইচা দিয়া?”

হনুমন্তৰ কথা শুনি মানুহ বৃজেনৰ একনে গাড়ীখন ওপৰে ওপৰে অলপ পৰীক্ষা কৰি জনালে যে গাড়ীখনৰ ইঞ্জিনৰ যদিও একো গুৰুগোল নাই তেনেহ'লে সেইখনৰ কাৰণে পঁচিহ হেজাবমান টকা দিব পাৰিব। মানুহ বৃজেনে গাড়ীখন তেওঁলোকক বিক্ৰী কৰিবৰ কাৰণে বেছ জোৰ কৰিলে। হনুমন্তই এসময়ে কোঁহলে বুলি গা এৰা যি গুঁচ আছিল যদিও গাড়ীখন বিক্ৰী কৰি পঁচিহ হেজাব টকা পোৱাৰ সম্ভাৱনাটো ঘোঁচ তেওঁ চিত্তৰ তিত্তৰ খুব উত্তেজিত হ'ল আৰু পোনেকৈ গৈ ব'বু ব'বুকে সকলো জনালে। ব'বুকে কপাটো শূনি কিশৰ উত্তেজিত হৈ ক'লে,

“ব'লা ব'বু, আমি এসময়ৰ এটা সোণালী সুযোগ এনেদৰে বাবলৈ দিয়া উচিত নহয়। সেইখিনি টকাৰে সকলো হৈ বাব। মই সকলো হস্তোত্তৰ কৰিব পাৰিম। নগদ টকা দিব যেতিয়া চিত্তাই নাই। তুমি গাড়ীখন বিক্ৰী কৰা বুলি জানে জানিবলৈ পোৱাৰ আগতেই তুমি আৰু কথা থৈ আমোৰিকা পাব। এইটো এটা সাংঘাতিক কথা হ'ব—গোটেই অসম ভোলপাব লাগি বাব।”

তাৰ পিছত সকলো মৃত গতিত চ'লল। হনুমন্ত আৰু ব'বুকে বহুই এদিন নানা অলোচনা কৰি এদিন সেই মানুহ বৃজেনক বিজাৰি উলিয়াবলৈ আৰু গাড়ীখন বে অলন্ত হনুমন্তৰ সেউজবৰ, কিম্ব তেওঁলোকে সেইখন বিক্ৰী কৰা যে নিজন্ত প্ৰয়োজন তাক ক'লে। তথাপি মানুহ বৃজেন সন্ত হ'ল আৰু কি হেজাব টকা আগবৰ নিবলৈ গাত ল'লে।

হনুমন্ত আৰু ব'বুকে জৰীদত আৱৃত হৈ বৰি আৰু গুৰুতাক কটোৱে

যে হনুমন্তৰ ভিতৰতে তেওঁলোকে পুৰুষাকাৰৰ বাবৰ টিকট পাব—বৰাই আমেৰিকাত
 কঢ়িবলৈ আৰু সূজাতাই ডাকঙত কঢ়িবলৈ। এইটোও ঠিক হ'ল যে সূজাতাব
 লগত বৰদুক বাব আৰু বৰাৰ লগত হনুমন্ত বাব। কিন্তু হনুমন্তৰ ইচ্ছা অনুসাৰি
 এই বিল্যক কথা গুপতে ক'ব হ'ল, কিয়নো তেওঁ গোটেই কাৰ্য্যখান নাটকীৰ
 জৰে কৰিবলৈ বিচাৰিছিল, যাতে কলিকতাৰ এয়াৰ ইণ্ডিয়াৰ আকাশী জাহাজ
 তেওঁ বৰাক আচৰিত কৰিব পাৰে।

আচৰিত কিন্তু হ'ব লগীয়া হ'ল বৰদুক আৰু মইহে, টিকট আৰু সকলো
 ঠিক ঠাক কৰাৰ পিছত কলিকতালৈ বাব লগীয়া নিৰ্ধাৰিত দিনত গুৱাহাটীৰ
 বিমান কোঠালৈ আহি বৰদুক সূজাতা, বৰা আৰু হনুমন্তৰ কাৰণে খাপ
 ল'লে। বৰাক কলিকতাত আগ বাঢ়াই থ'বলৈ বুলি তেওঁৰ মেইতাক অপমান
 চৌধুৰী সময়তে আহি বিমানত ভুলি দিলে, কিন্তু সূজাতা আৰু হনুমন্তৰ
 কোনো বেখামোখ নাইকিয়া হ'ল। বৰদুক খবৰ কৰি জাৰিৰ পাৰিলে যে সূজাতাই
 হেনো টিকট ওভোডাই বি টকাখিনিকে ল'লে। হনুমন্তই টিকট ওভোডাই দিয়া
 নাছিল যদিও তেওঁৰ কোনো শংকসুই নাছিল। তাত বৰদুকৰ টিকটোও
 হনুমন্তৰ হাততে আহিল। বৰদুক বিমান কোঠাৰ বাহিৰৰ চিৰিত থিয় হৈ
 বিমান কোঠালৈ অহা সকলো গাড়ী, টেক্সী জয় জনকৈ চালে কিন্তু হনুমন্তৰ নেজৰ
 হাঁটোও মেৰখবলৈ নাই। তেওঁ চিনাকি আচনাকি সকলোৰে পৰা হনুমন্তৰ খবৰ
 ল'লে কিন্তু একো উদ্ধাৰিহ নাপালে। বিমান এবিধৰ সময় কাৰ চাপি অহাৰ
 লগে লগে তেওঁ বোহিকৈ উঠিল হ'ব ধৰিলে আৰু এবাৰ ভিতৰলৈ এবাৰ বাহিৰলৈ
 ক'বাই অহা-যোৱা কৰিবলৈ ধৰিলে। শেষত তেওঁ ইণ্ডিয়ান এয়াৰলাইনৰ বিয়ৰ
 ববীয়া, লগুৱা-লিকটো সকলোকে খাটিলে যাতে বিমানখন আৰু কিন্তু সেবি
 অপেকা কৰে যাতে হনুমন্ত আহি পায়। কলিকতালৈ বাব লগীয়া বিমানখন
 অলপ নহয় বহুত সোঁতকৈ পলম কৰিলে, বৰদুকৰ অনুৰোধত নহয় গডানুগতিকভাৱে
 সমাৰ হোৱাৰ পৰেই সাধাৰণ কাৰণে। ইমান পলম হোৱাৰ পিছতও হনুমন্ত
 নাছিল আৰু বিমানখনে হনুমন্ত আৰু বৰদুক অকিহনেই কলিকতালৈ উৰা
 মাৰিলে। বৰদুক হামি-জামি জুৰুলা-জুৰুলা হ'ল আৰু উৰি যোৱা বিমানখনৰ
 পিনে বাৰে বাৰে নিৰাশাৰে চাই চাই তেওঁ হনুমন্তৰ অপেকাত বিমান কোঠাতে হাঁ
 হুদুনিয়াহ কাটি থাকিল।

গৰমৰ বন্ধত অসমলৈ আহি কিছুদিন থকত কটোৱাৰ পিছত আমেৰিকালৈ
 উভতিবৰ কাৰণে কলিকতাৰ বিমান কোঠাত এয়াৰ ইণ্ডিয়াৰ আকাশী জাহাজ
 ধৰিবলৈ আহি মই কিয়নোকেওঁ বৰা আৰু অপমান চৌধুৰীক সোধি আচৰিত
 হ'লোঁ। বৰা আমেৰিকালৈ যোৱাৰ কথা গুৱাহাটীত জনাবলৈ ওলাইছিল যদিও জয়
 নিশিত আমোজন হ'ক সত্ত্বেও মই কলিকতাতহে মোৰ ভিতাপ এখন হুলা
 কৰা কামত ব্যস্ত আছিলোঁ। সেয়েহে মই বৰাক মোৰ ঈচ্ছক একজন কামৰতে
 আমেৰিকালৈ যাবলৈ জব পাই আচৰিত হ'লোঁ। ৪

দ্বিতীয় ভাগ

বিদেশত মিছ গৌহাটী

লণ্ডন কাণ্ড

বুপৰাম চৌধুৰীয়ে মইও বৰ্ণাব টোতে একেলগে থাকোঁৱা আহাৰতে বান্ধা হুঁচি
জানি অলপ সকাহ পালে আৰু ভীয়েক বাতে বিপদত নপৰে ভাব প্ৰতি চকু
বাখিবলৈ ক'লে। তদুপৰি তেওঁ মোক খাটিলে মই কেন বৰ্ণাক আমেৰিকাত কিয়া
এটা শিকি আহিবলৈ সহায় কৰি দিওঁ। বিমানত কোন কি নকৰ আশংক্য হ'ব
সেইটো ঠিক কৰিবলৈ লওঁত বৰ্ণাই কিয় মোক দৃঢ় ভাৱে ক'লে,

“মই কিয় আপোনাৰ ওচৰত নকহোঁ, কাৰণ মই ব্ৰুকলিন্দ-বীয়াতাহে মানুহৰ
লগত মিলাষিহা কৰিবলৈ আৰু নতুন বন্দ-বান্ধৰ গোষ্ঠীলৈ ভাল পাওঁ।”

মই বৰ্ণাক আম্বাস বি ক'লে,

“বন্দ ভাল কথা। তুমি হুৱজে কোনোবা ধুনীয়া বাকচুমাৰ বা ঢেঁকা গিৰ
ভাবকা আদি লব পাৰ পাৰ। সেইকাৰণে মই ভাতৃ বঁধি পথালি দিদিওঁ।
ভোম্বাৰ প্ৰেম পথাৰ চহাৰ এইটো, ভাল সুযোগ—মই তাক নষ্ট নকৰোঁ।
ভাতে মই নিবলৈ খাই কোনো লগত কথা-বতৰা নপতাকৈয়ে থাকিবলৈ ভাল
পাওঁ।”

তেওঁ মোক কথা বিদ্যাল কৰিলে যে নাই ক'ব নোৱাৰোঁ কিয়, উৰা আহাৰত উঠিয়েই
তেওঁ মোক সত্ৰ কৰি দিলে,

“দেউতাই আপোনাক মোৰ ওপৰত চকু বাখিবলৈ কৈছে কাৰণেই আপুনি
বাবে বাবে মোৰ ওচৰলৈ আহি মোক বিদ্যাল কৰি নাথাকিব। মই নকলে
জানো। মই নিজে মোৰ বাৱিৰ ল'ৰ পাৰিব। আপুনি মোৰ কাৰণে একো
কৰিবও নালাগে বা একো-কৰিব নালাগে।”

তেওঁৰ কথাত অলপ ক'ব হৈ মই তেওঁক স্পষ্ট ভাৱে ক'লোঁ,

“তুমি সম্পূৰ্ণ নিশ্চিত থাকিব পাৰা যে ভোম্বাক মই বিদ্যাল নকৰোঁ আৰু
ভোম্বাৰ কথা মই নাভাৱোঁ। এই বিদ্যালত কিয়, মই ভোম্বাৰ কথা আকিৰলৈ যে
কৌতুহালা কিয়া জন্মৰ পাত্ৰ নহ'ব। মোৰ ল'ৰা-হোৱালী আছে আৰু মোক
ভাল পোৱা বন্দ-বান্ধৰী ও আৰুই মনৰ ইমান আছে যে মই তেওঁলোক
সকলোৰে কথা আকিৰলৈকে কৰেই সময় নাপাত। সেইকাৰণে মোক ভাল
দোপোৱা মানুহৰ কথা আকিৰলৈ মোৰ অকণো জন্ম নাই।”

বিদ্যালৰ ভিতৰত মই বৰ্ণাব ওচৰলৈ বান্ধা কোনো প্ৰয়োজন বোধ নকৰিলোঁ।
তেওঁ মোৰ সোঁহাতে বটীয়ালৈ দাবীৰ জগতে বহিছিল। তেওঁৰে বুকুৰত মোক
আহি ইটো সিটো সুৰীয়াইল, কিন্তুো তেওঁৰ ওচৰত গ'চলৈয়ে এমন বাকচুমাৰ আহি
বহিছিল খাঁক-জব সাজে বাকচুমাৰ আহিল—সি দাবৰ সেলাত বহি অহা এই
বুৰুখীয়া কেঁহুৱাহে আহিল। তদুপৰি জব গৰাক-বুই একো ভাব বৰ্ণাব ভোম্বাত

জানাই দি ইকালে লিকালে গৈছিল। যুটৰ ওপৰত বনহি বাজকুমাৰক একোবাৰে নিম্নৰ বহুত সান্ধীট বন্ধ কৰিবলৈ সুবিধা পাইছিল। সেই আদৰত জীভতত হৈ বাজকুমাৰে এবাৰ নিম্নৰ আনন্দৰ জলৈব বৰ্ণাৰ কাপোৰ-কানি ওপচাইও পেলাইছিল। তাকে সোধি-বৰ্ণাৰ লিকালে বহা বৃদ্ধ ভুল্ললোকজনে কিহু সময় কাহিবলৈ এৰি প্ৰাণ খুলি হাঁহিছিল। বনহি কোৱামতে সেইকণ সময়হে বৃদ্ধ লোকজনে কাহি বন্ধা নাছিল।

কলিকতাৰ পৰা লণ্ডনলৈকে, উৰা জাহাজৰ যাত্ৰাখিনি বৰ্ণাৰ কাৰণে তেনে সুখৰ সহ'ল যদিও লণ্ডনৰ লগত পেম্ৰহাৰ, লগে লগেই বৰ্ণা বিশেষ ভাৱে উৎকৃষ্টত হ'ল। আকাশী জাহাজৰ পৰা ইংলণ্ডত ঘাটি বিধি বিধি দেখা পোৱা হোৱা মন্থতৰ পৰাই বৰ্ণাৰ মন প্ৰাণ লাচি উঠিল। তেওঁৰ মন্থৰ প্ৰতিভাল দেখা আৰু প্ৰতিটো মণ্ডলতে ফুটি উঠিল এক নতুন-আত্মা; তেওঁৰ প্ৰতিভাল হুলিও উৰাউল হৈ পৰিল নতুন এক উত্তেজনাৰে। লণ্ডনৰ হেউৰো বিমান কোঠত আকাশী জাহাজখন ভূমিষ্ঠ হোৱাত বৰ্ণা বিমানৰ পৰা ওলাবলৈ অগ্ৰসৰ হ'ল। তেওঁ নিম্নৰ বহু কেইটা নামৰি মোক-নেমোক ভাও জুৰি সময়ৰ খোলা দ্বাৰাৰ পিনে দ্ৰোণ মাথিলে আটাইতকৈ আগতে ইংলণ্ডৰ ঘাটিত ভাবি দিবৰ কাৰণে। অনাহকত হেঁচা টোলা নকৰি লাহে লাহে নামিহ বুলি এই নিম্নৰ আসক্তে বাহি আহিলো। বিফলকৈ বাহিবলৈ চাই সোঁতলৈ যে ইংলণ্ডৰ ঘাটিত ভাবি দিয়াৰ লগে লগে তেওঁৰ শৰীৰৰ প্ৰতিটো বিন্দুৰ পৰাই বিকসিত হ'ল এক নতুন উদ্দীপনাৰ জ্যোতি—সেই জ্যোতিৰ লক্ষ্যত তেওঁক কিয়লি হ'ল তেওঁৰ অপমান, তেওঁৰ কম্পনাৰ আৰু তেওঁৰ আঁত প্ৰাপ্তিৰ ইংলণ্ডৰ লগত। পৰুলিৰ-কেইটি আহি নিম্নৰ বাহত সোমোৱাৰ দৰে বৰ্ণাও কেব নিম্নৰ আৱৰ্জলী ইংলণ্ডত সোৱালিহি।

কিন্তু বৰ্ণাৰ তেনেহে লণ্ডনৰ বিমান কোঠতে তেওঁৰ বিপৰ্য্যয় আৰম্ভ হ'ল। তাত বহা পৰুৱা বিভাৰৰ বিকলই বৰ্ণাৰ জেৰা কাৰণে। তেওঁ বৰ্ণাৰ নানা ডকৰৰ প্ৰায় কৰিবলৈ লগত, বনহি ইংৰাজীয়ে নানা ডকৰৰ উত্তৰ দিলে। কিন্তু বৃদ্ধগৰাকীয়ে সেই বিকলজনে বনহি কোৱা কথাবোৰ বুলি নাপালে আৰু বনহিও বিকলজনেৰে কথাকিমানকৰ আধা আৰি বুলি নাপালে। বৰ্ণা আৱৰ্জিত হ'ল। তেওঁক ইংৰাজলকনে বেলেবেলে জৰাজীৱিত ল'ব বুলি তেওঁ ভাবিছিল তল দেখিলে তেওঁ কোনো লকল নোহোৱা। সেই বিকলজনেৰে কঠোৰ উঠি বিকলক বুলি উপাৱৃত হৈ তেওঁ মোক জিহাৰি আহিল। এই জৰাজীৱিত জিহাৰি কলত বহা নাছিল। সেই কলত এই বিমান কলত প্ৰত্যেক সময়ত জৰাজীৱিত বিকলকই এই জৰাজীৱিত। আশাৰ বিকলকৰ বাৰলৈ তেওঁজনে জৰাজীৱিত প্ৰত্যেক সময়ত তেওঁক এই কলত বহা কৰিবৰ কাৰণে সেই বিকলকল প্ৰত্যেক সময়ত তেওঁক জৰাজীৱিত বুলিহি বিকল আহিল। আশাৰ মনত তাত বিকল এককৰ-কলোপকল জীভত।

বিক্রা : এই তেওঁৰ পৰা জানিবলৈ চিত্তাধিহা তেওঁ কি কৰিব ইংলণ্ডলৈ আহিছে ?

বৰ্ণা : দুখিয়ে মোৰ নাম মিহ কৰি লৈছে। এই পুথিহাটীৰ সোমৰা কৰিছে।

এই 'মিহ পোহাটী' হোৱা কৰণে লগেই পুথিৰী দুখিটো টিকি দিছে। এই আবেগিকলৈ বাওঁতে বাওঁতে ইংলণ্ডত লোৱাই বাওঁ, কৰণ এই ইংলণ্ড আৰু ইংৰাজী কথা-বতৰা দুখ ভাল পাওঁ। এই ইংৰাজীক কলহ ভাল পাওঁ।

বিক্রা : (মোৰ পিনে চাই) এওঁ এই কিলক কি কলকিছে ? আগুনি মোক ক'ব পাৰে নে ?

মই : তেওঁ কৈছে যে তেওঁ ইংলণ্ডত দুখিনমান ক'ব চাকি বাবলৈ চিত্তাধিহে।

বিক্রা : জোৱাৰ কেৱলো আখৰি লক্ষন বা কন্দ-বান্ধৰ ইংলণ্ডত আছে নে ?

বৰ্ণা : আই, মানে আচলতে আছে। বাৰি-জোৱাৰ মোৰ এজনী বান্ধৰী আছে কিন্তু তেওঁৰ ঠিকনা এই নাহিলে, মানে তেওঁৰ কলপতে কিয়া হ'ল কিন্তু তেওঁ এতিয়া-লৈকে মোলৈ একো চিঠি দিয়া নাই। তেওঁৰ পিছৰেও নাইটো কি কৈছিলে এ পাহাৰিগো নহয়। কিন্তু তেওঁ এজন ভাল, মানে ভাল ভাল। আগুনি ক'ব তেওঁক চিনি পাৰ নে ?

বিক্রা : হ'ব হ'ব, দুখি আৰু একো ক'ব নালাগে। ইংলণ্ডত এ জোৱাৰ বাখৰ পৰা কোনো আখৰি লক্ষন বা কন্দ-বান্ধৰী নাই এই দুখিলো। জোৱাৰ লাল আছে নে ?

বৰ্ণা : হাঁ, হাঁ ? আগুনি কি কৈছে এই দুখি গোৱা নাই।

মই : নি জোৱাৰ কিমান টকা আছে বুজিছে। টকাৰ লাল যোলাটো এটা ক'বত ধৰ।

বৰ্ণা : (মোৰ পিনে চাই) আগুনি কে বিলকলৈ যে মোৰ কেউতৰ ক'বত টকা আছে।

বিক্রা : জোৱাৰ কেউতৰ ক'বত টকা আছে এই কিলক ক'বলো। কিন্তু জোৱাৰ লক্ষন কিমান টকা আছে ক'বলৈ এই আগুনি চিত্তাধিহে।

বৰ্ণা : এই দুখি ভালত চকৰে মোক বোহ পট্টা আনিব নিবিলে, তথাপি মোৰ লক্ষন পাট ন'লাগে আছে।

বিক্রা : কিন্তু পাট ন'লাগলে দুখিলে একো ক'ব নোৱাৰা। ইংলণ্ডত চাকৰি কৰণে জোৱাৰ ক'বত লক্ষন আছে দুখি জানিলেই এই জোৱাৰ ইংলণ্ডত যোৱাটো নিব পাৰিব।

বৰ্ণা : (মোক দেখুৱাই) কিন্তু এজন লক্ষন ক'বত-লক্ষন আছে আৰু এওঁ আবে-বিকাল বহক।

বিক্রা : কিন্তু সেইজোৱাৰ ক'বত টকা। তেওঁ জোৱাৰ সেই টকা কিয় নিব ? নে তেওঁ জোৱাৰ কিল ক'বলৈ জানিছে সেই ?

মই : নাই, নাই, দুখি লিখত হ'ব পৰা যে এই তেওঁক কিয়া ক'বলৈ ক'ব নাই।

মই ইংলণ্ডত কৰিবলৈকে বান্ধিলে বিচৰা নাই। এই অৰূপ পিন্ধেই আমেৰিকালৈ উৰা থাকিব।

বিজয়া : মোক কমা কৰিব। মই আকৌ আগুনিও এওঁৰ লগতহে আহিছে বুলি ভাবিছিলো। (বৰ্ণাৰ পিনে চাই) বুদ্ধিহা প্ৰীমতী, তোমাৰ ইংলণ্ডত সোমাবলৈ দিয়া হ'ব নে নহয় ভাৱ ঠিক কৰাৰ আগতে তুমি 'কুমাৰী পৰীক্ষা' ল'ব লাগিব। 'কুমাৰী পৰীক্ষা'ৰ কথা শুনিলে ক'বাহি 'হাঁ! হাঁ!'। কৰাত মই বৰ্ণাক লাহে লাহে ইংৰাজীতে বুদ্ধাই দিলো যে আজিকালি ইংৰাজসকলে কিছুমান অতি অসভ্য কাম কৰে আৰু তাৰে এটা হৈছে ভাৰতৰ পৰা অহা অবিবাহিতা নাৰী কুমাৰী হয় নে নহয় তাৰ পৰীক্ষা কৰে। অৱশ্যে এওঁলোকে ৰাজকুমাৰ চাৰ্জছে বিয়া কৰিবলৈ বিচৰা ছোৱালীজনীৰও কুমাৰী পৰীক্ষা কৰিব। মই বৰ্ণাক বুদ্ধালো যে হনুমন্তই যদি তেওঁৰ জীৱনত নেজৰ বাহিৰে আন এফো জোকৰা নাই তেনেহ'লে তেওঁ কুমাৰী পৰীক্ষা ল'বলৈ ভয় কৰিব নালাগে। অন্তত সেই পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'লে তেওঁ ৰাজকুমাৰ চাৰ্জছৰ কাৰণে গ্ৰহণীয় হ'ব। মই বৰ্ণাক ইয়াকও বুদ্ধালো যে তেওঁ কুমাৰী বুলি প্ৰমাণিত হ'লেও যে তেওঁক ইংলণ্ডত সোমাবলৈ দিব তাৰ কোনো মানো নাই, কাৰণ কুমাৰী হ'লে তেওঁলোকে ক'ব যে তুমি ইয়াত কোনোবাক বিয়া কৰিলে আহিছা আৰু কুমাৰী নহ'লে ক'ব যে তুমি অবিবাহিতা ছোৱালী কুমাৰী নহয় বোভিয়া। নিশ্চয় বেণ্যাবৃত্তি কৰিবলৈ আহিছা।

মই বৰ্ণাক তেনেদৰে বুদ্ধাই থাকোঁতেই সেই ইংৰাজ বিজয়াজনে মোক বাধা দি ক'লে,

"তাওঁৰীয়া, বন্ধ, ক'বক। সেয়ে বৰ্ণেট হ'ব। আগুনি আকৌ এওঁক ইংৰাজীতে বুদ্ধাইছে কিয়? তুমি তেওঁক হিন্দুস্থানী বা তেনেকুৱা কিবা এটা ভাষাত কিয় বুদ্ধাই নিদিয়া?"

মই : নাই তেওঁ হিন্দুস্থানী বা তেনে কোনো ভাৰতীয় ভাষা বুদ্ধি নাপায়।

বিজয়া : কিয়? প্ৰীমতী, তোমাৰ মাতৃভাষা কি?

বৰ্ণা : অসমীয়া, কিন্তু মই সদায় ইংৰাজী ভাষাতেই শিক্ষা লাভ কৰি আহিছোঁ, সেই কাৰণে অসমীয়া ক'ব নোৱাৰোঁ।

বিজয়া : কিয়?

মই : তুমিতো জানাই যে বৃটিছে বহুত দিন ভাৰতত ৰাজত্ব কৰিছিল। তেওঁলোকৰ ৰাজত্বকালত বৃটিছসকলে ভাৰতীয় সকলক বহুতো গোলামিৰ আন দি থৈ গ'ল। এতিয়াও বহু প্ৰভুত্ব ভাৰতীয়ই তেওঁলোকৰ পদত্বৰ গৰ্ভিতৰ জটিলাক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি নিজকে সন্তুষ্ট কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে।

বিজয়া : বৰ আচৰিত কৰ্ম্ম নহয় জানো?

মই : অঁ তোমাৰ বা মোৰ কাৰণে আচৰিত কথা, কিন্তু তেওঁলোকৰ কাৰণে সেইটো দৰ গোবন্ধৰ কথা।

বিবরা : সেইসাল ন'চাইকয়ে এটা প'চা খোক কয়ে নে ?

(A rotten lot, Aren't they ?

মই : তুমি হয়তো ভেনেকৈ ক'ব পাৰা। কিন্তু, মই ভেনেকৈয়া কিয়া সম্পদ্য কৰিলে মোক ভেৰ্তসোকে জীয়াই জীয়াই প'ব।

বিবরা : বুজিছে মই এওঁক ইংল'ডত সোমাবলৈ কিয় সোধিবোঁ। আপুনি বা আন কোনো দাৰিদ্ৰ্যপূৰ্ণ ব্যক্তিয়ে যদি দাৰিদ্ৰ্য লগ ভেনেহ'লে মই হয়তো ভেৰ্তক বুই এদিনৰ কাৰণে থাকিবলৈ অনুৰোধ ক'ব পাৰোঁ। কিন্তু মোক ভেৰ্ত ইংল'ডলৈ অহাৰ মন্তব্য মই একো ধৰিব পৰা নাই। কোনোও যদি ভেৰ্তৰ দাৰিদ্ৰ্য ল'বলৈ আস বাঢ়ি নাহে ভেনেহ'লে মই ভেৰ্তক ইয়াৰ শিহন সম্পদ্য খানলৈ মোৰ। প্রথম বিষয়খনতে তুমি কিবলৈ বাধ্য।

বিবরাজনৰ কথা শুনি বৰ্ণাই হুক হুককৈ কান্ধিবলৈ ধৰিলে। ভেৰ্ত মোক খাচিলে মই যেন ভেৰ্তৰ লগতে নাইম দুদিনমান ভেৰ্তক ইংল'ডত ক'বাই দিওঁ। মই ভেৰ্তক জনালোঁ যে লন্ডনত মোৰ কোনো কাম নাছিল। তাতে ইংবাজসকলে ভাবতীৰ লোকক খুঁজি ভাল ব্যৱহাৰ নকৰে। সেই কালত ভেৰ্ত ইংল'ডলৈ যাবলৈ নোপোৱাটো একো বেয়া কথা হোৱা নাই। মই বৰ্ণাক এইটোও সোঁৱৰাই দিলোঁ যে ভেৰ্তৰ আমেৰিকালৈ যোৱাটোহে প্রধান উদ্দেশ্য যেতিয়া তেওঁ ভাল-কম্বু পোৱাই আমেৰিকালৈকে যোৱা ভাল। ইতিমধ্যে, ইংবাজ বিবরা জনে কোন কাৰি ক'ন্দোৱাত কাৰি ক'লে যে বৰ্ণাই কলিকতাৰ পৰা এহা এয়াৰ ইণ্ডিয়াৰ কিমান খৰচে নিউ ইয়ৰ্কলৈ যাব পাৰিব। যেনে কথা ভেনে কাম। ভেৰ্তসোকে ল'বালকিতক কৰাৰ চুটিকৈহে আৰি আনি ভেৰ্তক বিনা সমানে আকৌ জাহাজ কিমানত তুমি নিসে।

নিউ-ইয়ৰ্ক কাণ্ড

ভেৰ্ণন বক্সৰ বিলাতত, ভেৰ্ণন আপোন ইংৰাজী দেশত সোমাবলৈ বাপাই আব্দ ইংৰাজলোকৰ দ্বাৰা ভেনেলে লাহুত হৈ বৰ্ণা ব্ৰহ্মহুত হ'ল। ইংৰাজসকলে যে ভেৰ্ণন নিচিনা ইংৰাজী-প্ৰিয় লোকক কেৰেপেই নকৰে তাক উপলব্ধি কৰি ভেৰ্ণ ভেৰ্ণ আৰ্জীকৃত হ'ল।

সিউ ইয়ৰ্ক আভিষ্কাৰী আকাশী জাহাজেৰে শূন্যত উঠি বৰ্ণন জীৱন শূন্য হ'ল। ভেৰ্ণ ভাৰতীয় সমাজক হয় কৰি এৰি আহিছে, বিলাতী সমাজে ভেৰ্ণক হৃদয়ত কিবৈ কৰিলে—ভেনেলে ভেৰ্ণ কোন সমাজৰ কৃতি আব্দ ভেৰ্ণন স্থান ক'ত? সেইবিলাক প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰি বৰ্ণাই ছটফটাবলৈ ধৰিলে। সেই কাৰণে ভেৰ্ণ মোৰ ওচৰত বহিব খুজিলে। মই কিন্তু ভেৰ্ণক ক'লোঁ যে ভেৰ্ণ মোৰ ওচৰত নবহাই ভাল, কাৰণ ভেৰ্ণ অকলে বহিলে হৰতো কোনোবা শূন্যৰা ডেকা নাইবা আশেৰিকাৰ কোনোবা কোটিপতি আহি ভেৰ্ণ ওচৰত বহাৰ সম্ভাৱনা আছে। এইবাবৰ কিন্তু বৰ্ণাই মনটো বেয়া লাগি আছে বুলি প্ৰকাশ্য চিনাকি মোৰ কাৰণে বহি ছটফটাবলৈ ধৰিলে আব্দ খুৰ কান্দিছে।

বৰ্ণাই মোক ক'লে যে কিবা কাৰণে ভেৰ্ণ খুৰ ভয় লাগিছে। আকাশী জাহাজখন বুলি মাৰ বা নচলা হৈ পৰিব বুলি হেনো ভেৰ্ণ সাম্ভাৱিক ভয় হ'ল। মই অৱশ্যে ভেৰ্ণক আশ্বাস দিলোঁ যে জাহাজ জেটবিলাক আঁতৰি যোৱা, গাড়ীকে ভেৰ্ণ ভেনেলে ব্ৰহ্মা ব্ৰহ্মা মনলৈ আহিবলৈ বিয়া উচিত নহয়। মোৰ ব্ৰহ্মাৰে ভেৰ্ণ ভয় আঁতৰাব নোৱাৰিলে, কাৰণ মই কিয়া ভয় এটা অনবৰ্তক বুলি প্ৰমাণ কৰিলে ভেৰ্ণ আন কিবা এক ব্ৰহ্মা মনলৈ আনে—বিমান চালকৰ দল বহু হঠাৎ বন্ধ হোৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি আঁচনাক কোনোবা ক্ৰাইং চ'হাবে ব্ৰহ্মা মনটোকে মই নানা ধৰণৰ পৰিৱৰ্তিত সম্ভাৱনা আঁতৰ কৰিব লগা হ'ল। উপলক্ষ্য হৈ মই কিছু দৈৰ্ঘ্য একো নকৈ মনে মনে থাকিলোঁ। কিন্তু অলপ পিছতেই ভেৰ্ণ মোক কিয়াকিবি কথা পাতি থাকিবলৈ খুৰ কান্দিছে। মোটাই পৰ্যটো ভেৰ্ণক ভোবামোহ কৰি থাকিবলৈ মোৰ অকণো স্পৰ্শ নাই। ভাৰ্ণি ভেৰ্ণ হৃদয়ৰটো দৈৰ্ঘ্য মোৰ অলপ ব্ৰহ্ম লাগিছিল। ভেৰ্ণক অলপ খুৰলৈ এটা কৰিবলৈ কৈ মই ক'লোঁ,

“চোৱা, আকাশী জাহাজত মানুহৰ লগত বোহিকৈ কথা পাতিলে বা বোহিকৈ কিতাপ পাচিলে বা বিমানত দেখুওৱা কথাহাব আৰি চালে নিজকে বোহিকৈ ভাঙ কৰায়ে হয়। তুমি যদি চহু ব্ৰহ্ম জিৰণি লৈ থাকি ভেনেলে বোহি ভাল নালগে আব্দ ভয়ও নালগে।” এইজনে আকাশী জাহাজেৰে বীজলীয়া বয়স আৰম্ভ কৰাৰ আগতে সন্ময় দৈৰ্ঘ্য বা খেলি ভালকৈ পৰিৱৰ্ত কৰি ল'ব বোলে আকাশী জাহাজত ভালকৈ চৌপাৰি আছে। চৌপাৰি নাহিলেও তুমি চহু ব্ৰহ্ম যেনে মনে থাকিলে, ভাল লাগিব।”

মোহ কথাত বৰ্ণা পীড়নৰ সন্নি কামৰ তেওঁ ক'লে,

“ভেনেকৈ চকু মূৰি থাকিলে বৰি আকৌ চকু মূৰি মোকো হওঁ ভেনেকৈ কি হ'ব ? চকু মূৰিলেই মোৰ চৌপাৰি বাহে কিন্তু বৰি মোকোপাৰিহে বৰি আকৌ মূৰি ভৰ হৈ গ'লে !”

আন একো উপায় নেদেখি ‘ভূমি ভেনেকৈ চকু মূৰি থাকিলে, চৌপাৰি আহিব’ মূৰি মই চকু মূৰি আন পিনে মূৰ খুবেই থাকিলোঁ। তাৰ পিছত মই হয় বটল সেই নীৰলীয়া বাগাত এবাৰও চকু নেমেলিলোঁ। বৰিই মৰমে বাহে উঠিগৈ মোক নানা ভাৱে বিপ্লব কৰিছিল। মই মূৰি এবাৰ ওঁ আঁ কৰিব বাবে আন এনে কোৱা নাছিলোঁ। অলপ পিছতেই মোৰ ভাল চৌপাৰি আহিব বাবে মই একেদৰে শূৱেই থাকিলোঁ। তাৰ পিছত বৰ্ণা কি হ'ল বা তেওঁ কি কৰিলে জাহান্না।

নিউ ইয়ৰ্কৰ কেনেডী বিমান কোঠাত আকানী জাহাজখন ভূমিহ হোৱাৰ পিছত বৰি মোক মোকোৰি জোকাৰি জগাই ক'লে,

‘উঠ’ক আমি নিউ ইয়ৰ্ক’ পালোঁহি।’

চকু মেলি মই বাহিৰলৈ চাই, ‘ক’তা আমি যেনে এতিয়াও টাৰ্মিঙ্গেল বিন্দি পোৱা নাই’ মূৰি চকু মূৰি আকৌ চৌপাৰিগালোঁ, কামৰ কেনেডী বিমান কোঠাটো ইমান ডাঙৰ আৰু ভালৈ প্ৰত্যেক বিন্দিতে ইমানখিনাক আকানী জাহাজ জাহা-বোৱা কৰে যে উৰা জাহাজ এখন ভূমিহ হোৱাৰ পিছত টাৰ্মিঙ্গেল বিন্দিতে আহি বৰালৈকে আধা গণ্ডাতকৈও বেছি সময় লগাটো একো অস্বাভাৱিক নহয়। সেইকাৰণে সেই সময়কৰ জিৰাণিখানি নষ্ট কৰাৰ মই কোৱা কামৰ সেৱািলোঁ।

বৰি মোৰ ওপৰত খুব খব উঠিল। মইমো বাবে, কি কৰে, তেওঁৰেই মোক সাহায্য কৰি দিছিল মই বাবে তেওঁক বিপ্লব নকৰোঁ বা তেওঁৰ সৈন্য পক্ষৰ কঠোৰাধিকাৰ উভালি নেপেলাওঁ। ভেনেকৈ মই তেওঁৰ প্ৰতি সহায়ক সাধাৰণ সহানুভূতিখানি প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈও টান পাইছিলোঁ। উৰা জাহাজৰ পৰা নহি তেওঁ নিজৰ চিনাকি আমেৰিকাত ভৰি দি নিজৰ জাবিলে যে তেওঁ পাৰ পালে। তেওঁ সকলো ভৱিষ্যতা তৎকালৰ অনুমান হ'ল। তেওঁ মোক একো সোকেলৈকে ভেঁ-ভেঁৱাই ভাল বাচি পঢ়ি গ'ল। মই লাহে বীৰেই নাছিলোঁ।

মুঠক আৰু পৰৱৰ্তীকালৰ বিক্ৰা সকলৰ আৰম্ভ কেবাটাও ধীৰে ধীৰে লাবী হৈছিল। মই যিটো লাবীত থিয় হৈছিলোঁ তাৰ কামৰ বাৰটোত মোকটক কিছু আৰম্ভ কৰি থিয় হৈ আছিল। তেওঁ মোক সৌখিন সোৱণা ভাত খাবলৈ—কিনা কামৰ তেওঁ মোৰ প্ৰতি মূৰ নিকু হৈছিল মোক ?

বৰি বিক্ৰাজনৰ কামৰ সে থিয় হৈ থাকিলে, তেওঁ ‘অৰণ্য’ ভাৱে ভেঁৰেই আছিল। সেইটো বৰ মূৰিৰ কাম নহয়, কিন্তু মোৰ সকলো কামৰ মূৰক আৰু পৰৱৰ্তীকালৰ বিক্ৰা সকল পূৰি একে কামৰ। তেওঁলোকৰ বহিৰাংক মোকল ওপৰত কিছু কামৰ বাবে খুবেই আধিপত্য ভাৱৰ পৰে আৰু তেওঁলোকৰ সেইক কামৰ

সপৰ্শৰূপে প্ৰয়োগ কৰি ব্দৰ জল পায়। বৰহি তেওঁৰ শাৰীৰ বিজ্ঞানজনক ভাৱৰি লগাবলৈ ব্দৰি এখেতৰ আশ্ব বাঢ়ি কিবা এটা ক'বলৈ চেষ্টা কৰোঁতেই বিজ্ঞানজনে ধৰ্মিক হি ক'লে,

“এতিয়াই সেই বগা বেথাভালৰ পিছত যা। এই নমুনাটোকে সেই বেথাভাল পাব হৈ আহিবলৈ ধানো কৰিছিলো নহয়, কিয় আহিছ ?”

বৰহি ধনমত খাই পিছ হুঁহাঁকিলে। ল'ডনত হোৱা ব্দৰক্ৰমাৰ পুনৰাৱিষ্কাৰ হয় ব্দৰি ভয় কৰি তেওঁ কন্দনাম্ৰুয়া হ'ল। অৱশ্যে, অলপ পিছতে বিজ্ঞানজনে বৰ্মাক ঘাতি বৈহ ভাৱনৰেই জল্পভাৱে কথা পাতিলে—

বিজ্ঞান : ভূমিনো কি সম্ভাৱিত আৱেৰিকালৈ আহিছা ?

বৰ্মা : ব্দাজহে, এই “বিহু গৌহাটী”। সৌন্দৰ্য প্ৰতিৰোজিতাৰ প্ৰথম পদবন্ধাৰ হিচাপে মোক আমেৰিকা জয় কৰিবলৈ এটা টিকেট কিনি দিলে। অৱশ্যে টকাখিনি যিটো ল'বাই দিলে তাক এই সম্ৰাট দোখৰ নোৱাৰোঁ। কিন্তু, এই.....

বিজ্ঞান : শ্ৰীমতী, এই দ্বাৰা জানিব বিচাৰিছোঁ তোমাৰ আমেৰিকালৈ অহাৰ উদ্দেশ্য কি ?

বৰ্মা : এই আমেৰিকাত ভাৱনৰে ব্দৰিবলৈ আহিছোঁ,

বিজ্ঞান : আমেৰিকাত তোমাৰ কোনোবা বন্দ-বান্ধব বা আত্মীয়-স্বজন আছে নেকি ?

বৰ্মা : ব্দাজহে, মোৰ এজন সম্পৰ্কীয়া ভাই নিউ ইয়ৰ্কত আছে। মোৰ হাতত তেওঁৰ ঠিকনা আছে। তেওঁ ব্দৰ ডাঙৰ চাকৰি কৰে। এই কিয় তেওঁলৈ এই আহিছ ব্দৰি জিখা নাই, কিন্তু এই এইটো-ভাৱনৰে জানো যে মোক লগ পালে তেওঁ আলমত অৰীৰ হ'ব।

বিজ্ঞান : তুমি কেনেহ'লে নিউ ইয়ৰ্কত তেওঁৰ লগত থাকিবা। তুমি আন কোনোবা ঠাইলৈকে যাবা নেকি ?

বৰ্মা : এই ৱাশ্বিংটন, ব্ৰুকলিন আৰু হাৰ্ভাৰ্ডলৈকে বজা ব্দৰি জাৰিছোঁ। হাৰ্ভাৰ্ডলৈ অৱশ্যে এই বাকী অৰ্থিক, কৰণ মোৰ চিত্ত-ভাবনা হোৱাৰ ইচ্ছা আছে।

বিজ্ঞান : মোক তোমাৰ টিকেটৰ সন্দেহ আছে। —

(টিকেটখন চাই) এই টিকেটখন দেখোন কেৱল কলিকতাৰ পৰা নিউ ইয়ৰ্ক আৰু নিউ ইয়ৰ্কৰ পৰা কলিকতালৈহে। তুমি বাকীকালক ঠাইলৈ একমুঠে নানা আৰু সেই বিলাক ঠাইত ক'ত থাকিবা ?

বৰ্মা : এই সেইবিলাক এতিয়াই জানায়েন।

বিজ্ঞান : তোমাৰ লগত কিমান জৱান আছে ?

বৰ্মা : যথেষ্ট।

বিজ্ঞান : এৱল কেই হাজাৰ বা চল্লিশ তুমি মোক এটা ব্যক্তাৱৰ্ত্তিৰ পাতিবা যে ?

বৰ্ণা : মোৰ লগত চাৰি খ ডালৰ আছে।

বিবৰা : কিহু চাৰি খ ডালৰেৰে দেখোন ভোমৰ একোৱেই নহ'ব। ভোমৰ দাঙি
ল'ব যদি কোনোবাই একিডাকিট বহী কৰিছে নে?

বৰ্ণা : ভেনে একিডাকিট কোনো প্ৰয়োজন নাই, কিহুলা এই মোৰ দাঙি ল'ব
জানো, মোক কাকও সহায় নালাগে।

বিবৰা : সেইটো এই ভালমে জানো, কিহু প্ৰশ্ন হৈছে ভোমৰ খবৰ দাঙি বা
ভোমৰ কিবা এটা হ'লে আৰু দাঙি ল'ব যদি কোনোবাই ভোমক
পুঠপোৰকতা কৰি কাগজ চহী কৰিছে নে?

বৰ্ণা : নাই কথা। কিহু, এইতো একেধাৰে আমেৰিকান কনফেডেৰে পৰা ভিহা
লৈ আহিছে।

বিবৰা : ভিহাখন থকা কাৰণেই যে ভোমক আমেৰিকাত সোমাবলৈ দিয়া হ'ব ভাব
কোনো মানে নাই। তুমি যে আমাৰ চকৰ বা আমাৰ সৈন্য কোনো বোজা
নোহোৱা আমি সেইটোও খিৰাং কৰিব লাগিব। স'ত কথা ক'বলৈ গ'লে ভোমৰ
কথাৰ পৰা বিটো গম পাইছোঁ এই ভোমক যে ইয়াত সোমাবলৈ দিব পাৰিব
সেইটো সন্দেহৰ কথা। তুমি ইয়াত অলপ দৌৰি ব'বা, এই মোৰ ওপৰতালোকৰ
লগত অলপ আলোচনা কৰিব লাগিব।

ল'ডনত হোৱা দৰ্জাৰ প্ৰদৰ্শনৰ হয় যদি বৰ্ণা মোৰ ওচৰলৈ সোঁৱৰি আহি
ক'লে,

“মোক অৱকা ইহ'তেও বিলাস কৰিছে আপুনি আহি মোক কিবা এটা সহায়
কৰক।”

এই ইচ্ছা কৰিছে বৰ্ণা কিহুলাহ কৰিব কাৰণ উক্ত বিলাস,

“ভোমকনো এই কেনেকৈ সহায় কৰোঁ। তুমি দেখোন মোক ভাল হৈছে
জান নকৰা। তুমি নিজৰ প্ৰয়োজনৰ সময়তহে মোৰ ওচৰলৈ আহী—আমি
সময়ত তুমি মোক দেখোন কিবা এক আৱৰ্ণনা যদি সেই সেই সেই সেই
কৰিবলৈহে সক্ষম।”

“কিহু। মোৰ চাউজাইও দেখোন মোক সহায় কৰিবলৈ আপোনাক কহুকে
কৰিছিল।”

“কিহু, ভোমৰ কাৰণে দেখোন এই কৰিব পৰা একো নাই।”

ভেটনুৱাতে বিলাসৰ উদ্ভাৱন আহি বৰ্ণা মোৰ লগত কথা পৰা সোঁৱৰি বৰ্ণা
দুইডাল

“ভোমৰ লগত আমাৰ আন ভেটনুৱা আহিছে সৌক?”

“হঁ, সৌক মোৰ বহু প্ৰচেষ্টাৰ পৰা। কেই ইয়াত বিলাসকাৰী একজন
প্ৰচেষ্টা—ইয়া মোৰ এই প্ৰচেষ্টাৰ সময়।” বৰ্ণা ক'লে।

ডাক্তার শুনান বিস্ময়ভরিতা দেখে আগ বাড়ি আহিবলৈ মাতিলে আৰু মোৰ কান-
পাতিকাল চাই সন্ধানিলে,

“তুমি এই ছোৱালীজনীক চিনি পোৱা নে?”

“জ” মই তেওঁক এক প্ৰকাৰ জানো।”

“তুমি বিবাহিতা হৱ নে নহৱ?”

“নাই, নহৱ।”

“তুমি আকৌ এই ছোৱালীজনীক বিয়া কৰাবৰ মানসেৰে আমেৰিকালৈ
আনিছা নেকি?”

“জিৱাই থাকোঁতে মই ভেনে এটা কাম কৰিবলৈ সাহস কৰিব নোৱাৰোঁ।”

“তেওঁ ইয়াত আন কোনোবা এজনক বিয়া কৰিবলৈ আহিছে বুলি তুমি
জানা নেকি?”

“তেওঁ বিয়া কৰিবলৈ বিচৰা ল’ৰাজনক ভগৱানে সহায় কৰক বুলি মই কামনা
কৰোঁ। নাই, তেওঁৰ ভেনে অতিপ্ৰায় আছে বুলি মই নাভাৱোঁ।”

“বুজিছা এওঁৰ আমেৰিকাত ভ্ৰমণ কৰিবৰ কাৰণে বা ইয়াত বৃদ্ধিমন্তান থাকিবৰ
কাৰণে যথেষ্ট ধন আছে বুলি আমি নাভাৱোঁ। তেওঁ অবিবাহিতা, তেওঁৰ
কোনো ডিগ্ৰী নাই বা আন কোনো কাৰিকৰী শিক্ষা নাই, গতিকে তেওঁ ইয়াত
কোনোবা এজনক বিয়া কৰাই থাকিবলৈ আহিছে বুলি আমি সন্দেহ কৰিবলৈ
বাধ্য। আমি এতিয়া কি কৰোঁ? তেওঁৰ ভ্ৰমণ-পোষণৰ ব্যৱস্থা লোৱা কোনোবা
এজন আগ বাঢ়ি আহি তেওঁ কাকো বিয়া নকৰাই বুলি চুক্তিবদ্ধ হ’লে আমি হৰ্ষোভা
তেওঁক বৃদ্ধি এদিন ইয়াত থাকিবৰ অনুমতি দিব পৰা নহ’লে সোৱাৰোঁ। তুমি
এওঁক পুৰুষপোষকতা কৰা কাগজ এখন চহী কৰিবলৈ বাবু সন্মত হ’বা নে?”

“নাই, মই এওঁৰ ব্যৱস্থা ল’ব নোৱাৰোঁ, কাৰণ এওঁ মোক বেথিব নোৱাৰে আৰু
মই তেওঁক অকণো বিশ্বাস নকৰোঁ, এওঁ মোক ভাবভীৰ বুলি বিশ্ব কৰে যেতিয়া
মইনো কেমেৰাক এওঁৰ ব্যৱস্থা কৰ্ত্ত?”

“কি তেওঁ অসো ভাবভীৰ নহৱ?”

“হৱ, কিন্তু এওঁ মনে প্ৰায়ে সম্পূৰ্ণ আমেৰিকান।”

“বুজিছো, মই কবুনে পৰা ইংৰাজী শুল্কত পঢ়িছোঁ আৰু এই আমেৰিকান সকলো
কথাই ভাল পাওঁ। মই যে আমেৰিকালৈ আহিবলৈ আজি কিমান কষ্টকৰ পৰা
সুপান ঘোঁৰা আহিছোঁ আপোনাক কি ক’ব?”

“কিন্তু, শ্ৰীমতী, আমি আঁত বৃদ্ধিৰ লৈ ভোম্বাব কৰে আমেৰিকান-প্ৰায় উচ্চাৰক
আমি পুৰুষপোষক সোহোৱাটো আমেৰিকাত সোমাবলৈ দিব সোৱাৰোঁ। গতিকে
আমি তেজাক ২৪ ঘণ্টা সময় দিছোঁ। তুমি সোঁ ভাত বা ট্ৰীলেকাফলী ব্যৱহাৰ
কৰিব পাৰা। তুমি যদি এওঁৰ মানস সন্মত কৰোঁবা এজন পুৰুষপোষক চোৱাও
ভাল কৰা, নহ’লে তুমি ইয়াৰ পৰা কহিলে কাৰিকৰীকৈ উভতি যাব লাগিব।”

কিছাঅনব বাহু শূনি কহি একাক হৈ মোক পিনে চাই অজ্ঞান নুহত ক'লে,

“আপুনি বাবু মোৰ কাৰণে এই ঘৰে কতকালত চহী কৰিব মোহামে নে ?”

মই কৰিক সহজ মকল কিছা পৰ্বতভাৱে বুজাই নিলোঁ,

“সেই কাগজখনত চহী কৰা মানে তোমাৰ বেমাৰ আত্মা হুঁহু ক হুঁহুহু ক কৰি
কাৰণে বুজাবলৈ চকুৰে কিবা খঙ কৰিব লগীয়া হ'লে মই সেই খঙৰ বাহিৰ
লোৱা। অকল সেয়ে নহয়, তুমি ইয়াত কৰকা বিয়া নকৰোৱা বুলিও মই বাহিৰ
ল'ব লাগিব। এইবিলাক বাহিৰ ল'বলৈ মই অপায়। এনেৱে ইয়াত মোৰ
বহুত বাহিৰ আছে। তবুপৰি মোক ভাল পোৱা আত্মা নকৰি বহুতৰে বাহিৰ
মোৰ হাতত। তেনেকালত মোক মানুহ যেনেই জান কৰিব নজনা এগৰাকী
বাহিৰ মই কেনেকৈ লওঁ ? তুমিও মোৰ সহযোগী নহয়, নাইবা মই জীৱন
কালত লগ পোৱা তুমি এজন অস্তিত্বীয়া কিছা সহযোগী বাহিৰীও নহয়।
ভাৱিবাতে তুমি মানুহক মানুহ বুলি জান কৰিবলৈ শিকিলে মই হৰতো কোঁতলা
প্ৰয়োজন হ'লে তোমাক কিবা প্ৰকাৰে মইছাই সহায় কৰিম। কিছা এতিয়া
মই তোমাক মোৰ সুখিবা ল'বলৈ দিব নোৱাৰোঁ। সেইকাৰণে মই হাওঁ।”

মই তেওঁৰ কাৰণ পৰা আঁতৰি আহিবলৈ ওলোৱাত কৰা কখনমুহা হ'ল। তেওঁ
চাৰিওপিনে ঘূৰি চালে। প্ৰত্যেককৈ নিজকে লৈ ব্যস্ত। আন একো উপায় দেখিখি
তেওঁ মোককৈ আকোঁ ক'লে,

“ভাব মানে, মোক এতিয়া আপুনি এনেকৈয়ে এৰি বাব।”

“হয়—তুমি নিশ্চয় তেজাৰ বয় ল'ব পাৰিবা। বাহুওক, মই তেজাৰ কষ্টত
যথেষ্ট দুখও পাইছোঁ। সেই কাৰণে মই নৈ এতিয়া তেজাৰ দাদা কামেত কোন
কৰি কথোটা জনাম। তেওঁ যদি আহি তেজাক লৈ বাহু তেজাৰে লৈ ভাল কৰা।”
সেইবুলি কৈ মই কৰিব অকল পৰা আঁতৰি আহিলোঁ যদিও মোৰ মনটো ফোৰা
লাগিল। হোৱালীজনীৰ উখত সত্যকথন কাৰণেই হৰতো মই তেনে কষ্টত হ'ব
নালাগিছিল—নিজকে সেম আৰু পান্ধীয়া বুলি ভাবিলেও তেওঁ এজনী অলমীয়া
হোৱালী। কামেৰে তেওঁ বাহিৰ ল'লে ময়েই তেওঁৰ বাহিৰ ল'ব বুলি ঠিক কৰি
মই কামেৰে তেনে কৰিলোঁ।

কামেৰেই আহি কৰিক পুৰুষপোষকতা কৰাৰ কাৰণ পৰা চহী কৰি কৰিক লৈ গ'ল
আৰু মই কিছাটলৈ যাত্ৰা কৰিলোঁ। পিছত কামেৰ পৰা আৰু সিটো ইয়াক
অলমীয়া বহুতৰ বাহুত প্ৰচলিত কৰাৰ কাৰণেই কিছাক পৰা কহি সিটো ইয়াক
কামেৰকাৰ এটা আকল পালে।

কৰা কৰা কামেৰ কামেৰ আৰু কামেৰ কামেৰে চহীৰ প্ৰকাৰে কামেৰ কামেৰ
কামেৰ কামেৰ আৰু চহীৰ কামেৰ কামেৰ আৰু তেওঁলোকে সত্য তেওঁলোকে
কামেৰ কামেৰ কামেৰ কামেৰ কামেৰ (baby-lites) ৰ কামেৰ কামেৰ
কামেৰ। সেই কামেৰ কামেৰে কামেৰ কামেৰ কামেৰ কামেৰ কামেৰ কামেৰ কামেৰ

লগতে থকতে নিজৰ পুতলাবিলাকৰ লগত খেলি থাকিব পাৰিব। বনহি কেৱল দুই এবাৰ ডাব কাগজৰ-কেঠা (dipes) সলাই দিলেই হ'ল আৰু মাজে মাজে গাখীৰ আদি খাবলৈ দিলেই হ'ল।

প্ৰথম দিনাখন বৰ্ণাক সকলো চমজাই দি থকাৰ পৰা ওলায়েই চিঠাৰ ঘনটো ভাল লাগি গ'ল। বাতিপুৱাই কেঁচুৱাটোৰ আলৈ আখানি নকাৰি নিজৰ ঘৰতে থৈ যাবলৈ পাই তেওঁ বমেশক খাটিলে,

“বকা বিয়ক, সি এতিয়া ঘৰতে কিছূ সোৰি আৰামেৰে শূই থাকিব পাৰিব আৰু পিছত নিজৰে খেলনা বিলাকৰ লগত খেলি থাকিব পাৰিব। বদ্বিজছে, বৰ্ণাক ইয়াতে বদ্বিনমান বোছকৈ থাকিবলৈ কওক। তেওঁক খুৱাৰ্ত্তভেতো বোছি থক নহয়। আচলতে শিশু-বখীৰাক দিয়া পইচা সোপা বাচিবহে।”

চিঠাৰ সেই আনন্দ আৰু আশা প্ৰথম দিনাখনৰ বেলি জুৰ মোহাৰ আগৈয়েই অনুৰ্ধান হ'ল—আবেলি তেওঁ কেঁচুৱাটি কেনে আছে থকাৰ কবিলৈ তেওঁ বৰ্ণাক লগত কোনেৰে কথা পাতিলে,

“কি বৰ্ণা, কেনে আছা? সকলো ঠিক আছে নে?”

“অ” ভালেই। মোৰ খুব ভোক লাগিছে। মোক কোনেও দেখোন ব্ৰেকফাষ্ট নিদিলে। এতিয়া দেখোন মোৰ কাৰণে লাভও নাই।”

“কেলেই সেইবিলাক সকলো পাকঘৰতে আছে, তুমি নিজেই বি ইচ্ছা বনাই খোৱা।”

“মই কেনেকৈ খাম? মই চাহ জ্বৰু ধলাব নাজানো নহয়। আপোনাৰোজন কোনে আহুনি বা কাৰ কৰা ল'ৰা নাই নেকি?”

“তুমিও ভাল দিয়া। ইয়াত সকলো নিজেই কৰিব লাগে। তুমি কিবা এটা লৈ খোৱা। বিভিন্নভাৱেও সকলো আছে। আছা, কেঁচুৱাটো কেনে আছে? তুমি ডাব ডাইপাৰ সলায় নে?”

“অ” ডাব ভাল। সি মাজতে খুব কান্দিছিল কাৰণে মই ডাক সিতো কেঠনত কৰি কৰি থৈছিল। এই সি দেখোন ডাইপাৰত হাঁসি কৈছে, মই সেইবিলাক ছুব নোয়োনো কিছূ। ইমান বদ্বন্দ্ব যে মই ডাব ওচৰলৈকে বাৰ সোৱাবোঁ।”

“বৰ্ণা, ডাই গ্লক গ্লক ডাব ডাইপাৰখন সলাই দিয়া আৰু ডাক গাখীৰ জল খুৱাই দিয়া।”

“বো মোক সেইটো নক'ব ভয়। মোৰ কথাটো জাৰিয়েই গা বেৰ চকৰাই যায়। সি যে ডাইপাৰত কি কৰি থৈছে তুমি কল্পনাই কৰিব সোৱাব। তুমি ওচৰলৈ গলেই মই উপহাস কৰিবহে ক'ব যাব কোন লাগে।”

জিহাই কোনটো কেৰেক বাখি থৈ ক'ব ক'ব হাঁচি কটন দাখিলে। কেঁচুৱাৰ কলহখন তেওঁ হঠকৈ পৰা খুপিলে। ডিঙৰ সোৱাই তেওঁ জ্বৰু চন কান্দি কান্দি ল'ৰাৰ জৰক লাই। বাতিপুৱাৰে পৰা শীৰ্ষ কৰি কেৰেকল কেঠতে হাঁচি-হাঁচি কট

ল্যাগি পক্ষা তাব কেঁঠাব কলহ্য প্রত্যাহত ভাব পোটেই নিতম্ব আব্দ তল পেঁঠেই বের্ন-খব্দ (diper rash) ডব্বা ডব্ববে উঠিলে। মিনত্রে একা থাকলে বাপাই জাব পেঁঠে ভেনেই খুঁজুলে। মাকক পাই জাব প্রাপ পেঁঠো বেন লাগিল; চিঠাই লবালকিক ডাক ধুয়াই পখলাই কিয়া থাকলে দিলে; চিঠাব কৰ্ম্মৰ ওপৰত ভীষন থং উঠিল আব্দ খঙে কৰ্ম্মৰ একো কৰ্ম্মও নোহাছিল। কহি পাটো বোলা লাগিলে বুলি খুঁই আহিল বীৰও তেওঁক কিয়া এটা থাকলে বিবৰ কাৰণে চিঠাক খাটিলে; চিঠাই মাঝে "মোব এতিয়া ভোমাব আল পৈছান ধিকবলে সময় নাই. তুমি যি পোৱা নিজেই লৈ থোৱা" বুলি অন্যমনস্ক হৈ থাকিল।

সেই দিনাখনবৰা পৰাই কৰ্ম্মৰ যোঁকলেই বা কৰ্ম্মৰ মাত খুঁই নিজেই চিঠাব থং উঠা হ'ল। কহি কিছু আশা কৰিছিল যে তেওঁৰ বোঁহেৰ চিঠাই তেওঁৰ আল পৈছান ধিকব আব্দ, সন্ধান বাশ্বি-বাশ্বি ধুয়াব। কহি এইটোও আশা কৰিছিল যে কমেও তেওঁক নিজো কুৰাব বা নিউ ইউক'ৰ জাকজমকীয়া জীৱনৰ সোহাগ-সোহাগত সহায় কৰিব।

দুৰ্ভাগ্যবশতঃ যমেশ বাতিপুৰা চাবে পিটো বজাতে উঠি পৰা চাহ একাপ নিজে কৰি খায় আব্দ তাৰ পিছত লবালকিক গা-পা খুঁই ওলায়। গা-মোহা ধকত কমেও সকলো কাম নিজ ইচ্ছামতে কৰিবলৈ নাপায়, কিণো তেওঁ ঠিক ছটা বাজি পোন্ধৰ মিনিট বাওঁতেই গা-মোহা ধকটো খালী কৰি নিব লাগে বাতে চিঠাইও গা-পা খুঁই ওলাব পাৰে। তাৰ পিছত তেওঁলোক দুয়ো ঠিক মাজত ব্যায়ামলৈ গু মিনিট থাকোঁতে ধবৰ পৰা ওলায়। তেওঁ ঠিক সেইখিনি সময়ৰ আগতেই কে'লুৰাটিক সজাই পৰাই উলিয়াব লাগে আব্দ কিয়াকিবি এটা মূৰত ভাব লাগে। তেওঁলোকে প্ৰথমে কে'লুৰাটিক তাৰ শিপু-বখীয়াৰ ধকত ধৰ আব্দ, গাড়ীকেই বেল পেঁঠলৈ যায়। বেল পেঁঠলৈ ওচৰতে গাড়ীখন থৈ তেওঁলোক দুয়ো বেললৈ বাসহাটলৈ কামলৈ যায়।

শনিয়া ছটামান বজাত তেওঁলোক আকৌ সেই বেল পেঁঠলৈকে উভতি অহা আব্দ, গাড়ীখন লৈ কে'লুৰাটিক তুলি ধৰ সোমায়। সেই খাত মিনটোৰ পিছত কমেও আব্দ, কুৰাচকা কৰিবলৈ শক্তি নাথাকে বা বৈশীয়েকও কথা-কথা কৰিবলৈ কোনো পুহা নাথাকে। সেইকাৰণে চিঠাই সাৱাকণতে মেওবাহেই সৰুকৈ হাজিৰ ওককাৰী, মাসেৰ ওককাৰী আদি বাশ্বি বিজিআকেঁৰত ভৰাই থাৰ আব্দ, ভাৰকেই কৰা কৰি কৰি যায়। অকল্যা, শনিবাৰ বা মেওবাহে তেওঁলোক কামলৈ বাব নালাগে। শনিবাৰকেই তেওঁলোক বজাব আদি কৰে আব্দ, সাধাকণতে মেওবাহে আন কেহনো অঙ্গীয়া মানুহৰ ধকত বা আন কোনো কৰ্ম্মকলৈ যায়। তেওঁলোক সেই বজা জীৱনত আন একোৰে কামলৈ কুকণো কৰিব নাই।

কমেও বাবা কল নহ'ব বুলি জানি কহি নিজেই অকল্যে অকল্যে কলপ কৰা কৰ্ম্মকলৈ জাবত কৰিলে। কমেও অকল্যে কৰ্ম্মৰ সাহায্য কৰি দিলে এই কেঁঠেৰে

থকা টাই ডোকৰত অৰ্থাৎ জালিৰ অলপত ডাকতীৰ লোকৰ ওপৰত চেমেলীয়া ল'ৰা কিছুমানে মাতে মাতে বেহে অভ্যাস কৰা হৈছে, সেইকাৰণে বৰ্ণা মাতে অলপ সাক্ষ্যানে কৰে। কিন্তু বৰ্ণাই কয়েশৰ কথালে অকোপ নকৰিলে কাৰণ তেওঁ নিজকে ডাকতীৰ নহয় বুলিহে ভাবে, তেওঁ নিজকে ডাকতীৰ নহয় বুলি বিশ্বাস কৰিলেও বৰ্ণাই আন লোকৰ চকুত খুলি দাখিলে অসমৰ্ব কিছুনো তেওঁৰ গাৰ বং ইংৰাজী কোছাৰ ধবং, চকুৰ চাৰ্ভান আৰু আন সকলো প্ৰকাৰে তেওঁ যে ডাকতীৰ সেইটো পপ্ত হৈ ফুটি ওলায়। গাঁওকে জালিৰ উল্লেখ ডেকাৰ চকুত তেওঁ সহজেই থকা পাবিলে।

এদিন কয়েশহ'ডৰ ওখ অষ্টালিকাটোৰ ভলৰ পৰা ওপৰলৈ লিক্ৰুত আহোঁতে তেওঁক এখন খেতান বহুকে ডিঙিত ছুৰী দেখুৱাই হেঁচা মাৰি ধৰি তেওঁৰ বেগটোত থকা সকলো বস্তু খালী কৰি কাঢ়ি নিলে। বৰ্ণাই খুব ভয় খোছাৰ উপৰিও নিজৰ সকলো ধন হেৰুৱালে।

তাৰ পিছত এদিন জালিৰ উল্লেখ ওচৰত কোনোবা চহকী ৰাজকুমাৰ আদি লগ পোছাৰ আশাত তেওঁ অন্যাই কবাই ছুৰি কৰোঁতে আন এখন খেতান বহুকে তেওঁৰ হাতৰ পৰা তেওঁৰ খালী বেগটোও ধাপ মাৰি লৈ গ'ল। সেইবাৰ তেওঁ বোহি ভয় মাখালে বৰ্ণিক তেওঁ ভেনেবনে বাটে পথে ৰাজকুমাৰ বা কোটিপাত বহুকে লগ পোছাৰ আশা সম্পূৰ্ণৰূপে বিসৰ্জন দিলে।

সেইদিনাখনৰ পৰা বৰ্ণাই ধবং ভিতৰতে বোহি ভাগ সময় কটোৱা হ'ল। কিন্তু বৰ্ণাৰ ভিতৰতো তেওঁৰ খাতি নাই। ধবং গিৰিহ'ডনী চিলাই তেওঁক চকুৰ কটা বেল জন কৰাৰ উপৰিও তেওঁ আন কিছুমান বিপৰ'দৰ সম্বন্ধীয় হ'ব জনায়িত পাবিলে। এখিন বৰ্ণাই কিছুনাৰ ভলৰ পৰা কিবা এটা উলিয়াবলৈ বাওঁতে এটা প্ৰসস্ত ভল-খালিলা নিগানিয়ে তেওঁৰ চকুৰ পিনে ঢেঁচা লোছাত তেওঁ ভয় খাই জাপুৱাই ইলান জোৰে চিঞৰ মাৰিলে যে ওচৰৰ আংশিক বৰ্ণটোত থকা মানুহে কয়েশৰ ধবং কিবা ছুৰ'টো হোৱা বুলি পুজিলে কোন কৰিলে। পুজিলে আহি কয়েশেই বৈপ্লৱিকক কেনেবাকৈ দাখৰ কৰা বুলি সন্দেহ কৰিলে। কয়েশহ'ডক ভেনেবনে গভগোল নকৰিলে সাক্ষ্যান কৰি বি সেইবাৰ পুজিত বিজ্ঞানৰ হুচি গ'ল। কিন্তু তাৰ বুলিৰ পাছতে আলমাৰীৰ পৰা উলিয়াই পিখা ব্ৰাউনএটা লাগি অহা পইচাৰলৈ এটাই বৰ্ণাৰ পিঠিত কুৰুকাই বিয়াত বৰ্ণাই একেবাৰে চিঞাৰ চিঞাৰ কৰোঁতে বাহিৰ হৈ অষ্টালিকাটোৰ ভিতৰত পৰত চেমেলীয়া পাবিলে বৰ্ণিলে। বৰ্ণাই ভেনেবনে পিঠি মোছাৰি মোছাৰি চেমেলীয়া পৰা সোঁত ওচৰ কৰোঁতে হাতৰ একনে তাৰ কাৰণ পোৱেই বুলি পঠল আৰু পুজিলে আৰু কোন কৰি দিলে।

সেইবাৰ পুজিত বিজ্ঞানৰ আহি কয়েশক কৰা কৰিব কৰাৰ জনালি হৈ বৰ্ণা কাৰণ কয়েশে বৈপ্লৱিকক ওপৰত অভ্যাস কৰা বুলি বিজ্ঞানৰ কৰাৰ কৰিলে। অৱৈবিকত বিলাৰ পৰা বা ল'ৰা-ছোৱালীক দাখৰ কৰাৰ কৰিলে। ইয়াত

কহেজে স্মিহি ভাৰ্যা আছে বিনয়কৰ বিবিকল্পকহঁতে মায়া ধৰ্ম্মৰে উপাত্ত কৰে ।
 সেই স্মিহি স্মীসকলক বকা কৰিবলৈ সন্মান আছে কৰকাল বিবেক সন্তোষ । পতিতে
 অজ্ঞাচাৰী পতিত ধৰি নাতি দিবলৈ ইয়াৰ পুৰ্ণিত বিফলসকল সন্মান বহুপৰ ।
 বাহকক বৰ্ণা আৰু চিহ্না দুয়ো দৈ সকলো কথা বিজ্ঞান ঠিক কৰেবক পুৰ্ণিত বাহক
 পৰা উপাৰ কৰি জানিলে বাঁহও সেইসিদ্ধান্তৰ পৰা কৰেবক বৰ্ণক সন্মান কৰিব
 নোহুবা হ'ল । কৰেব আৰু চিহ্নাই বৰ্ণা 'কৌজা বান' 'কৌজা বান' দেখা হ'ল ।
 কৰেব আৰু চিহ্নাই বৰ্ণক প্ৰথমে জ্ঞাতায়ে ইজিত দিলে যে ভেট সোনকালে ভাব
 পৰা জিতব হোৱা ভাল । বৰ্ণি সেই ইজিত দুই মোপোৱা বৰ্ণি চিহ্নাই, কিছৰাল
 পোনপটীয়া ব্যৱস্থা ল'বলৈ ঠিক কৰিলে, কিছৰ কৰেব বাবা দিলে সেইবিলাক
 কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ টান পালে বাঁহও বৰ্ণি দুই এফিল আৰা দিলে আৰা-পেটী হৈ
 থাকিব লগা হ'ল আৰু ভেটৰ কোঠাত নিৰ্ম্মা পইত্ৰচোৱাৰ উপাৰ ব্যক্তিৰলৈ ধৰিলে ।
 কিছৰ বৰ্ণা বান ক'লে ?

ৰাশ্বিংটন কাণ্ড

তেজেন্দ্ৰবাবুৰে এটা ভাল সন্মোগ আহিল। ৰাশ্বিংটনত থকা অসমীয়া ডাক্তৰ ধীৰেন গোহাঁই আৰু তেওঁৰ বৈশীয়েক জোনালীয়ে বৰ্ণা নিউ ইয়ৰ্কত থকা ব'লি জাৰ্নিৰ পাৰ্চি নিতৌ বৰ্ণাক কোন কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু ৰাশ্বিংটনত তেওঁলোকৰ লগত কেইদিনমান থকাকৈ বাবলৈ সদায় জোৰ কৰিবলৈ ধৰিলে।

ধীৰেনে বৰ্ণাক সবুবে পৰাই দেখিছে, কিয়নো তেওঁ ৰূপৰামক চিকিৎসা কৰিছিল। অসমত থাকোঁতে তেওঁ বৰ্ণাহঁতৰ ঘৰলৈ বহুবাৰ গৈছে। এই গোহাঁইৰ লগতেই এবাৰ বৰ্ণাৰ ককায়েক দেউতাকক চাবলৈ মোহাব কাৰণে কিছু বিচাৰি কাঁজিয়া কৰিছিল। পিছত ডাক্তৰ গোহাঁয়ে এনেদৰে ডাক্তৰৰ পৰাও কিছু ল'বলৈ বিচৰা মন্ত্ৰী, উচ্চ বিবৰা, উকীল আদিৰ উপাত্তত থাকিব নোৱাৰি অসম এৰি আমেৰিকাত চিকিৎসক হ'লহি। তেওঁৰ অন্তৰ্গত ব'খীয়া অসমীয়া ৰাইজলৈ বেয়া লাগে কাৰণ তেওঁলোকে ডাক্তৰক কিছুটো ঠিকমতে দিব নোৱাৰিলেও সকলো প্ৰকাৰে কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিছিল আৰু নিজৰ যি আছে তাকেই বাচিছিল। আচলতে ডাক্তৰ গোহাঁয়ে বৈশীয়েক জোনালীকও এজন ব'খীয়া বোগীৰ পৰা কিছু হিচাপেহে পোহাব নিচিনা। শিল্পসাগৰৰ ওচৰৰ আৰ্থে কটীয়া গাঁৱৰ বোগীজনক চাবলৈ যাওঁতে তেওঁ জোনালীক সদায় সোধিছিল— কোঁতলাৰা বিখোত গা ধুই অহা, কোঁতলাৰা কচু পাতত শেহালি বোটলা, কোঁতলাৰা ম'খত হাঁহি এম'কুৰা লৈ তেওঁক চাহ জলপান দিয়া বা লগৰ লগৰীয়া ছোৱালীৰ লগত আলিবাটত জুৰি বাশ্ব-বু-বা-কাৰি থকা। এদিন বেমাৰী চাই ওলাই আহোঁতে চাৰিজনীমান ছোৱালীৰ মাজৰ পৰা এজনীয়ে কোৱা তেওঁ স্পষ্ট শুনিলে,

“ককাইদেউৰ দেখোন বেমাৰী চাই চাই আমাক চাবলৈ সময়ে নাই। আমাকও যদি জলপ মটৰ চাইকেলত ক'বালেহে”তেন।”

ডাক্তৰ গোহাঁইও এলাপেচা ধৰণৰ মানুহ নহয় আৰু তেওঁৰ সময়ও বৰ্ণেট আহিল। মটৰ চাইকেলখন আধা ওভোতাই বুৰাই তেওঁ

“কোনজনীৰ মটৰ চাইকেলত উঠিব মন আছে?”

ব'লি তেওঁ ছোৱালীহঁতৰ পিনে চাই পোনৈ জোনালীকই সোধিলে। হঠাৎ কান্দেয়ে গোহাঁইক ধৰাবলৈ কৰিলে। শিল্পসাগৰৰ বহুত ছোৱালীয়েই আৰু কিছুমান বোৱাবীয়েও তেওঁৰ মটৰ চাইকেলত উঠিছিল বা উঠিবলৈ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছিল। আত্মনিক জীৱনী-বোৱাবীয়ে মটৰ চাইকেলত উঠিবলৈ কিছুবাটো প্ৰকৃত ব'লিয়েই তেওঁ জানিছিল। কিন্তু জোনালীয়ে হুপাত ঘাৰি তেওঁক মটৰ চাইকেলত উঠিবলৈ ক'বাত আত্মনৈ তেওঁৰ কিবা এক আদিৰ আসাঁত জগাই ফুৰিলে ক'ব কাকৰ তেওঁৰ জোনালীক অপমান কৰি ল'বলৈ প্ৰকল ইচ্ছা হ'ল। সেয়েহে কিলক নকৰি কেনো কৃতীৰ পক্ষৰ সহায় নকৰি তেওঁ এদিন জোনালীয়ে দেউতাকক ক'লে,

“স্নোৰ আৰু আপুনি কিয় ভিহু বিহাৰ কথা ভাবিব নালাগে। হোৱালীকেই দিয়ক।”

জোনালীৰ দেউতাকে কথাটো শুনি ইমানেই আনন্দিত হ’ল যে হোৱালী কিয়লৈ সন্মত হোৱাৰ উপৰিও তেওঁৰ নবিহাৰ লাগে লাগে আঁতৰ হ’ল। তাৰ পিছত জোনালীৰ দেউতাকে ডাঙৰ গোহাঁইৰ কঁধৰ সোঁফালে সন্দৰ্ভৰূপে আৰোণ্য হ’ল।

ডাঙৰ গোহাঁইৰ জোনালীৰ প্ৰতি বিশেষ স্বৰ্গ, কিয়নো জোনালীক বিয়া কৰাম বুলি শুবা দিনৰে পৰা তেওঁৰ দিন ভাললৈ আহিবলৈ ধৰিলে আৰু জোনালীক বিয়া কৰোৱাৰ পিছদিনাখনেই তেওঁ আৰ্মেৰিকাত চাকৰি পোৱাৰ খবৰ পালে।

কোঁতলাও ভোণ্টন দলঙৰ সিপাৰ নোহোৱা জোনালী একে কোঁতলাই সাত সাগৰ ভেৰ নথী পাৰ হৈ প্ৰাণ্টিংটন চহৰ পালে। মিথোৰ পাৰত ডাঙৰ হোৱা জোনালীয়ে সংসাৰ পাতিলাই পট্টোৱাক নথীৰ পাৰত। ধীবেক আঁতৰত ভাল পোৱা কাৰণে জোনালীয়ে সদায় হাঁহি হাঁহি থাকিলেও ভিতৰি ভিতৰি জোনালীৰ মনত যব বৃদ্ধ। নিজৰ সবু কালৰ আৰু লগৰীয়া হোৱালীহঁতৰ কথা মনত পেলাই জোনালীয়ে সদায় হাঁহু-বুনিয়াহ কাঢ়ে। জোনালী প্ৰায় সকলো পিনৰ পৰা নিউ ইয়ৰ্কৰ চিহ্নৰ সন্দৰ্ভ বিপৰীত। চিহ্নাই অসমৰ কথা সকলো পাহৰিবলৈ কিতানে, কিন্তু জোনালীয়ে অসমৰ কথা একোৱেই পাহৰিব নোৱাৰে। চিহ্নাই আৰ্মেৰিকাত সকলো বস্তু পাই বুলি ভাল পায় কিন্তু জোনালীয়ে চেকীয়া শাক, পাত মাছ, বেত গাজ, বাঁহ গাজ আদি আৰ্মেৰিকাত নোপোৱা বস্তুবোৰ বিচাৰি হাবাধুৰি খায়। চিহ্নাই নিজে গাড়ী চলাই চাকৰি কৰি গিৰিয়েকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰাকৈ থাকিবলৈ সন্ধিয়া পোৱা কাৰণে গৰ্বী, কিন্তু জোনালীয়ে ব্যস্ত গিৰিয়েকক গোটেই দিনটো সোঁফৈ অকলে থাকিব লাগে সোঁফৈ দাঁখত। চিহ্না আৰ্মেৰিকাৰ নাথীৰ লৰে ব্যস্ত আৰু স্বাধীনচিত্তীয়া কিন্তু বহু-বা বাঞ্ছন আৰু বহু-বা কামৰ দাৰিদ্ৰ্য বিলাকৰ বাঞ্ছন হালিয়াই পেলাবলৈ অসমৰ—তেওঁ চহকী মানুহৰ বসন্ত ডাঙৰ হোৱা হোৱালী; সেইকাৰণে বহুৰ লেতেৰা কাম কৰিব লগীয়া হোৱাই তেওঁৰ আৰ্জপ। জোনালীয়ে আৰ্মেৰিকাৰ খবৰকীয়া জীৱন ভাল নাপায়; তেওঁ অকণো স্বাধীনচিত্তীয়া নহয়—গিৰিয়েক গোহাঁইৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল হৈ তেওঁ ভাল পায়। তেওঁ গাড়ী চলাবলৈকা শিকা নাই বা ডলাবলৈকা টকা বুলিবলৈ এৰা নাই। চিহ্না আৰু জোনালী মন এটা কথাত একতৰ নে আৰ্মেৰিকাত আহি অসমীয়া হোৱালী এখনিয়ে সংসাৰ পাতিব লগীয়া হোৱাটো একপ্ৰকাৰ অজ্ঞান্যপৰ নিচিনা।

আকবুৰ হোৱালীৰ লগত সন্মত কৰি বা চুপতি হাঁহি ডাঙৰ হোৱা জোনালীয়ে সদায় অকলসৰীয়া অনুভৱ কৰে। বিশেষকৈ তেওঁ সন্তানসন্তৰা হোৱাৰ পিছত তেওঁ বেছি মিসহায় আৰু অকলসৰীয়া হ’বলৈ ধৰিলে। নিতৌ তেওঁ মাকহঁতলৈ আৰু লগৰীয়া বাৰুহীলৈ চিঠি লিখিবলৈ ধৰিলে আৰু নিতৌ তেওঁ

অসমৰ পৰা অহা চিঠিলৈ অপেক্ষা কৰে। তেওঁ বাবে বাবে পঢ়ে পঢ়ণা বাস্তবীহঁতে তেওঁলৈ লিখা চিঠিবোৰ :

মাধৱীয়ে লিখে, “মোৰ অন্তৰৰ কোণৰ পৰা নিজৰি গুলোৱা মৰমবোৰ ল’ৰা।”

অনিতাই লিখিছিল, “একেবাৰেই পাহাৰি গ’ল। পাহাৰটো ম্ৰাত্মক। আগতে আছিলো গুচৰ চুবুৰীয়া, সদায় দেখা শুনা হৈ আছিলো। চকুৰ আঁতৰ হলে মনৰো আঁতৰ হয়, নহয় জানো?”

আৰাভিয়ে লিখে, “মনত পৰে জোনালী, সকলো আঁজিয়েই সজীৱ হৈ আছে মনৰ মাজত।”

বন্দনাই একেবাৰে সবুজ ছোৱালীৰ দৰে কাকুতি কৰে, “তোমাৰ লগত বহুত খেমালি কৰিছিলো নহয়। এই খেমালিলৈ জয়নো কোঁজাবা মনত পেলাবা ??? মনত পেলাবা বুলিলেই এই কণ কণজত নীলা নীলা বেখাৰ ভিতৰত কেইটামান সোঁৱৰণী আগ বঢ়ালো।”

আন নালাগে বৃষ্টি কবৰীজনীয়ে, “তোমাৰ লগত সোণ, মাইনা কৰি ওঁঠে ওঁঠে চুমা খাই বিষানখিনি উৎপাত মৰমতে কৰিছিলো।...” আদি লিখা চিঠিখন তেওঁ গিৰিয়েক গোহাৱে নেখেতাকৈ লুকুৱাই থলেও জোনালীয়ে তাক প্ৰায়ে উলিয়াই পঢ়িছিল। পঢ়ণা বাস্তবীহঁতক সুৰাৰি সুৰাৰি জোনালীৰ দিন নাৰায়ন নন্দুৱাই হ’ল। ভাঙৰ গোহাৱে বিমান পৰে জোনালীক গুচৰ-পাজৰৰ অসমীয়া মানুহৰ দৰেই বহিল আৰু কোনোবা অসমীয়া ছোৱালী বা মহিলা আছিলেই খুব চেপ্টা কৰি হ’লেও জোনালীৰ কাবলৈ আনিছিল। জোনালীক সুখী কৰিবলৈ তেওঁ মাত্ৰ এটোহে উপায় দেখিছিল—কোনোবা অসমীয়া ছোৱালীক জোনালীৰ লগ লগাই দিয়া।

জোনালীৰ প্ৰসবৰ সাম্ভাৱ্য দিন কাৰ জাপি অহাৰ লগে লগে মেলাই আৰু জোনালীৰ উৎসেগ দিনক দিনে বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। এই সময়ত যে জোনালীয়ে নিৰ্ভৰ কৰিব পৰা লগৰীয়া একনীৰ হিমেৰ দৰকাৰ তাক বৃদ্ধিৰ পাৰি মেলাৱে বহুত দিনৰে পৰা কোনোবা এগৰাকীক আনিবলৈ যত্ন কৰি বিফল হৈ আছিল। সেয়েহে বৰষুণৰে পৰা ছোৱালী মৰম লগা ছোৱালী একনী অহা বুলি তেওঁলোকৰ খুব আলোচ আৰু বৰ্ষাক বেলে তেনে হ’লেও আনিবলৈ তেওঁলোকক একপ্ৰকাৰ উত্তেজিত হ’ল। বৰ্ষাৰ নিউ ইয়ৰ্কৰ টকা পইচা-সকলো ডকাইতে কাঢ়ি নিয়া বুলি জানি তেওঁলোকে বৰ্ষাৰ কাৰণে টিকট কৰ্মও পৰ্য্যটন আৰু বৰ্ষাক বাবে বাবে আশ্বাস দিলে যে তেওঁক ব্ৰেকিংটনত বি খৰু-প্যাতি ভাৰস সকলো তেওঁলোকেই কৰে কৰিব।

জোনালীহঁতৰ উৎসাহ আৰু তেওঁক লগ পাবলৈ হেঁপাহ দেখি বৰ্ষা অভিভূত হ’ল—অন্তেষ্ট, নাইও উপায় নাছিল, কিন্তু বৰ্ষাৰ আৰু চিত্তাই তেওঁ সেৱাৰ মোহৰাকৈ দূৰাবলৈ কাম আৰম্ভ কৰে। সময় সুৰীয়াৰ বিজয়ী আছিল। সেয়েহে

জোনালীহঁৰ শব্দৰ উৎসাহক উপেক্ষা নকৰি তেওঁ এদিন ছাণ্ডিষ্টেনলৈ বাবলৈ ওলায় আহে। কমেও তেওঁক আঁত উল্লাহেৰে বিমান কেঁচত ছুঁলি যৈ আহিল।

বৰহি অৱশ্যে জোনালীহঁৰে প্ৰসবৰ দিনজেনেই কুবেই ছাণ্ডিষ্টেনলৈ তাক নহুৱাইছিল। বিমান কেঁচতে ডাক্তৰ গেহাৰে আৰু সাৰীৰ ছাণ্ডিষ্টেনলৈ জোনালীৰ উল্লৈ যোঁৱ কৰাৰ মত এওলৈ। গাড়ীত তেওঁ আহে জোনালী একেলগে পাহৰত বহিল। তেওঁ নিজেই নাৰী বাদে জোনালীৰ অৱস্থাটো তেওঁৰ কান্ধে থৈ দুবলিত বেন লাগিল। সেইকালৰে তেওঁ জোনালীৰ পিনে নাচাই বাহিৰৰ পিনে হুথ কৰি একো নোকোৱাকৈ থাকিল। ডাক্তৰ গেহাৰে অৱশ্যে তেওঁক ছাণ্ডিষ্টেনলৈ বিকৰে কৈ গ'ল—“এইখন পটোৱাক নহী, পটোৱাকটো বেঙে ইণ্ডিয়ান নহ, তাৰ মানে হৈছে বহুত মাহ “সোটা ছাণ্ডিষ্টেন মনুমেণ্ট”, “সোটা জেকোৱনৰ মনুমেণ্ট—তুমি প্ৰেছিডেণ্ট জেকোৱনৰ বিকৰে পঢ়িছা নে?”

বৰ্ণাক দেখা মনুমেণ্টৰে পৰা জোনালীৰ মনুত বি হাঁহি বিৰাণি উঠিল সেই হাঁহি আৰু মাহ নোবোৱা হ'ল। তেওঁ বৰ্ণাক বাবে বাবে ক'লে; “তোমাক দেখিছে যে মোৰ ইমান ভাল লাগিছে, কি ক'ব আৰু, ‘তুমি দেখিবলৈ সাইলাথ কি সেই এণ্টোৱেলনৰ নাম শিখ'লা ঠাকুৰ ডাই’, ‘আমাৰ লগত বহুত দিন থাকিব লাগিব সেই, ‘তোমাক এজিয়া পাইছোঁ বোজিয়া আৰু এৰি নিদিওঁ।”

গিৰিয়েক অন্য মনুত হ'লে তেওঁ মানে মানে ছাণ্ডিষ্টেনলৈ কৰাবিলাক ক'বলৈ সোধিবাই দিছে:

“হেৰি, কতকজন এই যে শুভটোৰ মানুহজনৰ কথা নাইদান নে কি, কিমান ডাক্তৰ মানুহ?”

ডাক্তৰ গেহাৰে কয়,

“অ' এইটো আইনষ্টাইনৰ হাঁহি। এওঁ ক'ব ডাক্তৰ বৈজ্ঞানিক আছিল। বেথ, বহু আদিৰ জ্যাৰিডৰ অগাধ পণ্ডিত।”

বুই এবাৰ জোনালীয়ে কৰাৰ হাতত ধৰি বা পাৰত মোহাৰি বহুত কৰি বুই এটা কৰা কয়। বৰ্ণাক কিছু মনুত ওঁ-আৰি বাবে আন নহ মাই। তেওঁৰ চকু বাহিৰত আৰু মন মনুত উৰিবলৈ এৰা পৰাৰ ধৰে জলৰ জলৰ ভাৱে ওপাতি আহিল। জোনালীৰ পিনে চাবলৈ তেওঁ অশান্ত মোহ কৰিছিল। ডাক্তৰ গেহাৰে আৰু জোনালীত তেওঁৰ কোৱা কথা হ'লৈ। সেয়েহে ছাণ্ডিষ্টেনলৈ গৈছে আৰি কল জাৰিগিলাৰ সৰু হৈব কলত থকা ডাক্তৰ গেহাৰে হুৱিয়া কলৰ কলটোত সেয়েই তেওঁৰ বিনেৰ জলৰ মনুতিল, কিম্বো তেওঁৰ থকাৰ হ'ল যে ডাক্তৰ গেহাৰে আৰু জোনালীয়ে নিজৰ শাৰীৰ কলৰেহে তেওঁক জেকোৱন জলৰ সাক্ষ কৰিছে।

জোনালীয়ে হ'লে বৰ্ণাক নিশ্চয় কৰাৰ এয়েই আৰু আছিল সেন জোনালীয়ে এৰাৰী লকীয়া পায়। বৰ্ণাকটী মোহ কলৰেই কল এয়েহে জোনালীয়ে কলৰীয়া হোৱালী বা শ্ৰী পালে থৈ ভাল পায়, কিম্বো অৱশেষত

ভেঙেব ঘন মূকাল কৰিব পৰা বা ভেঙক বিশেষ আনন্দ দিব পৰা বস্তু যাত এটাই—সেয়েহে অসমীয়া ছোৱালীক যাত আনি ভেঙেব দ্ৰব্যত ৰাখিবলৈ ভেঙে সন্মত হাবাখুৰি থায়। জোনালীয়ে নিজৰ অতিথিক সম্বৰ্দ্ধ কৰিবলৈ চেষ্টাৰ চুটি নকৰে। ভেঙে বৰ্ণাৰ কাৰণে বেলেগে গা-খোৱা ঘৰ থকা কোঠা এটা ধুনীয়াকৈ সজাই পৰাই থৈছিল আৰু তাত বৰ্ণাৰ কাৰণে এটা বন্ধীপ টোলাইছনও থৈছিল। আন নালাগে বৰ্ণাই ভাল পাব মূকাল ভেঙে আমেৰিকাৰ বো মাহ (কাৰ্প) জনাই ৰাখি থৈছিল আৰু ধুনীয়া শাক ও বিচাৰি আনি ভালদৰে দাইল বনাই থৈছিল। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ বৰ্ণাই মাহৰ টোকা বা ধুনীয়া কিয়া দাইলত জড়িত নাপাইছিল। ভেঙেব পছন্দৰ বস্তুবিলাক হৈছে চপ, কাটলেট, মোগলাই পাৰাঠা, পেটিছ আদিহে। খোৱাৰ টেবুলত বৰ্ণাক নিবানন্দ দেখি জোনালীয়ে আক্ষেপ কৰিলে,

“তুমি আমাৰ কথা বেয়া পাইছা নহয়। বৃজিছা, আজি এওঁহে তোমাৰ কাৰণে সকলো ৰাখিছে। মই বোঁছ দৌৰি থিয় হৈ থাকিলেই পিঠি বিয়াল, কিবা মূৰ-চূৰ খুৰাই পৰি যাম যেন লাগে। সেইকাৰণে বেয়া নাপাৰা। খোৱা, লাগিলে কাইলৈ তুমি নিজেই ভালকৈ ৰাখিছা আৰু আমাকও খুৱাবা।”

আঁত সোনকালেই জোনালীয়ে বৃজিৰ পৰিলে যে বৰ্ণাই আনক ৰাখি ৰাতি খুৱাব পৰা ছোৱালী নহয়। পাকঘৰৰ লগত বৰ্ণাৰ ৰাইহ-ঘোৰা নাহে। বৰ্ণাই কোনো বস্তুকে কোঁতুৱাও ৰাখি পোৱা নাই। অৱশ্যে, টেবুলত খোৱা বস্তু ভালদৰে সজাই দিলে বৰ্ণাৰ সো হাতখনে ভেঙেব মূখখন বিচাৰি পায়। পাকঘৰত ভেঙেব হাত দুখনে কেৱল ৰাখি খোৱা বস্তু বিচাৰিব পাবে আৰু তাকে পালে মূখলৈ তুলি দিব পাবে। তাৰ বাবে ভেঙেব হাত দুখন পাকঘৰত আন কাম কৰিবলৈ অপাৰগ। জোনালীয়ে ভেঙক দুই এবাৰ নিজে খোৱা কাপ গ্লেচৰেৰ আওখালি দিবলৈ কৈছিল। বৰ্ণাই কিন্তু সেইবিলাক খোৱাভকৈ ভাঙি পেলোৱাটোহে সহজ পাইছিল। দুই এদিনৰ ভিতৰতে জোনালীহঁতৰ দুটা ধুনীয়া ধুনীয়া ‘ডিনাৰ চেট’ সম্পূৰ্ণৰূপে ‘এম্পটি চেট’ ত পৰিণত হ’ল।

তথাপি জোনালীৰ আক্ষেপ নাই, ভেঙে বৰ্ণাক কোনো কথাতে মোৰ নিমিত্তে আৰু বিয়াল পাবে বৰ্ণাক মূৰটোৰ পৰা কান্ধলৈ চেষ্টা কৰে, ভেঙেসোকে বৰ্ণাৰ গুণ-পৰিমাৰ প্ৰতি সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰি নিজোঁ কাগজৰ বা প্লাষ্টিকৰ কাপ গ্লেচ আদি ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ দিবলৈ আৰু ভেঙে বি পাবে নিজেই কেয়ো নেহোকে বৰ্ণাক ৰাখি খুৱাবলৈ চেষ্টা কৰিলে।

বৰ্ণাই জোনালীহঁতৰ দ্ৰব্যত বেয়া কল্যাণ নাছিল কিয়নো, ভেঙে অলপ মূকাল-মুনীয়াভাৱে থাকিবলৈ পাইছিল আৰু জোনালীয়ে ভেঙে যেন কৈছে হ’লেও খোৱা বস্তু যোগাব কৰি নিছিল। তাতে নিজৰ ঘোঁৰাত টোলাইছনটো থকাই ভেঙে বোঁতৰা বোঁতৰাই টোলাইছন টান পাইছিল আৰু আঁত কৰ সন্মত ভিতৰতে

ভেঁওঁৰ বহুত প্ৰগ্ৰেমেই ভাগ লগা হ'ল। তেওঁলক একোটা সোঁতা এয়েই যে ভেঁওঁ
চৌলিভাঙন চাবলৈ ল'গেই জোনালীও ভেঁওঁৰ কোঠালৈ আহি 'কি চাইছা, এইও
ভোমৰ লগতে অলপ চাওঁ বুলি' ভেঁওঁৰ লগতে বহু আৰু নানা ধৰণৰ কথা
পাতিবলৈ চেষ্টা কৰে। সেইকাৰণে ভেঁওঁ জোনালীৰ পৰা অলপ আৰ্হান পোৱাই
হ'ল। বহুই এবাৰ কথাই জোনালীক অলপ বেয়া পোৱা যেন ভাব দেখুৱাইছিল।
কিন্তু জোনালীয়ে সহজ সবলভাৱে কয়,

'ভূমি মোক এনেকুৱা অকল্যাণ দেখি বেয়া পাইছা নহয়। কি কৰিম ?
এইবিলাক বৰ দিগদাৰ বুদ্ধিছা। তথাপি ভাল লাগে। ভেঁওঁ ল'ৰা-ছোৱালী
বিচাৰে।' মোকও দেখোন প্ৰাণটোয়ে সন্মত বিচাৰিছিল এইধাৰ যেন কিবা
এটা হয়। এতিয়া মাজে মাজে বৰ ভয় লাগে কিন্তু কিবা এটা যেনেদ
আনন্দ আছে বুদ্ধিছা। মতা মাইকীনো কি আৰু ল'ৰা-ছোৱালীয়েইতো
জীৱন। ল'ৰা-ছোৱালী জন্ম দি সিহঁতক ভালদৰে মানুহ কৰিব পাৰিলেই
জীৱন সফল হয় বুদ্ধিছা।'

ভেনেকুৱা কথাবিলাক শুনিলে বৰ্ণাৰ খহে উঠে। তথাপি ভেঁওঁ একো নকৰ আৰু
বেছি বেয়া পোৱা ভাবও নেদেখুৱায়, কেনেবাটো ডাঙৰ গোহাৱে থকাৰ পৰা
উলিয়াই দিয়ে বুলি।

বৰাই ভালদৰে জানে যে গোহাৱে ভেঁওঁক বৰ ভাল পোৱা নাই আৰু গোহাৱে
জোনালীক খুব ভাল পায়। জোনালীৰ কাৰণেই যে গোহাৱে ভেঁওঁৰ প্ৰতি ভাল
বাস্তৱ্য কৰে তাক ভেঁওঁ ভালদৰে জানে। জোনালীৰ কথামতে ডাঙৰ গোহাৱে ভেঁওঁক
নিষ্ঠা সন্মিতা অলপ গাভীত তুলি ফুৰাবলৈ লৈ যায় আৰু জোনালীৰ কথামতেই
ডাঙৰ গোহাৱে বৰ্ণাক হাত থকাৰ বাবেও কৰেটো উলাব দিয়ে। ভেনেকুৱেই
অলপ শান্তিপূৰ্ণভাৱেই ভেঁওঁ স্বামিসকলত 'বুদিনমান কটাবলৈ পাই বৰাই বহুই এটা
কথা অলপ ভাবিবলৈকো সুবিধা পায়। অকল ভেঁওঁ বেয়া বাস্তৱ্য কৰিলে
ডাঙৰ গোহাৱে ভেঁওঁক থকাৰ পৰা উলিয়াই দিব পাৰে বুলিয়েই ভেঁওঁ যে অলপ
ভালদৰে থাকিবলৈ বহু কৰিলে সেইটো বৰ্ণাৰ কামে এক বিঘাটো জ্ঞান জাহকৰ।
জোনালীক ভাল নাপাইও জোনালীৰ প্ৰতি ভাল ভাব প্ৰকাশন কৰাটোও বৰ্ণাৰ
জীৱন নাটক প্ৰথম অভিনয়।

তথাপি বৰ্ণাৰ মনটোয়ে হঠকট কৰে—আমোৰিকালে বি কাৰণে আহিছিল সি যেন
সকল মোহা নাই। সেয়েহে ভেঁওঁ জোনালীৰ 'ভাৰ' বহুত পোৱা শান্তিপূৰ্ণ
অঙ্গন কৰে নানা অলপা অলপা কৰিকালে আৰু ক'ত কেমেছুৱা সন্মত
পাব পাৰি সেই বিষয়ে ভেঁওঁ চিন্তা কৰিলে।

সন্মত আহিল—এদিন বৰ্ণা সি সন্মতক কোলতে পাবলৈ। বৰাই এদিন
অমোৰিকৰ বাজালীৰ বাৰ্ণনৈতিক ভাৱে প্ৰতিবৰ্তীলৈকে চাবলৈ উঠে
কথাও ডাঙৰ গোহাৱে ভেঁওঁক শান্তিপূৰ্ণেই পাৰিৱৰ্তন ঘটায়

আই থৈ গ'ল। বণ্ঠি নিজ খুচীয়েতে যি ইচ্ছা তাকে চাই আবেলি নিজেই খেঁচোত (হাণ্ডবটনত ঘাটৰি ভলত চলা বেলগাড়ী) উঠি বৰলৈ উঠতি বোহাৰ কথা। বণ্ঠি পাৰ্লিগামেণ্ট ভিতৰখন লাহে-বাহে চাই বাহিবৰ খটখটীবিলাক এটা এটাকৈ আঁত লয়লাসেৰে নামি ভলত ইকালে নিকালে চাই থিয় হৈ আছিল। হঠাৎ এখন ছিনেটৰ তেওঁৰ কাৰেদি বেগাই নামি গ'ল আৰু তেওঁৰ পিনে খৰতকীয়াভাৱে দৃষ্টিপাত কৰোঁতে তেওঁৰ চকুৱে চকুৱে পৰিল। তাৰ অলপ পিছতেই তেওঁ ক'লে বাওঁ কি কৰোঁ বুলি এখুজি দুখুজিকৈ গাড়ী-বখা টাইৰিখনিৰ গাড়ী বিলাকৰ মাজেদি গৈ থাকোঁতে হঠাৎ এখন মাখন বঙৰ মাচেৰিডজ গাড়ীৰ সমুখতে পৰিল—ভিতৰত আকোঁ সেই ছিনেটৰজন। ছিনেটৰজনৰ অলপ আগুৱে দেখা সেই ছোৱালীজনীক আকোঁ ঘেঁষি কিবা মৰম লগাত সুধিলে,

“আই, তুমি কোন বাবলৈ বিচাৰিছা? তোমাক মই তোমাৰ গন্তব্যস্থানৰ পিনে গাড়ীৰে আগ বঢ়াই থৈ আহিব পাৰিম নে?”

বণ্ঠি একো ক'বলৈ নোপাওঁতেই তেওঁ ভিতৰৰ পৰাই গাড়ীৰ দুৱাৰখন খুলি নিজে আৰু এক অজান আকৰ্ষণেৰে বণ্ঠি সেই ধুনীয়া মাচেৰিডজ গাড়ীখনত সোমাই হাঁহি এটা মাৰি বহিলে। মনুভ'ৰ ভিতৰতে তেওঁলোকে বেছ আন্তৰিকতাৰে কথা পাতিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে—

“তুমি কোনপিনে বাবলৈ বিচাৰিছা?”

“মই ভাজ্জ'নিৱাৰ পিনে বাব লাগে।”

“খুব ভাল কথা, মইও মোৰ ভাজ্জ'নিৱাত থকা বৰলৈ ওলাইছোঁ—মই ছিনেটৰ বাৰ্ণছ, তোমাৰ নাম কি?”

“মোৰ নাম বৰ্ণা।”

“কি ক'লা, বৰ্ণা! বৰ্ণা—বাৰ্ণছ। মোৰ নামটোৰ লগত দেখোন তোমাৰ নামটোৰ কিবা এটা মিল আছে। তুমি পতঙ্গীক নে মোক্ষকান? তোমাৰ ক'লা টাইৰিখনি মোৰ খুব ভাল লাগিছে।”

“নাই, মই ভাবতীৰ! কিন্তু মই সন্মত ইংৰাজী স্কুলত পঢ়ি আহিছোঁ।”

“খুব ভাল কথা। তুমি মিছেই নোহোৱা, তোমাৰ হাঁহিটো কিন্তু খুব মিঠা। তুমি ক'ত চাকৰি কৰা?”

“নাই, মই চাকৰি নকৰোঁ। আমেৰিকাত মই এনেয়ে ক'লিভলেৰে আহিছোঁ। অৱশ্যে, চাকৰি পালে ক'ৰ্ম।”

“বুজিছা মোৰ ছেলেটোৰী একলীয়ে আজি দুদিন আগতে চাকৰি এটি পুতি গ'ল। মই সেইকাৰণে মোৰ অকিত কৰ কৰিলে ভাল ছোৱালী একলী বিচাৰি আছোঁ। তুমি যদি কেনে এটা কৰ কৰিলে দিচাবা তেনেইলে মই কিবা এটা বন্দোবস্ত কৰিলে তুমি লগাব পাৰে, কলন তেনেকৈ মোৰ খুব ভাল লাগিছে।”

“অ” ব্দৰ ভাল কথা। কিন্তু মোৰ বে ভিহা নাই। এই দেখোন ইয়াৰ পৰা দূৰীকৰণ পিছতে থাকই লাগিব।”

“চোৱা যি আশেবিকাৰ হিন্দুই। এই কেনৰ আইন কানুনবিলাক আমিৱেই কৰোঁ। আমাৰ ক্ষমতা যত্নত। সেই কাৰণে আমাৰ কথা মানুহে সহজে পেলোৱাৰে সাহস নকৰে। তোমাৰ ভিহা এটা সাধকৰ কথা। তুমি টাইপ কৰিব জানা নে নাজানা?”

“নাই, এই টাইপ কৰিব নাজানোঁ।”

“ষ্টেনোগ্রাফী?”

“নাই, ষ্টেনোগ্রাফীও নাজানোঁ।”

“তুমি একাউণ্টেণ্ট জানা নেকি?”

“ওহোঁ, এই অৰ্থ বৰ বেয়া পাঠ। .সংখ্যাবিলাক ইয়াৰ নিৰল আৰু বৰ্ণ, মোৰ সহ্য নহয়। এই একাউণ্টেণ্ট কৰিব লাগিব?”

“নাই, নাই নাজাগে। এই এনেৱে সন্দিগ্ধ। তুমি কৰ্মীলগৰ কাম বা লাইব্ৰেৰীলৈ গৈ উন্নীকৃত কিতাপ পৰ বিচাৰি উলিওৱা কাম নিৰ্ভৰ কৰিব পাৰিবা চাগে?”

“নাই ভাই লাইব্ৰেৰীবিলাক যৌথলৈ গৈব যত্ন গবন হয়। আমি মোৰ বন্ধুৱে মোক লাইব্ৰেৰী-অৰ-কণ্ঠেৰে চাবলৈ কৈছিল, এই তালৈ যাব নে নাযাব তাৰি থাকেইভেঁই আপোনাক লগ পালোঁ।”

“নাই, নাই তুমি লাইব্ৰেৰীৰ কাম কৰিব নাজাগে। তুমি এনেৱে কোঁজৰাৰা লাইব্ৰেৰী-অৰ-কণ্ঠেৰে চাব বুলিলে এই ভোমাক লৈ গৈ সকলো দেখুৱাই দিব। তুমি পিছে এতিয়া আৰা ক’ত?”

“এই বন্ধু এজনৰ দৰত আহোঁ। তেওঁৰ ষ্টেশ্যনৰ এতিয়া গৰ্ভৱতী। মানুহজনীয়ে মোক একেধাৰে পাকল কৰি বিহে। এই তাৰ পৰা সোনকালেই ওলাই আহিম।”

“তুমি ভিহাই নকৰিবা। মোৰ চাকৰিটো ল’লে তুমি থকাৰ এই ভাল সুবিধা কৰি দিব। আচলতে আমাৰ ছোৱালীজনীকও এই ভাল আৰম্ভ কৰ এটা দিহিলোঁ। সেইটো এতিয়াও খালী হৈ আছে।”

“ইমানবিলাক সুবিধা থকা চাকৰি পালেহে এই ভালেই পায়। আমি আপোনাক লগ পোৱাটো সঁচাকৈয়ে মোৰ সৌভাগ্য হৈ।”

“তোমাৰ নিচিনা বন্ধু লগা ছোৱালী এজনী লগ পোৱাটো মোকও ভাগ্য। তুমি কেৱল মোৰ ওচৰত চাকৰি বিচাৰিছোঁ বুলি এখন বৰ্ণিতা মি দিব, এই সকলো ঠিক কৰি দিব। কি কৈবোঁকি লাগিব নামে এই কৰ্মীয়ে ভোমাক দেখুৱাই দিব।”

হঠাৎ ওপৰত বৰ্ণি হৈ ওচৰত ফুৰাইব বৰ পাই মনে তেওঁৰ চাকৰি আৰু ওল

মেলার বন্দোবস্ত হৈ গ'ল ! ছিনেটৰ বাৰ্ণ'ছে বৰ্ণক আকৌ পিছদিনাখন লগ পাবলৈ বাধ্য বাধ্যলৈ । বৰ্ণই আঁত উৎসাহেৰে জোনালীক সকলো ক'লে । জোনালীয়েও খুব ভাল পাই ক'লে, “বুজিছা, এতিয়া ঢেঁকা বয়সতে অলপ কুৰ্ত্তি কৰি লোৱা ।” কিন্তু জোনালীয়ে বাতি ডাঙৰ গেইটাইক সকলোৰ বিষয়ি কোৱাত ডাঙৰ গোহায়ে মন্তব্য কৰিলে যে টাইপিং, ষ্টেনোগ্ৰাফী, একাউণ্টিং আদি একো নজনা, কোনো ডিগ্ৰী নথকা আব্দু জামেৰিকাৰ ৰাজনৈতিক বা সামাজিক কথা একোকে নজনা ছোৱালী এজনকী ছিনেটৰজনে ভেনেদৰে চাকৰি বচাব একমাত্ৰ এটাই কাৰণ হ'ব পাৰে যে তেওঁ ছেক্ৰেটাৰী কিচৰা নাই, তেওঁ বৰ্ণক এজনী চাপনী ভৰী হিচাপেহে ব্যৱহাৰ কৰিছে । ডাঙৰ গোহায়ে জোনালীক খাটিলে ৰাতে জোনালীয়ে বৰ্ণক সাৱধান কৰি দিয়ে । জোনালীয়ে কিন্তু বৰ্ণক কথাটো কৰ্ত্ততে বৰ্ণই ক্ৰুদ্ধ হৈ উত্তৰ দিলে,

“নিজে ইমান দিনে জাম্বিষ্টনত থাকিও কোনো ছিনেটৰ আঁধৰ লগত চিনাকি হ'ব পৰা নাই কাৰণে তেওঁৰ নিচয় হিলো লাগিছে । ছিনেটৰ বাৰ্ণ'ছ খুব ভাল মানুহ । তেওঁ মোক নিজৰ ছোৱালীৰ দৰে মৰম কৰে আব্দু মোক সকলো শিকাই ল'ম বুলি কৈছে । মই এনে সোণালী সুৰোল কোঁজিয়াও এৰি নিদিওঁ ।”

বৰ্ণই বৃদ্ধিমান ছিনেটৰ বাৰ্ণ'ছৰ লগত বেছ বুলিলে । ছিনেটৰ বাৰ্ণ'ছে তেওঁক ভালদৰে বুজালে, বুজালে, ফুৰালে আব্দু কাপোৰ-কানিকে আদি কৰি কিবাকিবি বহুত উপহাৰ দিলে । তাৰ পিছত বৰ্ণই এদিন আঁত আনন্দেৰে আহি জোনালীক ক'লে যে তেওঁ পিছদিনাখনৰ পৰাই কাম আৰম্ভ কৰিব ।

পিছদিনাখন বৰ্ণই সাজ-কাঁহি বাৰ্ণ'ছৰ ওচৰলৈ গ'ল । বাৰ্ণ'ছে এটা ছেম্পেনৰ বটল, কিছুমান সুৰু-সুৰা খোৱা বস্তু আব্দু বৰ্ণক লৈ খালী হৈ থকা আংলিক থকটোলৈ গ'ল । ছিনেটৰ বাৰ্ণ'ছ বৰ্ণই ওলাকৈ বয়সত বহু ডাঙৰ আছিল—তেওঁ বৰ্ণৰ দেউতাকৰ বয়সীয়া নহয়, ককায়েকজাকৰ বয়সীয়াহে আছিল । সেয়েহে বাৰ্ণ'ছে তেওঁক গালে মূখে বা বা গাত হাত দি মৰম কৰোঁতে বৰ্ণই প্ৰথমে সেৱা ককায়েকজাকে লাভিসীয়েকক কৰা মৰম বুলিয়েই ভাবিছিল কিন্তু লাহে লাহে বাৰ্ণ'ছৰ কবচকীয়া হাত বুখনে বৰ্ণৰ দেহত আব্দু বৰ্ণৰ অক-প্ৰত্যক্ষবোৰত কিবাকিবিৰ এনে সন্ধান ল'বলৈ বিচাৰিলে যে বৰ্ণ অগ্ৰসূত হ'ল । বাৰ্ণ'ছৰ কিপ্ৰ হাত বুখনৰ আব্দু আভুলিখলাকৰ নেবা নেপেবা আক্ৰমণে বৰ্ণৰ প্ৰতিভাকৰ প্ৰতিভাৱিকল্যক সন্মান কৰিলে । এবাৰ বাৰ্ণ'ছে তেওঁক কাকলে টানি চুৰা খাবলৈ চেষ্টা কৰোঁতে বৰ্ণই কঠোৰকাবে বট্টা বাৰ্ণ'ছক বহুই হাতেৰে ঠেলি দিলে ; বাৰ্ণ'ছে আচৰিত হৈ স'জিলে,

“তুমি মোৰ কৰ্ম্ম কাম কাকলৈ নিকিয়া নেকি ?”

“মই আপোনাৰ লগত কাম কৰি খুব ভাল পাম”, বৰ্ণই শান্তভাৱে ক'লে ।

“ভোৱাকতো এই মোৰ কৰ্ম্ম কৰিব লগীয়া কৰ্ম্ম কৰ্ম্মকে কৰিব খুজিছোঁ ।

তুমি একো ভয় করিব নালাগে। ভাল হোৱালীৰ কৰে হোৱাচোন। এয়া আৰু অলপ ছেম্পেন খোৱা, সকলো ঠিক হৈ যাব।”

বুঢ়ী বাৰ্ণছে গিলাহটোত আৰু অলপ ছেম্পেন ঢালি দি আকৌ বৰাক কাবলৈ টানি আনিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। বৰাই অচিন্তিত হৈ বাৰ্ণছৰ চকুলৈ চালে—বুঢ়ীৰ চাৰানিত এক অশ্ৰুত প্ৰকাশ, সেই চাৰানিয়ে বাৰ্ণছৰ কৰুণ, শক্তি, আত্মবৰ্জনা সকলো চাকি পেলালে। সি যেন পুৰুষ প্ৰকৃতিৰ এক নিৰ্ভীৰ প্ৰকাশ। এক পাৰ্শ্বিক আসক্তি পুৰণ কৰাৰ সেই অব্যক্তি লিংগা বোধি বৰা অভিনয় অভ্যস্ত হ’ল। ভেৰ্টৰ নিজৰ চকু মূৰ ধুৱাহাতেই চাকি জোৰে বন্ধি পেলালে। বৰাই কেনেকুৱা চাকৰি বিচাৰিছিল তাক বাৰ্ণছে আৰু বাৰ্ণছে কেনেকুৱা চাকৰি দিবলৈ বিচাৰিছিল তাক বৰাই বুজি পালে।

সেইদিনাখন বৰাই জোনালীৰ ওচৰলৈ উভতি গৈ বৰেই চকুলৈ টুকিলে। জোনালীয়ে বৰাক সামুখা দি ক’লে,

“তুমি ভেৰ্টৰ কথা শুনিব লাগিছিল। ইয়াত বহুত দিন আছে, বহুত মানুহ বোধিছে, সকলো কথা জানে। এওঁ বি কয় সদায় তাকে হয়। আৰু মই ক’ত খুনা, তুমি এই বুঢ়ীৰলাকৰ লগত একোখন লৰাবা নেউ। তুমি ডেকা ল’ৰা-হোৱালীৰ লগত হে চুপতি ঘৰা উঠিচ।” বৰাই ব্দীনমান বৰেই সোমাই থাকিল।

এদিন ছিনেটৰ বাৰ্ণছৰ অফিচৰ পৰা বৰাৰ লৰাৰ উত্তৰও আহিল—বৰাক কাকো কোনো চাকৰি নাই বুঢ়ীৰ লগেই খনাই। সেইদিনাখনেই জোনালীয়ে প্ৰসন্নৰ সঙ্কেত পোৱাত সান্থিয়া হস্পিটাললৈ গ’ল আৰু ডাক্তৰ গোহাই জোনালীৰ লগত হস্পিটালতে থাকিল। শেষ বাতৰি জোনালীয়ে এটি কন্যা সন্তান জন্ম দিয়াৰ পিছতহে ডাক্তৰ গোহাই ঘৰলৈ উভতি আহিল। আহিবৰ সময়ত জোনালীয়ে ভেৰ্টক কৈ পঠিয়ালে,

“মই নাই কাৰণে তুমি কিহঁত বৰাক ধৰ্মাক চমাক নিদিবা। সব হোৱালী, অন্ততঃ মাতবাব মৰমেৰে দিবা।”

ঘৰ পাই ডাক্তৰে বাতৰিখন বৰাক নজগালে আৰু পিছদিনাখন বাতৰিটোৱাই ভেৰ্ট কৰাৰ বৰৰ নকৰাকৈয়ে হস্পিটাললৈ দৌৰি আহিলে। জোনালী আৰু গোহায়ে বৰাক বিচাৰি হস্পিটালৰ পৰা দুই এবাৰ ঘৰলৈ কোন কৰিলে কিন্তু কোনেও লৰাছিল। গোহায়ে ভাবিলে যে বৰাই চাগৈ আকৌ ছিনেটৰ বাৰ্ণছৰ লগতে বৰি কৰায়ে, কিন্তু জোনালীৰ মনত সন্দেহ হ’ল—কেনেবাটো ক’বলৈ কিয়া কৰটো বৰা বুঢ়ী। অৱলৈ ঘটিল—

জৰ্জৰ্টেনত চোৰ ডকাইত বোহি কাৰণে ঘৰে ঘৰে মানুহে নানা ধৰণৰ ইলেকট্ৰনিক সবল্য লগাই লয়। ডাক্তৰ গোহাই প্ৰায়ে বাতি বাতি হস্পিটাললৈ ঘৰ লগা হৈ কাৰণ আৰু জোনালী অকলশৰে থাকিব লগীয়া হৈ কাৰণে বহুত এক বিশেষ পৰ্যায়ত

সকলোৰ লগাই লৈছিল। বাতি কোনোবাই দহুৱাব বা খিড়কী বুলিলে ডাক্তৰ শব্দ কৰি পদলিচক জনাই দিয়ে। সেইদিনাখন জোনালীক হস্পিটাললৈ লৈ যাবৰ সময়ত গোহায়ে বৰ্ণাক সবজামটোৰ বিষয়ে বহুতাই গ'ল। কিন্তু নিজৰ জীৱন বোদ্ধনৰ জপনা কপনা কৰি বৰ্ণাই সেইবিলাকৰ প্ৰতি ভালদৰে ধ্যান নিদিলে।

গোহাইহ'ত বোদ্ধাৰ কিছু ঘেঁৰাৰ পিছত বৰ্ণাৰ মনটো কিবা কাৰণে একেবাৰে অশান্ত হৈ পৰিল—তাতে অলপ আঁতৰত থকা দোকান-গোহাৰ বিলাকৰ ঝণ্টোৱা নিয়ন চাৰ্কাৰিলাকৰ চকুৰ টিপনীয়ে তেওঁক আৰু অশান্ত কৰি তুলিলে। মহানগৰীৰ জীৱনৰ সোৱাদ ল'বলৈ তেওঁৰ অধ্যয়ন হেঁপাহ হ'ল। তেওঁ ডাক্তৰ গোহায়ে কোৱা কথা পাহৰি দহুৱাব বুলি বাহিৰলৈ ওলাই গ'ল। হঠাৎ হেঁ হেঁ কৈ এটা সবু শব্দ হ'ল। তেনেকুৱা শব্দ কৰিলে কি কৰিব লাগে বুলি কৈছিল তেওঁ সম্পূৰ্ণ পাহৰিলে—বি হয় হ'ব বুলি তেওঁ দহুৱাবখন জপাই দিলে। ঘৰটোৰ চাৰিওপিনৰ পৰা ইমান ডাক্তৰ ডাক্তৰকৈ চাইবেল বজাব শব্দ হ'ল যে ভয়ত তেওঁৰ হাত ভাৰ ক'পি উঠিল। তেওঁ খামি জামি ইফালে সিকালে দৌৰাবৰি কৰোঁতেই পদলিচৰ গাড়ী এখন আহি তেওঁক থানালৈ লৈ গ'ল।

বৰ্ণাৰ লগত কোনো পৰিচয়পত্ৰ বা আন কাগজ-পত্ৰ নথকা দেখি তেওঁনো কোন নিৰ্দ্ধাৰণ কৰোঁতে পদলিচ বিষয়াসকল বেছ বিপাক্ত পৰিল। ছিনেটৰ বাৰ্ণছে তেওঁক চিনি পায় বুলি বাৰে বাৰে কোৱা কাৰণে পদলিচ থানাৰ পৰা তেওঁলোকো কোন কৰিলে। ছিনেটৰ বাৰ্ণছে জনালে যে তেনেকুৱা নামৰ ছোৱালী এজনীয়ে তেওঁৰ ওচৰত কাম বিচাৰি ধৰাতি এখন দিয়া যেন তেওঁৰ অনুমান হয় কিন্তু তাৰ বাহিৰে তেওঁ বৰ্ণাৰ বিষয়ে একো নজানো বুলি ক'লে। গোহাইৰ ওচৰ চুবুৰীয়া সকলোৱে বৰ্ণাক আগেয়ে কোঁতয়াও গোহাইৰ ঘৰত দেখা নাই বুলি ক'লে। কেঁহুৱা, হস্পিটাল, বেমাৰী আৰু জোনালীৰ লগত লাগি থকা ডাক্তৰ গোহাইক পদলিচৰ বিষয়াসকলে কেবাধাৰো চেষ্টা কৰি বোগাযোগ কৰিব নোৱাৰিলে। অবশ্যে, দ্ব্যন্তৰাৰ শ্রান্ত তেওঁক তেওঁলোকে দিগদাৰ কৰিবলৈকো নিবিচাৰিলে।

মুঠৰ ওপৰত বৰ্ণা কোন, তেওঁ ডাক্তৰ গোহাইৰ ঘৰত কি কৰিছিল আদি নিৰ্দ্ধাৰিত হোৱাৰ আগেয়ে বৰ্ণাই পদলিচ থানাতে দহুৱাতি কটাৰ লগীয়া হ'ল। জোনালীয়ে বৰকৈ খটাত ডাক্তৰ গোহায়ে বহিলে আহি তেওঁৰ চোখ-পৰুৱাটো বজা বুলি আৰি পদলিচ থানালৈ কোন কৰোঁতেহে সকলো গম পালে। তেওঁ বৰ্ণাক পদলিচ থানাৰ পৰা তৎক্ষণাত লৈ আহিব বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দিলে।

ডাক্তৰ গোহায়ে ঠৈ প্ৰথমে কেঁহুৱাৰ ঠেঙে জোনালীক হস্পিটালৰ পৰা আৰু তাৰ পিছত কাম্বি-কাটি জুৰুলা হোৱা বৰ্ণাক পদলিচ থানাৰ পৰা লৈ বহিলে আহিল। লাজ-অপমান-বহুত উত্তপ্ত হোৱা বৰ্ণাই জোনালীৰ কেঁহুৱাৰ পিনে এবাৰও নাচালে। জোনালীয়ে কিছু বৰ্ণাক দেখিয়েই ক'লে,

“ছোৱালী বুলিহা, ল'ৰা হোৱা হ'ল ভাল আহিল।”

কহি একেবে নক'লে, কিন্তু ডাক্তৰ গেহাৱেৰে জোনালীক বুজালে,

“তুমি ভেনেৰৈ ক'লে মোৰ বৰ বেয়া লাগে; মইতো ল'ৰা কিচৰা নাই। ইমান জগদৰ বলত ইমান ধুনীয়া সন্ধান এটি জন্ম কিয়া—জৰকো কিন্তু মনটো বেয়া কৰিব লাগে। স্বাক-দেউতাকে ল'ৰা জাব, হোৱালীৰী ডাক্তৰ এফো পাৰ্থক্য দেখিব নলাগে। ল'ৰা হ'লে ভাল, কথোটো আঁত পৰে। আকিৰ জগতত, বিবেককৈ আৱেৰিকাৰ নিচিনা লেন্ড সেই বিচাৰ ন্যায়টে।”

জোনালীয়ে অৱশ্যে ক'লে,

“মোৰ অৱশ্যে মনটো খুব ভাল লাগিছে। তাইব পাটো হুইয়ে ইমান ভাল লাগে। মই এনেৰে মানুহে কোৱা কথাহে টকহে।”

ওবে বাটটো গোহাই আৰু জোনালীয়ে কেঁহুৱাৰ কথা পাতিলে। কহি “মই আজি বামগৈ” বুলি এবাৰ কোৱাৰ বাহিৰে আন একো নামাতিলে। কৰাৰ কথাদৰ ধুনী গোহাৱে মনে মনে ভাবিলে, “ভালেই হয়, মোৰ হোৱালীজনী ওপজিয়েই এনেকুৱা কুলকণী এজনকী নেখেচকৈ থাকিলেই ভাল।” জোনালীয়ে কিন্তু কটাই কটাই ক'লে,

“তুমি আমাক নিশ্চয় কোৱা পাইছা, ভোয়াৰ জমাৰ ওপৰত থা উঠিছে নহয় ? বেয়া পাইছা বৰি বোজাগৈ। মইও এতিয়া ভোমাক চাবলৈ সময় নাপায়।

কিন্তু তুমি কোৱা নোপোৱা বৰি বৃদ্ধিমতান থাকিলে ভাল পায়।”

বৰ পাৱেই বৰ্ণাই জাম্বিটেন এৰি বাবলৈ সাকু হ'ল। তেওঁ থাকে তাকে ইংৰাজী, অসমীয়া, হিন্দী সকলো ভাষাতে গালি পাৰি পাৰি কান্ধিলে আৰু কান্ধি কান্ধিয়েই তেওঁ নিজৰ কাপোৰ-কানিযোৰ সামৰিলে। কেঁহুৱা লৈ ব্যস্ত হৈ পৰা গোহাই আৰু জোনালীয়ে তেওঁক একপ্ৰকাৰ পাহৰিলেই। কহি কাপোৰ-কানি কথা বেন গয় পাই জোনালীয়ে এবাৰ অলপ আঁতৰব পৰা সুধিলে,

“কৰ্ণা, তুমি সঁচাকৈয়ে বাবলৈ ওলাইছা নেকি ? ইয়াৰ পৰা ক'লে বাবা বাব ?”

জোনালীৰ প্ৰশ্নটো ধুনী বৰ্ণাই হুক হুককৈ কান্ধিবলৈ ধৰিলে, তেওঁ ক'লে বাব তাক তেওঁ সঁচাকৈয়ে নাজানে। জোনালীয়ে গিৰিয়েকক খাটিলে,

“আপুনি গৈ হোৱালীজনীক বুজাওকচোন—জীৱৰী হোৱালী এনেৰে হুৰি কুৰাটো কিমান বেয়া কথা। বাওক চোন, বুটোমান ভাল কথা শিকাওক।”

ডাক্তৰ গেহাৱেৰে বৰ্ণাক বুজালে। “চোৱা, আৱেৰিকাত থাকিলে হয় বহুত টকা লাগে, নহয় এটা ভাল চাকৰি লাগে, নাইবা পাৰিশ্ৰুনি কিয়া এটা শিকিলে বাউৰি লাগে। ভোমাব টকা নাই মই জানো, ভাল চাকৰি এটা ঘোটাৰলৈ কোৱাৰ বে অৰ্হতা নাই মই ভাকও জনো। ভোমাব কলমে এতিয়া যন্ত এটাই পৰ আছে আৰু সেইটো হৈছে কিবা এটা পদ্ম-পদ্মে কৰিকলৈ সুধিয়া কৰি লোৱা। তুমি ইয়াত এনেৰে অনিশ্চয়তা এটা লৈ থাকিলে কিয়কৈ ক'ত কি হয় কেৱনা কিয়াল নাই। আৱেৰিকান এপিংসে কিলে চৰকী

আব্দ সত্য মেশ আনিপনে ই এক বিখ্যাত জন অবশ্য ব'ঙ নিভৌ নানা ধৰ্ম্মৰ হিংস্ৰ কাৰ্য্য ঘটিবলৈ ধৰিছে। ইয়াৰ সত্য সমাজৰ লগত স্বীয়লবৰ সুবিধা নাপালে তুমি ইয়াৰ জন অবশ্যত সোমাই পৰাটো স্বাভাৱিক। সেই কাৰণে হয় তুমি পঢ়া-শুনাৰ কিবা এটা ব্যৱস্থা কৰা। নহয় তুমি নিজৰ মা-দেউতাৰ ওচৰলৈ সোনকালে বোৱাইগৈ।”

বৰ্ণাৰ কিন্তু দৃঢ় মত তেওঁ আমেৰিকাৰ পৰা সোনকালে উভতি নাযায়। কিবা নহয় কিবা এটা কৰি তেওঁ আমেৰিকাত থাকিবই। বৰ্ণাৰ মনৰ ভাব জানিব পাৰি জোনালীয়ে বৰ্ণাৰ কাৰণে এটা পথ বিচাৰি পালে আব্দ সেইটো হৈছে আমেৰিকাত চিকিৎসায়ী ভাবে থাকিবলৈ ভিছা থকা কোনোবা অসমীয়া ল'ৰাৰ লগত বৰ্ণাৰ বিয়া পতা, বহুত বৰ্ণাইও আমেৰিকাত নিগাজীকৈ থাকিবলৈ ভিছা পায়। সেইটো প্ৰস্তাৱত বৰ্ণাও সন্মত হ'ল।

জোনালীয়ে নিউ ইয়ৰ্কৰ বমেশৰ লগত আলোচনা কৰি আমেৰিকাত থকা ভাল ভাল অসমীয়া ল'ৰাৰ খবৰ ল'লে। বমেশ হওঁতে বৰ্ণাৰ ককায়েক ৰেভিৱা তেওঁ বমেশকও বৰ্ণাৰ কাৰণে ল'ৰা এটা চাবলৈ জোৰ কৰিলে, বিয়া ঠিক হোৱালৈকে বৰ্ণা জোনালীহঁতৰ ঘৰতে থকাটো ঠিক হ'ল। ডাক্তৰ গোহায়ে কিন্তু সতৰ্ক কৰি দিলে,

“ইয়াতনো অসমীয়া ল'ৰা কেইটা আছে? ভদ্ৰপৰি থকা কেইটাৰ মাজত কোনোবা ভাল আছে নে নাই সিও সন্দেহ। আন আন ভাৰতীয়ৰ ক্ষেত্ৰতো একেই কথা। ভদ্ৰপৰি নজনা নৃশূন্যকৈ বপহকৰে কোনোবা এজনক বিয়া কৰাটোও ভাল কথা নহয়।”

বাহওক জোনালীহঁতে ভাল বঢ়িল বিবেচনা কৰা অসমীয়া কেইজনলৈ এজনৰ পিছত এজনকৈ বৰ্ণাৰ পাণি আগ বঢ়োৱা হ'ল। তেওঁলোকৰ এজনে জনালে যে তেওঁ বিয়াৰ কথা ভাবিবৰ বয়স হোৱা নাই, আন এজনে জনালে যে তেওঁ অসমত ভাল পোৱা হোৱালী এজনী আছে। এজনে বৰ্ণাৰ দেউতাকৰ নাম শুনিয়েই নাক কৌচালে, আন এজনে আকৌ বৰ্ণাক অশীকিত বঢ়িল হাঁহিলে।

ভাল বঢ়িল ভবা কেইজনে প্ৰত্যাখান কৰাত জোনালীহঁতে ভাল বঢ়িল নভবা কেইজনমানলৈকে বৰ্ণাৰ পাণি আগ বঢ়ালে। তেওঁলোকৰ এজনে কথাটো শুনিয়েই স্বাস্থ্যটনলৈ চোঁচা মাৰিলে আব্দ বৰ্ণাক জোনালীহঁতৰ ঘৰতে হেঁচা মাৰি থকিবলৈ চেষ্টা কৰিলে, আন এজন বৰ্ণাক ঘোঁৰা কঁড়তে ইয়ান হুইক বহলে যে জোনালীহঁতৰ দামী কাপেট, চকী আৰুত বৰি কৰি আঠাইবে বৰ বিনয়ৰ কৰিলে। তথাপি সেই কাৰ-পানল বা সূৰা-বাঁল্লাজনেও বৰ্ণাক বিয়া কৰিবলৈ আগ নাৰাঢ়িলে। আন এজনে আকৌ বৰ্ণাক বিয়া নকৰাকৈ লগত বাখিবলৈ প্ৰস্তাৱ দিলে।

উপায় নাপাই জোনালীহঁতে বৃদ্ধস্বামীৰ বিনাহ-বিক্ৰেয় হোৱা সোনকও চেষ্টা

দিলে। তামে একসে ক'লে বে কেহল ডিহা দিবন কাকনেই ডেওঁ কিয়া কবাবলৈ
প্রভুত নহয়, একসে বৰ্ণা জাম্ হনুমন্তৰ কথা জামি ক'লে কিয়া কবোহা বা বিবাহ-
বিচ্ছেদ কথা বেয়া কথা নহয়, কিন্তু কিয়া নকবোহাকৈ সত্যৰ লগত সেটী-পেটী
করা ছোৱালী ডেওঁ বৰ বিপ কৰে। আমে একসে জাকৌ ক'ৰি ডাঙ্গীয়া মাঝানে
বুঢ়ল হাঁহিলে।

মুঠৰ ওপৰত বৰ্ণাৰ কাৰণে কোনো পাত্ৰ নোলাল। ইপিনে বৰ্ণাৰ ডিহাৰ কিম
শেষ হ'বৰ হ'ল। বেহুল ডিহাৰ কাৰণে যামে ডাবে লগত কিয়া নহওঁ বুঢ়িলেই
বৰ্ণাই মন বাঞ্ছিলে। ডাঙৰ দোছাইহ'ডেও জোনালীক বোনোবা কলৈক
বিশ্ববিদ্যালয়ত ভাৰ্ত হ'বলৈকে চেষ্টা কৰিবলৈ ক'লে।

কিংগষ্টন কাণ্ড

বৰ্ণা জাৰ্মিষ্টেনড থাকোঁতেই মই বৰ্ণাৰ দেউতাকৰ পৰা এখন টেলিগ্ৰাম পালোঁ— বৰ্ণা ক'ত আছে, কি কৰিছে তেওঁক টেলিগ্ৰাম কৰি জনাবলৈ। মই কোন কৰি বৰ্ণাক কথাটো কওঁতে, বৰ্ণাই মোক ইংৰাজীতে ক'লে,

“টেল ডেট অ'ল্ড মেন টু গেট অফ মাই বেক”

[মনৰ ভাৰ : তেনেদৰে মোক দিগদাৰ নকৰিবলৈ সেই বঢ়াটোক কৈ দিল্লক]

বৰ্ণাই নিজৰ দেউতাকৰ প্ৰতি তেনে মনোবাঞ্ছা প্ৰকাশ কৰা দেখি তেওঁ যে কিমান অসভ্য তাক মই বুজি পালোঁ। সেয়েহে তেওঁৰ লগত আৰু একো কথা নাগাতি মই জোনালী আৰু গোহাইৰ লগতে কথা পাতিলোঁ। বেচেষী জোনালীয়ে বৰ্ণাৰ কাৰণে খুব চিন্তা কৰিছিল। বৰ্ণাই আমাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ত কিবা পঢ়াৰ সুবিধা কৰি দিব পাৰিম নেকি সুধিলে। আমেৰিকাৰ যেই কোনো বিশ্ববিদ্যালয়ত ভৰ্তি হোৱা সংক্ৰান্তত আন কোনেও সহায় কৰিব নোৱাৰে বা কৰিব পৰা একো নাই, কিয়নো আমেৰিকাৰ আইনমতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দৰ্শন্যৰ কথাবিলাক সেই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাহিৰে আন কোনোবাক দেখুওৱা বা সেই বিষয়ে আন কোনোবাক লগত আলোচনা কৰাটো বে-আইনী। এইবিলাক ক্ষেত্ৰত তৃতীয় পক্ষ আহি সোমাবলৈ চেষ্টা কৰিলে ফল বিপৰীত হ'ব হয়। ডাক্তৰ গোহাইক সেইবিলাক কথা মই বুজালোঁ, কিন্তু তেওঁলোকে মোক ক'লে যে বৰ্ণাক তেওঁলোকে ব'ড আইলেণ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ত খবৰ খাবাৰ ল'বলৈ পঠিয়াব খোজে, কিয়নো মই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ তেনেই ওচৰতে থাকোঁ বোভিলা মই স্তম্ভতঃ বাট পথ দেখুৱাই দিব পাৰিম বা তেওঁক পৰামৰ্শ দিব পাৰিম। জোনালী আৰু গোহায়ে মোৰ ইমান উপকাৰ কৰি থৈছে যে মই তেওঁলোকৰ কথা পেলোৱা অসম্ভৱ আছিল।

বৰ্ণাক ব'ড আইলেণ্ডৰ কিংগষ্টন চহৰ অভিমুখে গোহায়ে বাছত তুলি দিলে। বাছত একো অঘটন বা ঘটন নঘটিল কাৰণ বাছত ভ্ৰমণ কৰা মানুহৰ প্ৰতি বৰ্ণাৰ নিয়মান আগ্ৰহ নাই—বৰ্ণাই ভাবে যে বাছত দুখীয়া মানুহহে উঠে। কিন্তু নিউ ইয়ৰ্কৰ প্ৰকাশ্য বাছ স্টেচনত তেওঁৰ এখন ধুনীয়া আমেৰিকান ডেকাৰ লগত বন্দুত হ'ল।

বৰ্ণাই নিউ ইয়ৰ্কত বাছ সলনি লগীয়া, আৰু তাতে তেওঁ প্ৰায় আঢ়ৈ ঘণ্টামান সময় পাইছিল। ধুনীয়া সাজ-পোছাকৰে কলকাতা সলি সেই ডেকাজন বৰ্ণাৰ চকুত পৰিছিল আৰু অকলসৰীয়া বৰ্ণাই সেই প্ৰকাশ্য বাছ স্টেচনটোত বাট পথ কিমান অসুবিধাত পৰা যেন বুজি পাই ডেকাজনে আৰু বাঢ়ি আহি বৰ্ণাৰ লগত চিনাকি হৈ তেওঁক ক'ত কোন বাৰ লগে দেখুৱাই সহায় কৰিছিল। বৰ্ণাই বাছৰ কাৰণে বহুত ঘোৰ ব'ব লাগিব বুলি তেওঁ বৰ্ণাক খুব জৰুৰী ভাৱে বাছ স্টেচনৰ চিকততে থকা

কেটুকেটু কনক চাহ থাকিলে নিশ্চয় কৰিলে। কাম-খলিহা, সুৰা-খলিহা বা এনেদে
খলিহা অলপীয়া ডেকাহঁতৰ লগত হোৱা মেটাশুৰীবিলাকৰ পিছত তন্তু আমেৰিকান
ডেকাৰ আদৰ সাধৰ বৰাৰ বৰ ভাল লাগিল। হুড্‌কাৰ নাম হুড্‌ ষ্টন। হুড্‌
হেনো খুব ডাঙৰ চাকৰি কৰে—উকীল, পলিচ, বাৰদাৰী-লোক, হাকিম, প্ৰকেছাৰ
সকলো হেনো ডেউৰ মজেল। বৰাই ভিহাৰ কাৰুণীচতা কৰা আবু আমেৰিকাত
কিবা প্ৰকাৰে সংস্থাপিত হ'বলৈ ইচ্ছা কৰা বুলি জানিব পাৰি হুড্‌ বৰাক ক'লে,

“এইটো একেবাৰে সাধাৰণ কথা। তোমাৰ ভিহাৰ সন্মুখো ব্ৰীমাংদা মই কৰি
দিম আবু তোমাক মই এটা ইমান ভাল চাকৰি বোগাব কৰি বিহু যে তুমি
একেবাৰে মাচে'ডিজ গাড়ী দৌৰাই আধামেৰে থাকিব পাৰিবা।”

হুড্‌ৰ সন্মুখো বৰাক ইমান ভাল লাগিল যে ডেউৰ বৰাক বাৰে বাৰে খাটিলে ডেউৰ
আলহী হৈ দুদিনমান নিষ্ঠা ইয়াক'ত থাকিবৰ কাৰণে। বৰা সন্মুখ মোহোৱাত ডেউৰ
বৰাক কোন নম্বৰটো লিখি দি খাটিলে বৰাই বেন আকো নিষ্ঠা ইয়াক'লৈ আহিলে
ডেউৰ খবৰ দিয়ে। বৰাই আমেৰিকাৰ ব'লৈ ভ'লৈ কিবা অসুবিধাত পৰিলেও
ডেউৰে কোন কৰিবলৈ হুড্‌ খাটিলে আবু বৰা কিবা বিপদত পৰিলে ডেউৰ তৎক্ষণাত
বৰাক ওচৰলৈ যাব বুলি হুড্‌ প্ৰতিজ্ঞা কিলে।

বৰাই কিংষ্টন পোছাৰ পিছত হুড্‌ ষ্টনৰ কথা মোক আঁত গোৰেৰে ক'লে দাঙে
মই বুলি পাওঁ যে মই সহায় নকৰিলেও ডেউৰ সহায় কৰোঁতা আন বহুত আছে।
ব'ড আইলেণ্ড বা মোৰ লগত বৰাৰ ভাল বাহি ৰোৱা নাছিল।

মই ডেউৰ ব'ব নামে মোৰ হাত এখনৰ লগত চিনাকি কৰি দিলোঁ। ব'বে বোম্ব
ধৰ্ম্মৰ কথাবিলাক, ভাৰতীয় মানুহৰ ভাব ভৰাবিলাক আবু ভাৰতীয় সংস্কৃতি খুব
ভাল পায় কৰণে ভাল ধুনীয়া, হিন্দু, ছোৱালীৰ লগত চিনাকি কৰি বহিলে সি
মোক সদায় কৈ থাকে। বৰা হুড্‌ত ধুনীয়া আবু হিন্দু ৰেডিঅ' ব'বে কিয়া
ছোৱালীজনীৰ ভিনটা গুণৰ ভিতৰত বহুটা ডেউৰ আছে—ভিনটাৰ ভিতৰত বহুটা
একো বেয়া নহয় বুলি ব'বক মই বৰাৰ সোচ্চপাহ কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিলোঁ।

ব'বে বৰাক বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ইটো বিভাগৰ পৰা সিটো বিভাগ বহুত ঘূৰাই ঘূৰাই
এই মজতে উপনীত হ'ল যে বৰাৰ আমেৰিকাত পঢ়িবৰ ব্যৱস্থাও নাই বা প্ৰয়োজনীয়
বোধ্যতাও নাই। বৰাৰ কাৰণে যে পঢ়া-শুনাটো এটা অজুহাত আবু ডেউৰ যে
পঢ়া-শুনা কৰিবৰ কোনো আশুপ্ৰায় নাই সেইটো মইও বুজিলোঁ।

একিল ব'বে বৰাক এখন পোছাকীৰ বংমেটলৈ (Formal party) থাকিলে লগ
ধাবলৈ—বৰাই খুব ভাল পালে। ডেউৰ সেই বংমেটলৈ লিটাই কিম পিন্টিয়েই যাম
বুলি ভাবিছিল। পোছাকীৰ বংমেটলৈ ছোৱালীয়ে বহিললৈ তৰিমেতে চকো
পোছাক পিন্টি বোকা কিলে বুলি কোৱাত বৰাই ক'লে যে ডেউৰোকৰ শুল কলকৰ
বংমেটলৈ লিটাই কিম পিন্টি বোকাটোৱে বাহাদুৰী। মই ডেউৰ বুজাৰে যে কিম
পেটীটো ভাৰততহে পাইতাহাৰ বা কিনেৰ প্ৰদৰ্শনৰ হয়। কিন্তু আমেৰিকাসকলে

নিজৰ জীৱন সহজ কৰিব কাৰণেই ইন্দি কিস্তী কৰিব নলগা, সুবিধা অনুসৰি ছেপ থকা আৰু জখাই বখাই পিন্ধিব পৰা এই কিল পেণ্ট আৱিষ্কাৰ কৰিছিল। সেয়েহে কিল পেণ্ট পিন্ধি পোছাকীৰ-বং-মেলেলে বোম্বাটো ঘূৰুৱাখা। বাহুতক ব'বেও বৰ্ণাক শাৰী বা মেখেলা চাদৰ পিন্ধিবলৈ কোম্বাড বৰ্ণাও অনিচ্ছাৰে মান্তি হ'ল।

ভাব পিছত গম পালেও যে বখাই লগত মেখেলা চাদৰ বা শাৰী এখনও জনা নাই। মোৰ থবৰ ওচৰত থকা ভাৰতীয় মহিলা এগৰাকীৰ পৰা শাৰী এখন গোটেই দিৱাৰ পিছত জানিব পাৰিলোঁ যে বখাই শাৰী পিন্ধিবই নাজানে। ব'ব আৰু মই ভাৰতীয় মহিলা গৰাকীকে খাটিলোঁ বৰ্ণাক শাৰীখন পিন্ধাই দিবলৈ।

ইন্দু সূৰ্য্যনাৰায়ণ মোৰ লগৰে গণিত অধ্যাপক এজনৰ পত্নী। ইন্দুৰ গিৰিয়েকে বছৰত বিন আগতে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়তো গণিতৰ অধ্যাপক হিচাপে কিছুদিন কাম কৰিছিল। ইন্দুৱে ইয়াৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰাই ইংৰাজীত ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে। কোম্বা বাহুদ্যৰে আমেৰিকাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰা আঁত কঠিন। এগৰাকী ভাৰতীয়ই এই সন্মান আৰ্জন কৰিব পৰাটো বিশেষ কৃতিত্বৰ কথা। শুদ্ধপৰি ইন্দু ইয়াৰ এখন ইংৰাজী আলোচনীৰ সম্পাদিকা আৰু এখন কলেজৰ ইংৰাজীৰ অধ্যাপিকা। ইন্দুৱে নিজেও বহু গল্প কবিতা প্ৰকাশ কৰিছে। তথাপি ইনদুৱে ভাৰতীয় সংস্কৃতি সম্পূৰ্ণ বজাই ৰাখিছে। তেওঁ নিজে খুব ভাল বহী বজাব পাৰে। ইন্দুৰ সাজ পোছাক আৰু ব্যৱহাৰ-পাতিত তেওঁৰ ভাৰতীয় সংস্কৃতি সম্পূৰ্ণ পপট। সেয়েহে ইন্দুক ইয়াত সকলোৱে খুব সন্মান কৰে। বৰ্ণাক শাৰী পিন্ধাৰলৈ আহি ইন্দুৱে তেওঁক ভালদৰে কথা শুনালে,

“তুমি নিজকে কি বুলি ভাবা? ভাৰতীয় ছোৱালী হৈ ভাৰতীয় পোছাক পিন্ধিব নাজানা, তোমাৰ লাজ নালাগে নে? তুমি কি নিজকে পশ্চিমীয়া বুলি ভাবা? তোমাৰ নিচিনা মানুহক আমেৰিকানসকলে কি বুলি কয় জানা—ফ'নি (Phony) আৰু তাৰ অৰ্থ হৈছে কিবা ভুৱা ভেঙুছালিৰ ব্যক্তি। তোমাৰ নিচিনা ছোৱালী—আমাৰ দেশখনৰ কাৰণেই অপমানজনক।”

বাজতে বখাই এবাৰ কিয়া কথাত “অ' গ'ড' বুলি কওঁতে ইন্দুৰ আকৌ থং উঠিল,

“তুমি কিয় অ' গ'ড ক'ব লাগে? তুমি কি ‘হাৰ ভগৱান’ বা ‘হবে কুক, হবে ৰাম’ ক'ব নোৱাৰা নৌক? নে তোমাৰ মূখত অসমীয়া কথা নকুঠে। আমাৰ স্বামীয়ে দেখোন অসমীয়া নহৈও অসমীয়া ক'বলৈ বিচাৰে। অসমখন, অসমীয়া মানুহবিলাক আৰু অসমীয়াটোক দেখোন মোৰ স্বামীয়ে খুব ভাল পায়। তুমি কি অসমীয়া নহয়? অসমীয়া নহ'লেওতো তুমি অসমীয়াক ভাল পাৰা বাবা। মোৰ স্বামীজে অসমীয়া গৈয়।”

বখাই নৱভাৱে ইন্দুক জনালে যে তেওঁ সবুৰে পৰাই ইংৰাজী শুলত পঢ়িছিল ইংৰাজি, কিন্তু ইন্দুৱে তেওঁক নোবিলে,

“তুমি ইংৰাজী শিকিছা ব'ব ভালকৈ শিক, কিন্তু তুমি দেখোন ইংৰাজী ভালদৰে

বাজানা। তুমি ইবোজীৰ বাহিৰে আন একো ভাৰা নাজানো বুলি কিন্তু আব্দ আনক নক'বা। মানুহে তুমি কোনো ভাৰা নাজানো বুলি হাঁহিব আব্দ তোমাক কোনোবা চিৰিগাথানাৰে খোৱা উচিচ বুলি ক'ব।"

সম্পূৰ্ণা ব'বৰ লগত লাবী পিন্থ সেই বং-মেলঙ বৰ্ণাৰ সঁচাকৈয়ে চিৰিগাথানাত সোমোৱা বেনেই লাগিল। তাত কেবাজনও ভাবতীৰ ল'ৰা আছিল। বিস্ময়ত থকা ব্দ ভাবতীৰ হাতত কিয়মান অস্ত্ৰ কান্দ কৰে। ইয়াৰ ল'ৰা-হোৱালীয়ে ব্দক ল-মুৰীয়াভাৱে ধ্বংস কৰি বা প্ৰেৰ বিনিময় কৰা সোঁথ তেওঁলোকে পশ্চিমীয়া হোৱালী-বিলাক খুবে সন্তোষা বুলি ভাবে আব্দ পশ্চিমীয়া ল'ৰা-হোৱালীয়ে ইজনে সিজনৰ প্ৰতি কি দাৱিছ জন তাক নুৰুজাকৈ তেওঁলোকে একোজনী পশ্চিমীয়া হোৱালী গোটেই ল'বলৈ চেষ্টা কৰে। একজনী হোৱালীক জন কৰিবলৈ তেওঁলোকে "তোমাক সাম্বাতিৰ ভাল পাঠ", "জোয়াৰ বাহিৰে মই আন কোনো হোৱালীৰ কথা ভাবিব নোৱাৰোঁ", "তোমাক মই নিচক বিয়া কৰিম" আদি মিছা কথা কৈ তেওঁলোকে পশ্চিমীয়া হোৱালীক ভুলাবলৈ চিন্তা কৰে—এই সকলোবিলাকৰ উপেক্ষা মাত্ৰ এটাই—কেনেকৈ হোৱালীজনীক প্ৰভাৱ কৰি জলপ সল সূৰ্য লভিব পাৰে। আমেৰিকাৰ ল'ৰা-হোৱালীয়ে লগতে ইটোৱে সিটোক এনেদৰে মিছা কথা নকৰ বা ছলনা নকৰে কাৰণে এইবিলাক হয়তো সঁচা বুলিয়েই গ্ৰহণ কৰে। এনেকুৱা ভাবতীৰ হাতলৈকে যদি ভেনেবৰে হোৱালী এগৰাকী গোটেইলৈ অসমৰ্হ হয় তেনেহ'লে কোনোবা ভাবতীৰ হাতত তেওঁলোকৰ দিগন্তত যেনা দিলে আটাৱে একেবাৰে জাকুল খাই পৰে আব্দ সেই হোৱালী গৰাকীৰ অন্তৰ আব্দ প্ৰাক্তন জন কৰিবলৈ ইটোৱে সিটোৰ লগত ভীৰৱ অ'ৰিগাৰ্জি কৰে।

সেইদিনাখনৰ বং-মেলঙে যোৱা ভাবতীৰ হাত কেবাজনৰো বৰ্ণাক সোঁথ গা সাতখন আঠখন লাগিল। তেওঁলোকে অ'ৰিগাৰ্জি কৰি প্ৰত্যেকেই বৰ্ণাক নাচিবলৈ লল ধৰিলে। বৰ্ণাই অৱশ্যে তেওঁলোক প্ৰত্যেককে 'না' বুলি ক'লে। তেওঁলোকে হয়তো নাজানিছিল যে বৰ্ণা জন প্ৰাপ্ত ভাবতীৰ নহয়—অন্ততঃ ভাবতীৰ ল'ৰাৰ লগত নাচি কৰিবৰ কাৰণে তেওঁ আমেৰিকালৈ অহা নাছিল। বৰ্ণাক কোনেও জন কৰিব নোৱাৰা সোঁথ বৰ্ণাক কৰে সমুখে পৰা ইবোজী মূলত পৰি ভাঙৰ হোৱা এজনে বহু কিম্বাই দুবত আশ্ব বিশ্বাসেৰে বৰ্ণাৰ পিঠিত হাত দি ব্দাছিল।

"হাট এবাউট এ ডান্স, বিহু?" [জনৰ জব : মোৰ লগত তুমি নাচিবই লাগিব]

বৰ্ণাই নাচিবলৈ অস্বীকৃত হোৱাত তেওঁ এক প্ৰকাৰ-অৰ্ধকি দিৱাৰ দৰে বৰ্ণাক ক'লে,

"হুৱাই ন'ট?" [জনৰ জব : কিয় নানাচিবি]

কৰ্মক ভেনেবৰে অপৰাজনক ভাবে কথা কোৱা সোঁথ ব'বে ক'ব ইহ বৰ্ণাক পৰামৰ্শ দিলে,

"ইউ কন'ড অ'ল ইছ এন আকৰ। ইউ মে' অল্ড ৱিথ মে' লাই জলি।"

[অৰ্ঘ্য : ভূমি ভাব কৰাৰ উত্তৰ দিব লাগিবই বুলি দাঙাৰিবা। ভূমি ভাব আঁতৰ হ'বলৈ ক'ব পাৰা।]

বৰহিও তাকে কৰাত ল'ৰাজন আঁতৰ হ'ল কিহু সি কৰাৰ ঘনটো অশান্ত কৰি থৈ গ'ল। বৰহি ভাবিবলৈ বাধ্য হ'ল যে ভেও'ৰ ব'ন্ধৰ ভাৰতীয়া সচ আৰু হালিৰ ক'লা বগটোৰ নিচিনাকৈ ভাৰতীয় সমাজেও ভেও'ক কোঁতলাও নেবে। ভাব পিছত বৰহি আৰু সেই ব'য়েলত বোহি বস নাপালে। ব'য়ে কোম্বায়েতে বৰহি জীৱনত কি বিচাৰিছে নাজানে আৰু সেই কথাটো ভেও'ৰ প্ৰতিটো খোজতে প্ৰতিফলিত। ব'য়েলতহে হেনো ভেও' আঁতৰ ভাবে ইহাট বিহাট কৰোঁতেই গ'ল। ব'য়েও ভেও'ৰ লগত আলোচনা কৰিবলৈ বা দূৰো একেলগে কিবা এটা কৰি আনন্দ লাভমৰ একো উপায় নোহোৱালে। বৰ্ণাক লগ পোৱাৰ পিছত বৰ্ণাৰ ধাৰণা হ'ল যে কুঁচি সংস্কৃতিৰ লক্ষ্য বাধা আঁতৰ কৰি সি এগৰাকী ভাৰতীয় নাৰীৰ অন্তৰ পূৰ্ণ কৰা কঠিন। মই অৱশ্যে ক'বক ব'জালোঁ যে সেয়া ভাৰতীয় কুঁচি সংস্কৃতিৰ গঢ়া বাধা নহয়, সেয়া বৰ্ণাৰ কুঁচি-সংস্কৃতিৰ বিহীন ব্যক্তিত্বই সৃষ্টি কৰা বাধাহে।

বাহওক, সেই ব'য়েলখনৰ পিছত বৰ্ণাৰ প্ৰতি ব'বৰ অকণো প্ৰাৰ্থনা নাইকিয়া হ'ল আৰু সি মোক এজনী ভাল, খুনীয়া হিংস্ৰ ছোৱালী বিচাৰি দিবলৈ ব'বাই নুসুৰিলে।

গুৱাহাটীৰ এক ব'ন্ধৰ হত্যাকাণ্ড

ব'য়ে বৰ্ণাৰ খবৰ ল'বলৈ এবাৰে বৰিও বৰ্ণাৰ খবৰ লৈ অসমৰ বহুভাগে পলা উঠি আহিলে আৰু সকলোৰে গুৱাহাটীত হোৱা এক নৃশংস হত্যাকাণ্ডৰ কথা লিখিলে। ঘটনাটো হ'ল এই—

বৰ্ণাৰ লগত সূজাত, ব'বক আৰু হনুমন্তও কলিকতালৈ লহাৰ কথা আহিল, কিন্তু ব'বক কিমান কোঠলৈ আহিছিল যদিও সূজাতা বা হনুমন্ত কিমান কোঠলৈ নাছিল। ব'বক টিকটটো হনুমন্তৰ লগতে থাকিল কাৰণে ব'বকে কিমানত উত্তৰ নোদাৰিলে। আকাশী জাহাজখন বোৱাৰ পিছতও ব'বকে বহুত যোঁৰ কিমান কো...ত থাপ ল'লে হনুমন্তৰ ফালে। কিন্তু হনুমন্ত কোনো দেখাৰোঁপ নোহোৱাত হনুমন্তই ভাটীয়েলা কিয়ল বনেৰে গুৱাহাটীলৈ উভতিয়ে আহে হনুমন্তক ক'তো বিচাৰি নাপাই বাতি ভেঙলোকৰ দৰত ওলালগৈ। তাত ভেঙে গ'ল পাৰে যে হনুমন্ত আৰ্গাৰদাখনও বৰলৈ অহা নাই। সেয়েহে হনুমন্তৰ কৰতো বিশেষ উৎকণ্ঠা আৰু হনুমন্তৰ দাক সেউজতে মোটেই কিন্তু ব'বক ও হনুমন্তক বিচাৰি ক'বিলিল। ব'বকে ভেঙলোক যে সেইদিনাখন কলিকতালৈ বোৱাৰ কথা আৰু তাম পৰা হনুমন্ত বৰ্ণাৰ লক্ষ্য আৱেশিকৰলৈ বোৱাৰ কথা আহিল তাক জনায়ে। হনুমন্তৰ সেউজকে হনুমন্ত কিমান কোঠলৈ ল'গ ব'লি জানিও কলিকতাৰ অজহী-বজহী কৰু-বাংলাইলৈ কোন কৰি কলিকতাৰ আন্তৰ্জাতিক কিমান কোঠত থাপ ল'বলৈ অসুখোৰ ক'বিলে।

কিন্তু বনহি ভাবত এমনি হুসিন শিষ্টলোক হইয়াছেন কোনো লেখকবাঁধি নাইকিয়া হোজাতহে হুসিনের নেউতাকে গুদাহাটী'র পুণ্ডিত পুণ্ডেক নিব্বশেন হোজা থকব দিলে।

পুণ্ডিতে বুদ্ধকে জেবা করি পাড়ী কিয় কহা কাহিলীটো হুসিনে আব্দ পর পালে যে হুসিনই পাড়ী কিনা হান্দহজনব পরা পট হোজাখান টাং পাখ লগীয়া আছিল আব্দ নেউতাকব কিনা অদুসীত পাড়ীখন বিড়ী কহা হুদি জানি কিসোভাজনে হুসিনই পাড়ীখন গুদাহাটী'র হারিহলে ভেঙেই উলিয়াই নি হুদপুত্রব দলতব ওচরলেকে নিব্ব জাতিব আব্দ ভেঁড়ারহে সেই টকাখিনি দিব। কলিকতালে বাবলে ঠিক কহা দিনব আনবিদ্যাবন সখিয়ার সেই বাস্তাও বুদ্ধকে বোহান কস্মাক্ত করিব লগীয়া হোজা কহবে নরলে আব্দ সেই বাস্ত ভেঙে হুসিনের লগত কোনো সাক্ষ্য করিব লগীয়া নাছিল ঘোঁষ একো চিন্তা নকছিল। পুণ্ডিতে এইবিলাক কহা পর পাই হানে চাৰি দিল পর ঠৈ খাঁজ। ভেঙেলেকে গুদাহাটী কলিকতা'র বাস্তাও হুসিন আব্দ হুসিনের'তব পাড়ীখন কিচাৰি চলাখ করিলে। হুসিনের ভেঙেলোকে বেছি কিচাৰিব লগীয়া নহ'ল, কিরনো, পলাশবাণী শ্রবানকুচিব কেশীত বাস্তাও কহা লোকসকলে হুদপুত্রব এটা কহান ওপতি বোহা সেবা হুদি পর পাই ভেঙেলোকে ডাক অনালে আব্দ সেইটো হুসিনেরে হুসিনের হুদি জাতিব পাছিল। ভেঙে কোনোবাই ডিঙিত টীপ দাতি ননীত পেলাই কিয়া হুদিলয়েই জেলপার লাগিল।

হুসিনের মাক নেউতাকে করাব নেউতাকেই গুদা লগাই কামটো কহোরা হুদি সন্দেহ করিলে আব্দ হুসিনের ভেলে অভিশ্রম আপেরে হুই একনব আগত প্রকল্প কহা হুদি সাক্ষীও উলিয়ালে। হুসিনেরে মোলে চিত্তিত লিখিলে বাস্তে মই তবকাশ করি ক'ত আছে থকব করি ভেঙে নিব্বশেন দিল্লীসে পঠিয়াও আব্দ ভেঙে সে বনিক দিল্লীতে লগ দাব লৈ বাব—করিক কলিকতা'র পালে হুসিনের নেউতাকে কি হানি কবে কোহা টান।

কহুতে বুদ্ধকেই ডাক কিয়া হাত আছে হুদি সন্দেহ করিলে, কিরনো নিয়ে? হুসিনের লগত নরার হুদীছিল। পুণ্ডিতেও বুদ্ধকে মাটীইজকে বোহিকে জেবা করিলে। বুদ্ধকে জাকো সন্দেহ করিলে সুজাতাইহে কিয়া কহাচী কহা হুদি কিরনো সুজাতাই বুদ্ধের'তব লগত মাথাও হুদি আর্গবিদ্যাবনেই ঠিক করি ঠিকটো। ভেঙাতাই জব টকাখিনি উলিয়াইছিল। বুদ্ধকও লগত আছান করিক সোমকালে পঠাই দিব লাগে, কামব কহিহে জানে সি হুসিনের কিমান ভাল পাইছিল।

হুসিনের অঙ্গদুখ কহা করিক অনোবাব আঁপ্র দাতিব পাকিল মোব ওপবত। করি আব্দ হুসিনের ওচর সন্দেহ বিকরে মই জলসবে আর্গবিদ্যাবনে আব্দ করি আর্গবিদ্যাবনে আছি হোজা আঁপ্র অনানেকব কহবে মোব জব হোঁছিল যে বনহি হোজা কহাটো পুঁনি কলিকতা'র হুদ পাখ। মই সেই কামে করিক জলব সাক্ষ্য করি তালসনে বুদ্ধই বুদ্ধই বীম সুহিবভায়ে সকলো ক'লে আখত হুদীয়া।

“বৰ্ণা, তোমাক মই বৰ বেয়া খবৰ খবলৈ আহে।”

“কিয় কি বেয়া খবৰ?”

“তোমাৰ যে বান্ধু হনুমন্ত বাৰু—এই জনতত আৰু নাই।”

“কিয় কি হ’ল?”

“ভেঙক কোনোবাই হত্যা কৰিলে।”

“হুৱাই, হুৱ কিলড হিম? এনিবে আই ড’ল্ট কোৱান।”

[জনৰ ভাষা : কিয় কোনে মাৰিলে? মই অৱশ্যে চিন্তা কৰাৰ কাৰণ নাই।]

“নাই নাজানো। বহুতে তোমাৰ দেউতাকাই গুণ্ডা লগোৱা বুলি সন্দেহ কৰিছে।”

“ন’ৱে—দাদি ওড নেভাৰ দ’ এ থিং লাইক ছেট। হন ইজ নট স্বৰ্থ ইট। এনিবে হি ডিজাভ’চ ইট ইউ নঅ’ হি ইজ ভেৰী হেলথি।”

[জনৰ ভাষা : নাই দেউতাই মূখেৰে কট কটালেও ভেনে কাম নকৰে। হনুমন্তক মাৰি কি লাভ। বাহওক, হনুমন্ত ইমান আৰ্থপৰ যে ভাৰ এনে হোৱাটো স্বাভাৱিক]

মৃত্যুৰ ওপৰত হনুমন্তক কোনোবাই হত্যা কৰা বুলি শুনি বৰ্ণাই এটুপিও চকুলো নুটুৱাকিলে বা এটাও হুৱুনিয়াহ নাকৰিলে।

দুখ কৰা দুবেলত পাওক বৰ্ণাই দীত নামেৰে ল’ৰা এজনৰ লগত বান্ধ বাঁধবলৈহে আৰম্ভ কৰিলে। ব’কেই বৰ্ণাক দীতৰ লগত চিনাকি কৰি দিছিল। বৰ্ণাই হনুমন্তৰ মৃত্যুৰ বাতৰি পোৱাৰ অলপ পিছতেই দীতে কোন কৰি বৰ্ণাক গ্ৰীচ দেশীয় খানা খাবলৈ লগ ধৰিলে দীতৰ লগৰ আন কিছুমান ল’ৰা-ছোৱালীৰ লগত। বৰ্ণা তৎক্ষণাত সম্মত হ’ল আৰু তেওঁলোক আটোৱে গৈ এখন গ্ৰীক কেণ্টৰেণ্টত থালে। পইচা দিবৰ সময়ত তেওঁলোক প্ৰত্যেকেই নিজৰ নিজৰ খোৱা খৰচবিলাক দিলে কিন্তু এহি ক’লে যে তেওঁক দীতেহে মাতি নিছে বোতলা দীতেই তেওঁৰ খোৱা খৰচখিনি দি লাগিব। তেওঁলোক সকলোৱে আচৰিত হৈ বৰ্ণাৰ মূৰলৈ চালে। দীতে সকলোকে বুজালে যে বৰ্ণা নতুনকৈ অহা ছোৱালী কাকৰে আমোৰিকাৰ কথাবিলাক ভালকৈ নাজানে। তথাপি তাৰে এগৰাকীয়ে বৰ্ণাক বুজালে,

“তুমি দীতক তোমাৰ খৰচ বহন কৰিবলৈ বাধ্য কৰা উচিত নহয়।”

বৰ্ণাই কিন্তু এটা দৃষ্ট হাঁহি মাৰি দীতৰ পিনে চাই ক’লে,

“ৱেল, দীত কোৱাকচ ক’ৰ যি। হি উইল পে’। উণ্ট ইউ দীত?”

[দীতে বুজা অৰ্থ : দীতে মোক কিয়কিছে বোতলা সি মোৰ খৰচ দিব]

থাই বৈ উঠি ল’ৰা-ছোৱালীবিলাক ভাৰে ভাৰে গ’ল। দীতে বৰ্ণাক তেওঁ কি কৰিব লাগে সেয়া সোধোতে বৰ্ণাই ক’লে,

“লে’ট আহ হেড ছাম কল”

[দীতে বুজা অৰ্থ : আমি অলপ কুৰি কৰোঁৱ ব’লা]

[illegible]

কীৰ্ত্ত কুটমল কোদুই। তেওঁৰ লগত কুটমল খেলা আন বৃদ্ধ ল'ৰাও তেওঁৰ ওচৰে কোটা বটোত থাকে। কীৰ্ত্তে একমুখী হোৱালী নিজৰ কোঠালৈ আনিহে ঘূৰি আহি সিহঁত বটোইও হাতত বিহেৰ লৈ কীৰ্ত্তৰ কোঠালৈ আহিল। সিহঁত তিনিগুটাই কৰাৰ লগত প্ৰথমে বেহু ভাললৰে কথা পাতিলে কিয় পিছত তিনিগুটাই একগোট হৈ বৰ্ণাক জোকাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে তেওঁৰ দেহটো আবু অল-প্ৰভাৱ বিলাকৰ কথা কৈ কৈ। তাৰ পিছত আৰম্ভ হ'ল খোঁটা কিম্বা আবু পলৰ পলৰ, কিম্বা খি-ইন-হান খেলাৰ কথা, কিম্বা কুৰ্ভিৰ কথা ইত্যাদি ইত্যাদি। বৰ্ণ অগ্ৰদূত হ'ল। সিহঁতে এনে বহুখ্যৰি কৰে কৰি হাতে-পাতে ধৰি টনা-আজোৰা কৰিবলৈ ধৰিলে যে বৰ্ণই কাৰ্ম্যবও নোহুৱা হ'ল।

সোভাস্যবলজ্ঞ ব'বে একেটা হোটেলেতে বাস কাৰিছিল আবু তেওঁ বৰ্ণাক শীতল কোঠালৈ যোৱা সোৰিছিল। বহু ভাবি চিন্তি ব'বে মোক কোন ক'ব জনালে, “ব'জিহে বৰ্ণা শীতল কোঠালৈ আহিছে। বৰ্ণাইতো নিজৰ দাৱিত ল'ব নাজানে। সেই কাৰণে আপুনি তেওঁক সতৰ্ক কৰি দিয়া উচিত যে শীতল ল'ৰাটোৰ কিছুমান ধোৱা বদলাই আছে। মইতো তেওঁক একো কোৱাব আৰুকাৰ নাই। আপুনি তেওঁক সতৰ্ক কৰি দিয়ক, তাৰ পিছত যি কৰে কৰিব গুপসত।” নিজকে আঁত সৰম বুলি ভবা বৰ্ণাই যে সময় বিপদ আহোন ক'ব থাকে তাকে জানি মই ব'বক ক'লোঁ তেওঁ বেন শীতল কোঠালৈ গৈ মই বৰ্ণাক কোনক ক'বা পাতিবলৈ মাতিছোঁ বুলি কয়। ব'বে মৈ শীতল কোঠাৰ বাহিৰৰ পৰাই ক'লে,

“ভীত, ইয়াত বর্ষা আছে নাকি ? ভয় বড়ই ভেতক কোনও কান্না।”

ଟୀକାରେ ବର୍ଷକ କୋରୋନା ଡିଜିଟାଲ ହୋବା କାନ୍ଥବିଳାକ ଯୋଗ କ'ଣେ ଥାନ୍ତା
 କିନ୍ତୁ ଆଉ ଆଉ କୋରୋନା ଡିଜିଟାଲ ବାବେ କ'ଣେ । ବାହା କୋରୋନା ଡିଜିଟାଲ
 କିବା କ'ଣେ ଗୋରାଣ ଆବେଶ କ'ଣେ,

“আপনি অদ্বৈত কবি মোক ইহাও পরা সে বাওক না? মোক ইহাতে খুব
নিদ্রান কবিহে। অদ্বৈত কবি আরেক না? এই আপোনাও আব্দ, কৌতুহাও
একো জ্ঞানি নকরো।”

କର୍ମାନ୍ତ୍ର ପ୍ରାକାଶନର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେମାନେ ଅନୁରାଗ ଦେଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । କର୍ମାନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଶାସ୍ତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର । କର୍ମାନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଶାସ୍ତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର । କର୍ମାନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଶାସ୍ତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର ।

ডেউৰ লগত চীভও আহিল। চীভে ডেউক গাড়ীৰ ওচৰলৈকে আগ কঢ়াই থৈ বৰ্ণাক ক'লে,

“তোমাৰ মনত বাঁহ বৃক্ষ দিলো তেনেহ'লে মই সঁচাকৈয়ে দৃষ্টিভিত্ত। তুমি কিবা কৰ্ত্তি কৰিবলৈ বিচৰা বুলি কোৱা কাৰণে মই তুমি এনেদৰে ধৰণৰ কৰ্ত্তি কৈ বিচৰা বুলি ভাবিছিলোঁ। মোৰ ইয়ালৈ অহা কাৰণে ধন্যবাদ—শুভবাৰ্ত্তি কামনা কৰিলোঁ।”

কথাই একো নকৈ গাড়ীত উঠিল, মই চীভক ধন্যবাদ জনাই বকুৱা হ'লোঁ। কথাই মোক সেইদিনাখনৰ সকলো ঘটনা বৰ্ণনা কৰি মন্তব্য দিলে,

“ইয়াৰ ল'ৰাবিলাক বৰ অসভ্য। সিহঁতে ছোৱালীৰ কেৱল দেহটোহে চিনি পায় নহয় ?”

উত্তৰত মই ক'লোঁ, ‘নাই, সেইটো সঁচা নহয়। সকলো ছোৱালীকে সিহঁতে তেনে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ সাহস নকৰে। কিন্তু তুমিহঁতে নিজৰ দেহটোৰ বাহিৰে সিহঁতক আন দেখুওৱা নাই। সিহঁতে তোমাক ক'লেই যে তুমি কৰ্ত্তি কৰিবলৈ বিচাৰিছোঁ বুলি কোৱা কাৰণেহে সি তেনে কৰা বুলি। এজন ডেকাৰ লগত কৰ্ত্তি কৰিবলৈ তোমাৰ দেহটোৰ বাহিৰে তুমি জানো আন কিবা জানা ? তুমি তাক তোমাৰ খবচাখনি দিবলৈ কৈয়ে জনালা যে তুমি এজনী ছোৱালী আৰু সি তোমাক অনুগ্রহ ক'ৰা উচিত—সেয়া এক বোন আবেদন। সি তোমাক ভাৱে উত্তৰ দিলে। তুমিতো তাৰ লগত ভাব, জ্ঞান খিৰপকলা আদি একোৰে বিনিময় কৰা নাই। তুমি তাৰ লগত হয়তো ব্যৱহাৰ কৰিছিলো কেৱল তোমাৰ দেহৰ ভাৰা আৰু বোন-আবেদন আৰু সিও তোমাক উত্তৰ দিলে একে ভাৰা আৰু আবেদনেৰে। সেই কাৰণে চীভক মোৰ বি লাভ নাই।’ অন্ততঃ সি সাহসেৰে তোমাক সেয়া নাপাবলৈ কৈ গ'ল।”

তাৰ পিছত মোৰ কি মন গ'ল ক'ব নোৱাৰোঁ, হঠাৎ মই বৰ্ণাক ডেউৰ বিচকলৈ কি ভাবোঁ ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলোঁ,—

“তুমি হয়তো খুব ভাল ছোৱালী—মই নাজানো। কিন্তু মোৰ এনে ধাৰণা যে তুমি কোঁচিয়াও একো ভাল কথা শিকা নাই। জীৱনত কি বিচাৰিছা তুমি একো নাজানা। আমি-কালিৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোলাক সকলো তোমাৰ নিচিনাই নৌকি ? আমি তোমালোকৰ সমান বয়সত দেখোন বহুত বেলেগ আছিলোঁ। কলেজীয়া জীৱনত মোৰ বহুত নগৰীয়া ছোৱালীৰ লগত ভাল বন্ধুত্ব আছিল আৰু ডেউলোকৰ লগত মোৰ এতিয়াও এনে বন্ধুত্ব আছে বাম কক্ষন মই খুব সৌকৰ্য কৰোঁ। ডেউলোক কোনোকেইজনে তোমাৰ নিচিনা নহয়। ডেউলোক সকলোৱে দেখোন কলেজীয়া দিনৰে পৰা জীৱনৰ একোটা উদ্দেশ্য লৈ আছিল। কিন্তু তোমাৰ কি উদ্দেশ্য আছে—তোমাৰ পলু শূন্যত মন নাই, বিষয় বা সেউজৰ প্ৰতি তোমাৰ কেইনে লক্ষ্য নাই, সন্মানৰ প্ৰতি তোমাৰ

কোনো কেবল নাই। আনকি তুমি নিজস্ব ভাব্যটোকে ক'ব মোহনা। ইন্দ্রে কেহে তুমি কোনো ভাবকে অনুভবিতবে নাহায়া। মোহ ধকল যে তোমার কোনো অনুভবিতবেই নাই। তোমার ইচ্ছাশো, বৃষ্টি একই নাই—তুমি এক বিবাহট শুন্য। মনুষ্যব আকাঙ্ক্ষা তিনই কোমলোয়া কিনা এক মায়াবিক স্থিতি।”

মোহ কথাবিলোক শুনি বর্ণাব চকু চমকলীয়া হইল। আব্দ তেওঁ সিন্ধুতে সকলো গৃহণ করিবলৈ বেরা পালে। সেয়েহে সত্ত্ব মোক্ষও অলপ মোক্ষাবিলক বানসেয়ে তেওঁ ইবোজী, অসমীয়া মিজাই কোন্না কথাবিলক অর্থ হ'ল,

“মতা মানুষ্যবিলক চব বর্ণাচ। কি হিন্দুই বাপ'হ, কি কীক, কি আপদান সকলো একই, চব বর্ণাচ পাখী। সিহ'তে জানে কেবল মোহ। চব অলপ জানোহাব। এই জানো আপদান মোক্ষ একে ব্যত্ৰহাব করিব। কেবল আপদান চালাক, আপদান শব্দ বৃষ্টিবে করিব। এই চব জানো। আপদান কেবল এটা সুবোধব কারণে অপেক্ষা করি আছে।”

বর্ণাব কথাবিলক শুনি মোহ ৭৭ নুঠিল। মোহ এনেহে লাগিল যে সেয়া তেওঁ প্রথমবাবন কারণে চকু মেলি চোহাব প্রচেষ্টা। মোহ এইটোও বৃষ্টিবলৈ বাকী নাথাকিল যে মোক্ষ কথা শুনোহাব চলবে তেওঁ মোহ পকি কিনা শুনিলেহে বিচাৰিহে। এই জাতি শান্তভায়েই তেওঁক ক'লে,

“তুমি নিশ্চিত পাৰা যে তোমার বেহত এই বৃষ্টিপাত পর'ত নকরো। তুমি যদি ভাবিহা যে এই তোমাক প্রেম নিবেদন করিব তেনেহ'লে তুমি অলপ সুপোন দেখিহা। অতবত ভাল পোহা নকরাকৈ এই তোমার জনত মৌহিক সত্ত্ব সত্ত্ব লব্দ বৃষ্টি যদি ভাবিহা তেনেহ'লে তুমি মায়াবিত্ত কুল করিহা। স'চা কথা ক'বলৈ গ'লে এই তোমাক বিন করো। মোহ কারণে তুমি এক অপদান, অতল আকর্ষণ।”

বর্ণাই কিন্তু আধা কামোন আধা বৃত্তাবে ক'লে,

“আপদান বৃত্তা মিলে কি হ'ব। এই মানুষ্য ভালবে চানি পাউ। সকলোহেই শব্দ শব্দ'পব। কামোন আব্দ চিত্তাই মোক্ষ নিউ ইক'ত জাবাবিলক সিহ'ত কে'হবা চাব বৃষ্টি। জোনালী আব্দ ভালব মোহায়ে মোক্ষ বৃষ্টিবলৈ বাকি নিছিল অলপবীয়া আব্দ সজনসত্ত্বা জোনালী সজনীয়া হৈ তেওঁক ভোবভোব করি থাকিব বৃষ্টি। আব্দ সেই পাণ্ডিত হিন্দুইটোয়েও ভাবিছিল মোক্ষ নিশ্চিত করিব বৃষ্টি। আপোনায কি শব্দ'হত এই নাথানি পায়ো, কিন্তু এইটো ভালবে জানো যে আপোনায কিনা এটা বজন আছে।”

বর্ণাক সিদ্ধি করি এই ক'লে,

“এনেহা কথাটো হ'ল—মোহ এক শব্দ'হত। তোমাক ভালব করিব ক'ব এইও সিদ্ধিহা এক আকর্ষণ। এই শব্দ অলপীয়া। অলপীয়া আকর্ষণ

আৰু অসমীয়া মানুহৰ প্ৰতি মোৰ বিশেষ প্ৰীতি। তাকে তোমাৰ দেউতা মোৰ দেউতাৰ লগৰীয়া মোৰ দেউতা নাই কাৰণে তোমাৰ দেউতাই তোমাক সহায় কৰিবলৈ কোৱা কথাবাক্যকে মই হয়তো মোৰ দেউতাৰ আদেশ বুলিয়েই লৈছোঁ। মোৰ ভনীলৈও মোৰ খুব মমত। তুমি মোৰ ভনী নহয় যদিও তোমাৰ যে মোৰ নিচিনা এজন ককায়েক আছে তাক মই জানো। সেয়েহে হয়তো মোৰ ভনীৰ মমতত তোমাক মই বিশেষত আৰ্হিছোঁ। মোৰ অসমীয়া প্ৰীতি, পিতৃ-ভক্তি আৰু ভগ্নী প্ৰেম চৰিতাৰ্থ কৰিবলৈ বিচাৰিছোঁ তোমাক মৰম কৰি—ই হয়তো এক আত্মতৃপ্তি। সেই আত্মতৃপ্তিত তুমি যদি স্বাৰ্থপৰতা দেখা ভেনেহ'লে মোৰ ক'ব লগীয়া একো নাই। কিন্তু মোৰ বোধেৰে স্বাৰ্থপৰতা লক্ষ্যটোৰ ই এক অপপ্ৰয়োগ। কেন্দ্ৰল নিজৰ দৈহিক বা মানসিক স্বাৰ্থ পূৰণৰ ক্ষেত্ৰতহে স্বাৰ্থপৰতা দেখা যায়। আমাৰ তৃপ্তি বা আত্মাৰ অশ্বেষণত স্বাৰ্থপৰতাৰ প্ৰশ্ন নুঠে, কিয়নো আত্মা নৈৰ্ব্যক্তিক। বাহ্যিক তোমাক যে মই মোৰ কোনো দৈহিক বা মানসিক প্ৰয়োজন পূৰণ কৰিবলৈ প্ৰয়োগ নকৰোঁ সেই বিষয়ে তুমি নিশ্চিত থাকিব পাৰা। তাতে তোমাকতো মই মাতি অনা নাই। তুমি নিজে আৰ্হি মোৰ দৰত আলহী হৈছা। তোমাকতো মই ধৰি বান্ধি ৰখা নাই। মই মাথোঁ অতিথি সৎকাৰ কৰিছোঁ, হয়তো তুমি তোমাৰ দেহটোকহে চিনি পোৱা কাৰণেহে ভেনেহৰে ভাবিছা। তুমি তোমাৰ আত্মক চিনি পোৱা হ'লে মোক ভেনেকৈ নকলাহে'ভেন।”

বগৰি, “আপুনি এইবিলাক কি কৈছে মই একো বুজি পোৱা নাই” বুলি বক্তব্য কৰাত মই বগৰি প্ৰশ্ন কৰিলোঁ,

“তুমি নিজেই কোৱাচোন বাবু তুমি নিজকে কি বুলি ভাবা?”

বগৰি নিবুজৰ হৈ থকা কাৰণে মই পুনৰ সুধিলোঁ,

“কোনোবাই যদি মোক সোধে বগৰি চৌধুৰী কোন, কি, তেওঁ কি কৰে ভেনেহ'লে মই কি বুলি উত্তৰ দিম?”

বগৰি একো উত্তৰ নিদি মোৰ পিনে কোঁড়হলেৰে চাই থাকিল। মই থোৱা বাট-কাটী বোৰ খুঁই খুঁই একপ্ৰকাৰ লব্ধ ভাৱেই কৈ গ'লোঁ।—

“মোক যদি কোনোবাই সোধে পৰবৰীৰ হুলস্থলনা কোন, মই ক'ব পাৰোঁ যে তেওঁ এগৰাকী অসমীয়া ছোৱালী বি উচ্চাৰ সন্মিত গাই দেৱেই পৃথিৱীতে সুনাম আৰ্জন কৰিছে। মোক যদি কোনোবাই সোধে ভাৰ্য্য নিৰ্ভাল প্ৰভা বকলৈ কোন, মই ভৱক্কাণ ক'ব পাৰিম যে তেওঁ এগৰাকী ব্যাভাৱ্য সাহিত্যিক আৰু গীতিকাৰ বি আৰাধ্যমাজন বাহা বিধিনি আৰু ভাৱ্য বিশৰীয়াৰ বিশ্ৰুত সাহসেৰে থিয় দি নিজকে এতিয়া সন্মানৰ এক উচ্চ আসনত উপবিষ্ট কৰাৰ পাৰিছে। মোক যদি কোনোবাই সোধে দাঁখল কোন, মই ক'ব আৱাৰ লগৰ নান্দতা বাৱ চৌধুৰী, খুব যে তোকৰ আছিল আৰু আৱাৰকৈ আৰুৱে

অকবিলোক কবিবলৈ সন্মান প্ৰতিষ্ঠা কৰা মানিত্য এতিয়া আমেৰিকাৰ এক বিশ্ব বিশ্ব্যালয়ৰ অধ্যাপিকা। বিশ্বভাৰ ইমান আনৰ সাক্ষৰ, যাক মেউজকৰ প্ৰতি ইমান দ্ৰষ্টা আৰু ল'ৰা-হোৱালীৰ প্ৰতি ইমান দ্ৰৱ্য যে দেখিবলৈ ভাল লাগে। সেইদৰে মোক যদি কোনোবাই সোধে 'বৰুৱা চৌধুৰী কোন, মই ক'ম অ' আমাৰ লগৰ বৰুৱা কঁলিত।' পৰিতুষ্ট জনহ' পোৱা আৰু এজন গণিত শিক্ষকক জ্ঞান কৰা বৰুৱা এতিয়া এগৰাকী অধ্যাপিকা অৰ্থাৎ, পঢ়ী আৰু আদৰ্শ মাতৃ। মোক যদি কোনোবাই সোধে মিনতি চৌধুৰী কোন? মই ক'ম আমাৰ লগৰ সেই মিনতি সোণমাৰী, যিয়ে চৌধুৰীক যে ভাল পাই বিয়া কৰাইছিল—আজি প্ৰায় পঁচছ বছৰ আগতে যেতিয়া অসমীয়া সমাজখন আৰু জোড়া আছিল। তেওঁৰ কি আত্মবিশ্বাস—যাক মেউজক, সমাজ সকলোকে বিশ্বাস কৰাটো চকুত কৰিছিল তেওঁলোকক যেন লগেৰে পাতিবলৈ অনুমতি দিয়ে। কিন্তু বহুত দিন বদলি বদলিও সেই অনুমতি নাপাই তেওঁলোক ব'জনে সাহস আৰু গভীৰ আত্মবিশ্বাসেৰে ইজনে নিজজনক গ্ৰহণ কৰিলে। আজি সকলোৱে একমুখ্যে স্বীকাৰ কৰে যে তেওঁলোকে বি কৰিছিল সি আদৰ্শনীয়। বোৱা বছৰ মনোনিৱৰ্তিত মেউজকেও ধোৱ আগত গৌৰৱেৰে কৈছিল, বদলিহা, বিলীপ ভোমাৰ বন্দু ঠিক আছে আৰু যিয়ে মানুহৰ মাজত এক বয়।' এতিয়া বৰা চৌধুৰীৰ কথা মই কি ক'ম? হয়তো মই ক'ম যে বৰা চৌধুৰীৰ এজন 'বয়-ফ্ৰেণ্ড' আছিল বাৰ সহায়ত তেওঁৰ আমেৰিকালৈ অহা সুপোন দিওঁত পৰিতুষ্ট হ'ল। কিন্তু সেই 'বয়-ফ্ৰেণ্ড' জনে ব'ব'জনে হাতত প্ৰাণ হেৰুৱা বদলি বদলি বৰাৰ চকুভিত্তো পানী নাই নাৱেই, তেওঁ এতিয়া আপ্ৰাণ চকুত কৰিছে আন কোনোবা এটা চহকী বয়-ফ্ৰেণ্ড গোটাবলৈ। হাঁ, হাঁ, অসমীয়া হোৱালী এজনীক সভ্যতাৰ পোহৰে এনেদৰে স্পৰ্শ কৰিব বদলি মই কেতিয়াও ভগুনা কৰা নাছিলোঁ। আৰু এই বৰা চৌধুৰীয়ে মেউজকৰ কথা কয় সেই বহুতো বদলি কুহু ভাৱে। বৰা এজনী অসমীয়া হোৱালী, বি অসমীয়া লিখিব, পাতিব বা ভালদৰে ক'ম নাৱেৰে। এয়াইতো তোমাৰ পাকৰ, নে, মই কিবা বাব দিলোঁ। অ' হয়, পাহাৰীজীয়েই বৰা ব'বাহাটী বহানপনীত অনুভূত সৌন্দৰ্য প্ৰতিবোধিত 'মিছ গোহাটী' বদলি অতিহতা। তাকও অৱশ্যে কিতাবক সকলক তেওঁ নিয়া আনৰ বিক্ৰে উবা বাৰ্তাৰ উলিওৱা আদি নানা চলে কলেহে তেওঁৰ বয়-ফ্ৰেণ্ড আহবন কৰিছিল।"

সাব কথা বদলি কৰি আচৰিত হৈ সকলো জানিব কৰে সেয়া সেপৰাটক কৰাত হেৰুৱাই কেনেকৈ কিতাবক সকলক আৰু কিতাবক পঢ়ী তেওঁ বি তেওঁ যেন 'মিছ গোহাটী' হয় সেইটো নিশ্চিত কৰিছিল সকলো ক'লোঁ আৰু তেওঁ 'মিছ গোহাটী'ৰ বহুতো এতিয়াই বিয়া উঠিব বদলি পৰামৰ্শ দিয়ে। তাক বদলি কৰি তেওঁৰ বয়-ফ্ৰেণ্ড হেৰুৱাক পালি পাবি ক'লে,

“সেই পাৰ্শ্বটোৱেহে ভেনে কৰিবৰ কোনো প্ৰয়োজন নাছিল। যইভে এনেই জীকিলোহে ভেন।”

আমি ভেনেদৰে কথা-পাতি থাকোঁতেই নিউ ইয়ৰ্কৰ পৰা কমেও ফোন কৰি জনালে যে ইমিগ্ৰেছন বিষয়াৰ পৰা চিঠি আহিছে যে বৰ্ণাৰ ভিছাৰ দিন শেষ হ’বলৈ মাত্ৰ এসপ্তাহ বাকী, গতিকে নিশ্চয়িত্ত সমস্যাৰ ভিতৰত তেওঁ উদ্ধাত যোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। কমেও সেইকাৰণে বৰ্ণাক সোনকালেই নিউ ইয়ৰ্কলৈ গতিিলে।

বৰ্ণাই মই কোৱা অগ্ৰিম সত্যবিলাকও নিশ্চয় ভাল নাপালে। পিছদিনাখন ৰাতিপুৱাই তেওঁ শহুৰী উঠিলেই ঘোষণা কৰিলে যে তেওঁ সেইদিনাখনেই নিউ ইয়ৰ্কলৈ যাবগৈ। বাহুব সময়-চয়ৰ সকলো ঠিক কৰি বিয়াৰ পিছত তেওঁ নিউ ইয়ৰ্কলৈ ফোন এটা কৰিবলৈ বিচৰাত মই তেওঁক কৰিবলৈ ক’লোঁ। মই ভাবিছিলোঁ তেওঁ কমেও লগতহে কথা পাতিবলৈ বিচাৰিছিল, কিন্তু তেওঁ দুবাৰমান ডায়েল কৰি ঠিকমতে নম্বৰটো নাপাই মোক চেষ্টা কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। মই তেওঁৰ পৰা নম্বৰটো লিখি লওঁতেহে যুজিলোঁ যে তেওঁ ব্ৰুচ ষ্টন নামৰ কোনোবা এজন মানুহৰ লগতহে কথা পাতিবলৈ বিচাৰিছিল। তেওঁ ব্ৰুচক জনালে যে চাৰিটা বজাত তেওঁ নিউ ইয়ৰ্কৰ বাছ ষ্টেচন পাবগৈ। বৰ্ণাই ব্ৰুচক খাটিলে ব্ৰুচ যেন বাছ ষ্টেচনলৈ আহি তেওঁক লগ ধৰে, কাৰণ ব্ৰুচ লগত তেওঁৰ বহুত কথা আছে। মই আচৰিত হৈ বৰ্ণাক সুধিলোঁ,

“তুমি কি কমেও ভাল নোবোৱা নেকি? মই কমেও ফোন কৰিম। তুমি ক’ত আছে কি কৰিছা সিভা জানিব লাগে।”

বৰ্ণাক মই বাহুত ভুলি দি ভাবিলোঁ বকা পৰিলোঁ। ঘোৱাৰ আগতে তেওঁ মোক কমেও ফোন কৰি জনাবলৈ ক’লে যে তেওঁ ৰাতি নিহ’তৰ ঘৰলৈকে যাব দুলি। ছোৱালীজনীৰ মূৰ্খামি দেখি মই আচৰিত হালোঁ। মোৰ ম-বুৰ্জনি লগাত কৰিলে আহি নিউ ইয়ৰ্কৰ টোলফোন অফিচলৈ ফোন কৰি জানিব পাৰিলোঁ যে নিউ ইয়ৰ্কত কোনো ‘ব্ৰুচ ষ্টন’ৰ নামত ফোন নাই আৰু বৰ্ণাই কোন কথা নম্বৰটো কৰে মই উলিয়াব নোৱাৰিলোঁ। কমেও কথাটো জনাবলৈ কেবাবাবও চেষ্টা কৰি সন্ধিয়া সাতটাঘান বজাতহে ডাক পালোঁ। ডাক সকলো ৰটনা কৈ মই জনালোঁ,

“যিজিহ ব্ৰুচ ষ্টন ডাব প্ৰকৃত নাম নহয়। ডাঙে বৰ্ণাই ডাব বিহুৰে বিবিলাক কথা ক’লে মানুহটো ভাল যেন অনুমান নহয়। তই সেইকাৰণে প্ৰদীপ্তক থবৰ এটা বিয়া ভাল হ’ব। মানুহটোহে বিয়া নাম আৰু ফোন নম্বৰটো দিলে প্ৰদীপ্তক হুৱতো জানিব। তই প্ৰদীপ্তক কৈ দে যে তই তাইৰ অতিভাৱক আৰু তই তাইক ভিছাৰ প্ৰদীপ্তকাৰকতা কৰিছা বোক্তা তইক সন্মুখতে পঠিয়াই বিয়াটো তোৰ হাবিহ।”

কসেমে পুন্ডিত বর্ষ মেঘেরা বুলি মেঘের নিচে, কিন্তু সেইদিনাকসে মাজ বাতাস
পিছনে পুন্ডিতে কসেমে কসেমে যে নিউ উজ্জ্বল কোমোবা এটা হাঁপাতালক
কর্কাক ভাঁড় করা হয়েছে বুলি।

কর্কাক অনুবোধ করাব বলে হুচে মৈ তেওঁর বহু মেঘেরে জন বহিলে হাতত
কুলে এলুঠি লৈ। তাব পিছনে কর্কাক ইটালীর কেউকেই এখনলৈ নি ভাললবে
বুঝলে, বহুত মেঘি কথা পাড়িলে। কর্কাক তেওঁক অনুবোধ করিলে কেনেবাকৈ
ভিহাখনব দিন কর্কাক কসেমে কসেমে জাব, পাড়িলে তেওঁক ভাল চাকরি এটা
মেটাই দিবলৈ। হুচে সকলো ঠিক হৈ বাব বুলি আশ্বাস দি কর্কাক নিজব থকা
আবশিক বকটোলে লৈ গ'ল। জাভে ভাললবে কথা পাড়ল বুলি। হুচে ক'লে সে
তেওঁর এনেকুহা বহু আছে আব, তেওঁ এনেকুহা থকা ঠাই জাভে ব'হু বর্ষা লুকাই
থাকিব পাৰিব আব, পুন্ডিতে তেওঁক হাজাব বহুমেও খিচাৰি উলিয়াব মোছাবিব।
হুচে তেওঁক এইটোও আশ্বাস দিলে যে তেওঁ কর্কাক এনেকুহা কাম দিব বাব পরা তেওঁ
দিনো ৮ ৮ ডলার উপাৰ্জন করিব পাৰিব। তেওঁর খিচনা বুনীয়া গাৰ আব,
বুনীয়া মেহব হোৱালীয়ে কোনো চিন্তাই কৰিব নালাগে। লগত হুচে এইটোও
আশ্বাস দিলে যে কোনেও কর্কাক একো অন্যায় কৰিব নোহোৱে কিয়নো তেওঁ আব,
তেওঁর বহুখিলাকে সন্মান করিব ওপৰত চকু বাৰিব।

কর্কাক হুচৰ কথাবিলাক বিশ্বাস কৰিব নোহোৱা হ'ল, তাব কথাবিলাকৰ অৰ্থ
যেখনে কিয়, সেয়েহে তেওঁ আচৰিত হৈ ক'লে,

“তুমি কি কামৰ কথা কৈছা মই একো বুজা নাই। মই পুন্ডিতৰ পৰা লুকাই
গলাই থাকিলে কিছা নাই।”

সেবত হুচে নিসহোচে নিজৰ পৰিচয় দি ক'লে,

“তুমিতো বুজিছাই, মই এখন পিন্ধ ৭ খোপালিব কাৰণে ভিহোতা নিয়োদ কৰি
সেই ভিহোতাৰ উপাৰ্জনবে জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰা লোক।”

কর্কাক তেওঁ ভাল পোৱা আৱেগিকাত ‘পিন্ধ’ বোলা কিবা এবিধ লোক আছে বুলি
হয়তো শুবাই নাছিল। সেয়েহে তেওঁ হুচৰ কামটোৰ কথা শুনিিলে। হুচে সকলো
বুজাই দি ক'লে,

“চোৱা, তোমাক মই বহু ভাল পাওঁ, তুমি এতিয়া মোৰ কাৰণে অলপ ডলার
কটিব লাগে। আমি তেওঁক বহু আশ্বাসেৰে থাকিব পাৰিম।”

তাব পিছনে কর্কাক জাৰ্জৰ লগাবলৈ নানা কথা কৈ হুচে কর্কাক ওচৰত বাহি অলপ বহু
কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। কর্কাক উলল-বাৰি আঁতৰি আহি ক'লে,

“মই ভাল মানুহৰ বহব হোৱালী। মই সেইদিনাক কৰিব মোছাবোঁ।”

হুচে ক'লে, “তুমি একো চিন্তা না কৰিব, মইও ভাল মানুহৰ বহব ল'ল, তুমি এতিয়া
বুজাই নকৰিব” বুলি কর্কাক কব চাপি গ'ল। জৰত কর্কাক মোটাই শৰিৰ কণি
উঠিল, তেওঁ কৈছে এটা বাৰি “মোৰ ওচৰলৈ নাহিবি, মোক বাবলৈ দে” বুলি

বুড়াকবুড়াকলৈ ঘোৰ মাৰিলে। বুঢ়ে কৰাৰ বাট ভেটি ধৰিলে আৰু তেওঁৰ বৃদ্ধত জোৰে সোপা দি ধমক দিলে,

“এনেধৰে যদি আকৌ এবাৰ চিঞৰ তোৰ মাৰি শেষ কৰি দিম।”

বুঢ়ৰ বৃদ্ধৰ প্ৰকাশ সম্পূৰ্ণ সলনি হ’ল, সি ক’লে,

“ভূমি যে কুমাৰী তাক মই জানো। সেই কাৰণে আজি ভূমি মোৰ লগত প্ৰথমে আৱন্ত কৰা, তাৰ পিছত সকলো সহজ হ’ব।” বগাই “মোক ভই নুহাবি” বুলি চকু বৃদ্ধ টাকি কান্দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ ভাবিছিল যে ছিনেটৰ বাৰ্ণাচৰ দৰে বুঢ়েও তেওঁৰ কান্দোন দেখি পিছ হুহুৰাঁকিব। কিন্তু বুঢ়ে তেওঁৰ হাত দৃঢ়ভাৱে ধৰি খুৰ জোৰে এচাৰ মাৰি বৰ্ণাৰ গালত বৰ জোৰে এটা চৰ মাৰিলে। বৰ্ণাৰ চকু পানী বন্ধ হ’ল, তেওঁ বুঢ়ৰ বৃদ্ধলৈ চাই দেখে সি যেন কিবা এক জন্তু—নিউ ইয়ৰ্কৰ জন অধ্যাপক মাজত থকা এক জঘন্য জন্তুৰে যেন তেওঁক আক্ৰমণ কৰিলে। প্ৰথমে চৰ, তাৰ পিছত ঘোঁচা আৰু তাৰ পিছত মাটিত বাগাই লৈ ভুকু, কিল, গোৰ বৰ্ণাৰ গাত বৰবৰ্ণ বৰবা দি বৰাবলৈ ধৰিলে। বুঢ়ে বৰ্ণাৰ কাপোৰ-কানি ফালি চিৰাচিৰ কৰিলে। বগাই কান্দিব, চিঞৰিব, পলাব বা আন একো কৰিব নোৱৰা হৈ বৃদ্ধক গ’ল।

ষমেশে দিয়া নাম আৰু ফোন নম্বৰটোৰ পৰা পঢ়িলে তৎক্ষণাত জানিলে যে বৰ্ণা তেওঁলোকে জনা এটা বৃদ্ধৰ পিঙ্গল হাতত পৰিল। পঢ়িলে তেওঁক তাৰ বৰবৰ পৰাই উদ্ধাৰ কৰিলে।

হাস্পিটালত বগাই বৃদ্ধক কটাব লগীয়া হ’ল। গোৰ, ঘোঁচা আদিৰে কত বিকৃত হোৱা তেওঁৰ দেহটোৰ উপৰিও মনস্তাত্ত্বিক বিশেষজ্ঞ ও পৰামৰ্শকে তেওঁৰ মানসিক কষ্টও লাঘৱ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। হাস্পিটাল একিৰ লগীয়া দিনাখন বাতিপুৱাই বগাই সোলে ফোন কৰি অনুন্নয় বিনয় কৰিলে,

“মোৰ কথা গম পাইছে নহয়? মোক আজি আপুনি হাস্পিটালৰ পৰা আপোনাৰ ভালে লৈ বাব নে? মই যিমান পাৰোঁ সোনকালেই থকলৈ ৰামলৈ। আপোনাৰ খুৰ বিগলাৰ বিয়া হৈছে। আপুনি এজনী নিঃসহাৱা অসমীয়া ছোৱালীক নিঃসহাৱ কৰিব বুলি থকা বিশ্বাসৰ কাৰণেহে আপোনাক খাটিছোঁ। নিশ্চয় জনী বুলি ভাবি আহক।”

মোৰ লগত বৃদ্ধিমান থকাৰ পিছত বৰ্ণাৰ গা টনকিলাল হ’ল আৰু তেওঁৰ মনতো বেহ আনন্দ দেখিলো। তেওঁক মই ভাত বহুলৈকে আদি কৰি কিবা কিবা ব্যাখ্যাটোকে দিকাই দিলো। তেওঁ বেহ কৰ্ত্তব্যৰে কথা ক’ব মোকও বুজালে। মনস্তাত্ত্বিক পৰামৰ্শকৰ কথামতে মই তেওঁক কেবাবাৰও সাগৰৰ পাৰত আৰু ইণ্ডিয়ে সিণ্ডিয়ে কুৰাবলৈও লিলো। তেওঁ মোৰ লগত নানা ধৰণৰ কথা পাতিবলৈকে আৰম্ভ কৰিলে। কবলৈ উৰ্ত্তীকৰ আৰম্ভিকাখন তেওঁ মোক ক’লে,

“গাব বিব বিলাক ডাল হ’ল। মোৰ মনটোও এতিয়া সঁচাকৈয়ে স্বেচ্ছা ত্যাগি

ক'ব্বাত কিবা এটা কেন অশাস্ত। আপুনি যে কোছাল আশ্বাস কৰা মই আজি তাক উপলব্ধি কৰিছোঁ। মোৰ সেই মনক মই এতিয়া ভালদৰে চিনি পাইছোঁ। তথাপি মই এতিয়া কি পথ ল'ব তাক বিচাৰি একপ্ৰকাৰ অশাস্ত হৈছোঁ। আপুনি আজি কেইদিনমান আশ্বস্ত যে মোক হাঁহিছিল, মোৰ আপুনি কি বুলি পাৰিচয় দিব তাক সূচি। আপুনিৱেই মোক এতিয়া সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিবক। মই বাবু সঁচাকৈয়ে কি কৰা উচিত? জীৱনত মই কি কিষ বিচৰা উচিত?”

মই বৰ্ণক কেৱল আশ্বাস দিলোঁ,

“ভূমি নিজকে উপলব্ধি কৰিবলৈ বেতিয়া পথ ভূমি নিজেই খোঁজবা। এটা কথা ঠিক যে মানুহৰ দেখটো কণছাৱাৰী আবু বোৱন ভাতোকৈয়ো কমতকীয়া, মানুহৰ মনটোও অনিত্য। সেয়েহে দেখ, মনৰ পাহন্ত মানুহ বহিলা হ'ব নালাগে। নিত্য আবু প্ৰেম-উৎপাদক বস্তুৰ প্ৰতিহে মানুহ ধাৰিত হ'ব লাগে। জেনে কৰাৰ সহজ উপায় হৈছে ভাল পাৰলৈ লিকা—নিজৰ ভাই-ভনী, আই-বোপাই, ভাৰা, সমাজ, কৃষ্টি-সংস্কৃতি আবু সকলোকে ভাল পাৰলৈ লিকা। প্ৰেম দানেই সৃষ্টি। সেয়েহে মানুহ সৃষ্টি ধৰ্মী হ'ব লাগে। নিজৰ দেখ-মন আবু সকলো শাস্তিক সৃষ্টিত প্ৰয়োগ কৰাটোৱেই মানুহৰ ধৰ্ম হোৱা উচিত। সৌভাগ্যবশত সজীৱ, ক'লা, সাহিত্য, জ্ঞান বিজ্ঞান, সমাজ আদি মানুহে নানা সৃষ্টি কৰে তেন্তে কৰি লৈছে। সেইবিলাক চহাই ভূমি সৃষ্টিত লাগি যোৱা। ভূমি এক বিশেষ আনন্দৰ অধিকাৰী হ'ব পাৰিবা। আন একো নোৱাৰিলেও ভূমি এখন সুখৰ সংসাৰকে পাতিব পাৰা, কিয়নো ল'ৰা-ছোৱালীক জন্ম দি সিহঁতক মৰমেৰে ডাঙৰ দীঘল কৰাতকৈ ভ্ৰম কিবা সৃষ্টি আছে বুলি মই নাভাৰোঁ— এইয়া ভগৱানৰ সৃষ্টিৰ অনুৰূপ সৃষ্টি মাথোন। সেয়েহে বিসৰণে জেনে সৃষ্টিতে নিজৰ সকলো শক্তি ঐকান্তিকতাৰে প্ৰয়োগ কৰিছে তেওঁলোকে সৃষ্টিৰ এক পৰম আনন্দ লাভ কৰিবলৈ সন্মত হৈছে—তেওঁলোকক পুৰণা ধৰণৰ বুলি উপলব্ধি কৰা সকলহে সজ্ঞ।”

বৰ্ণি মোৰ কথাত হয়ন্তৰ দি দৃষ্টান্ত ক'ব ক'লে, “আপুনিহে মোক বোৱা ছোৱালী বুলি ভাবে। মই কিন্তু আজি-কালি আপোনাৰ কথা সকলো বুলি পাওঁ।” বৰ্ণক মই আবু বমেশহঁতে কেনেডী বিমান কোঠৰ বিমানত বুলি দিবলৈ গ'লোঁ। তেওঁক পুৰিচ আবু কিছুদিন থাকিবলৈ থ'ব জোৰ কৰিলে কিয়নো আমেৰিকা এখন সভ্য দেশ—বুঢ় শতৰ বৰে বৃষ্ট লোকক মোৰী সাব্যস্ত কৰিবলৈ প্ৰয়োজন সাক্ষী, আবু বৰ্ণি সাক্ষী দিবলৈ ক'টলৈ নগলে ব্ৰুচক মোৰী প্ৰমাণ কৰা অসম্ভৱ। বৰ্ণা কিন্তু তেনে কৰিবলৈ সন্মত নহ'ল। বাবৰ সময়ত বৰ্ণি ইমান আনন্দ যে তেওঁ ব্ৰুচৰ কথা ভাৰি মন বোৱা নকৰিবলৈ বৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ।

বৰ্ণি সকলোকে হাঁহি মখেৰেই মাত লগালে। মই তেওঁক কামেচৰ পেট পৰন্ত আগ কঢ়াই দিলোঁ। “বাওঁ সেই” বুলি এটা আঁত বৃষ্ট হাঁহি মাৰি তেওঁ মোৰ পৰা

জীভৱ হ'ল। তেওঁক নেদেখা হোৱালৈকে মই তেওঁৰ পিনে চাই ব'লোঁ আৰু মোক নেদেখা হোৱালৈকে তেওঁও মোৰ পিনে চাই চাই হাত জোকাৰিলে, বাবেপতিত যুৱত এমুখুয়া বহস্যপূৰ্ণ হাঁহিলে। তাৰ পিছত তেওঁ কি কৰিলে নাজানো।

তেওঁ নেদেখা হোৱাৰ লগে লগে মোৰ প্ৰাণত কেনিবা কোনোবা এটা কোণত হঠাৎ প্ৰজ্জ্বলিত হ'ল এক বহস্যৰ দীপশিখা। মই দেখিব নোৱাৰা, মই সন্স্কৃতি-বিহীন ব'লি ভবা আৰু মই অকণো ভাল নোপোৱা বৰ্ণা চৌধুৰী হঠাৎ মোৰ কাৰণে হৈ পৰিল এক বহস্য! মই ঘৰ আহি পোৱাৰ পিছত মোৰ ঘৰখন খুৱ খালী খালী লাগিল। বৰ্ণাৰ অবিহনে যেন মোৰ ঘৰখন চিৰদিনৰ কাৰণেই মৃত্যু হ'ল। অসম গৈ পোৱাৰ পিছত বৰ্ণাই মোলৈ চিঠি এখনও নিবিলে। বৰ্ণাই কেৱল জোনালীলৈহে চিঠি এখন দিছিল।

দ্বিতীয় ভাগ

অসম আন্দোলনত মিছ গৌহাটী

ৰক্ষা কৰচ

উনৈশশ আশী চনৰ জুলাই মাহৰ দুই তাৰিখে অসম আভ্যন্তৰে দিল্লী পালেগৈ। তেতিয়া অসমৰ আন্দোলন প্ৰবাহমে চলি আছিল। মই অল্পো আন্দোলনত সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ যোৱা নাছিলোঁ। সুদূৰ আমেৰিকাত থাকি আন্দোলনৰ আও ভাও বুজা একপ্ৰকাৰ অসম্ভৱ আছিল। আমেৰিকাৰ ব্যগ্ৰে পত্ৰ আন্দোলনৰ খবৰ-বাতৰি দুই চাৰিটা ওলাইছিল যদিও সঁচা কথাবোৰক সঠিকভাৱে পোহা নগৈছিল। অসমৰ বাইজৰ দাবীবিলাক আৰু প্ৰকৃত সমস্যা বিলাকৰ কেনে সমাধান হোৱা সম্ভৱপৰ, অসমৰ স্বাধীনতা আৰু আন নেতাসকলে আন্দোলনটো কেনে ভাবে চলিছিল বা চলাবলৈ বিচাৰিছিল আদি কথা ভালদৰে বুজিব নোৱৰাৰ কাৰণে বিশেষতঃ একা অসমীয়া সকলে হুটফুটৰ লগীয়া হৈছিল। তেওঁলোকৰ বহুদেই অসমীয়াৰ শেষ দৰাইঘাটত সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি হতাশ হৈছিল। সেয়েহে মোৰ ইচ্ছা আছিল মই যেন সেইবিলাকৰ অলপ আও ভাও লৈ আহিব পাৰোঁ, যাতে ইয়াৰ অসমীয়াসকলে কি কৰিব পাৰে সেই বিষয়ে অলপ দিহা পৰামৰ্শ দিব পৰা যায়।

দিল্লীৰ এয়াৰপ'ৰ্টত মই ৰূপৰায়ক লগ পালে। তেওঁ এয়াৰপ'ৰ্টলৈ আহিছিল ছোঁড় আৰুখিয়ালৈ যাবৰ কাৰণে। ইতিমধ্যে মই তেওঁৰ বিষয়ে বহুতো কথা শুনিছিলোঁ। নিৰ্বাচনীত উঠিবলৈ নাপাই আৰু মন্ত্ৰীৰ গাৰ্ভীত বহি মন গোটাৰলৈ অসমৰ্থ হৈ তেওঁৰ গা উৰ্চাপচাবলৈ বসিলে। কেৱল তেওঁৰ গল্পনা কৰোঁতে অলপ দিগম্বা হ'ল। কংগ্ৰেছ (আই) জিকিব নে পুৰণা কংগ্ৰেছ জিকিব নে জনতা পাৰ্টি জিকিব তেওঁ ঠিক ধৰিব নোৱাৰা হ'ল। তাতে ইমান দিনে তেওঁ বেজাইনীতৱে অসমত বহুৱাই অহা বাংলাবেশীসকলে তেওঁক ভোট দিব নে নাই তেওঁৰ সন্দেহ হ'ল। এই বিলাক অনিশ্চয়তাৰ প্ৰশ্নও তেওঁ ভাবতৰ প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ হাতে ভৰিয়ে ধৰিলেগৈ। তেওঁক কেনিবা গম্ভীৰ বা বাস্তৱত কৰি পঠাবৰ কাৰণে— ঠিক বাদুলী ক'কনৰ দৰে—মিবজুমলাই অসম আভ্যন্তৰ কৰিবৰ সময়ত অসমৰ নবাব হোৱাৰ আশাত অসম সম্ভাৱন বাদুলী ক'কনে অসমীয়া সকলক কিম্বাস-বাদকতা কৰি মিবজুমলাক সহায় কৰাৰ দৰে ৰূপবাসেও ইমান দিনে অসমীয়া সমাজ বিনষ্ট কৰিবলৈ চালি অহা প্ৰচেষ্টাকহে সহায় কৰিবলৈ ব্যৱপৰ হ'ল। মিবজুমলাই অসম এবি পলায় লগীয়া হোৱাত বাদুলী ক'কনে অসমীয়া সম্ভাৱনত দুৰ্ভাগ্যৰ সন্দেহীন হোৱাত ভয়ত মিবজুমলাক সহায় ভৰিয়ে ধৰিলেগৈ তেওঁকও লগত লৈ যাবৰ কাৰণে। মিবজুমলাই বাদুলী ক'কনক নি মিবজুমলাক সহায় কৰেগৈ। বাদুলী ক'কন অসমৰ পৰা আঁতৰিলে, কিন্তু অসমত হেজাৰ বাদুলী ক'কনৰ আৰু হেজাৰ বদন ক'কনৰ আঁতৰিছে হৈ আহিছে বি ব্যতিকৃত স্বাৰ্থৰ কাৰণে অসমীয়া

সমাজক ধনসম্ব পথলৈ তৈলি আছে। তাৰ ভিতৰত বৃপবাম অন্যতম। সেৱেহে দিল্লী বিমানকোঠত তেওঁক লগ পাই মই আচৰিত হৈ সন্নিধলোঁ,

“আপুনি আকৌ ছোঁড় আৰাবিল্লালৈ কিয় যায়? আপুনি ঢাকা বা ছিলেটতহে গৈ বসতি কৰা উচিত।”

তেওঁ মোক জনালে যে তেওঁক বাংলাদেশীলোকে বৰ অপমান কৰিলে আৰু অসমীয়া বাইজেও তেওঁক একপ্ৰকাৰ এবৰীয়া কৰিলে। আন নালাগে তেওঁৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়েও হেনো তেওঁক সম্পূৰ্ণৰূপে ভ্যাগ কৰিলে। সেইকাৰণে সকলোকে এৰি তেওঁক দিল্লীত থাকিবলৈ ল'লে। অসমীয়া জাতি অলপ জাগি উঠা দেখি তেওঁ হেনো এনে এটা পৰিৱৰ্ত্তিত হ'ব পাৰে বুলি আগৰে পৰা আশঙ্কা কৰিছিল। সেৱেহে তেওঁ ছোঁড় আৰাবিল্লাৰ লগত আগৰে পৰা সংযোগ আৰম্ভ কৰিলে। অসমত থকা বাংলাদেশী ব্যৱসায়ীৰ সহায়ত আৰু কাঠ আৰু আতৰ আদিৰে তেওঁ সন্দৰ ছোঁড় আৰাবিল্লাৰ লগত সেতু বান্ধিলে।

অসমত বিশেষকৈ বৃপবামৰ হাতত জেপত ছোঁড় আৰাবিল্লাৰ পেট্ৰো-ডজাৰ জৰ জৰকৈ পৰিবলৈ ধৰিলে। সেই টকাৰে অসমৰ চুকে কোণে মহাজন্য মকতব আদি গঢ়ি উঠিল, বৃপীয়া ভাৰতীয় মূছলমান ছোৱালীক কিনি সন্দৰ আৰব দেশত হাকিম গঢ়িল। এমুঠি ধনৰ আশাত বৃপবামৰ ঘৰে নেতাই অসমীয়া জাতিটোক বিসৰ্জন দিলে এক বিশ্বজোৰা বড়বন্দ চক্ৰলৈ। ইয়াৰ বাৰা হিন্দু ধৰ্ম আক্ৰান্ত হোৱা নাই, আক্ৰান্ত হৈহে অসমীয়া জাতি, অসমীয়া হিন্দু মূছলমান, আৰু ভাৰতীয় নাৰীক মৰ্ণাল। অসমবাসীয়ে এইটো গোবৰ কৰিব পাৰে যে অসমীয়া হিন্দু মূছলমান অভেদ্য—বৃগ বৃগ ধৰি তেওঁলোকে সম্প্ৰীতিৰে বাস কৰি আহিছে। বহিৰালত ইছলামৰ সম্প্ৰসাৰণে অসমীয়া জাতিটোক নিশ্চিহ্ন কৰি অসমত ধৰ্ম বিবেকৰে কটীয়া দিছিল।

সেৱেহে, অনিচ্ছা সত্ত্বেও বৃপবামক উপহাস নকৰি নোৱাৰিলোঁ,

“আপুনি যে অগবৰ সন্নিধ ল'বলৈ অকলে ওলালে, পৰিব্ৰাজক বাকীবিলাক ক'লৈ গ'ল?”

হাতত থকা হুইষ্কিৰ গিলাচটোৰ বাকী থকাখিনি এক ঢোকতে খেব কৰি বৃপবামে উজু দিলে,

“সিহঁত অসমতে আছে। তুমি গুৱাহাটীলৈ গলে সকলে গম পাবা। অসমীয়া কি এক মূৰ্খ জাতি তুমি ভাবও দেখিবা।”

মই উত্তৰ দিলোঁ,

“আপোনালোকৰ নিচিনা ধৰ্ম্মৰ বিলাক জীতিবিহে বেঁটুৱা অসমীয়া জাতি আৰু মূৰ্খ হৈ নাথাকে। অসমীয়া ভাষা, সংস্কৃতি লোপ পালে যে কোনো অসমীয়াৰ আন্তৰ্জাতিক ভাষা একত্ৰা সকলো অসমীয়াই জানে।”

বৃপবামৰ ওচৰৰ পৰা মই আঁতৰি আহিলোঁ। কেনেদৰে অসমীয়া আনন্দৰ লীকত

বুঢ়পটোৱে মোক একেদৰে জৰুৰী কৰি তোলে। এই অৱস্থাত তেওঁৰ কাম চাপিছিলোঁ
কৰা ক'ত আছে, কি কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিম বুলি। কৰিব কিয়নো একো সমিধান
নোপোৱাকৈ তেওঁৰ ওচৰৰ পৰা পঢ়ি আহিব লগীয়া হোৱাই বেয়া লাগিল আৰু
কৰিব কাৰণে মোৰ কোঁকুৰল বোঁহুৱে বাঢ়িলে।

কনিলে মনত পৰিলেই মোৰ বেয়া লাগিছিল এই কৰণেই যে তেওঁ আঁত
অসন্তোষেৰে মোৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি গৈছিল। তেওঁৰ কাণ্ড-কাৰখানাবিলাক
আচৰিত আছিল যদিও তেওঁৰ চৰিত্ৰত এই কিবা এটা সবলতাও দেখিবলৈ পাইছিলোঁ।
মানে মানে তেওঁৰ প্ৰতি মোৰ বুঢ় পঢ়োঁও হৈছিল এই ভাবিহেই যে তেওঁকভে একো
মোৰ নাই—তেওঁ পৰিত্ৰেণৰ নিঃসহাৰ ভুক্তভোগী মান। বুঢ়পামৰ দৰে মোৰ নেহে
বাঁজৰ, সংকীৰ্ত্তিবিহীন, নৈতিকতাবিহীন স্বাৰ্থাশ্ৰেণী লোকৰ কন্যাব পৰানো আহি
কি আশা কৰিব পাৰোঁ। তদুপৰি আমেৰিকাত তেওঁ কটোৱা কালছোৱাৰ শেকৰ
পিনে এই তেওঁৰ কিছু পৰিৱৰ্ত্তনও লক্ষ্য কৰিছিলোঁ—তেওঁৰ যেন নিজকে বিচাৰি-
বলৈ, নিজৰ আত্মা উপলব্ধি কৰিবলৈ কিবা এটা হাৱিৰাল আবত হৈছিল। অলপীয়া,
আন ভাৰতীয় বা ইংৰাজী কোনো পৰিৱৰ্ত্তন লক্ষ্য আৰু কোনো স্থাপিত সমাজত থাপ
থাব নোৱৰাকৈ ডাঙৰ হোৱা কিছু বেছ চকুৰ ও কৰ্মপটু সেই দৰম লগা
হোৱালীজনীয়েনো জীৱনৰ কি দিক বাচি ল'লে তাক জানিবলৈ মোৰ বুঢ় ইচ্ছা
হৈছিল।

কৰিকও এই দিল্লীতে সেবা পায় বুলি ভাবিছিলোঁ। দিল্লীৰ কমাট গ্ৰেণ্ড
কোনোবা বায়ু-তাপ নিৰাসিত বেষ্ট্বেষ্ট নাইবা কোনো চহকী ডেকাৰ লগত
চকচকীয়া এখন গাড়ীৰ ভিতৰত এই বৰাক সেবা পায় বুলি ভাবিছিলোঁ। কিন্তু,
এই দিল্লীত কটোৱা দিন কেইটাত বৰাক লগ নাপালোঁ—লগ পালোঁ অসমৰ ৰাজনৈতিক
বলবিলাকৰ বহু নেতাক। তেওঁলোক সকলোকে এই একোটা প্ৰশ্নকে সুধিলে,

“অসমত যেনে আশ্বালন হৈছে, কিন্তু আপোনালোক দেখোন ইয়াত।

নেতাই বাইজক বাট দেখুৱাই নিব লাগে। আপোনালোকে দেখোন ৰাজধানীৰ
হাৱা খোৱাতে একেদৰে আত্মহাৰা?”

আহাৰ নেভাসকল এনেদৰেই, বাইজৰ সংগ্ৰামত যোগ নিদি তেওঁলোকে ৰাজধানীৰ
সুন্দৰ পৰিত্ৰেণত থাকিবলৈ ভাল পায়। তদুপৰি কোনো কোনোৱে নিজৰ ল'ৰা-
হোৱালীক দিল্লীৰ স্কুল-কলেজত ভৰ্ত্ত কৰিবলৈকে আহিছিল। অসমৰ স্কুল-কলেজ
বিলাক বৰ হৈ থকা কাৰণে তেওঁলোকৰ ল'ৰা-হোৱালীৰ পঢ়া-শুনা কৰ্ত্ত হোৱাটো
তেওঁলোকে সন্তোষ কৰিব নোৱাৰে। নিজৰ জাতিৰ বিৰুদ্ধে নহওক লাগিলে নিজৰ
ল'ৰা-হোৱালীয়ে ভালদৰে পঢ়া-শুনা কৰি ভাল চাকৰি কৰাটো তেওঁলোকে বিচানে।
এই বিক্ৰে এজন নেতাই মোক ক'লে,

“এই স্কুল কলেজবিলাক হ'লে নিৰীয়া কামৰে ল'ৰা-হোৱালীবিলাকৰ বৰ
কৰ্ত্ত হৈছে;”

ভেঁতলা ভেও'ক মই ক'লোঁ,

“অসমীয়া বাইজে ইমান দিন হাত সাতটি বাঁহ থকা কাৰণে অসমৰ তাতোকৈ সহস্ৰগুণে বেছি কৰ্তি হৈছে। আন নালাগে অসমীয়া জাতিৰ অস্তিত্বই লোপ পাব লগীয়া। অসমীয়া বুলি জীয়াই থাকিব পৰাটো ইমান অনিশ্চয় যেতিয়া ডিগ্ৰী লাভ ক'লি প্ৰয়োজন? প্ৰত্যেক অসমীয়াৰ কাৰণে এতিয়া মাথ এই শিক্ষাবেই প্ৰয়োজন যে অসমীয়াৰ এয়েই শেক-সংগ্ৰাম—এইবাৰ যদি নিজকে বচাবৰ কাৰণে নিশ্চিত ব্যৱস্থা হাতত নলয় ভেনেহ'লে অসমীয়া জাতিটো নিশ্চয় হোৱা স্বাভাৱিক।

ভেও' ক'লে,

“আন্দোলনটো হৈছে ভাল কথা। আন্দোলন চলি থাকক কিন্তু স্কুল-কলেজবিলাক বুলি থয়ক,

মই ভেও'ক সোঁববাই দিলোঁ,

“গান্ধীজীৰ নেতৃত্বত হোৱা অসহযোগ আন্দোলনৰ সময়ত দেখোন ভাৰতীয় ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে স্কুল-কলেজ এৰি স্বাধীনতা আন্দোলনত জঁপিয়াই পৰিছিল। দেশবন্দু চিত্তবজ্জন দাস, মতিলাল নেহৰু আদিৰ নিচিনাকৈ বহুতে গুৰুতৰিত বা নিজৰ চাকৰি আদি এৰি স্বাধীনতা আন্দোলনৰ কাৰণে নিজৰ সম্বন্ধ ত্যাগ কৰিছিল। তাৰ বাবে ভেওঁলোকৰেই কৰ্তি হ'ল নে দেশৰেই কৰ্তি হ'ল? এতিয়া অসমীয়া জাতিৰ আন্দোলন ভাৰতীয় স্বাধীনতা আন্দোলনতকৈ বেছি গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই আন্দোলন ইমান দিনে চলি থাকিব পাৰিছে ছাত্ৰসকলৰ কাৰণেহে, আপোনালোকৰ নিচিনা স্বাৰ্থশ্ৰেষ্ঠী নেতাৰ কাৰণে নহয়।”

একমে মোক ঠাট্টা কৰি ক'লে,

“তুমি আমেৰিকাত আছা কাৰণে আচল-কথা একোৱেই নাজানা।”

মই ক'লোঁ,

“মই আমেৰিকাত থকা কাৰণে একো নজনাটো সত্য, কিন্তু আপোনালোকে অসমত থাকিও বিধিৰ লিখনী দেখিও সকলো নজনা কৰণেহে মই আচৰিত হৈছোঁ। আপোনালোকে এতিয়া সুবিধাবাদী নেতা হ'বলৈ বাদ দি আহুৰ ছাত্ৰ-সকলে জাতি ৰক্ষা কৰিবলৈ দিয়া আহ্বানকে ধৰ্ম্মনিবলৈ চোটা কৰক।”

ভেওঁলোকৰ পৰা আন্দোলনৰ বিষয়ে একো যে সহাঁৰি নাপাওঁ তাক উপগম কৰিব পাৰি। ভেওঁলোকৰ ওচৰৰ পৰা আঁতুৰ হলোঁ আৰু ভি, কে, ছাৰিণৰ ‘নৰ্থ-ইষ্ট ইন্-ক্লেম’ট কোলা ‘কিতাপখনকে তিনি লৈ পঢ়িবলৈ ল'লোঁ আৰু চৰ্চিৰ জুলাইৰ পৰা অসমত প্ৰতিটো জাতি হ'ব বুলি জানি অসমীয়াৰেই তিনি ডাকিছে গুৱাহাটী অতিমুখে উৰা আহাজত উঠিলোঁ।

গুৱাহাটী বিশ্বান-কোঠত নাৰি মাল-বহুৰ কাৰণে অগেৰু কৰি থকোঁতে এখন ল'ৰাই মোৰ হাতত সবু কিতাপ এখন দি ক'লে, “এইখন আন্দোলনৰ কিতাপ লওক

ধাম পিচ টকা।” এই অন্যান্যক ভাৱে কিতাপখনত চকু কঢ়ালো, নাম ‘বক্স-বক্স’। তাৰ পিছত কোত্থলৈকে কোনে লিখা চাই দেখিলো তলত বৰ্ণা চৌধুৰী বুলি লিখা আছে—কিবা এক প্লেকে মোৰ শৰীৰত বিদ্যুত সঞ্চাৰে গতি কৰি মোৰ সৰুসৰু ইন্দ্রিয়ক জোকাৰি তুলিলে। যপনকৰে কিতাপখন টানি লৈ: সূচিলো ‘এইয়া কোন বৰ্ণা চৌধুৰী?’ উত্তৰ আছিল,

“কিয় বৰ্ণা বাইসেউক বাজানে? আগৰ যন্ত্ৰী যিকো অন্য যন্ত্ৰীয়ে চৌধুৰীৰ জীয়েক।”

কথাখিনি শুনি এই ইমান উত্তেজিত হ’লো যে পইচাখিচাৰিবলৈ ফেপত হাতৰ আঙুলি নোসোমোৱা হ’ল। বহু ততা-কুতুভা কৰি বিহু টকাৱা নোট এখন পাই ল’বলৈও হাতত যি যপনলৈকে কিতাপখন পাত সূচিলাবলৈ ধৰিলো। গোটেইখন ফেন একে উলহাতে পঢ়ি শেষ কাঁৰম, কিতাপৰ আখৰাখলাক ফেন এটা এটাকৈ গিলি পেলাম তেনে সৰ্বগ্ৰাসী হুপ ধাকৰি কৰিবৰ মন হ’ল। মালবন্দুৰ/কথা পাহাৰি এই ওচৰতে থকা সবু অৰ্থ-উচ্চ বেৰখনত বহি কিতাপখন গ্ৰাস কৰাত লাগিলো। ল’বাজনে, “হাব, খচম্বা নাই” বুলি কোৱাত আৰু তিনিখন কিতাপক অন্যান্যক-ভাৱে খুজি ল’লো।

হয়, সেইখন মোৰেই পৰিচিতা বৰ্ণা চৌধুৰীয়ে লিখা। অসমীয়া ভাষা ভাতিমে যন্ত্ৰত যুগুতা জমা আৰু প্ৰকোৱা অসমীয়া আখৰ পাঢ়িব নজনা বৰ্ণা অসমীয়া লেখিকা হ’ল। গতিবিহীন, সংস্কৃতিবিহীন, ক’লা-কৃষ্ণ বৰ্জিত এক পৰিচ্ছন্নত ডাঙৰ দীঘল হোৱা বৰ্ণি নিজৰ অসমীয়া পৰিচয় বিচাৰি পালে। ঐতিকভাৱী, আৱৰ্ণবিহীন আৰু স্বাৰ্থস্বৈৰী পিতাকৰ আভিহোৱা কাৰ্যকলাপৰ বিপক্ষে বিদ্ৰোহ কৰি উঠা বৰ্ণি নিজৰ পাতত হাজাৰ সুৰুৰৰ জ্যোতি বিচাৰি পালে। বৰ্ণি বুকিৰ নোৱৰা শকতিৰে অসমী আইক বহুসম হুচ ককা কক্স পিন্ধাবলৈ আদ বাঢ়ি আহিল।

অসমীয়া সকলমে

বৰ্ণি সতৰ্ক বাণী শুনাইছে “অসমীয়া ভাষাটো দুৰ্বল হৈ পৰাৰ প্ৰধান কাৰণ হৈছে আমি আৰাৰ সামাজিক জীৱনত, সাংস্কৃতিক জীৱনত বা জাতীয় জীৱনত অসমীয়া ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ এৰি দিছো। এনেকুৱা ব্যৱহাৰ কিছুদিন চান্দৰে অসমীয়া ভাষাৰ হুচু অনিবাৰ্য। নিজৰ ভাষাটো ভাল-পাবলৈ প্ৰৱেশন ভাষাটোকাৰ কৰা, ভাষাসৈক নতুন জ্ঞান-বিজ্ঞান-বাহন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা আৰু ভাষাটোৰ সামাজিক ও সাংস্কৃতিক বিকটো: পৰিপূৰ্ত্ত কৰা। দুৰ্ভাগ্যবশত অসমীয়াৰ কেতত এইটো সভ্য যে আত্মবিকাস দেশটিত যিহেনবিসকল আৰু পান্ডিত হেৰুৱাই ক’ৱাৰে বহুই চাকিয়ন সোকাৰোৱে এই ভাষাটোক যা বিকটীৰ জাল আৱৰণি বহৰে হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অসমীয়া প্ৰজ্ঞাটো চমোৱা হোৱা নাই।” সেয়েহে অসমীয়া সকলমে কৰিব পৰে অজ্ঞান,

“প্রত্যেক অসমীয়াৰে এইটো কৰ্তব্য যে নিজৰ ভাষাটোক আলস্য কৰি তাক বিস্তৃত ব্যৱহাৰ কৰা আৰু ভাষাটোক এনেদৰে চহকী কৰা যেন প্ৰতি মূহুৰ্ত্ততে ভাষাটোৰ প্ৰয়োগ ক্ষেত্ৰ বিস্তৃত হয়।”

“অসমত যদি কোনোবা বুদ্ধিজীৱী আছে তেনেহাঁলে তেওঁ নিজৰ জ্ঞান আৰু বুদ্ধিৰ পৰিচয় সিয়াৰ একমাত্ৰ উপায় হৈছে সেইবিলাক মিডাজ অসমীয়া ভাষাত সম্বন্ধসাধাৰণে বক্তাকৈ প্ৰকাশ কৰা। প্ৰকৃত জ্ঞানীখিনি আহৰণ নকৰাকৈ আধা ইংৰাজী আধা অসমীয়াত বা ইংৰাজী ভাষাৰ পৰা প্ৰতিটো বাক্যৰ অসমীয়া অনুবাদ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰি কৰি বুদ্ধিজীৱীৰ কটো টেকেলী বজাব যিন পাব হ’ল।”

সমাজ, ভাষা আৰু শিক্ষাৰ বিষয়েও বগছি নিজৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা কিছুমান ভাবোদ্দেশ্যপক সূত্ৰ ঘাতি ধৰিছে আৰু সেইবিলাকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তেওঁ অসমৰ অন্ধা, নতুন অসমীয়া আৰু অসমত নিগাজীকৈ বাস কৰিবলৈ লোৱা বঙালী, মাৰোৱাৰী আদি অন্য ভাষী লোকলৈকে পৰামৰ্শ আগ বঢ়াইছে। বৰাৰ মতে,

“আমি যিখন সমাজত বাস কৰোঁ সেই সমাজৰ ভাষাটোক নিজৰ কৰিব নোৱাৰিলে সেই সমাজত আমাৰ কোনো সংস্থান নোহোৱাটো স্বাভাৱিক। এখন সমাজত থাকি আন এখন সমাজৰ ভাষাৰ বোগেদি নিজৰ ব্যক্তিত্বৰ সম্পূৰ্ণ বিকাশ সাধন কৰিবলৈ বোৱাটোও বৃথা। কেৱল ভাষাৰ খোলাটোৱে আন এখন সমাজৰ জ্ঞান-বিজ্ঞান, সাহিত্য সংস্কৃতিৰ নিৰ্ভৰযোগ্য জ্ঞান আহৰণ কৰাটো একপ্ৰকাৰ অসম্ভৱ। তাতে আন এখন সমাজৰ পৰা সম্পূৰ্ণ বিচ্ছিন্ন হৈ তাৰ ভাষাটো জানিলেও সেই সমাজৰ বা সেই ভাষাৰ সুক্ষ্ম অভিব্যক্তি বা অনুভূতি কেতিয়াও আহৰণ কৰিব নোৱাৰি। নিজে বাস কৰা সমাজখনৰ ভাষাৰ সহায় নোলোৱাকৈ কোনোও অৰ্ধপূৰ্ণ শিক্ষালাভ কৰিব নোৱাৰে।”

উদাহৰণ স্বৰূপ বগছি কৈছে যে অসমত থাকি ইংৰাজী ভাষাকে আপোন কৰি স্মাৰ ইংৰাজী ভাষাত শিক্ষা লাভ কৰা সকলৰ পৰা আভিকোপাতি কোনো লেখক ল’ব লগীয়া ব্যক্তি বা সৃষ্টি ওলোৱা নাই। সেইদৰে অসমত বাস কৰা বঙালীসকলৰ মাজৰ পৰা বিশেষ ব্যক্তি সম্পূৰ্ণ লোক ওলোৱা নাই। তেওঁলোকৰ মাজৰ পৰা ওলোৱা সাহিত্যিক বা গীতিকাৰৰ প্ৰশ্ন সকলোৱেই অসমীয়া ভাষাৰ মোহেৰিহে সৃষ্টিকৰ্ত্তা হ’ব পাৰিছে। অসমৰ বঙালীসকলেও বগছি বকা কল্ল আদ কৰাইছে :

“অসমত নিগাজীকৈ বাস কৰা বঙালীসকলে কলিকতীয়া ব্যক্তিৰ কাকত বা কলিকতীয়া নেত্ৰৰ এৰি কি অসমত ন-পূৰ্বাধি অসমীয়াৰে এক সুস্থ সমাজৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিবলৈহে তেওঁলোক উপকৃত হ’ব। তেওঁলোকে বঙালী এৰি বাগছৰ কিছু অসমীয়া সমাজ আৰু নিজৰ-ভৱিষ্যত সুস্থ কৰিবলৈ অসমীয়া স্বাৰ্থক অতিকল্পাই লোৱা উচিত।”

সেই একে কবৰতে বগছি অসমীয়াসকলকও কৈছে যে অসমীয়া সমাজ বাহক

জনজাতীয়, কিন্তু অসমৰ পৰ্য্যন্তে ভৈয়ামে থকা জনজাতীয় সকলক ভৈয়ামৰ হিংস্ৰ অসমীয়াই জননিৰ কৰি কৰি আমাৰ সমাজৰে বিশেষ কৰি সাধন কৰিলে। সেয়েহে বনহি থকা কলত কৈছে,

“অসমৰ জনজাতি সকলে যাতে নিজৰ সমাজৰ বৈশিষ্ট্য থকা কৰি নিজৰ ভাষা সংস্কৃতিৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰিব পাৰে তাৰ কাৰণে চেষ্টা কৰাটো বিশেষ কৰ্তব্য। অসমৰ জনজাতীয় অঞ্চলত শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণৰ কাৰণে বিদ্যান দৰ্বে সত্তৰ শিক নিজ ভাষাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা কৰিলেহে অসমীয়া সমাজৰ উপকাৰ হ'ব। জ্ঞান আদি ভাষাকৈ সম্পূৰ্ণ বিকাশৰ সুবিধা নিৰাটো আমাৰ কৰ্তব্য।”

বনহি অসমীয়া বাইজক অসমৰ ভিন ভিন জনজাতিৰ আশা আকাংক্ষাৰ প্ৰতি সচেতন হ'বলৈ আহ্বান কৰিছে। বনহি কয়, “অসমীয়াসকলৰ অন্যৰ উপেক্ষা অহেলাৰ কাৰণেই অসমৰ বহু জাতিয়ে হতাশাত বিচিন্নতাৰ পথ লৈছে।”

বনৰ পৃথিব পৰাই জানিব পাৰিলোঁ যে গুৱাহাটীত বড়ো ভাষা শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা ভেটলোকে কৰিছে।

বনহি আক্ষেপ কৰি লিখিছে যে আজিৰ বহু থলুৱা জনজাতীয় লোকে অসমীয়া ভাষাক আৰম্ভ নকৰাৰ এটা কাৰণ এয়েই যে সংস্কৃত জনা অসমীয়া পণ্ডিতসকলে জোনাকী হুণ্ডৰে পৰা অসমীয়া ভাষাত সংস্কৃত ব্যাকৰণৰ একোডবা জাপি থি অসমীয়া ভাষাটো ভটিল কৰি আহিছে। আজিৰ অসমীয়া ভাষা বহু অসমীয়া আৰু অসমৰ থলুৱা জনজাতিসকলৰ (বিসকলৰ নিজৰ সুকীয়া ভাষা আছে) কাৰণে একপ্ৰকাৰ দৰুণাৰ্থ্য। সেয়েহে বনহি পৰামৰ্শ আগ বঢ়াইছে যে ৱাউচ ক্লাসেৰে বেখুৱাই বোৱাৰ দৰে আমি অসমীয়া ভাষাৰ জুতুৱা গঢ় আৰু জুতুৱা বাঁত অসুৰুৱা কৰিছে তাৰ বিকাশৰ পথ বাঞ্ছনীয় লাগে। তেনে কৰিলেহে অসমৰ আকাজক জনজাতীয় ভাষা আৰু অসমীয়া ভাষাৰ বাঞ্ছনীয় নিকপকপীয়া হ'ব আৰু জনজাতীয় ভাষাবিলাকৰ পূৰ্ণ বিকাশ হ'লেও অসমীয়া ভাষাটো সকলোৰে কাৰণে জ্ঞান আৰু জ্ঞানৰ প্ৰদানৰ ভাষা হৈ থাকিব।

বনহি অসমত জ্বাৰে বিনেলী সোমাবলৈ থকা কাৰণে বহুই একমক সোৰ হিবলৈ কিতা নাই। ভেটৰ মতে তাৰ কাৰণে প্ৰত্যেক অসমীয়াই সমানে ধাৰী। ভেটৰ মতে—অসমীয়াৰ বাজহীড়তাল ইমান কমজ্বৰ যে নিজৰ অলপ স্বাৰ্থৰ কাৰণে জাতিৰ স্বাৰ্থক বিসৰ্জন কৰিলে ভেটলোকে কৃতিত্ব বোধ নকৰে। কেইটামান ভেটীৰ টকাৰ কাৰণে বিনেলীক অসমত সোমাবলৈ বা চকৰাৰী মাটিত বহিবলৈ কিতা বিক্ৰয়সকলে কোৱা নাপায়, কেইটামান টকা কঢ়াৰ কাৰণে বাজহীড়লৈকে বিক্ৰয় কৰিবলৈ বা ভেট গোৱাৰ আশাৰ বিনেলীক নাৰ্থকৰ হিবলৈ এওঁলোকে অসমীয়া কিতা বোধ নকৰে। বনহি কয় যে স্বাধীনতাৰ পিছত অসমীয়াৰ জাতীয় চাক্ষৰ টা অসমীয়া হাটলৈ হাবিলে সিহেই বিনেলীসকলক অসমত প্ৰতিপদিত হাত কৰিবলৈ সুবিধা দিলে, সেয়েহে ভেট লৈছে প্ৰত্যেক অসমীয়াই দপত বোৱা উচিত।

“নিজৰ কল্প স্বাৰ্থৰ কাৰণে, নিজৰ অঙ্গণ সুবিধাৰ কাৰণে জাতিৰ স্বাৰ্থক কোঁতৱাও বিসৰ্জন নিদিওঁ। বিদেশী লোকক অসমত সংস্থাপিত হ’বলৈ কোঁতৱাও সহায় নকৰোঁ। আনে তেনে কৰিলেও তাক বাইজৰ দৃষ্টিত আনিম— কিভেওঁ নিজৰ পিতৃয়েই হওক, মিতৰ-সুটুয়েই হওক বা জীৱনৰ সন্মুখত হওক।”

বন্ধা কলচ হিচাপে বণহি এইটো পৰামৰ্শও আগবঢ়াইছে যে ভাৰত চৰকাৰৰ সীমান্ত আৰক্ষী বাহিনীত (Border Security Force) অসমীয়া ডেকাই যোগ দিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। এই বাহিনীৰ অধিকাংশ লোকেই বাতে অসমৰ লোকৰ দ্বাৰা গঠিত হয় তাৰ বাবে অসমীয়া বাইজে দাবী কৰা উচিত। বণৰ মতে,

“আমি এইটো আশা কৰা অনাচিত যে আন কোনোবাই আমাৰ সীমা বন্ধা কৰিব। চৰকাৰে নিদিলেও অসমীয়াই নিজে এটা আৰক্ষী বাহিনী গঠন কৰিব লাগে।”

অসমৰ সীমান্তৰে বাংলাদেশীৰ অনুপ্রবেশ বন্ধ কৰিবৰ কাৰণে বণহি এই পৰামৰ্শ আগ বঢ়াইছে, যে অসমৰ থলুৱা লোকক নি এই সীমান্ত অঞ্চলত নিগাজীকৈ বসতি কৰোৱা।

তাৰ পিছত বণহি লন্ড’ বেঙ্কৰ পৰা দিয়া তথ্য পাত্তি প্ৰদৰ্শাই লিখিছে, “বাংলাদেশে জনসংখ্যা নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ কোনো কাৰ্যকৰী নীতি হাতত লোৱা নাই, সেয়েহে তাৰ জনসংখ্যা বছৰি শতকৰা ২.৬ জনকৈ বাঢ়িবলৈ ধৰিছে। অৰ্থাৎ বাংলাদেশৰ জনসংখ্যা বছৰি প্ৰায় পঁচিছ লাখকৈ বাঢ়িব ধৰিছে। এই বাৰ্ধৰ জনসংখ্যাৰ এক বৃদ্ধি অংশই যে অসমলৈ আহিবলৈ চেষ্টা কৰিব তাত সন্দেহ নাই।”

গতিকে বণৰ কলচ,

“অসম আৰু বাংলাদেশৰ সীমান্তত দুৰ্ভেদ্য বেৰা দিয়াটো নিতান্ত প্ৰয়োজন। কেৱল পহৰা দিলেই নহ’ব। যদি কোনোবাই মানৱীয়তাৰ প্ৰশ্ন তোলে তেনেহ’লে বাংলাদেশক দাখা-সামগ্ৰী, ঔষধ পাত্তি দি সহায় কৰক, কিন্তু তেওঁলোকে সন্নিহিত কৰা এটা সমস্যা অসমৰ ওপৰত জাপিবলৈ দিয়া অনাচিত।”

বৰ্ণা দুৰ্ভিতৰকণৰ প্ৰতিও সজাগ। ডাঙৰ ডাঙৰ উদ্যোগবিলাকে কেৱলকৈ এখন ঠাইৰ জল, স্থল আৰু বায়ুমণ্ডল ধ্বংস কৰে তাক হয়তো বণহি আমেৰিকাত দেখি গ’ল। অসমৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য জল, স্থল ও বায়ুমণ্ডল প্ৰতিৰক্ষা কৰিবলৈ যে অসমীয়া সকল বিপদত প’ব তাৰ বিকল্পও বণহি বন্ধা কলচত সন্নিহিত কৰি দিছে—

“অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ অৰ্দ্ধহাতত আমি নতৰা মিচিচৌকি ডাঙৰ ডাঙৰ উদ্যোগ-বিলাক অসমত প্ৰতিষ্ঠিত হ’বলৈ দিয়া উচিত নহয়। গুৱাহাটী আৰু বনাই-পৰিত ভেলপোখালগাৰ প্ৰতিষ্ঠিত হ’ল, অসমত কাপড়ৰ দিল প্ৰতিষ্ঠিত হ’ল, কিন্তু তাৰ পৰা অসমীয়াৰ কি লাভ হ’ল? এইবিলাকৰ পৰা হয়তো কেইজনমান অসমীয়াৰ অঙ্গণ উপকৰণ হৈছে কিন্তু ভাৰ্য্য বিপন্নীতে এইবিলাকৰ কলহেই

অকলমে বহিৰাগত সৌত বাঢ়িছে আৰু অকমৰ জল, বুলি কুণ্ডিত কৰা হৈছে। শোধনাগাৰ বা কাগজৰ মিলৰ পৰা প্ৰকট হৈছে আন নথীৰ পানীত বিমান পাৰা বা আন বাসায়নিক দ্ৰব্য পেলোৱা হৈছে জৰ লেখ জোখ নাই। পৃথিৱীৰ অন্যান্য ঠাইত এইটো প্ৰমাণিত হৈছে যে এনেকুৱা উদ্যোগে পানীত পেলোৱা বাসায়নিক দ্ৰব্যই সেই অলকিভাগক নষ্ট কৰাৰ উপৰিও তাৰ মাজেৰে এনে ভাৱে সোমাই পৰে যে সেইবিলাক খোৱা মানুহৰ স্বাস্থ্য হানি হয়।”

বৰ্ণাই সেয়েহে কৈছে,

“অসমত উদ্যোগ এটা পাতিলেই আমি আমাৰ উন্নতি হ’ব বুলি ভবা অনুচিত। বৰঞ্চ এইবিলাকক আমি খুব সংশোধন চোৱা উচিত আৰু পৰাপকত সেইবিলাক গ্ৰহণ নকৰাৰে উচিত। অকল সেনে নহয়, অসমৰ শোধনাগাৰ আৰু কাগজৰ মিলবিলাকে আমাৰ অলকিভাগৰ কি অনিষ্ট কৰিছে বা কৰিব পাৰে তাক বৈজ্ঞানিক ভাৱে বিশ্লেষণ কৰা উচিত। নহ’লে কেৱল অসমীয়াই নহয়, অসমখন ছাৰখাৰ হ’ব।”

বৰ্ণাই লিখা সৰু কিতাপখন পঢ়ি মই আনন্দত অভিভূত হৈ পৰিলোঁ, কিম্বা এক বিশেষ আনন্দই মোৰ দেহ মন জুৰ পেলোৱাৰ উপৰিও মোক পৰিতৃপ্ত কৰিলে। বৰ্ণাৰ ব্যক্তিগত পৰিস্থিতি আৰু নৈতিকগত মোৰ শাস্ত্ৰত আত্মকোম্পৰ্ণ কৰিলে। কেনেকৈ কৈছিলো সেই পৰিস্থিতি আৰু হ’ল তাক জানিবলৈ অতি ইচ্ছুক হ’লোঁ। মই সকলো পাহৰিলোঁ। বৰ্ণাক লগ পোৱাটোৱেই মোৰ যাত্ৰাৰ চক্ৰ লক্ষ্য হৈ পৰিল।

সেইদিনাখনেই মই বৰ্ণাহঁতৰ ঘৰলৈ গ’লোঁ। বৰ্ণাহঁতৰ ডাঙৰ পকীঘৰটো চৰকাৰী কাৰ্যালয়ৰে ভাড়া কৰি লৈছে। সেয়েহে ঘৰটোৰ জীৱ শীৰ্ণ জৰ্জৰা। চকুৰে হাতত লোৱা কাৰণে কাৰো হাত নালাগি ঘৰটোৰ বেৰ চাৰিবিলাক ছটাছটা হ’বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাৰান্ধাৰ খুটো, দ্বাৰ, খিড়কী আৰু খিড়কীৰ চৌকাঠবোৰত মানুহে তামোল খাওঁতে আঙুলিৰ টিপত অৱশিষ্ট চুপ মোচাৰ হাজাৰ হাজাৰ ধাগ। মোজাইক কৰা মজিয়াত বঙা বঙা পিক আৰু খুই খেঁকাৰৰ সহস্ৰ লাগে আমাৰ মানুহৰ কুৰ্মসিক কিছুমান স্বভাৱৰ চিকিৎসকী হাঁহ আঁকিলে।

বাৰান্ধাত সতৰ্ণতা পাৰি জিৰাই থকা চকীদাৰক সন্নিহিত মই গৈ পালোঁ যে বৰৰ সন্নিহিত পাহাৰালৰ সৰু ঘৰটোত থাকে। পলম নকৰি মই ডাঙৰ ঘৰটোৰ বৰ্ণাৰ কৰে কৰে যোৱা বাটটোৰে পিছৰ সৰু ঘৰটোৰ পিনে আগ বাঢ়িলোঁ। সেইটো আগৰ মন্তী কুপিয়াৰ ঘৰ বুলি বিশ্বাস কৰিবলৈ টান। বৰ্ণাঘৰটোৰ পৰা বৰ্ণাৰ আনকি সেই টেক বাটটোত কাৰ্যালয়লৈ অহা মানুহে কৰা প্ৰত্যক্ষৰে একেবাৰে জৰ্জৰা নাইকিয়া কৰি পেলাইছিল।

বৰ্ণাৰ সৰু কুপিয়াৰ কাঠ কৰি কিছু বৰ্ণাৰ দাকৰ, আঁকী হাতৰ পকল জোখিলোঁ—সবুজ হ’লেও এখন বাৰীত ব্ৰহ্মপাৰান বেঙেনা, ব্ৰহ্মপাৰান অলকীয়া,

কেওপিনে ভাত কেবেলা, জিকা, লাউ আদি জগাইছে। সব্দ বৰটোৰ সব্দ কোঠা কেইটা পৰিপাটী কৰি ৰাখিছে। চ'ৰা বৰত সোমাই বৰ্ণাৰ এখন সব্দ কটো, বেৰত এখন বৰপামৰ আৰু এখন বৰপামৰ দেউতাকৰ ডাঙৰ কটোৰ বাহিৰে আন একো বস্তু মোৰ চকুত পৰা নাছিল। মই যোৱা ঘোঁৰি সব্দ কাম কৰা ছোৱালী এজনীয়ে ঘোঁৰি আহি সূখিলে,

“কাক বিচাৰিছে?”

“বৰ্ণা আছে নে নাই?” মই সূখিলোঁ।

উত্তৰ আহিল, “বাইসেউ ইয়াত নাথাকে নহয়।”

উত্তৰটো শুনি মোৰ মনটো খুব বেয়া লাগি গ'ল। বৰ্ণাক দেখা কৰিবলৈ যি উৎসাহ আৰু হেপাহ লৈ ঘোঁৰি গৈছিলোঁ ভাত চেঁচা পানী পৰিল। বৰ্ণাক লগ পোৱাত বিশেষ ৰাধা আছে এনে এটা সন্তাননাৰ আগ জাননীয়ে মোৰ মনত বিৰাঘৰ হ'ল পেলালে।

“ইয়াত কোন থাকে”, মই সূখিলোঁ।

ছোৱালীজনীয়ে “ইয়াত আইছে থাকে” বুলি কোৱাত “যা আইক আমেৰিকাৰ পৰা মানুহ এজন আহিছে বুলি ক'গৈ” বুলি নিশ্চেষ্ট দিলোঁ। মোক বাহিৰলৈ দি হাঁহি এটা মোৰ তাই ভিতৰলৈ ঘোঁৰি মাৰিলে।

কুচন দিয়া বেৰত চকীখনত বহি মই কাকৰ সব্দ টেবুলখনৰ পৰা বৰ্ণাৰ কটোখন আনি চাবলৈ ল'লোঁ। মূখত লিপষ্টিক, ডিঙি কাগ উৰুঙাই ওপৰলৈ বন্ধা ছাল, মূখত এক কৃত্ৰিম সাৰখনো হাঁহি। ছবিখন যেন কোনোবা ভাৰ ভাৰা নথকা যেন আলোচনীৰ পাউৰাৰ বা স্কোৰ বিজ্ঞাপনৰ বাবেহে তোলা। ছবিখন চাই থাকোঁতেই বৰ্ণাৰ মাক কোঠাটোত সোমাই ‘অ’ দিলীপ!’ বুলি আশ্চৰ্য্য প্ৰকাশ কৰিলে আৰু তেওঁৰ আধা আনন্দত, আধা বেজাৰত ওলোৱা চকু পানী চাবলৈ অঁচলেৰে মচি একো ক'ব নোৱৰা হৈ কিছু ঘোঁৰি থিয় হৈ থাকিল। সেই চকুলো আৰু সেই আধা আনন্দ আধা বেজাৰৰ প্ৰকাশ মই পিছত বহু অসমীয়া মাতৃৰ মূখত দেখিলোঁ। মোৰ এনেহে লাগিল যেন আজি অসমী আইৰ আনন্দ যে তেওঁৰ সন্তানসকলে তেওঁৰ মান-সন্মান আৰু সৌন্দৰ্য্য বৰ্ণা কৰিবলৈ উঠি পৰি সংগ্ৰাম চলাইছে। সেই আনন্দত সেই সন্তানসকলৰ গোবৰত অসমী আইৰ মূখত হাঁহি বিৰিঙি উঠে, কিন্তু অসমী আইয়ে আজি বেজাৰত কৰিব লগীয়া হৈছে, কাকৰ সেই সংগ্ৰামত যে তেওঁৰ বহু সন্তানে আত্ম বলিদান দিব লগা হৈছে। সেই সংগ্ৰামৰে আৰু বহুত দিন চলিব লাগিব তাক ধন্যবাদ কৰিয়েই হয়তো বৰ্ণাৰ মাকৰ চকুলো যেন আহিছিল। তেওঁ ক'লে,

“সেই কটোখন নাচাবা। তাই বৰ বেয়া পায়। মোৰ হাতত তাইৰ বেজাৰ কটো নাই ঘোঁৰি সেইখনকে থৈছোঁ।”

“বৰ্ণা আজিকালি ক'ত থাকে?” মই সূখিলোঁ।

“আমো” বুলি তেওঁ কোৱাব লগে লগে এই গল্প পালেগৈ যে বৰ্ণা আন্দোলনত ভাগিনে লগিছে আৰু তেওঁ পঢ়িছিল হাত সাৰিবলৈ আত্ম-গোপন কৰিছে। ঠিক তেনেকুৱাতে ‘আই আৰু লগে নেকি’ বুলি কেশীৱালা এজন আহি মোৰ পিনে কৌতূহল চাৰ্জন এটা বৰাত এই শুৎকণাৎ বজি পালেগৈ যে নৈ কোনোবা গঢ়িবহে। সেইকাৰণে বৰ্ণা কৰা নুসৰি এই তেখেতে কিয় সেই সবুৰ কটোত থাকিবলৈ ল’লে আৰু আৰু বৃন্দামৰ কথা সোধিবলৈ ল’লো।

বৃন্দামৰ কাৰ্য্যকলাপবিলাক বোভিৱা অসমীয়া বাইছে এটা এটাকে বজিবলৈ ধৰিলে বোভিৱা মানুহে তেওঁক লাঞ্ছনাপমান দিবলৈ ধৰিলে। এদিন বৰ্ণা আৰু ল’ৰা ছোৱালী কেইটাই ঠিক কৰিলে যে তেনেকুৱা জাতিপ্ৰোহী মানুহৰ দৰত তেওঁলোক থাকিব নোৱাৰে। তেওঁলোকে বেউতাকক ক’লে যে হয় তেওঁ অসমীয়া বাইজৰ কথা প্ৰাৰ্থনা কৰি সন্নিৱ ভাৱে আন্দোলনত লাগক নহয় তেওঁলোকে ঘৰ এৰি গুচি যাব। শেষত তেওঁলোক কেইজনে হাতত এটা পইচা বা একো বস্তু-বাহানি নোলোৱাকৈয়ে ঘৰ এৰি গুচি গ’ল—লাগিলে বোলে ভিত্তা কৰিয়েই থাক। মাকে আৰু ক’লে,

“সিহঁতে মোকও ব্দব লগ ধৰিছিল। কিন্তু মই সিহঁতক আশীৰ্বাদ দি ক’লো—বা তহঁত সৰু পৰ্বত ককাটোৱেই মই বিচাৰো, অন্যায় অত্যাচাৰ পৰা তহঁতে নল’ব। অসমীয়া হৈ অসমক আৰু অসমীয়ক তহঁতেই জীয়াই ৰাখিব লাগিব।—মই আৰু তেওঁকো এৰিব নোৱাৰো। পতি সেৱাই জীৱনৰ লক্ষ্য হিচাপে লৈছো বোভিৱা সেই পতিতক মই এৰিব নোৱাৰো। সমাজৰ চকুত চোকেই হওক বা ডকাইতেই হওক মোৰ মানুহজন চিৰদিনৰ কাৰণে মোৰ কাৰণে সন্তোষ সম্ভৱ হৈ থাকিব। আমি তেওঁক সমান কৈছিলো যে টকাৰ সোত কৰ্ত্তব্যৰ সোত এৰি দিয়া, আমি ল’ৰা-ছোৱালী কেইটা লৈ ব’হতলীতে থাকিব লাগিব। ক’ত নুনে মোৰ কথা। মই কৈছিলো মাক সেউতাক অসং পৰ্বত চলিলে ল’ৰা-ছোৱালীৰ অনিষ্ট হয়। চোৰৰ ল’ৰা-ছোৱালী হয় চোৰ হ’ব নহয় সিহঁতে সেউতাকক ধিন কৰিব। মই কোৱাটোৱেই হ’ল।”

বৰ্ণা আৰু বৰ্ণা ককায়েক ভায়েকহঁতে বেউতাকৰ ঘন সম্পদ আৰু সহায় জীৱন এৰি বাটৰ ভিখাৰীৰ নিচিনা হ’ল। তথাপি বৃন্দামৰ চকু মেল নাথালে। তেওঁৰ বৈশীয়েকে তেওঁক বাবে বাবে খাটিলে যি আছে টকা-পইচা সকলো বাইজৰ হানি দি তেওঁ যেন আন্দোলনত লগে কাৰণ তেওঁলোকেইতো বিদেশী বিলাকক অবাধে আহিবলৈ দি দেশখনৰ সম্বন্ধ নষ্ট কৰিলে। তদুপৰি তেওঁলোকে সকলো জানে বোভিৱা ল’ৰাহঁতক সন্দেহ কৰাৰ পৰা তেওঁলোকে সন্দেহৰ পাৰিব। কিন্তু বৃন্দামৰ দীৰ্ঘজীৱন হেনো অকস্মাৎ পৰিৱৰ্ত্তন হ’ল। ইপিনে মানুহে তেওঁক-জাতি কোৱাকৈ লাঞ্ছন দিবলৈ ধৰিলে। শেষত তেওঁ জাতিত হৈ দৰাটো তাক দি গুচি গ’ল। বৰ্ণাৰ সময়ত তেওঁ বৈশীয়েকক কৈ গ’ল,

“এই ঘৰৰ ভাড়াৰে ভূমি থাকিবা। ইহঁত কেইটাক এক পইচাও নিদিবা।
অসমীয়া মানুহক মই এটা ভাল শিক্ষা দিম।”

ৰূপৰামে প্ৰথমে দিল্লীলৈ আৰু তাৰ পিছত কোনোবা এখন দেশলৈ যাব বুলি
বৈণীয়েকক কৈ গ’ল। তেওঁৰ বৈণীয়েকে বহুত কাৰো কাকুতি কৰা স্বত্বেও তেওঁক
লগত নিলিলে। সকলো বন্দোবস্ত কৰাৰ পিছতহে হেনো তেওঁ বৈণীয়েকক লৈ বাব।
চকুলো টুকি টুকি বৰ্ণাৰ মাকে মোক আৰু ক’লে,

“আবৰৰ মৰুভূমিৰ শুকান বালিতেই যদি তেওঁ থাকিব। ৭ বিচাৰে মইও সেই
শুকান বালিকেই আপোন কৰি ল’ম। তেওঁৰ লগতেই মই জীৱনৰ বাকী থকা
দিন কেইটা কটাব বিচাৰোঁ। পাতি হিচাপে তেওঁ মোৰ কাৰণে সদায় ভাল।
জনমে জনমে মই তেওঁকেই স্বামী হিচাপে বিচাৰিম। মই তেওঁক সদায়ে সজ
পথলৈ আনিবলৈ চেষ্টা কৰিম, কিন্তু তেওঁৰ প্ৰতি প্ৰাধা-ভক্তি কেতিয়াও এৰি
নিদিওঁ। কেতিয়াবা কেতিয়াবা মোৰ ২৭ চিন্তা হয়। মানুহজন এতিয়া বা
ক’ত আছে, কি কৰিছে, কি খাইছে—

মই ৰূপৰামক দিল্লীত লগ পাই অহা বুলি শুনি আৰু তেওঁ ভালে থকা বুলি
জানি বৰ্ণাৰ মাকে খুব ভাল পালে আৰু মোৰ পৰা সকলো খবৰ বাৰ্তাৰ বুলি
ল’লে। মই কথাটো ডাৰিবেলেকে নহ’ল—ৰূপৰামৰ লগত ভালদৰে কথা-বতৰা
পাতি আহিব লাগিছিল। লেটা এইখিনিতেই যে ৰূপৰামৰ প্ৰতি থকা মোৰ হেৰ
ভাবৰ কাৰণেই তেওঁৰ লগত মোৰ অকণো সময় কটাবৰ মন নাযায়, কিন্তু তেওঁৰ
বৈণীয়েকৰ সুৰ্দ্ভাট আৰু মৰ্দ্দাৰা-পুৰ্ণ ব্যক্তিত্বৰ কাৰণে ইমান প্ৰাধা হয় যে তেওঁৰ
কাৰণে সকলো কৰ্মৰ মন যায়।

এইটোও সঁচা যে অসমীয়াৰ লগত বৰ্ণাৰ একমাত্ৰ সংযোগ আছিল তেওঁৰ মাক,
কিন্তু বৰ্ণাৰ মাকে ইংৰাজী বুলি নাগাইছিল আৰু তেওঁ ঘৰুৱা জীৱনতো সদায়
অসমীয়া নীতি-নিয়ম মানি চলিছিল। মাকৰ বাহিৰে বৰ্ণাই নিজকে অসমীয়া বুলি
চিনিস বা জানিবৰ আন কোনো উপায় নাছিল। বৰ্ণাৰ সেউতাক ৰূপৰামে কেতিয়াও
অসমীয়া প্ৰীতিৰ কোনো কাৰ্য কৰা বৰ্ণাই দেখা নাই। বৰ্ণাই সেউতাকে নিজৰ
স্বাৰ্থৰ কাৰণে অসমীয়া জাতিক বান্ধহাৰ কৰা আৰু মৰ্দ্দৰ দৰে অসমীয়া ভাষা
সম্বৰ্দ্ধিত বিসৰ্জন দিয়াহে দেখিবলৈ পাইছিল। আনকি বৰ্ণাৰ সেউতাকৰ এইটো
বৃত্ত বিশ্বাস যে অসমীয়া এটা পিছ পৰা ভাষা আৰু পিছ পৰা জাতি। ৰূপৰামে
হয়তো জাৰিছিল যে তেওঁৰ ল’ৰা-ছোৱালীৰ ভৱিষ্যত নিৰ্ভৰ কৰিহে ইংৰাজী ভাষা
আৰু ইংৰাজী শিক্ষাৰ ওপৰত।

বৰ্ণাৰ মাকৰ কথাবিকাক শুনি মোৰ বক্তৃ-বিশ্বাস হ’ল যে তেনে একমাকী মাকৰ
পৰা জাতিৰ সুৰুৱ লগপ্ৰকৃত ইংৰাজী শিক্ষাৰ কাৰণে সৰুৰে পৰা নতুন হ’লে বৰ্ণাই
হয়তো জীৱনত সম্বৰ্দ্ধিত হ’ব লগীয়া বহু মানসিক সম্বৰ্দ্ধন সম্বৰ্দ্ধন হ’ব
লাগিগলেহেঁতেন। বাহওক বৰ্ণাৰ বিহুৱে জানিবলৈহে মই বৰ্ণাৰ মাকৰ জন্ম

গৈছিলোঁ কিন্তু বর্ণাৰ বিষয়ে বা বর্ণা ক'ত লুকাই আছে আদি কথা ভেওঁক সোখা অনাচিত বদল জানি মই ভেওঁক একো নুসুখিলোঁ যদিও মই ভেওঁক বদৰ লগ পাবলৈ বিচাৰিছোঁ বদল জনালোঁ ।

তথাপি বর্ণাক সোনকালে লগ পোৱাটো সম্ভৱ নহ'ব বদল স্থলস্থল কৰিব পাৰি মোৰ মন প্ৰাণ বিষয়েৰে পূৰ্ণ হ'ল । আনকি সেই মেমেকা জামবীয়া সখিয়া মোৰ মদুৰ শব্দকালে আবু বিষাদৰ 'পল'ত মোৰ লৰাৰটোও লাজুকী বনৰ দৰে জ'ৰ পাব গ'ল । তাৰ পৰা ওলাই আহি মই নিজকে বাবে বাবে প্ৰশ্ন কৰিলোঁ বর্ণাক লগ পাবলৈ কিয় মোৰ এনে প্ৰবল ইচ্ছা । ছোৱালীজনীকতো মোৰ আগেয়ে অকণো ভাল লগা নাছিল । আবু ভেওঁৰ ব্যাধিৰ প্ৰতিও মোৰ অকণো ক্ৰোধ নাছিল । তথাপি মই মনে প্ৰাণে বিচাৰিলোঁ বর্ণাক লগ পাবলৈ ।

ময়ূৰ পঙ্খীৰ বহণ

মই বৰ্ণাক লগ পোৱাৰ আশা এক প্ৰকাৰ এৰি দিয়াৰ পিছত এদিন দেৱাহাটীৰ পকীঘাটৰ ওচৰত হোৱা বজাৰখনত আনাবচ কিনি থাকোঁতে সদা ল'ৰা এটাই “এইপিনে আহকচোন আপোনাক ভাল আনাবচ দিম” বুলি মাতি অঁতৰাই আনি ক'লে যে মোক কোনোবাই লগ পাবৰ কাৰণে পকীঘাটৰ ওচৰত বৈ আছে। ল'ৰাজনৰ কথা শুনি বগহি মোৰ মনলৈ বসহকৰে আছিল। মই কোতুহলেৰে গৈ ঘাটৰ ওচৰ পালোঁ। তাত বৰ্ণা নাছিল কিন্তু ঘান এখন বন্ধকৈ মোক জনালে যে বগহি মোক সেইদিনাখন সন্ধিয়া শুল্কেশ্বৰ মন্দিৰৰ ওচৰত থকা ঘৰ এটাত মোক লগ ধৰিবলৈ মাতিছে।

সন্ধিয়া স্মাথটকীয়াৰ দোকান এখনৰ পৰা মই ভাল কৰিবলৈ দিয়া ছাম্বাৰ বেগটো গোটাটো লৈ ল'ৰাজনে নিৰ্দ্দেশন দিয়া ঘৰটোলৈ গ'লোঁ। বগহি সম্ভৱ মোৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰি আছিল। মই ঘৰটোৰ চিৰিত ভৰি দিয়াৰ লগে লগেই তেওঁ দ্ৱাৰখন খুলি পৰিখান কাৰৰ কৰি ‘আহক’ বুলি মাতিলে। দ্ৱাৰ মূখত মূগাৰ মেখেলা আৰু এখন ক'লা চাদৰ পিন্ধি বৈ থকা বৰ্ণাক দেখি মই থৰ হৈ ব'লোঁ—ভেও” যে ইমান ধুনীয়া মই কোঁতয়াও উপলব্ধি কৰা নাছিলোঁ। বগহি মোক অতি আন্তৰিকতাৰে হাঁহি হাঁহি একেপাৰে হাতত ধৰি নি বহুদুৰাই সূৰ্ধিলে,

“এতিয়া ক'ব পৰা আহলে?”

মই মোৰ সেই প্ৰবণা বেগটো চকীৰ কাষতে থৈ ক'লোঁ,

“বুজিছা, এইটো মোৰ বৰ মৰমৰ বেগ, অতি প্ৰবণা। বেচেৰাৰ চিলাই ভিলাই এৰি একেপাৰে অৱস্থা নাইকিয়া হৈছিল। বেগটো পেলাই দিবৰ সত্তা নোহোৱা কাৰণে আজি এতিয়া চিলাই কৰাই আনিলোঁ।

বৰ্ণাই ‘চাওঁ’ বুলি বেগটো বতনেৰে তুলি বুৰাই পকাই চাই নিজে মহা বেঙৰ চ'কাখনত নিজৰ কাষতে মৰমেৰে থৈ আলফুলে ধৰি থাকিল। মানুহৰ প্ৰতিও মৰম জনাব নজনা বগহি এনেদৰে মোৰ মৰমৰ চিন স্বৰূপ বেগটোকে খুব মৰম কৰা দেখি মোৰ খুব ভাল লাগিল। বগহি মোক ধেমেলীয়া সূৰত ক'লে,

“তথাপি আপোনাক দেখি যে আমি চৰেই খুব হাঁহিলোঁ সেই। আপুনিও ভাল দিয়ক—ক'ব প্ৰবণা হাক পেণ্ট আৰু সোলোক ঢোলোক গেঞ্জী এটাৰে আপোনাৰ চেহেৰাটো চাব লগীয়া হৈছিল।”

“কিয়ং তুমি মাতিপ্ৰস্তা তাত আছিল নেকি? মই দেখোন নোবোঁখলোঁ।”

“নাই, আমি অলপ সাৱধান হৈছোঁ। কালি সিহঁতে ভৰত নক মোৰাৰ বৰলৈ যাওঁতে বাটতে ধৰি নিলে। আমি গমিব মাউৰা ল'ৰা দুজনমানক বজাৰত বন্ধুত্বী কৰিবলৈ লগাইছোঁ। পুৱিল্লৰ ইমান উৎসাহ, সিচাকৈয়ে পলাই

ক'ব্বিৰ লগীয়া হৈছে। এতিয়া বড়ো ভাৱৰ লগটোৱাকো বাৰ নোহুৱা হলো।”
“ইস বাৰ, মই তোমাক ইমান বিচাৰি ক'ব্বিছোঁ, কিন্তু ক'জো তোমাৰ হাঁটোকে
সোঁথবলৈ পোৱা নাই।”

“অৰ্থাৎ মই একেবাৰে আপোনাৰ বাৰ কাৰোদ গ'লোঁ তথাপি আপুনি মোক
চিনি নাপালে। মই সেইকাৰণে ভয়েই খাইছিলোঁ যেনো এতিয়া কিমান
আপুনি মোক চিনিবলৈ নাপায়।”

“মইহে তোমাক চিনি নাপায়? ব'জিছোঁ, মই তোমাৰ কিতাপখন ইমান বাৰ
পঢ়িলোঁ যে কিতাপখন মোৰ মূখত হৈ যোৱাৰ নিচিনা।”

“আপুনি চাগৈ বহুত ভুল পাইছে, নহয়? মই বৰ খৰ খৰকৈ লিখিলোঁ।”

“মই স'চাকৈয়ে আচৰিত হৈছোঁ তুমি কেনেকৈ ইমান কম সময়ৰ ভিতৰতে ইমান
সম্পূৰ্ণ অসমীয়া লিখিব পৰা হ'লা আৰু কেনেকৈ নিজৰ ভাববিলাক এনেদৰে
সুসংগঠিত কৰিব পৰা হ'লা।”

“কিয় আপুনি কৈছিলে নহয় যে নিজকে চিনি পালে।” বোভিয়া পথ মই বিচাৰি
পায়। ব'জিছে, মই আপোনাৰ ঘৰতেই মনটো হ'ঢ় কৰি আছিলোঁ যে
অসমলৈ উভতি আহি নিজকে অসমীয়া হিচাপে আৰু অসমীয়া সমাজখন চিনি
পাবলৈ সকলো চেষ্টা কৰিম। বৰ পোহাৰ মূহুৰ্ত্তৰে পৰা মই যুঁজাৰ অসমীয়া
কিতাপ পঢ়াত লাগি গ'লোঁ আৰু নিজৰ মনৰ ভাববিলাক কেনেকৈ কেনেকৈ বুধ
লিখিবলৈ ধৰিলোঁ। মোৰ মানে স'চাকৈয়ে ইমান সহায় কৰিলে কি ক'ব?
মহাভাৰত, ৰামায়ণ, গুৰু চৰিত মোক সকলো পঢ়ালে আৰু বুজালে। লাহে
লাহে সকলো সহজ হৈ পৰিল। বহুতৰ লগত কথা পাতিলোঁ, বহুতৰ লগত
ড'ক' কৰিলোঁ। মোৰ মনটো এতিয়া শান্ত। মই পিছে এইবিলাক সকলো
আপোনাৰেই দান বুলি সদায় আপোনাৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞ। অ' ব'জিছে, আপোনাৰ
‘মুঠ দিনৰ নিৰ’ণ্ট’ বন ময়ে ময়ে গঢ়ি যে ইমান ক'ৰ্তি পালোঁ কি ক'ব?
আপুনি কাটিং মৰাত ওত্থান দেই। আপুনি মোৰ হাতত যে কবলৈ পঠিয়াইছিলে
“মনে মোৰ কইনা বিচৰে”ৰ হাতে লিখা কপিটোও পঢ়িলোঁ। সেইখন যেন
আপুনি মোক উল্লেখকৈই লিখিছিল।”

“নাই ব'ব, মই সেইবিলাক কয়কো সৈ বা কাকো উল্লেখকৈ লিখা নাই। চব চখতে
নিজৰ কথাকে লিখিছোঁ। সেইবিলাক কথা বাৰ বিয়া। এতিয়া তোমাৰ কথা কোৱা।”

“মোৰ কথা আৰু কি ক'ব। মোকহেই নহয় অসমীয়াৰ কি জৰুৰী। অসমীয়া হৈ
নিজকে চিনাব পিছত উপলব্ধি কৰিলোঁ যে আমাৰ জাতিটো বাচি থকাৰ আশা
বুৰ ক'ব। এতিয়া সকলো অসমীয়াই নিজৰ মৰা-মতি প্ৰয়োগ কৰি ম'ৰ নকৰিলে
আৰু উপায় নাই। আপুনি কি কৰে?”

“মই আৰু কি ক'ব। তোমালোক নতুন মনৰ ভাৱে ক'ব্বিছোঁ অসমীয়া জাতিটোক
যি নতুন ভেজ দিয়া তাক দেখিবলৈই ভাল লাগিছে। এতিয়ত প্ৰথম বাৰ

কাৰণে অসমীয়াসকল এটা জাতি যেন অনুমান হৈছে। ভোমালোকক লৈ আমি সঁচাকৈয়ে গোবন্ধ অনুভৱ কৰিছোঁ। বৃজিছা, শৰাইঘাটৰ বৃদ্ধৰ সময়ত লাচিত্তে অসমীয়াক মোগলৰ বিপক্ষে যুঁজ কৰিবলৈ সাজু কৰোৱাৰ পিছত এয়েই প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে অসমীয়াসকল সন্তুষ্ট হৈছে। আমি পলাওঁতেই গ'ল।”

“কিন্তু, আপুনিতো কেতিয়াও পলোৱা নাই।”

“নহয়, আগৰ অসমীয়া আছিল এক ভল খোচৰা, ইয়া পৰৱৰ্ত্তন আৰু গুণীৰ সোল নুবুজা জাতি। সেই জাতিটোৱে মোৰ দেউতাৰ নিচিনা নিজৰ সকলো সূৰ্য্য দৃশ্যলৈ পিঠি দি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় আৰম্ভৰে পৰা সম্মানিত গঢ় দিয়া এজন গুণী লোকৰ যি দৃষ্টি কৰিলে তাকে দেখি মই সেই জাতিটোক সম্প্ৰসাৰিত নকৰোঁ বুলিয়েই অসম এৰিছিলোঁ। এতিয়া ভোমালোকৰ সাহস দেখিছোঁ মই বৃজিছোঁ যে বৰ ভুল কৰিলোঁ। তেতিয়াই মইও আমাৰ জাতীয় চৰিত্ৰ সংশোধন কৰিবলৈকে খাটিব লাগিছিল। বাহওক, এতিয়া ভোমালোকেই যদি অসমীয়া জাতিটোৰ বাজহাড় পোনাৰ পাৰা।”

“আপোনাৰ কথা আমাৰ মাজত প্ৰায়ে ওলায়। আপুনি লিখা ভূপেন হাজৰিকাৰ কিতাপখন আমি সকলোৱেই ভাল পাইছোঁ। কিন্তু আপোনালোকৰ সমসাময়িক বা আপোনালোকতকৈ বয়সত ডাঙৰ লোক অনেকেই বেয়া পাইছে। তেওঁলোকৰ কোনোৱে কয় এতিয়া আন্দোলনৰ সময়ত কিয় হাজৰিকাক লৈ কিতাপ উলিয়াও লাগে, কোনোৱে কয় শঙ্কৰদেৱৰ লগত হাজৰিকাক সাক্ষৰি নালগিছিল, আকৌ কোনোৱে হাজৰিকাৰ ব্যক্তিগত খণ্ড উলিয়াই কয় বোলে তেওঁক ইমান গুৰু দিবৰ কোনো কাৰণ নাই। আপুনি ভূপেন হাজৰিকাৰ সৃষ্টিক এনেদৰে আদৰ কাৰ তেওঁক বৰ্ষোচিত সন্মান প্ৰদৰ্শনাটো সহ্য কৰিব পৰা নাই। মই কিন্তু কওঁ যে গায়ক গীতিকাৰ হিচাপে ভূপেন হাজৰিকা এক অস্বীকাৰ্য্য শিল্পী। তেওঁ সৃষ্টি কৰা সুৰ আৰু গীতেৰে তেওঁ অসমীয়াৰ জাতীয় জীৱনক চহকী কৰিছে। আমি তেওঁৰ সৃষ্টিক আদৰ কৰিব লাগে, তেওঁৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ মোৰ দুটিবিলাক ৰোপালিবৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। তাতে আপুনিতো হাজৰিকাক শঙ্কৰদেৱৰ লগত ৰিজোৱা নাই। আপুনি মাথোঁ বাবে বাবে কৈছে যে শঙ্কৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ সৃষ্টিবিলাকক অলৌকিকভাবে হোৱাময় নকৰি আমি সেইবিলাকক আদৰিবলৈহে চেষ্টা কৰা উচিত।”

“ভূমিহে দেখিছোঁ মোৰ প্ৰাণৰ কথা বৃজিছা। অসমীয়াই যদি গুণী লোকৰ স্বাৰ্থ ভাগ ও কৰ্ম আৰু সৃষ্টিৰ্ম্মীলোকৰ সৃষ্টিবিলাক আদৰ কৰিবলৈ নিশিকৈ ভেৰেইলৈ এই জাতিটোৰ উন্নতি নাই। ইয়া পৰৱৰ্ত্ত অসমীয়াই গুণী-লোকৰ ভল খুচৰি গোটেই জাতিটোক যোগদান কৰি আহিছে।”

“মোৰ আটাইতকৈ ভাল ভাৱে সেই কিতাপখনত আপুনি লিখা উল্লেখখিনি। মই সকলোকে বৃজাওঁ সেইখিনিৰ অৰ্থ এয়েই যে নিজৰ স্বাৰ্থৰ কৰ্মৰে বন বা

টকা ঘটিবলৈ তেওঁ কিতাপখন লিখ নাট। ই তেওঁৰ অসম আই আৰু অসমীয়া জাতিটোৰ প্ৰতি থকা ভাল পোহাৰে আন অসমীয়াকও নিজৰ জাতি আৰু ভাষাক পাবলৈ শিকোৱা প্ৰচেষ্টা মাথোন। ই সময় আৰু স্থানৰ সীমা চেনাৰ্হী জাতীয় প্ৰেমৰে আত্মা উপলব্ধি কৰাৰ এক অপূৰ্ণ প্ৰকাশ। তাক অসমীয়াই আদৰ কৰিলেই হয়।

মই বৰ্ণাক ক'লোঁ,

“মই তোমাক লৈ ইমান গৌৰৱ উপলব্ধি কৰিছো যে তোমাক মই মৰমত আঁকোৱালি ল'ম নে তোমাক শিৰত তুলি লৈ কুৰিম ঠিক কৰিব পৰা নাট।”

মোৰ কথা শুনি বৰ্ণাই আগ বাঢ়ি আঁঠু আঁঠু কাটি মোৰ ভৰিত সেৱা কৰি ক'লে,

“আপুনি কিয় তেনেকৈ কৈছে? আপোনাৰ পৰাউতো মই সকলো পালোঁ। আত্মোপলব্ধিৰ প্ৰথম পাঠ মইতো আপোনাৰ পৰাই পালোঁ। আপোনাৰ অবিহনে মই একোৱেট নাজানিলোহঁতেন। ৰাজ অটালিকাৰ ৰাজকুঁৱৰীৰ দৰে ঐশ্বৰ্য্য বিভূতিৰে বিভূষিতা হৈ মই যেনেকৈ আচিছিলোঁ। তেনেকৈয়ে গ'লোহঁতেন। যৌৱনৰ চঞ্চলতাত আত্মক হৈ মই জীৱনৰ চৰম লক্ষ্য কেতিয়াও বুজি নাপালেহঁতেন।”

বৰ্ণাৰ ছুটপি চকুলো মোৰ ভৰিত শান্তি পানীৰ দৰে পৰি মোক সম্পূৰ্ণ পবিত্ৰ কৰা যেন লাগিল। মই বৰ্ণাক দুই হাতেৰে তুলি আঁকোৱালি লৈ ক'লোঁ,

“তোমাক যদি মই কেতিয়াবা বেয়া বাহাৰ কৰিছিলোঁ তেনে হ'লে মোক ক্ষমা কৰিবা। তোমাৰ ভালৰ কাৰণেই তোমাক মই কেতিয়াবা কটু কথা শুনাৰ লগীয়া হৈছিল।”

বৰ্ণাই মোৰ কথা কাটি ক'লে,

“আগেয়ে মই ভাবিছিলোঁ যে জানে মোক যেনেদৰে বুজি পায় বা ভাল পায় তেনেকৈ মোৰ প্ৰতি আপোমাৰ কোনো

ভাল ভাব নাট। মোৰ আগেয়ে এনে লাগিছিল আপুনি যেন খুব কঠুৱা মানুহ—জীৱনৰ ঘাট-প্ৰতিঘাতে যেন আপোনাৰ প্ৰকৃতি খুব নিষ্ঠুৰ কৰিলে। কিন্তু আমেৰিকাৰ পৰা উভতি অহাৰ পিছত সদায় মই উপলব্ধি কৰোঁ যে আপোনাৰ বাহিৰে আন কোনোও হয়তো মোক কেতিয়াও বুজি নাপায়। মোৰ আজি এনেহে লাগিছে যেন মই এখন চিৰ প্ৰবাসী নৈত সাঁতুৰি ওপঙি ফুৰিছোঁ। সেই নৈত চাৰিওপিনে চাই মই কেৱল আপোনাৰ নাকেই দেখোঁ একে ধৰণেৰে একে পিনে সাঁতুৰি গৈ থকা। এই যাত্ৰা সঁচাকৈয়ে খুব মধুৰ। মনুহ চিৰ সুন্দৰত ব্ৰতী হ'লে সকলোৱেই সুন্দৰ হয়। যি সৃষ্টিৰে সৃষ্টিৰ সৌন্দৰ্য্য বিচাৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে তেওঁহে এনে সৌন্দৰ্য্যৰ সঁহাৰি পায়।

তলমূৰ কৰি কথা কৈ থকা বৰ্ণাৰ থুতৰিত বৰি মই তেওঁৰ মুখখন ওপৰমূৰা কৰিলোঁ। বাহৰ পৰা ডুমুকি মাৰি ওলোৱা চৰাইৰ পোৱালিৰ দৰে বৰ্ণাই চকু তুলি মোৰ পিনে চালে আৰু মই অন্তৰাশ্ব ভৰি পৰা মৰমেৰে তেওঁক জনালোঁ,

“তুমি সঁচাকৈয়ে ‘মিছ গোহাটী’। ইয়াৰ আগতে তোমাক ‘মিছ গোহাটী’ নিকাচি কবিবৰ সময়ত তোমাক মোৰ ভোটটো দিয়া নাছিলো—আজি দিলোঁ। তুমি মিছ গোহাটী কিয় তুমিয়েই পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ ধুনীয়া ছোৱালী, তুমিয়েই “মিছ ইউনিভাৰ্ছ’। কেৱল আজিৰ কাৰণে নহয় চিৰ দিনৰ কাৰণেই তুমি মিছ ইউনিভাৰ্ছ’। চিৰ সৌন্দৰ্য্যত ব্ৰতী তোমাৰ সৌন্দৰ্য্যক কোনেও কেতিয়াও আৰু চেৰ পেলাব নোৱাৰে। তোমাৰ ক’লা কৃষ্টি আছে, তোমাৰ সকলো শক্তিকে তুমি সাহিত্য, সঙ্গীত, শূক্ৰমাৰ কলা আদিৰ সৌন্দৰ্য্য সৃষ্টিত প্ৰয়োগ কৰিছা যেতিয়া তোমাৰ দেহক সময়ে সান্ধটি ল’লেও তোমাৰ সৃষ্টিয়ে তোমাক চিৰ দিনেই জীয়াই ৰাখিব।”

বৰ্ণাই মোৰ হাতৰ পৰা এবাই পৈ জুটামি কৰি স্মিলিলে,

“আপুনি যে মোৰ কঠিনীটো লিখিম বুলি কৈছিলে, লিখিছে নে নাই?”

মই ক'লেঁ,

“লিখিছে, অলপ বাকী আছে। এতিয়ালৈকে মই লিখিম। বাকীখিনি এতিয়া তুমিয়েই লিখিব পাৰিব।”

বৰ্ণাৰ পৰা বিদায় লৈ অহাৰ আগেয়ে বৰ্ণাটো মোক আৰ্থে বেৰে সুমিলে,

“আপুনি বাক মোক এতিয়াও বেয়া পায় নেকি?”

মোৰ উত্তৰ :

“তোমাক মই কেতিয়াও বেয়া পোৱা নাছিলেঁ। আচলতে তোমাক মই সদায়ে ভাল পাতি আহিছেঁ। আজিও তোমাক মোৰ খুব ভাল লাগিছে আৰু তোমাক মই সদায়ে ভাল পাম। কেৱল তোমাক মই উমান দিনে বিচাৰি পোৱা নাছিলেঁ। আজি মোৰ এনেকুৱা লাগিছে যে বিশ্বাসৰ অশোকৰ ধোঁৱা-ময় সময়ৰও আগৰ কোনোবা কঠিনিৰ পৰা তোমাক বিচাৰি বিচাৰি যেন মই বহু ক্লান্ত হৈ পৰিছিলেঁ। আজি দুই এক পলৰ বাবে তোমাক পাতি যি শাস্তি লভিছে সি মোৰ সকলো ক্লান্তি আঁতৰালে। তোমোৰ মূলতঃ আৰম্ভণিৰ কাককাৰ্য্য তোমাৰ চকুত অজন্তাৰ দীপ্তি আৰু তোমাৰ শাস্তৰ আত্মাৰ আকুলতা চাই চাই মোৰ হেঁপাত নপলোৱা হৈছে।”

বাতিবলৈ ওলাই আহি মই টায়াময় আন্ধাৰত দেখিলেঁ যে দুবৈৰ অশ্ৰুসিক্ত ইমান যুগে ভাগৰত বতি থকা ঘোঁৰা এটাই নতুন শক্তি পাতি থিয় হ'ল। এগৰাকী দুনিয়া গাভৰুৱে পালত ময়ূৰপক্ষীৰ বহণ ছটিওৱা এখন পানচৈত উঠি আঁঠি পত্ৰম পাত্ৰৰ মৌ ভাগৰুৱা অস্বাভাৱীজনক পুৱালে। পত্ৰমৰ মধু পাতি তেওঁ নতুন বলেৰে দৌবাটোত উঠি বায়ু বেগে আকৌ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে। সেই নাৰীয়েও একে দিনে একে বেগে পানচৈ এৰিলে। তেওঁলোক দুয়োৰে গাব পৰা ছটিকি পৰা সোণোৱালী জ্যোতিৰোৰে লুইতৰ পানীত নাচিবলৈ ধৰিলে সিহঁতৰ ছন্দে ছন্দে, লহবে লহবে নতুন আনন্দত নাচি উঠিল মোৰ জীৱন তুফা। ★